

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

තිස්වන වෙළුම

කටුකුරුන්දේ ඥාණානන්ද භික්ෂු

ප්‍රකාශනය

කටුකුරුන්දේ ඥාණානන්ද සඳහම් සෙනසුන් භාරය

2021

ධර්මදායකි

මුදලට විකිණීම සපුරා තහනම් වෙයි.

ප්‍රථම මුද්‍රණය - 2021 මාර්තු

සියලුම හිමිකම් ඇවිරිණි

මුදලට විකිණීම සඳහා හෝ ලාභ ලැබීම පිණිස වන සියලු ආකාරයේ උපුටා ගැනීම්, නැවත පළ කිරීම් සපුරා තහනම්ය. මෙම දහම් පොත ධර්මදායක ලෙස නැවත පළ කිරීමට කටුකුරුන්දේ ඥාණනද සඳහම් සෙනසුන් භාරය වෙත විමසීම් යොමු කරන්න. ධර්ම ග්‍රන්ථ සහ දේශනා සඳහා පිවිසෙන්න

www.seeingthroughthenet.net

ISBN 978-624-5061-10-5

විමසීම්

කටුකුරුන්දේ ඥාණනද සඳහම් සෙනසුන් භාරය
කිරිල්ලවලවත්ත, දම්මුල්ල, කරදන.

දුරකථනය: 0777127454

knssb@seeingthroughthenet.net

මුද්‍රණය

කොලිටි ප්‍රින්ටර්ස්

17/2, පැහිරිවත්ත පාර, ගංගොඩවිල, නුගේගොඩ.

දුරකථනය: 0114870333

ධර්මදානයකි

මුදලට විකිණීම සපුරා තහනම් වෙයි.

කතු හිමියන්ගේ දහම් පොත් ලබාගත හැකි ස්ථාන:

1. කටුකුරුන්දේ ඤාණනාද සදහම් සෙනසුන
කිරිල්ලවලවත්ත, දම්මුල්ල, කරදන.
2. සුනිල් විජේසිංහ මහතා – 39/10, ශාන්ත ඊටා පාර, ගල්කිස්ස.
3. හේමමාලා ජයසිංහ මහත්මිය
29/8, පැරිරිවත්ත මාවත, මිරිහාන, නුගේගොඩ.
4. වන්දන විජේරත්න මහතා
23/79A, 1 වන පටුමග, ධර්මපාල පෙදෙස, තලවතුගොඩ.
5. එස්. ඒ. සුරියාරච්චි මහතා
මොරටු ලීබඩු වෙළඳසැල, කඩ වීදිය, දේවාලේගම.
6. එස්. ඒ. ලයනල් මහතා
140/19, රුහුණසිරි උද්‍යානය, හක්මන පාර, මාතර.
7. සිරිමා විජේරත්න මහත්මිය – 15, ඇලපාන, රත්නපුර.
8. මහාවායඪී කේ. එම්. විජේරත්න මහතා,
විශේෂඥ දන්ත වෛද්‍ය සේවය, 589 ජේරාදෙණිය පාර, මහනුවර.
9. වෛද්‍ය පී. වීරසිංහ මහතා
බණ්ඩාර බුලංකුලම, ලංකාරාම පාර, අනුරාධපුර.
10. ආර්. ඒ. වන්දි රණසිංහ මහත්මිය
ස්ටුඩියෝ 'වායා', රෝහල හන්දිය, පොළොන්නරුව.
11. නේරා විජේසුන්දර මහත්මිය
ඉළක්පිටිය බෙහෙත් ශාලාව, ඉළක්පිටිය, ගැටහැත්ත.
12. ඩී. සී. ඒ. නිශ්ශංක මහතා – 91A, වුඩ්වර්ඩ් පාර, ගාල්ල.
13. ඩබ්ලිව්. ඒ. සුමිත් ප්‍රියදර්ශන මහතා
සුමිත් මෝටර්ස් (ස.තො.ස ඉදිරිපිට), 163G, වතුපිටිවල, නිට්ටඹුව.
14. කුමාරසේන විජේසුන්දර මහතා
ඉහළ මුරුතැන්නේ මහගෙදර, නක්කාවත්ත, කුලියාපිටිය.
15. Mr. Janitha Wijesinghe (janithasw@gmail.com)
47 Putters Circuit, Blacktown, NSW 2148, Australia.
16. Mr. Siyuranga Koswatta (koswatta@gmail.com)
11 Gleneida Ridge Rd, Carmel, NY 10512, USA.
17. Mrs. Kisara Eratne (kisaraeratne@hotmail.co.uk)
84 Little Sutton Road, Four Oaks, Sutton Coldfield, B75 6PS, UK.

සබ්බ පාපස්ස අකරණං
කුසලස්ස උපසම්පදා
සචිත්ත පරියොදාපනං
ඵතං බුද්ධානසාසනං

- බුද්ධ වග්ග, ධම්ම පදාය

හැම පවිත්
කුසල් වෙනටම
සිත පිරිසිදු
සස්න මෙයමැයි හැම

වැළැකුම
ඵළැඹුම
කැරුම
බුදුන්ගෙම

පටුන

හැඳින්වීම	vi
ප්‍රකාශක නිවේදනය	ix
අමා ගඟ	x
146. 'කොටං ජනෙ විසප්පභොය මානං' (පහන් කණුව 69)	1
147. 'න සනි පුතතා තාණාය' (පහන් කණුව 87)	27
148. 'සකොභිභු සකච්චදුහමසම්' (පහන් කණුව 98)	53
149. 'ඉධ වසං වසිසාමි' (පහන් කණුව 104)	77
150. 'සකච්චදුහං ධම්මදුහං පීනාති' (පහන් කණුව 129)	99

හැඳින්වීම

දහම් දන හැමදන්ම	පරදයි
දහමිරස හැම රසම	පරදයි
දම් ඇලුම හැම ඇලුම්	පරදයි
නිවන් සුව හැමදුක්ම	පරදයි

අනුතර ධර්මාඡයාණන් වහන්සේගේ ධර්මවිජයට අරමුණු වූයේ දෙව් මිනිසුන්ගේ විතත සන්තානයයි. අනාදිමත් කාලයක් තුළ මෝහයෙන් මුළාවී සසර දුක් ගින්නෙන් දූවෙමින් සිටින ලෝ සතුන්ගේ සිත් සතන් දහම් අමා දහරින් සිසිල් කර අමා මහ නිවනින් නිවා සුවපත් කිරීම ඒ මහා කාරුණිකයාණන් වහන්සේගේ ධර්මවිජය පරමාර්ථය විය. දුක් ගිනි වඩන දිග්විජය වෙනුවට දුක් ගිනි නිවන ධර්මවිජයක් බුදුපියාණන් වහන්සේ ලෝකයාට හඳුන්වා දුන්හ.

ධර්මදනය අන් හැම දනයකටම වඩා උතුම් වන්නේ සිතකට වැටෙන දහම් පදයකින් පූණී ජීවිත පරිවර්තනයක් පවා සිදුවිය හැකි බැවිනි. බාහිර වස්තු දනයෙන් සැලසෙන තාවකාලික සහනය මෙන් නොව, එය සනාතන සැනසුමකට මඟ හෙළිකරයි. මොහොතකට දිවගට දැනී-නොදැනී යන ආමිස රසය මෙන් නොව, නිරාමිස දහම් රසය අසහනය දුරුකොට සිත් සනහන ගැඹුරු අථ රසයකි. සසර වඩන ගේහසිත ඇලුම් මෙන් නොව, ලොවුතුරු දහමට ඇති ඇල්ම සසර ගමන කෙටිකරයි. තණ්හා පිපාසය සන්හිඳුවන අමා මහ නිවන සියලු සසර දුක් නිවාරණය කරයි. 'නිවනේ නිවීම' පොත් පෙළෙන් අප දියත් කළ ධර්මදන වැඩ පිළිවෙළෙහි දෙවැනි අදියර වශයෙන් මේ 'පහන් කණුව ධර්ම දේශනා' පොත් පෙළ එළිදැකී. මිනිරිගල නිස්සරණ වන සෙනසුනෙහි යෝගාවචර සගපිරිස හමුවේ අප විසින් දේශනා කරන්නට යෙදුන දෙසුම් 33 ක් රැගත් යටකී පොත් පෙළට වඩා සරල අන්දමින්, ජන ජීවිතයේ එදිනෙදා ගැටළුවලට එල්ලකොට දෙසන ලද බැවින් මෙම ධර්මදේශනා මාලාව බොහෝ දෙනෙකුට වැඩදයක වනු ඇතැයි සිතමු. සසරදුක් ලියලවන විවිධ විෂම දෘෂ්ටි මතවාදයන්ගෙන් ගැවසීගත් පොත් පත් සඟරා 'සහරාවක' අතරමංව සිටින වත්මන් පාඨක සමාජයට මේ තුළින් ලොවුතුරු මඟට යම් 'තරු සලකුණක්' හෝ ලැබෙතොත් අප දුරු උත්සාහය සඵල වූ ලෙස සලකමු.

'ආනුපුබ්බි කථා' නම් වූ අනුපිළිවෙළ කථාමාර්ගයක් අනුගමනය කරමින් දහම් දෙසූ බුදුපියාණෝ එවැනිම 'අනුපිළිවෙළ කථාවක්'

ධම්මදේශකයින්ට අනුදන වදළහ. දන කථාව, සීල කථාව, සඟ කථාව, කාමයන්ගේ ආදීනව හා නෙකධම්මයෙහි ආනිසංස ඒ අනුපිළිවෙළ කථාවට අයත්වේ. ඒ සියල්ල තුළින් සකස් වූ, මාදුටු, පුබුදුටු, පහන්වූ සිතට වතුරාසීසත්‍ය දේශනාව මැනවින් විෂය වේ. දේශනා විලාස වශයෙන් සලකන කළ, බුද්ධ දේශනාවෙහි ඉස්මතුව පෙනෙන ආදර්ශීවත් අංග සතරක්ද ඇත. එනම්, උපමා, නිදර්ශන, ආදියෙන් ධම්ම කරුණු සැදුණින සිරිම (සඤ්ජෙසනි) සිත් කාවදින අන්දමින් ඒත්තු ගන්වාලීම (සමාදපෙති) ඒවා ප්‍රතිපත්තියට නැංවීමෙහිලා උත්සාහවත් කිරීම (සමුනෙතපෙති) සහ අසන්නන්ගේ සිත්සතන් ප්‍රසාදයට පත්කිරීමයි (සමපනංසෙති).

ධම්මපදයෙන් තෝරාගත් ගාථා මාතෘකා කොටගෙන පැවැත්වෙන මෙම දෙසුම් පෙළෙහිදී ද හැකිතාක් දුරට ඉහත සඳහන් මූලධම්ම අනුගමනය කිරීමට තැත් දරුවෙමු. බුද්ධෝත්පාද කාලයක ලැබිය හැකි අග්‍රඵලය වන අර්භත් ඵලයෙන්ම දේශනාවක් කුළුගැන්වීමට උනන්දු වීමු. වෙනත් සුලභ ලෝකික පරමාථී තුළ අසන්නන් සිරකොට නොතබා, බුදුපියාණන් වහන්සේ වදළ අප්‍රමාද පදය සිහිගන්වමින් සංසාර විමුක්තිය දෙසටම ඔවුන් යොමු කරවීම අපගේ පරම අධ්‍යාශය විය. ‘පහන් කණුවෙන්’ විහිදෙන මෙම ධර්මාලෝකයෙන් ලෝකයාට නිවන් මග හෙළි පෙහෙළි වේවා!

දෙස් විදෙස් වැසි සැදුහැවත් පරිත්‍යාගශීලී විශාල පිරිසකගේ නොමසුරු ආධාරයෙන් ‘අමා ගඟ’ දිනෙන් දින පුළුල් වෙමින් ගලායයි. එයින් ජනිත පුණ්‍ය ශක්තිය ඔවුන්හට පරම ශාන්ත නිව්‍යාණාවබෝධය පිණිස උපනිශ්‍රය සම්පතක්ම වේවා!

‘විරං තිට්ඨතු ලොකසමිං - සමමාසමබුද්ධ සාසනං’

මෙයට,
සසුන් ලැදි
කටුකුරුන්දේ ඤාණනඤ්ඤා භික්ඛු

කටුකුරුන්දේ ඤාණනඤ්ඤා සදහම් සෙනසුන
කිරිල්ලවල වත්ත, දම්මුල්ල
කරදන
(2560) 2016 ජුනි

සටහන

අපගේ ගුරු දේවයන් වහන්සේගේ පිරිසිදු ධර්මය වැඩපිළිවෙල දෙස් විදෙස් දහම් පිපාසිතයන් උදෙසා තවදුරටත් මෙසේ එළිදැක්වීමට ලැබීම අප වෙත පැවරුණු මහත් භාග්‍යයක් ලෙස සලකමු. පටිගත කළ 'පහන් කණුව' දෙසුම් පිටපත් කරදීමේ සහ සෝදුපත් බැලීමේ කාර්යයන්ට සහාය වන පින්වත් සිරිමා විජේරත්න, ලිලියන් රත්නායක සහ වත්සලා කරුණාරත්න යන මහත්මීන්ටත්, අපගේ පොතපත මුද්‍රණය කරදෙන කොලිටි ප්‍රින්ටර්ස් සමාගමේ සී. ජයසෝම මහතා ඇතුළු සැමටද අපගේ පුණ්‍යානුමෝදනාව හිමිවේ.

මෙයට,
සසුන් ලැදි
අනුශාසක - මිල්ලතේ සුභුති හිඤ්ඤ

කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන
කිරිල්ලවල වත්ත, දම්මුල්ල
කරඳන
(2562) 2019 මාර්තු

කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන් භාරය ප්‍රකාශක නිවේදනය

'කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන් භාරය' පූජ්‍ය කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේ විසින් සම්පාදිත සියලුම ධර්ම ග්‍රන්ථ හා දේශිත ධර්ම දේශනා පිරිසිදු ධර්ම දනයක් වශයෙන්ම ධර්ම පිපාසිත ලෝකයාහට ප්‍රදානය කිරීමේ උන්වහන්සේගේ අභිමතාථීය ඉටු කිරීමට ඇප කැප වී සිටියි. මේ අනුව ධර්ම ග්‍රන්ථ මුද්‍රණය සහ බෙදාහැරීම පිළිබඳ කාර්යභාරයත්, ධර්ම දේශනා සංයුක්ත තැටිගත කිරීම සහ,

www.seeingthroughthenet.net වෙබ් අඩවිය,

www.facebook.com/seeingthrough සමාජ ජාල අඩවිය

පවත්වාගෙන යාමත් කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන් භාරයේ වගකීම වනු ඇත.

දෙස් විදෙස් වැසි ධර්මකාමී පාඨක ශ්‍රාවක විශාල පිරිසක් වෙනුවෙන් ක්‍රියාත්මක වන මෙම පුළුල් ධර්මදාන වැඩ පිළිවෙලට දයකවීමට කැමති පින්වතුන්හට පහත සඳහන් බැංකු ගිණුමට තම ආධාර මුදල් යොමුකිරීමට අවස්ථාව ඇත. මෙම ධර්මදාන වැඩපිළිවෙලට ආධාර එවීම පිළිබඳ සියලු විමසීම්:

කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන් භාරය
කිරිල්ලවල වත්ත, දම්මුල්ල, කරදන.

දුරකථන අංක: 0777127454

ඊමේල් ලිපිනය: knssb@seeingthroughthenet.net

ආධාර මුදල් යොමු කිරීම:

කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන් භාරය (K.N.S.S.B)

ගිණුම් අංක: 007060000241

සම්පත් බැංකුව, SWIFT: BSAMLK LX

ශාඛා අංකය: 070

ශාඛාව: ආර්. ජී. සේනානායක මාවත, කොළඹ - 07.

අමා ගඟ

මහවැලි ගඟ උතුරට හැරවීමෙන් පසු එතෙක් නිසරු මුඩු බිම් ලෙස පැවති පෙදෙස්වල සිදුවූයේ ඉමහත් වෙනසෙකි. පිපාසයට පැත් බිඳක් නොලබා සිටි ගොවිහු පෙදෙස පුරා නිහඬව ගලා යන සිසිල් දිය දහරින් පිනා ගියහ. මැලවුණු ගොයම සරුව නිල්වන්ව කරලින් බර විය. මල් පලින් ගැවසීගත් කුරු-ලිය බලා සැනසෙන පෙදෙස් වැසියෝ කුටු කඳුළු වගුළහ.

දහම් අමා ගඟ 'උතුරට' හැරවීමේ වැඩ පිළිවෙළක් මෙයට තෙවසරකට පෙර ඇරඹුණි. දහම් පත-පොත තබා 'එද-වේල' සඳහා වත් වියපැහැදුම් කිරීමට වත්-කමක් නැත්තෝ, නිහඬව නොමිලයේ ගලායන අම්ල දහම් අමා දිය දහරින් සදහම් පිපාසය සන්සිඳුවා ගත්හ. අරිටු මිසදිටු හැර, සැදුහැයෙන් සරුව, ගුණ නුවණින් බරව පිළිවෙත් මගට නැමී ගත්හ. ලොවී-ලොවුතුරු මල් පල නෙළා ගනිමින් හද පුරා පිරි බැතියෙන් නන් අයුරින් සොම්නස පළ කළහ.

'ධම් ග්‍රන්ථ මුද්‍රණ භාරය' නමින් දියත් කළ මෙම ධම්දන වැඩපිළිවෙළ සඳහා අපගෙන් වැයවූණේ පිරිසිදු ධම්දන සංකල්පය පමණි. අමාගඟ 'උතුරට' හැරවූවෝ සසුන් ගුණ හඳුනන පරිත්‍යාගශීලී සැදුහැවත්හුමය. 'නිවනේ නිවීම' පොත් පෙළ එළි දැක්වීමෙන් නොනැවතී 'පහන් කණුව ධම්දේශනා' පොත් පෙළෙහි 'බර පැන' දැරීමටත්, දෙස්-විදෙස්වල දහම් පිපාසිතයින් උදෙසා අප අතින් ලියැවෙන අනිකුත් පොත-පත ඒ අයුරින්ම එළි දැක්වීමටත් ඔවුහු උත්සුක වූහ. 'දෙන දේ පිරිසිදුවම දීමේ' අදහසින් අම්ල වූ දහම ඊට නිසි ශෝභන මුද්‍රණයකින්ම ධම්කාමීන් අතට පත් කිරීමට පියවර ගත්හ. මුද්‍රිත පිටපත් සංඛ්‍යාව අවසන්වනු හා සමගම 'නැවත මුද්‍රණ' පළකිරීමෙන් දහම් අමා ගඟ වියළී යා නොදීමට දැඩි අදිටනකින් ඇප කැපවූහ.

'පොත් අලෙවිය' පිළිබඳව මෙකල බහුලව දක්නට ලැබෙන වාණිජ සංකල්පයට පිටුපා, තහංචි වලින් තොරව, තමන් අතට නොමිලයේම පත් කැරෙන 'දහම් පඬුර' තුළින් ධම්දන සංකල්පයෙහි අගය වටහාගත් බොහෝ පාඨක පින්වත්හු තමන් ලද රස අහරක්, නැතිතවතුන් සමග බෙද-හද ගන්නාක් මෙන් නොමසුරුව අන් දහම් ළැදියනටද දී ධම් දනයට සහභාගී වූහ. ඉනුදු නොනැවතී, ශක්ති පමණින් 'ධම් ග්‍රන්ථ මුද්‍රණභාරයට' උරදීමටද ඉදිරිපත්වූහ. ඇතැමෙක් ලොකු කුඩා

දහම් පොත් මුද්‍රණය කරවීමේ හා නැවත-නැවත මුද්‍රණය කරවීමේ බරපැන ඉසිලීමට පවා පසුබට නොවූහ.

සම්බුදු සසුන මේ ලක් පොළොවෙහි පවතින තාක් මේ දහම් අමාගඟ ලෝ සතුන් සිත් සනහමින් නොසිඳී ගලා යේවා යනු අපගේ පැතුමයි.

‘සබ්බදනං ධම්මදනං ජිනාති’

මෙයට,
සසුන් ලැදි
කටුකුරුන්දේ ඤාණනඤ භික්ෂු

පොත්ගුල්ගල ආරණ්‍ය සේනාසනය
‘පහන් කණුව’
කන්දේගෙදර, දේවාලේගම.
2000 ජූනි 05 (2544 පොසොන්)

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

30 - වෙළුම

ප්‍රථම මුද්‍රණය

පිටපත් 1000 කින් යුත් මෙම ප්‍රථම මුද්‍රණය ධර්මදාන වශයෙන් පාඨකයින් අතට පත්කරන රේණුකා හෙට්ටිආරච්චි මහත්මියට සහ මංජුල හෙට්ටිආරච්චි මහතාට එම ධර්මදානමය කුශලය පරම ශාන්ත උතුම් නිවාණාවබෝධය පිණිස උපනිශ්‍රය සම්පතකම වේවායි පතමු.

- අනුශාසක
(2564) - 2021 මාර්තු

පුණ්‍යානුමෝදනාව

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - තිස්වන වෙළුමේ ප්‍රථම මුද්‍රණය එළිදැක්වීමෙන් ජනිතවන ධර්මදානමය කුසලය මූලිකවම අපගේ අසහාය කල්‍යාණ මිත්‍ර කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේගේ ශ්‍රී නාමයට පූජෝපහාරයක් වේවා! උන්වහන්සේ නිවනින් නිවේවා!

එමෙන්ම මෙම ධර්මදානමය වැඩපිළිවෙල නොසිඳී ඉදිරියට ගෙනයාමට උරදෙන අප ලොකු ස්වාමීන්වහන්සේගේ ශිෂ්‍ය රත්නයන් වන පූජ්‍ය සුභුති ස්වාමීන්වහන්සේ, පූජ්‍ය යසෝජ ස්වාමීන්වහන්සේ ප්‍රමුඛ අනෙකුත් ස්වාමීන්වහන්සේලාටත්, සුනිල් විජේසිංහ, චන්දන විජේරත්න, හේමමාලා ජයසිංහ සහ මෙම කර්තව්‍යයට අනුග්‍රහය දක්වන අනෙකුත් ගිහි පින්වතුන්ටද, අපට මෙන්ම පවුලේ සියලු දෙනාටද මෙම ධර්මදානමය කුසලය උතුම් නිවන් අවබෝධය පිණිස හේතු වේවා!

නැසිගිය දෙමාපියන් ඇතුළු පින් කැමති සියලු ඤාතීන්ටද මෙම කුසලය අත්පත් වේවා!

- රේණුකා හෙට්ටිආරච්චි
මංජුල හෙට්ටිආරච්චි

146 වන මද්දෙනය

146 වන දේශනය

(පහත් කණුව ධරී දේශනා අංක 69)

‘නමො තස්ස භගවතො අරහතො සමමා සමබුද්ධස්ස’

කොධං ජහෙ විප්පජ්ඣෙය්‍ය මානං
සංයොජනං සබ්බමතිකකමෙය්‍ය
තං නාමරූපස්මිං අසජ්ජමානං
අකිඤ්චනං නානුපතනති දුක්ඛා’ති

– ධම්මපද, කොධ වග්ග.

ශ්‍රද්ධාවන්ත පින්වතුනි,

සිතක ඇතිවන ක්‍රෝධයත්, ඊර්ෂ්‍යාවත් නිසා පැන නගින හිංසාකාරී අවස්ථා සමාජයේ අපට නිතර අහන්න දකින්න ලැබෙන්නවා. අනිත් කෙනා දුකට පත්කිරීමෙන් තමන් තුළ ඇතිවෙව්ව ක්‍රෝධයත්, ඊර්ෂ්‍යාවත් සංසිද්ධාගන්ත පුලුවන්ය කියන හැඟීමයි බොහෝ දෙනා තුළ පවතින්නේ. ඒක නිසා ඊට උපකාර වෙන උපාය මාර්ග සොයනවා මිසක් ඒවා ඇතුළතින්ම සංසිද්ධා ගැනීමට උපකාරවන ධර්මානුකූල උපාය මාර්ග ගැන හිතන්න පෙළඹෙන්නේ නෑ. නමුත් අපේ තිලෝගුරු බුදුපියාණන් වහන්සේ පෙන්වා දෙනවා ක්‍රෝධ සිතක, ඊර්ෂ්‍යා සිතක විපාක වශයෙන් මේ දීර්ඝ සංසාරයේ කෙනෙකුට විදින්න සිදුවෙන දුක් ගැහැට සමූහය. අද අපි මාතෘකා කළ ගාථාවට අදාළ නිදන කථාවෙන් ඒ විදියේ සිද්ධියක් සඳහන් වෙනවා.

අනුරුද්ධ ස්වාමීන්වහන්සේ එක් අවස්ථාවක පන්සියක් සංඝයාවහන්සේලා පිරිසත් එක්ක තමන්ගේ උපන් ගම වන කපිලවස්තු පුරයට වැඩම කළා. කපිලවස්තු පුරයේ නිග්‍රෝධාරාමයේ වැඩ වාසය කරන බව අහන්න ලැබුණාම උන්වහන්සේගේ ඥති පිරිස උන්වහන්සේ දකින්න පැමිණියා. නමුත් රෝහිණි නැමැති නැගණිය ආවේ නැහැ. අනුරුද්ධ ස්වාමීන්වහන්සේ ඒ ඥාතීන්ගෙන් අහනවා ‘කෝ රෝහිණි?’ කියලා. ‘ඇය අන්න ගෙදර ඉන්නවා’ ‘මොකද ආවේ නැත්තේ?’ කියලා ඇහුවහම ‘කුෂ්ට රෝගයක් වගේ යම්කිසි හමේ ආබාධයක් හැදිලා ලැජ්ජාව නිසා ආවේ නැත’ යි කිව්වා. උන්වහන්සේ කිව්වා කැඳවාගෙන එන්න කියලා. ඇයත් ඒ රෝග ස්වභාවය නිසා යම්කිසි පොරෝණා ආදියකින් වසාගෙන ඒ ස්ථානයට පැමිණියා. ඉතින් අනුරුද්ධ ස්වාමීන්වහන්සේ අහනවා ‘මොකද රෝහිණි ආවේ නැත්තේ?’ කියලා.

පහන් කණුව ධම් දේශනා

‘රෝගයක් තියෙනවා’ කිව්වා. ‘නරකද පිනක් දහමක් කළහම?’ කියලා ඇහුවා. ‘මොකක්ද කරන්නේ?’ කියලා ඇහුවාම කිව්වා ‘දෙමහල් ආසන ශාලාවක් - සංඝයාවහන්සේලාට වැඩ ඉඳලා දනය එහෙම වළඳන්න පුලුවන් විදියේ ආසන ශාලාවක් හදන්න’, ඒකට බරපැන වශයෙන් උපයෝගී කරගන්න කිව්වෙ රෝගිණිගේ පළඳින ආහරණ. ඒ ආහරණ විකුණලා ඒ මුදලින් ශාලාවක් හදන්න කිව්වා. ඒ වගේම ඒ ශාලාවේ එක මහලක් හැදුවාට පස්සෙ ඒ ශාලාව සුද්ධ කිරීම, ඇමදීම, ඊළඟට සංඝයාවහන්සේලාට අසුන් පැනවීම, පැන් සුදුනම් කර තැබීම ආදී ඒ වත් පිළිවෙත් ආදියත් රෝගිණිය විසින් කළයුතු බවත් අනුරුද්ධ ස්වාමීන්වහන්සේ උපදෙස් දුන්නා. ඒ වගේම අනුරුද්ධ ස්වාමීන්වහන්සේ ඥාතීන්ට ඒ කාරණය ගැන කියලා ඒ පිළිබඳ සංවිධාන කටයුතුත් යෙදුවා. ඔන්න රජ පවුලක රජ කුමාරිකාවක් නමුත් රෝගිණියත් ඒ කියාපු විදියටම සියළු වත්පිළිවෙත් කරමින් ශාලාව හදලා, ඉවර වුණාට පස්සෙ බුද්ධ ප්‍රමුඛ සංඝයාවහන්සේලාට දනයකුත් පූජා කරන්න සැලැස්සුවා.

දනය අවසානයේදී බුදුපියාණන් වහන්සේ අහනවා අනුරුද්ධ ස්වාමීන්වහන්සේගෙන් මේ දනය කා වෙනුවෙන්ද, කාගෙන්ද කියලා. ‘මේ අපේ සොහොයුරිය රෝගිණිගෙන්’ කිව්වහම ‘කෝ ඇය?’ කියලා ඇහුවා. ‘ආවේ නැතෙයි, මෙන්න මෙහෙම අසනීපයක් නිසා’ ඒ වෙනකොටත් බුදුහාමුදුරුවෝ දකින්නවත් ආවේ නෑ. එතන තව කියවෙනවා අර ශාලාව පිළිබඳ වත්පිළිවෙත් කරනකොට තරමක් දුරට රෝගය අඩුවුණ බව. ඒ වත් පිළිවෙත් ආදිය කිරීම නිසා. නමුත් හරියටම සුව වුණේ නැති නිසා ඇය ආවේ නැහැ, ඒ දන පින්කම වෙලාවෙදී. බුදුපියාණන් වහන්සේ ඇය ගෙන්නෙව්වා. හේතු ඇහුවහම කිව්වා ‘මේ මගේ හමේ ආබාධයක් නිසා මම ලැජ්ජාවෙන් ආවේ නැහැ’ කියලා. ‘දන්නවද මේකට හේතුව?’ කියලා ඇහුවා. ‘නැහැ’යි කිව්වා. ඔන්න එතකොට ‘මේක මේ අතීතයේ ඔබ ඇති කරගත්තු ක්‍රෝධයක - ඊර්ෂ්‍යාවක විපාකයක්’ කියලා ඒ අතීත ප්‍රවාත්තිය සඳහන් කළා.

අතීතයේ බරණැස් රජෙකුගේ අග මෙහෙසියක්ව සිටින කාලයේදී ඒ රජතුමාගේ හිත දිනාගත්තු නාටිකාංගනාවක් ගැන තියෙන ඊර්ෂ්‍යාව, ක්‍රෝධය නිසා ඒ නාටිකාංගනාව නිදගන්න ඇදේ, ඇඳ අවට ඒ වගේම ඇදේ ඇතිරිලි ආදියෙන් කහඹිලියා වගේ ඒ කාලෙ තිබුණු යම්කිසි ගෙඩි වර්ගයක් කුඩු කරලා ඉස්සා. ඒවා ඇඟ තැවරුණහම

කහන්ත ගන්නවා. ඊළඟට ඒ නාවිකාංගනාවගේ මුහුණටත් ඒවා ඉස්සා. ඇයගේ ඇඟටත් ඉස්සා. ඒ එක්කම ගවු පිපිලා ඒ තැනැත්ති ගිහිල්ලා ඇදේ හාන්සි වුණා. ඇදෙත් තිබුණු ඒ කහන ද්‍රව්‍ය නිසා බරපතල වේදනාවල් ඒ නාවිකාංගනාවට ඇතිවුණා. ඔන්න ඕකයි එතකොට අතීත කර්මය හැටියට බුදුපියාණන් වහන්සේ දැක්වුවේ. ඒක නිසා ක්‍රෝධය හෝ ඊර්ෂ්‍යාව සුළු වශයෙන්වත් ඇතිකර නොගත යුතුයි කියන ඒ අදහස දෙමින් බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ අවස්ථාවේ දේශනාවක් කළා, මේ අපි මාතෘකා කළ ගාථාව මුල් කරගෙන. ඒක අහලා ඒ රෝගිණියගේ හමේ ආබාධය සුළු වුණා වගේම - එතැන කියනවා ස්වර්ණ වර්ණ ඡවි වර්ණය ආයෙත් ඇතිවුණා කියලා - ඒ වගේම සෝවාන් ඵලයත් ලැබුවා. ඒ ගාථාව,

කොධං ජහෙ විප්‍රච්ඡේදයා මානං
සංයෝජනං සබ්බමතිකකමෙයා
තං නාමරූපසමිං අසජ්ජමානං
අකිඤ්චනං නානුපතනති දුක්ඛා

බොහොම ගැඹුරු අර්ථ ඇති ගාථාවක්. හමේ රෝගයට පමණක් නොවෙයි මුළු සංසාර රෝගයටම ප්‍රමාණවත් ධර්ම ඖෂධයක් ඒ ගාථාවේ ඇතුළත් වෙන්නේ. කොධං ජහෙ, ක්‍රෝධය අතහරින්නේය. විප්‍රච්ඡේදයා මානං, මානය දුරලන්නේය. සංයෝජනං සබ්බමතිකකමෙයා - මේ සංසාරයට සත්ත්වයා බැඳීලා ඉන්න සංයෝජන දහයක් තියනවා. සැකිලි, බැමි, කොකු වගේ තියෙන ක්ලේෂ ධර්ම දහයක් දක්වනවා. සක්කායදිට්ඨි, විචිකිච්ඡා, සීලබ්බත පරාමාස, කාමරාග, ව්‍යාපාද, රූප රාග, අරූප රාග, මාන, උද්ධව්ඡ, අවිජ්ජා කියන ඒ දස සංයෝජනයයි, මෙතන මේ සංයෝජන කියලා දක්වන්නේ. සංයෝජනං සබ්බං අතිකකමෙයා, සියලුම සංයෝජන - හවයට බැඳීලා තියෙන සියලුම හැකිලි, බැමි ඒවා ඉක්මවන්නේය. ඊළඟට තං නාමරූපසමිං අසජ්ජමානං, අන්න ඒ විදියට කරලා තමන්ගේ නාමරූපයෙහි නොඇලෙන්නා වූ, එහි නොපැටලෙන්නා වූ තැනැත්තා හඳුන්වන්නේ අකිඤ්චනං කියන යෙදුමෙන්. නාමරූපයේ නොඇලෙනවානම් යම් කෙනෙක් ප්‍රඥව මතුකරගෙන විදර්ශනා වශයෙන්, ඒ තැනැත්තාට රාග, ද්වේෂ, මෝහ වශයෙන් කිසිවක් නැහැ. ඒක නිසා අකිඤ්චන කියලා කියනවා. කිසිවක් අයිති නැහැ. හිතෙන් ඒවා මුද්‍රගත්තා කියන එකයි - අකිඤ්චනං. කිසිවක් අයත් නැතිවූ එබඳු

පුද්ගලයා මත නානුපහනති දුක්ඛා, දුක් කඩා නොවැටෙයි. සංසාර දුක් කඩා නොවැටෙයි කියන අදහසයි ඒ ගාථාවේ කියවෙන්නේ. ඒක ගැඹුරු ගාථාවක්. ඉතින් කොහොම කොහොම නමුත් අපට මේ කථාවෙනුත් ගාථාවෙනුත් අපේ ඵදිනෙදා ජීවිතයට අදාළ වැදගත් ධර්මෝපදේශ සෑහෙන ප්‍රමාණයක් ලබාගන්න පුලුවන්, ප්‍රධාන වශයෙන්ම මේකට මාතෘකා වූ මේ ක්‍රෝධයත්, ඊර්ෂ්‍යාවත් පිළිබඳව. මේ සිද්ධියෙන් පැහැදිලි වෙනවා අතීතයේ, ඉතාමත්ම ඇත අතීතයේ රෝගිණිය අග මෙහෙසියක්ව සිටියදී අනුන්ට දමා ගැසූ ඒ විස කුඩු, එහෙම නැත්නම් ඒ කසන්න හේතුවෙන ඒ විසකුඩු තමන්ටම ආපසු ආවා වගේ තමන්ගේ ශරීරයේ ආබාධයක් මේ ඇතිවුණේ. එයින් අපට ජේනවා ක්‍රෝධයේ විපාක. බරපතල විපාක. ක්‍රෝධයක් වගේම ක්‍රෝධයත් එක්කම යන එකක් තමයි ඊර්ෂ්‍යාව කියන එක. ඒ ඊර්ෂ්‍යාව යට තිබෙන්නේ මාන්තයයි.

ඒකයි මෙතන ගාථාවේ ක්‍රෝධය ගැනත් මාතෘකා ගැනත් කිව්වේ. මේ දෙකම සමාජයේ පොදු දුර්වලතාවන් බව මේ පින්වතුන් දන්නවා. ක්‍රෝධයට ඊර්ෂ්‍යාව එකතු වුණහම ඊට වැඩිය බොහොම බරපතලයි. දැන් මෙතන තමන් අග මෙහෙසිය නිසා නාටිකාංගතාවක් කෙරෙහි රජතුමාගේ විශේෂ ඇල්ම ඇතිවුණහම අර තැනැත්ති ගැන ඊර්ෂ්‍යාවක් ඇතිවුණා. ඒකත් එකතු කරගෙන තමයි පලිගන්නා වගේ අර විදියට ක්‍රියා කළේ. මෙයින් අපට ජේනවා අපට ඇතිවෙන රෝගාබාධ රාශියකම නියම නිදනය සාමාන්‍ය වෛද්‍යවරුන්ට ජේන්නේ නැති බව. හමේ රෝගයක්නම් වෛද්‍යවරු කියාවී මේක ලේ දූෂ්‍යවීමකින් ඇතිවුණා කියලා. නමුත් බුදු වෛද්‍යවරු කියන්නේ ලේ දූෂ්‍යවීම නෙවෙයි මෙතන සිත දූෂ්‍යවීමයි යටින් තියෙන්නේ.

සාංසාරික නිදනය සාමාන්‍ය වෛද්‍යවරුන්ට පෙනෙන්නේ නැහැ. බුදුපියාණන් වහන්සේටත්, අභිඥාලාභීන්ටත් තමයි මේ සාංසාරික රෝගයේ සාංසාරික නිදනය ජේන්නේ, රෝගාබාධ වල. අපි මේ බොහෝ විට සුව කරගන්න බැරිව නිදන්ගත රෝග කියලා අතහරින දේවල් වල යට තිබෙන්නේ අන්න අර විදියේ බරපතල කර්ම. ඒවට කියනවා කර්ම රෝග කියලා. බෞද්ධයින් අතර ව්‍යවහාරයේ තියෙනවා කර්ම රෝගයක් හොඳකරගන්න බෑ කියලා. එබඳු කර්ම රෝග හොඳ කරගන්න කොහොමද? අන්න ඒකටත් යම්කිසි ඉඟියක් මේ කථාන්තරය තුළින් අපට ලැබෙණවා, හොඳට කථාන්තරයට හිත යොදලා බැලුවොත්.

දැන් මේ කියන අනුරුද්ධ භාමුදුරුවෝ - අනුරුද්ධ ස්වාමීන්වහන්සේ එසේ මෙසේ කෙනෙක් නෙවෙයි. මේ ශාසනයේ දිබ්බ වක්කු කියන දිවැස් ලාභීන් අතර අග්‍ර තැන ලැබූ ස්වාමීන්වහන්සේ නමක්. එතකොට උන්වහන්සේ කපිලවස්තු පුරයට වැඩියේ යම්කිසි විශේෂ හේතුවක් නිසා වෙන්හත් පුලුවන්. උන්වහන්සේට ජේන්න ඇති තමන්ගේ සොහොයුරියගේ සමේ රෝගය වගේම සංසාර රෝගයත් හොඳ කරන්න සුදුසු තරමට යම්කිසි පිනක් මෝරලා තියෙනවා කියලා. ඇත්ත වශයෙන් මේ කර්ම රෝග වලින් බෙරෙන්න පුලුවන් වන්නේ පුණ්‍ය ශක්තියෙන්. ඒකට බෙහෙත පිනයි. අපි දන්නවා අසනීපෙකට බෙහෙත් ගැන කතා කරනකොට වෙදකම වගේම හෙදකමත් අවශ්‍යයි. මෙතන අනුරුද්ධ ස්වාමීන්වහන්සේ හෙදකම වගේ දෙයක් කළා. මොකක්ද? රෝහිණියට උපදෙස් දුන්නා යම්කිසි වත පිළිවෙත පිළිබඳ කාරණයක්, පින් දහම් කිරීම පිළිබඳ. එතනත් තියෙනවා ගැඹුරින් කල්පනා කරලා බැලුවහම ගතයුතු දෙයක්. ඤාතිය කියන රජ පවුලේ කෙනෙක් චූණහම කොයි තරම් ධනය තියෙනවද. ඥාතීන්ට කියන සුනංගුව විතරයි. නමුත් මෙතන පැවරුවේ කොහොමද? ආභරණ විකුණලා මේක කරන්න කියලා.

ආභරණ ගැන මේ කවුරුත් දන්නවා ගෙදරදෙර වල අගනිගකම් හොඳටම උග්‍ර චූණහම තමයි කනකර විකුණන්නෙ. ඒ තරම් මේ ස්ත්‍රී පක්‍ෂයට ආභරණ වලට ලොකු ඇල්මක් තිබෙනවා. මෙතන මේ රෝහිණියට පැවරුණේ ආභරණ විකුණන්නයි. ආභරණ විකුණලා මේ ශාලාව හදන්න. සල්ලි නැති කමට නෙවෙයි. ඒක තුළ තිබෙනවා අර කර්මය ගෙවියාමට උපකාර වෙන දෙයක්. මොකද රූපසම්පත්තිය නිසා ඇති කරගත්තු මාන්තය නිසයි අර විදියට හැසිරුණේ. ඒ වගේම ඒ ආභරණ වල නිස්සාරකයන් දැන් ඇයට වැටහෙන්න ඇති - මේ සමේ රෝගය තියෙද්දී එළියට බහින්නවත් බැරිනම් මොකටද ආභරණ? ඉතින් එතන හුඟක් කාරණා තියෙනවා. ආභරණ විකුණලා මේ ශාලාව හදන්න කිව්වා. එපමණක් නෙවෙයි.

ඇයට කොතෙකුත් මෙහෙකාර මෙහෙකාරියන් ඉන්න ඇති ඒ රජගෙදරවල් වල. මෙතන ඇයට පැවරුවා පහත මාලය හදලා ඉහළ තට්ටුව හදන තුරු ඒවා සුද්ද පවිත්‍ර කිරීම. එබඳු ගොඩනැගිල්ලක කටයුතු කරන අවස්ථාවේ හුඟක් සුද්ද පවිත්‍ර කරන්නත් තියෙනවා. ඒකත් දඬුවමක්. එහෙම නැත්නම් දඬුවමක් නැතත් විශේෂ වත පිළිවෙතක්.

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

සංඝෝපස්ථාන වශයෙන් අසුන් පැනවීම, පිරිසිදු කිරීම ආදියෙන් ඒවා තුළිනුත් අර කර්මය ගෙවී යනවා. ඒ වත්පිළිවෙත් කිරීමෙන්මත් සමේ රෝගය බොහෝ දුරට අඩුවුණා කියලා සඳහන් වෙනවා.

ඊළඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ දෙසු ගාථාව තුළින් ඒ සමේ රෝගයට වගේම කලින් කියාපු සිත පිළිබඳ සංසාරික නිදනය, රෝග නිදනයට පිළියමක් ලැබුණ. එතන කොටින්ම කියනවානම් ධර්ම ඖෂධයයි බුදුපියාණන් වහන්සේ දුන්නේ. ඒ ධර්ම ඖෂධය මෙන්න මේ ගාථාවේ සඳහන් වෙනවා. මොකක්ද ධර්ම ඖෂධය? අර ලේ දූෂ්‍ය වීම නෙවෙයි. සිත දූෂ්‍ය වීමයි මේකෙ රෝග නිදනය. ඒ සිත දූෂ්‍ය වෙන හේතුවක් ඉවත් කිරීමටයි මේ ගාථාව කියවුණේ. කොඩං ජහෙ - ක්‍රෝධය අතහරින්නේය. විප්‍රසභෙයා මානං - මානය දුරලන්නේය. ක්‍රෝධයයි මාන්තයයි එකට කටයුතු කරන්නෙ. එතකොට ඒ වගේම අන්තිමට මේ සංසාර තත්ත්වය මෙහෙමනම් මේකට තවත් බැඳිලා ඉන්නෙ මොකටද? මේ බැමි, කොකු අතින් පැත්ත හරවන්න. සක්කායදිට්ඨි, විචිකිච්ඡා ආදී ඒවා මාර්ග ඥාන වලින් අතහැරිය යුතු දේවල්. ඒකට අවශ්‍ය දේ සම්පාදනය කරනකොට ඒ අවස්ථාවේ සංයෝජන බැමි කැඩිලා යනවා. සෝවාන් වීම කියන්නේ සක්කායදිට්ඨි, විචිකිච්ඡා, සීලබ්බත පරාමාස කියන සසරට බැඳිලා තිබෙන බැමි තුනක් කැඩීමයි. ඒකට උපකාර වෙන විදියයි මේ ගාථාව. තං නාමරූපසමීං අසඤ්ජමානං, නාමරූපයෙහි නොඇලෙන බවක් මෙතන කියවෙනවා. ධර්මානුකූලව නාමධර්ම හැටියට සලකන්නේ වේදනා, සංකෘත, චේතනා, එස්ස, මනසිකාර කියන හිත පිළිබඳ ධර්මයි.

ඊළඟට රූප කියන ප්‍රඥප්තිය අපි ගන්නෙ පය්වි, ආපො, තෙජො, වායො කියන ඒ ධාතු හතර ආශ්‍රයෙන්. මේක තුළින් කෙනෙක් ඇති කරගන්න මමය, මාගේය කියන ප්‍රඥප්තිය ගැඹුරින් ධර්මානුකූලව සලකලා බලනකොට නාමධර්ම ටිකකුත්, රූපධර්මත් තමයි මේ මමය කියලා ගන්නෙ. පය්වි, ආපො, තෙජො, වායො කියන ධාතු හතර ආශ්‍රය කරගෙන අපි මේ රූප ප්‍රඥප්තිය ඇති කරගන්නෙ. මේ ධාතු හතර ගැන නිතර නුවණින් සිහිය යොදනකොට මේ රූපයේ ඇති හරයක් නැහැ කියන අවබෝධය එනවා. මේ ධාතු හතර - මහාභූත හතර තනිව තේරුම් ගන්න බැරි එකට ක්‍රියා කරන මහපුදුම විදියේ තත්ත්වයක්, මේ අපි භෞතික කියලා ලොකුවට කිව්වට. ඒ විදියේ තත්ත්වයක් ආශ්‍රයෙනුයි අපි මේ රූප ප්‍රඥප්තිය ඇති කරගන්නෙ. රූපයේ ස්වභාවය රෝගිණියට ඒ

වෙනකොටත් තේරිලා ඇති. ඔන්න ඔය විදියට නාමධර්ම සහ රූපධර්ම ගොඩක් පමණක් වන මමය කියන, මමය මාගේය කියන ප්‍රඥප්තියේ - මේකෙ ඇලෙන්න එපා කියන එකයි අසඤ්ජානං කියන්නේ. ඒ විදියෙ ඇලෙන්නෙ නැති තත්ත්වයට පත්කරගන්නෙ කොහොමද? මේක පිළිබඳව ඇලීම්, ඊළඟට මේක ආශ්‍රය කරගෙන ඇති කරගන්න ගැටීම්, ඒ පිළිබඳව මාන්න ආදී වශයෙන් ඇති කරගන්න මුළාවීම් කියලා කියන ලෝභ, දෝස, මෝහ අතහරින්න ඕන. එහෙම අතහැරියහම ඒ තැනැත්තාට මමය, මාගේය කියලා ගන්න දෙයක් නැහැ. එබඳු තැනැත්තාට කියන්නෙ අකිඤ්චනං කියලා. අකිඤ්චනං කියන්නෙ කිසිවක් අයිති නැති කෙනා. මේවා තිබෙනකල් තමයි මේ ඔක්කොම කරදර. ඔක්කොම අතහැරියට පස්සෙ, හිතට අනුවෙන්නෙ නැති තත්ත්වයකට පත්වුණාට පස්සෙ, දුක් කඩාවැටෙන්නෙ නැහැ. නානුපතනති දුක්ඛා, දුක් කඩාවැටෙන්නෙ නැහැ. ඔන්න ඕකයි මේ ගාථාවේ අදහස අපි කෙටියෙන් කිව්වොත්. මේක ආශ්‍රයෙන් අපි දැන් ඉතින් තවදුරටත් අපේ ජීවිත වලට අදාළ අන්දමින් කාරණා මතුකරගන්න බලමු.

ක්‍රෝධය කියන එක අපි දන්නවා සමාජයේ ඉතාමත්ම සුලභ දුර්වලතාවක්. සාධාරණ කෝප නමින් හෝ වෙන වෙන හදිසි කෝප හැටියට හෝ නොයෙකුත් විදියට මේ කෝපය පැන නගිනවා. මේකට බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ ඒ ස්ථාන වල මහා පුදුම අන්දමට බෙහෙත් දීලා තිබෙනවා. මේ ගැන ඉතාම වටිනා ගැඹුරු අදහසක් ඇති ගාථාවක් තමයි උරග සුත්‍රය කියලා ගාථා වලින්ම කියන සුත්‍රයක පළමුවෙන්ම දැක්වෙන ගාථාව, කොටින්ම කියතොත් සුත්ත නිපාතය කියන වටිනා ධර්ම ග්‍රන්ථය ඇරඹෙන්නෙන් ඒ ගාථාවෙන්.

යො උප්පතිතං විනෙති කොධං
 විසටං සප්පවිසංච ඔසධෙහි
 සො භික්ඛු ජහාති ඔරපාරං
 උරගො ජිණ්ණමිච තචං පුරාණං

උරග සුත්‍රය කියන්නේ සර්පයා උපමාව ඇති සුත්‍රයයි. සර්පයා පිළිබඳ උපමාව ඒකෙ දිගට දිගටම තියෙනවා. මේ පළමුවෙන්ම ගාථාවේ දෙයාකාරයකින් සර්පයා උපමා කරගෙන, ඉතාමත්ම වටිනා අදහස් කීපයක් බුදුපියාණන් වහන්සේ ඉදිරිපත් කරනවා. යො උප්පතිතං විනෙති කොධං - විසටං සප්පවිසංච ඔසධෙහි, යම් භික්ඛුවක් පැන නැංගාවූ

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

ක්‍රෝධය හරියට පැතිරෙන්නාවූ සර්ප විෂයක් මැඩ පවත්වන්නාක් මෙන් වහා මැඩ පවත්වයිද සො හික්කු ජහාති ඔරපාරං - උරගො ජණණම්ච තචං පුරාණං, එබඳු හික්කුව, සර්පයෙකු හැව අතහරින්නාක් මෙන් මෙතෙරත්, එතෙරත් අතහරී. ඒ කියන්නේ විමුක්ත සිතක් ඇති කරගන්නවයි කියන එකයි.

මේ ගාථාවේ සර්පයා දෙයාකාරයකින් උපමාවට අරගෙන තියෙනවා. පළමුවෙනි උපමාව සර්ප විෂයි. ක්‍රෝධයක් ඇතිවුණහම හිතාගන්න තියෙන්නේ නයෙක් ගැහුවා, නයා ගැහුවා කියලා. නයෙක් ගැහුවහම බල බල ඉන්නේ නැහැනේ. විෂ පැතිරෙන්න කලින් පුලුවන් ඉක්මනින් ඒකට ඖෂධ දෙනවා. අන්න ඒ අදහසයි මේ ගාථාව තුළින් බුදුපියාණන් වහන්සේ දෙන්නේ. බුදුපියාණන් වහන්සේ දෙන උපමා වල ඇත්ත වශයෙන්ම මහපුදුම ප්‍රායෝගික අගයක් තියෙනවා. හදිසි කෝපයක් ආවහම ඕකට අහිධර්ම ලැයිස්තු ගණන් කර කර ඉන්න බැහැනේ. ලේසිම ක්‍රමය තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ උපමාවකින් දීපු ඤාණිකව අපට මතුකරගන්න පුලුවන් යම්කිසි විත්තප් රූපයක් අපි මතුකරගන්නවා. ඒක තුළින් අන්න අරකෙන් වැළකෙන්න ශක්තිය ලැබෙණවා. දැන් කෙනෙකුට හිතෙනවානම් ක්‍රෝධය ඇතිවෙනවාත් එක්කම, මෙන්න සර්පයා ගැහුවා, එහෙම නැත්නම් නයා ගැහුවා.

එතකොට ඒක තුළින් හිතාගන්න තියෙන්නේ දැන් හිත දුෂ්‍ය වෙන්න ළඟයි. ක්‍රෝධය ඇතිවුණාට පස්සේ ඒක පැතිරෙනවා. කවුරුත් දන්නවා ක්‍රෝධය ඒ වෙලාවේ මැඩපැවැත්වුවේ නැත්නම් ඒක ද්වේෂය බවට හැරෙනවා. ඒ ද්වේෂය වෛරය හැටියට, ඊළඟට ආඝාත හැටියට, පටිස හැටියට, ඔය නොයෙකුත්නම් වලින් දක්වන ඒ විවිධ අවස්ථාවල් කරා යනවා. පලිගැනීම උපකාර කරගෙන ඊළඟට අනන්ත කාලයක් ඕක දිගට යනවා. ආඝාත, වෛර ආදී වශයෙන්. ඉතින් සර්ප විෂ පැතිරුණා. අන්න පැතිරෙන්න කලින් ඒක හිතේ ඇතිවුණු බව දැනගත්තු හැටිය, ඔන්න සර්පයා ගැහුවා කියලා හිතාගෙන ප්‍රතිකාර කරගන්න උත්සහ කරනවා. සාමාන්‍ය ලෝකයානම් ක්‍රෝධය සංසිදුවාගන්න කරන්නේ පලිගැනීමයි. නමුත් ධර්මානුකූලව කල්පනා කරන කෙනා උත්සාහවත්ත වෙන්න ඕන මේ ක්‍රෝධය ඇතුළතින්ම සංසිදුවාගන්න. ක්‍රෝධය ඇතුළතින්ම සංසිදුවාගැනීම තමයි නියම ජයග්‍රහණය.

බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තියෙනවා යම්කිසි කෙනෙක්, තමන් තුළ පැන නැංගාවූ ක්‍රෝධය වහා සංසිදුවාගනීද ඒ

තැනැත්තා ජයගන්න අමාරු සංග්‍රාමයක් ජයගන්නා හා සමානය. ඒ වගේම තව කෙනෙක් කෝප වුණ බව දැක්ක හැටියේ තමන්ගේ ඇතුළත කෝපයක් ඇති නොවන හැටියට සිත සකස් කරගත්තොත් ඒ දෙන්නාටම යහපතක් සැලසෙනවා, ඒ විදියේ ආකල්පයකින්. එයින් පෙන්නුම් කරන්නේ හැකිතාක් ඉක්මනින් ක්‍රෝධය - කෝපය සංසිද්ධවගන්නයි කියන එකයි. ඒ වගේම මේ ගාථාවේ දෙවෙනි උපමාවේ - ඊට වඩා ගැඹුරු අදහසක් කියන්නේ.

සර්පයා හැව අරින හැටි අපි හිතලා බලමු. සර්පයාට ඇලුම්, ගැටුම් ඔක්කොම දනෙන්නේ මේ හමෙන්. අපි කවුරුත් දන්නවා අර රෝහිණිගේ කථාවෙන් තියෙන්නේ - හම ඩිංගක් එහෙ මෙහෙ වුණ හැටියේ එළියට බහින්නත් බෑ. ඒ තරමට මේ හම පිළිබඳව ලොකු ඇල්මක් තියෙනවා ලෝකයා තුළ. මේ හම තුළින් තමයි මුළු ලෝකයම වසගයට පත්කරගන්නේ. නමුත් ඒ හම දිරුවහම මොකද වෙන්නේ? හම දිරුවහම සර්පයා කරන්නේ මොකක්ද? ඒක ඔය අත්තක හරි මොකක හරි හිර කරලා දලා එයින් බේරෙනවා. එයින් ගැලවෙනවා. අන්න දිරු හම පිළිබඳව උපමාවයි මෙතන දෙවෙනුවට අරගෙන තියෙන්නේ. දිරුවාවූ හමක් අතහරින්නා වගේ ක්‍රෝධයත් අත හැරීමයි කළයුත්තේ. එහෙම නැත්නම් ක්‍රෝධයට අරමුණක් වුණ එකක් අපි දැඩිව ගත්තොත් එය දීර්ඝ කාලයක් සංසාරයේ ගැටී ගැටී යනවා, පලිගැනීම් ආදී වශයෙන්. නමුත් ක්‍රෝධ අරමුණ වහා සිතින් අතහැරීම අර හැව අතහැර දැමීමටයි උපමා කරන්නේ. එතකොට දෙවෙනි උපමාවත් ඉතාමත්ම වැදගත්. සර්පයාට හැව ඇරියාට පස්සේ ඒක ගැන ඇලුමකුත් නැහැ, ගැටුමකුත් නැහැ. එතෙරකුත් නැහැ, මෙතෙරකුත් නැහැ. මමෙකුත් නැහැ, එහෙම නැත්නම් ඇතුළත - බාහිර හේදයකුත් නැහැ. හැව ඒ දුපු තැනමයි. ඒකට කිසි සම්බන්ධයක් නැහැ.

බුදුපියාණන් වහන්සේ දෙන උපමා වල ගැඹුර ඔයින් හිතාගන්න පුළුවන්. එක පැත්තකින් සර්ප විෂ. අනිත් පැත්තෙන් ධර්මානුකූලව ගැඹුරට කල්පනා කළොත්, මේ අපි දැඩිව ගත්තු ඒ ක්‍රෝධය ආදී දේවල් තුළින් තියෙන සංසාර බන්ධනය අතහැරීම. එතැනම තමයි විමුක්තිය තියෙන්නේ. ඒ විදියට බුදුපියාණන් වහන්සේ තවත් අවස්ථාවක සූත්‍රයක දක්වෙනවා මේ ආකාරයට. ශක්‍ර දේවේඤ්ඤා ඇවිල්ලා බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් ගාථා වලින් ඇසූ ප්‍රශ්නයක් සඳහන් වෙනවා, 'කුමක් සිදු දමාද කෙනෙක් සැපසේ නිදන්නේ? කුමක් සිදු දැමීමද එහෙම නැත්නම්

කුමක් විනාශ කිරීමද ගෞතමයන්වහන්සේ ප්‍රශංසා කරන්නේ? බුදුපියාණන් වහන්සේ දෙන පිළිතුර, 'ක්‍රෝධය බිඳ දැමීමෙනුයි කෙනෙක් සැනසීමෙන් නිදන්නේ. ක්‍රෝධයෙන් පලිගැනීමෙන් නෙවෙයි, ක්‍රෝධය ඇතුළතින්ම සංසිඳවාගැනීමෙනුයි' උපමාවක් කියනවානම් මුළු විස, අග රස ක්‍රෝධය. ක්‍රෝධයේ ස්වභාවය මුළු විසයි. නමුත් අග රසයි. අග රස නිසා කටට ගන්නවා. නමුත් මුළු විස නිසා ඒක තුළින් විපතට පත්වෙනවා. අන්න ඒකයි බුදුපියාණන් වහන්සේ එතන ක්‍රෝධය පිළිබඳව කියන්නේ. ඒකේ ස්වභාවය මුළු විසයි, අග රසයි. එතකොට මේවා මතක තියාගන්න පුළුවන් මේ පින්වතුන්ට. මුළු විසයි, අග රසයි. අග රස නිසා කැවෙත් මුළු විස නිසා අමාරුවට පත්වෙනවා. 'අන්න එබඳු ඒ ක්‍රෝධයයි මම විනාශ කරන්න කියන්නේ', සතුරා නෙවෙයි. ක්‍රෝධයට හේතුවුණ අරමුණ නෙවෙයි. ඇතුළතින් එන මේ ක්‍රෝධයයි. ඒ පුද්ගලයා නෙවෙයි. ක්‍රෝධය ඇතුළතින්ම සංසිඳවාගන්න.

බුදුපියාණන් වහන්සේ තවත් අවස්ථාවක ඊටත් වඩා මහපුදුම විදියේ උපමාවක් දෙනවා. ඒක කෙනෙකුට හිතාගන්නවත් බැරි තරම් අමාරු එකක්. දැන් මේ කාලේ සමහර විට ඒක අහනකොටත් භය හිතෙනවා. සංඝයාවහන්සේලා පිළිබඳව ඉතාමත්ම ප්‍රකට, නිතර කෝපයට පත්වෙන සංඝයාවහන්සේ කෙනෙකුට දීපු උපමාවක්. බුදුපියාණන් වහන්සේ මෙන්න මෙහෙම ප්‍රකාශයක් කරනවා 'මහණෙනි, යම්කිසි හිඤ්ඤාවකගේ, එහෙම නැත්නම් යම්කිසි කෙනෙකුගේ අගපසග, අත්පා ආදිය, අපි හිතමු මිනී මරණ හොරු ඇවිල්ලා දැන් කියතකින් කපනවා. නිකන් ගසක අතු පතු කපන්නා වගේ කැලි කැලි කපනවා.

එහෙම කපනා අවස්ථාවේදීත් ක්‍රෝධයෙන් සිත දූෂ්‍ය කරගත්තොත් ඒ තැනැත්තා මගේ අනුශාසනය අනුව හැසිරෙන කෙනෙක් නෙවෙයි. මා කියන අවවාදයට විරුද්ධව යන කෙනෙක්' කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ ඉතාමත්ම උපරිම මට්ටමෙන් ක්‍රෝධය සංසිඳවාගැනීමේ වටිනාකම පිළිබඳව මහ පුදුම උපමාවක් දීලා තියෙනවා. මදුරුවෙක් කැවත් තරහ යනවානම් අර විදියට දැන් කියතකින් කැලි කැලි කපනකොට කොහොමද ඉවසන්නේ? ඉවසන එක කෙසේ වෙතත් තරහා හිත රඳවනොගන්නේ කොහොමද? පාලනය කරගන්නේ කොහොමද කියන කාරණයන් දක්වනවා. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ උපරිම මට්ටමේ දෙන උපමාව අතීතයේ

සංඝයාවහන්සේලා ප්‍රායෝගික වශයෙන් පාවිච්චි කළ බව අපට පෙනෙනවා.

ථෙර ගාථා ආදියේ දැක්වෙන ආකාරයට ඒ කාලෙ සංඝයාවහන්සේලා කැළේට යනකොට පොත් උස්සගෙන ගියෙ නැහැ, ඒ වෙනුවට භාවනා කරන්න යනකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ දීපු මෙවැනි උපමා හිතේ දරාගත්තු බව පෙනෙනවා. ඒ කාලේ ඇතැම් ගාථා වල මෙන් මෙහෙම කියවෙනවා,

උප්පස්සනෙ සවෙ කොධො - ආවස්ස කකචුපමං.

ඉතින් ඔබ තුළ ක්‍රෝධය ඇතිවුණොත් ඔන්න මතක් කරගන්න කකචුපමාව. කකචුපමාව කියන්නේ කියත් උපමාව. බුදුපියාණන් වහන්සේ දීපු කියත් උපමාව මතක් කරගන්න ක්‍රෝධය ආව හැටියෙ. අඩුගානෙ ඒකට සිහිය යොදනකොට ක්‍රෝධය ටිකක් හරි අඩුවෙනවානෙ. මේ කියාපු ධර්ම උපදේශ මොහොතකට සිහියට නංවනකොට අර ක්‍රෝධයට යෙදුන සිත ටිකක් හරි එයින් මර්දනය වෙනවා. අන්න ඒ විදියට තමයි අපි මේවා ජයගන්න ඕන.

මේවා අපි ප්‍රායෝගික වශයෙන් කල්පනා කරලා බලනවානම් එදිනෙද ජීවිතයේ කාටත් වැදගත් දේවල්, කාටත් තියෙන ප්‍රශ්න. මේවා සාධාරණ කෝප ආදී වශයෙන් නොයෙකුත් විදියේ හේතු දක්වලා තවදුරටත් ගෙනයාම නෙවෙයි බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන්නේ. මේවායේ සංසාරික විපාක රාශිය ගැන කල්පනා කරන්නයි. ජාතිය - උපත අපට උරුම දෙයක් නිසා අපට සංසාරයේ නැවත නැවත උපදින්න වෙනවානම් ඒවාට වග කියන්න වෙනවා. අනේක වාරයක් මේ සංසාරයේ අපට විවිධ ජාතීන් වල උපදින්න සිද්ධවෙන කාරණාව තේරුම් අරගෙන, ඒක තුළින් අපට මේවායේ විපාක විදින්න සිදුවෙනවානම් අපි මේ ක්‍රෝධය වෛරය ආදිය සංසිඳවා ගනිමු කියන හැඟීම ඇතිකරගන්න ඕන. මේක කිව්ව තරම් කරන එක ලේසි නොවෙයි.

බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒක නිසා ක්‍රමානුකූල හික්මීමක් පෙන්නුම් කරනවා. මේ අපි කවුරුත් නිතර අහන, නිතර අහන්න ලැබෙන, කරණිය සූත්‍රයේ ඒ ගැන සඳහන් වෙනවා. ඒක පුදුම සූත්‍රයක්. අපිට නිතර අහන්න ලැබෙන නිසා සමහර කෙනෙකුට ඒක අගයක් නැහැ, ඒක ගැන හිතන්න පෙලඹෙන්නෙ නැහැ. ඇසීම් මාත්‍රයකින් අපේ

පහන් කණුව ධම් දේශනා

ලෙඩ සුවචෙනවාය, කියලා තිතනවා. ඒ නිසා පිරිත් කියලා අපි හිතාගෙන ඉන්න සමහර සුත්‍රවල අඩංගු වෙන ගැඹුරු අදහස් ගැන කෙනෙක් හිතන්න යොමුවෙන්නෙ නැහැ. ඒකෙ සද්දෙන් විතරක් සැහීමට පත්වෙනවා. ඇත්ත වශයෙන් කරණිය සුත්‍රය හරියාකාර සජ්ඣායනා කරනවානම් ඒකෙන්මත් හිත නිවෙනවා, භාෂාව නොදන්නා කෙනෙකුගේ පවා. ඒ තරම් අගය කළ යුතුයි ඒ සුත්‍රය. ඒ සුත්‍රයේ අර්ථය හරියට නුවණින් කල්පනා කරලා බලනවානම් ඒ තුළින් තමන්ට මෙමිත්‍රිය ආකල්පයක් ගොඩනගාගැනීමට පුළුවන් වෙනවා. දැන් භාවනාව කියන වචනය මේ කාලයේ රුවි නැති අයට, කෝපය ජයගන්නනම් මෙමිත්‍රිය ආකල්පයක්වත් ඇති කරගන්න උත්සහවත් වෙන්න ඕන. අපේ ආකල්පය අනුව තමයි අපේ ක්‍රියා කලාපය. යම්කිසි ප්‍රශ්නයක් ඉදිරිපත් වෙනකොට අපි ඒකට ප්‍රතිචාරය දක්වන්නේ අපේ ආකල්පය අනුවයි. එතකොට අපි මෙමිත්‍රිය ආකල්පයක් කල්තබා සකස් කරගත්තොත්, අපේ ප්‍රතිචාරය දැඩිව ක්‍රෝධ සිත් ඇති කරගන්න පුද්ගලයාට වඩා වෙනස් වෙන්න පුළුවන්. ඒ විදියේ ආකල්පයක් ගොඩනගාගැනීමට උපකාරයක් ලෙස මේ අවස්ථාවේ අපි කල්පනා කලා කරණිය සුත්‍රයේ ඉතාමත්ම සාරවත් හැටියට සැලකිය හැකි - ඒකෙ අපි අර සිත්දුරම් කියලා කියන්නෙ, අන්න ඒ වගේ ඉතාමත්ම වටිනා කරුණු කීපයක් මතුකරලා ඒ ගැන මේ පින්වතුන්ගේ හිත් තුළට යම්කිසි අදහස් කීපයක් දෙන්න.

කරණිය සුත්‍රයේ මැද හරියේ තිබෙනවා මෙන්න මේ විදියේ පාඨයක්, සුඛිනොවා ඛෙමිනො භොනතු සබ්බෙ සත්තා භවනතු සුඛිතත්තා. සියලුම සත්ත්වයින්, සුඛිනො කියලා කියන්නෙ සුවපත්වූ අය වෙත්වා! ඛෙමිනො කියලා කියන්නෙ උවදුරු රහිත, එහෙම නැත්නම් රැකවරණ ඇත්තෝ වෙත්වා! සියලු සත්ත්වයෝ සුවපත්වූ සිත් ඇත්තෝ වෙත්වා! සියලු සත්ත්වයෝ සුවපත් වෙත්වා! කියන එක තුළින් අදහස් කෙරෙන්නේ මොකක්ද කියන එක පැහැදිලිව විවරණය වෙන පාඨ කීපයක් සඳහන් වෙනවා.

යෙ කෙච්චි පාණ භුතත්ති තසාවා ටාවරාවා අනවසෙසා
දීසාවා යෙ මහත්තාවා මජ්ඣමා රසසකාණුකපුලා
දිට්ඨාවා යෙව අඤ්ඤා යෙව දුරෙ වසන්ති අවිදුරෙ
භුතාවා සමභවෙසීවා සබ්බෙ සත්තා භවනතු සුඛිතත්තා!

එතන අපට ජේතවා සියලු සත්ත්වයා කියන එක බුදුපියාණන් වහන්සේ විග්‍රහ කරලා තියෙන පුදුම ආකාරය. ඇත්ත වශයෙන් කියනවානම් මුළු ලෝකයම සමස්ත පහකට, ඒ කියන්නේ ඔක්කොම අයිතිවෙන ආකාරයට කොටස් පහකට එතන දක්වලා තිබෙනවා. යෙ කෙවි පාණ භූතනතී, ඔන්න පළමුවෙන් තිබෙන සමස්තය මොකක්ද? තසාවා ටාවරාවා අනවසෙසා, තස කියන්නෙ තැනිගත්. ටාවර කියන්නෙ තැනි නොගත් එහෙම නැත්නම් තහවුරු. ටාවර කියන එක දන්නවනෙ, තැනිගත් කියන එකට විරුද්ධ අර්ථයයි. අනවසෙසා කියන පදයෙන් අර සමස්තයක් බව පෙන්නුම් කරනවා.

මුළු ලෝකයම බෙදනවා තැනි ගත්, තැනි නොගත් වශයෙන් ඒ දෙකට. සමහරුත් තේරුම් කරන ශාස්ත්‍රීය විවරණ තුළින් මේවායේ ප්‍රායෝගික අගය ගිලිහිලා යන බව ජේතවා. එසේ ශාස්ත්‍රීය අන්දමින් විවරණය කරන අය ඇතැම් කෙනෙක් පෙන්නුම් කරන්නේ තස කියන්නෙ රහත් නොවූ කියලයි. හැම දෙනාම තැනි ගත්. රහතන්වහන්සේ තැනි ගන්නෙ නැහැ, ඔය විදියට තෝරනවා. නමුත් ඒක එදිනෙදා ජීවිතයේ අර්ථවත් වෙන්නෙ නැහැ. අපට ඒ ඒ අවස්ථානුකූලව මේක තේරුම් ගන්න පුළුවන් වෙන්න ඕන.

අපි උපමාවකට ගන්නවානම්, ගැරඬියෙකුගේ කටේ මියෙක් ඉන්නකොට ඒ මියා පිළිබඳව සමහර විට අපිට මෙමතිය වගේ දෙයක් ඇතිවෙනවා. ගැරඬියාට ගහලා මියාව බේරගන්න හිතෙනවා. දැන් මේ අවස්ථාවේ හැටියට මියා තස, ගැරඬියා ටාවර. ගැරඬියා හොඳට හයියෙන් අල්ලගෙන ඉන්නෙ අර මියාව. යන්න දෙන්නෙ නැති තරමට. නමුත් අපට අයිතියක් නැහැ අර අනවසේසා කියලා කියන පදය නිසා, තස, ටාවර දෙගොල්ලන්ටම අපි මෙමතිය යෙදිය යුතු නිසා අනියම් මාර්ගයකින් හිංසාවකින් අර මියා බේරගන්න උත්සාහ කිරීම. ඒක නිසා එක්කො උපේක්ෂාව යෙදෙනවා. එහෙම නැත්නම් මෙමතී සිත, ඇතැම් විට අපට අතින් කරන්න බැරි දේවල් පිරිසිදු මෙමතී සිතක් යොමුකරලා සිද්ධ කරගන්න පුළුවන්, මෙමතීය දියුණු කළ පුද්ගලයාට. සමහර විට මෙමතී සිත තුළින්ම ඒක ජයගන්නත් බැරි වෙන්නෙ නැහැ. කෙසේ හෝ වේවා මෙතන මේ අවස්ථානුකූලව අපට හිතාගන්න පුළුවන් මුළු ලෝකයම තස, ටාවර කියලා දෙකකට බෙදන්න පුළුවන්. එහෙම ගත්තහම එදිනෙදා ජීවිතයේ ඒක ඉතාම අර්ථවත්.

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

ඊළඟට දක්වන්නේ දීඝාවා යෙ මහනතාවා මජ්ඣමා රසසකාණුකපුලා කියලා. ඒ ශරීර ප්‍රමාණය අනුව. දීඝාවා, යෙ මහනතාවා, දික් හෝ මහත් හෝ. ඊළඟට කොට හෝ ඉතාමත්ම සියුම් හෝ ස්ඵල හෝ මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ හෝ ආදී වශයෙන්, ඔය විදියට ඒ ශරීර ප්‍රමාණය අනුව. ඒ දෙවෙනි සමස්තය.

ඊළඟට තව සමස්තයක් දක්වනවා. දිට්ඨාවා යෙව අඤ්චියා, දුටු සත්ත්වයෝත්, නුදුටු සත්ත්වයෝත් ඒ අයට අවිශේෂයෙන් ඒ ඔක්කොම එකතු කරලා. ඊළඟට යෙව දුරේ වසනති අවිදුරේ, මේ ළඟ පාත සිටින අය පමණක් නොවෙයි. නුදුරෙහි සිටින අය පමණක් නොවෙයි දුර සිටින අයත්. ඊළඟට භූතාවා සමභවෙසීවා. ඒ පද දෙකත් ශාස්ත්‍රීය අන්දමින් සමහර කෙනෙක් නොයෙකුත් ආකාරයට තෝරනවා අපට මේක එදිනෙද අර්ථවත් වෙන ආකාරයට තේරුවොත්, භූතාවා සමභවෙසීවා කියලා කියන්නේ, භූත කියන්නේ මේ ලෝකයට උපන් සත්ත්වයින්. සමභවෙසී කියන්නේ උපදින්න බලාගෙන ඉන්න සත්ත්වයින්. අපට මේකේදී හිතාගන්න පුළුවන් මව් කුසක ඉන්න දරුවකු හෝ බිත්තරේක ඉන්න කුඩා සතෙක් පිළිබඳව. දැන් කාලේ ඒවා ගැනත් හිත යොදන්න වෙලා තියෙන්නේ. ඒවා ගැන මෙමතිය නැති නිසා තමයි ඔය ප්‍රශ්න සමාජයේ අහන්න ලැබෙන්නේ. සබ්බ සත්තා භවන්තු සුඛිත්තනා! අන්න ඒ සියලු සත්ත්වයෝ. සබ්බ සත්තා භවන්තු සුඛිත්තනා!

ඊළඟට තවත් ගැඹුරින් දක්වනවා, බුදුපියාණන් වහන්සේ මහපුදුම විදියට. න පරො පරං නිකුඛෙඛථ නාතිමඤ්ඤුථ කඝචි නං කඤ්චි. න පරො පරං නිකුඛෙඛථ! තමා පිළිබඳව පමණක් නෙවෙයි මෙතන කියන්නේ. අනිකෙක් තවත් කෙනෙකුට, වෙන කෙනෙක් තව කෙනෙකුට අවැඩක්, අයහපතක්, වංචා ආදියක් නොකෙරේවා! කියන ප්‍රාර්ථනාවත් ඇති කරගන්න ඕක. ඊළඟට නාතිමඤ්ඤුථ කඝචි නං කඤ්චි. කොතැනකවත් කිසිවෙක් හෝ තව කෙනෙකුට අවමන් නොකෙරේවා! ඒ පිරිසිදු මෙමතී සිතේ ස්වභාවයයි. සාමාන්‍ය ලෝකයා තමන්, තමන්ගේ සතුරෙකුගෙන් පලිගන්න ඉදිරිපත් නොවුණත්, බාහිර කරදරයකින් හරි සතුරා විපතට පත්වුණහම සතුටු වෙනවා 'ආ එයාට කර්මය විපාක දුන්නා, ඔය පේන්නේ නැත? එයාට සිද්ධ වුණා' කියලා. ඒක තුළින් සතුටක් ඇති කරගන්නවා. එහෙම නැත්නම් ඒ තැනැත්තාට, වෙන කෙනෙක් ලවා ඒක කරන්න සලස්වනවා.

ඒ වගේම වෙන කෙනෙක් නිසා සිදුවුණොත් ඒ ගැන සතුටුවෙනවා. මෙතන තිබෙන පිරිසිදු මෙමත්‍රිය මොකක්ද? බාහිරව ලෝකයේ මෙවැනි ගැටුම් මම නොදකිමිවා! කියලා හිතනවා. සතුරා නොදකිමිවා! නෙවෙයි. ඒ විදියේ සිද්ධි මා නොදකිමිවා! කියලා පිරිසිදු මෙමත්‍රී සිතෙන් සිතෙනවා. න පරො පරං නිකුබෙබ්. එකකු අනිකකුට පීඩාවක් නොකෙරේවා! එහෙම නැත්නම් අවුඩක් නොකෙරේවා! කිසිම තැනක කිසිදු කෙනෙකුට අවමන් නොකෙරේවා! ඊළඟට ඒ විදියටම තවදුරටත් කියනවා. බ්‍යාරොසනා පටිසසඤ්ඤා නාඤ්ඤාමඤ්ඤාසස දුක්ඛමිච්ඡය්‍ය. බ්‍යාරොසනා කියලා කියන්නේ රොස් පරොස්. රොස් පරොස් බවකින් හෝ පටිස සඤ්ඤා, ගැටීම් අදහසකින් හෝ බ්‍යාරොසනා පටිසසඤ්ඤා, නාඤ්ඤා, අඤ්ඤාසස දුක්ඛමිච්ඡය්‍ය. ඒත් අනිකෙක් ගැනයි තාම කථාව. අනිකෙක් අනිකෙකුගේ දුකක් නොකැමති වේවා! ඒ කියන්නේ දකින්න කැමති නැහැ දෙන්නෙක් එකිනෙකාට විරුද්ධ වීම පවා. ඒ තරම් පිරිසිදු මෙමත්‍රී සිතක්.

ඔන්න ඔක්කොම කියලා ඉවරවෙලා තමයි ඊළඟට දෙන වටිනාම උපමාව. ඒක ඉතින් මේ මැණිවරුන්ට අමුතුවෙන් කියන්න දෙයක් නැහැ. ඇත්ත වශයෙන් ඒක දැන් මේ කාලෙ නම් විශේෂයෙන් කියන්න වෙනවත් ඇති. මාතා යථා නියං පුත්තං ආයුසා එකපුත්තමනුරකෙඛ, යම්සේ මච්චි කෙනෙක් තමාගේ කුසෙන්ම උපන් එකම පුතෙකු - එකම දරුවෙකු ආරක්‍ෂා කරන්නේද ආයුෂයෙන්. තමන්ගේ ආයුෂයෙන්, තමන් දිවි දී. දැන් එබඳු සිද්ධි කලාතුරකින් නමුත් අසන්නට ලැබෙනවා. සමහර විට දරු පුසුති අවස්ථාවේදී දෙදෙනාගේම ජීවිතය භයානක අවස්ථාවක් ආවහම සමහර මව්වරු කියනවා 'මං මැරුණට කමක් නැහැ. දරුවා බේරගන්න' කියලා. අන්න ඒ විදියේ පුදුම මෙමත්‍රී චිත්තයක් මෙතන කියවෙන්නේ. එවමයි සබ්බ භූතෙසු.

බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ උපමාවත් දීලා, එවමයි, එතනින් කෙළවර කරන්නේ නැහැ ඒ පවුලට පමණක් සීමා කරලා. මේ පවුල ඒකකය කරගෙන ඒක නිර්දේශනය කරගෙන එවමයි සබ්බ භූතෙසු මානසමභාවයෙ අපරිමාණං, අන්න ඒ කියාපු උපමාවට අනුව එසේම සබ්බ භූතෙසු, සියලුම සත්ත්වයින් කෙරෙහි මානසමභාවයෙ අපරිමාණං, අපරිමාණ, පරිමාණයක් නැතිව සීමාවක් නැතිව, මේ මගේ පවුලෙ අය විතරයි. මගේ නෑයො පමණයි. අපේ ගමේ අය පමණයි. අපේ රටේ අය පමණයි. අපේ ලෝකයේ අය පමණයි, කියලා නොවෙයි. යම්තාක්

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

සත්ත්ව ලෝකවල් තිබෙනවානම් ඒවා ගැන අමුතුවෙන් කියන්න ඕන නැහැ. නමුත් මේ වචන තුළ තියෙනවා ඔක්කොම.

මේවාට විවරණ සමහර විට ශාස්ත්‍රීය වශයෙන් පිටු ගණන් කියන්න පුළුවන්. නමුත් මේ ඔක්කොම හදවතට ළං කරගන්නට පස්සෙ අමුතු විවරණ ඕන නැහැ. මව් කෙනෙකුට දරුවකු පිළිබඳ තිබෙන ඇල්ම ගැන, පොතක් ලියන්න පුළුවන්ද? අන්න ඒ වගේ දෙයක් මෙතන තියෙන්නේ. ඒ උපමාව හිතට කා වද්දගත්තනම් ඊළඟට තියෙන්නේ ඒ උපමාව අනුව අර ආකල්පය, මෙමතීමය ආකල්පය උපරිම මට්ටමින් ඇතිකර ගැනීමයි. මුළු ලෝකයේම කිසිම ශාස්ත්‍රවරයෙක්ගෙන්වත් ඔය විදියේ මෙමතියක් ප්‍රකාශ වෙලා නැහැ. මාතා යථා නියං පුත්‍රං ආයුසා එකපුත්‍රමනුරකෙබ්, එවමේ සබ්බ භූතෙසු මානසමභාවයෙ අපරිමාණං.

ඊළඟට මෙතනංව සබ්බ ලොකසමිං මානසමභාවයෙ අපරිමාණං. ඒක තවදුරටත් අවධාරණය කරනවා. මුළු ලෝකය පිළිබඳව මෙමතීමය මනසක් මෙතනංව සබ්බ ලොකසමිං මානසමභාවයෙ අපරිමාණං. අපරිමාණ වූ, පරිමාණයක්, සීමාවක් නැති මෙමතීමය සිතක් වඩන්නේය. තිඨං වරං නිසිනොවා සයානොවා යාවතසු විගතමිද්ධා. ඊළඟට දක්වනවා ඒක වඩන ආකාරය. සිටගෙන හෝ තිඨං. වරං, ඇවිදීමින් හෝ. නිසිනොවා, ඉඳගෙන හෝ. සයානොවා, හාන්සිවෙලා හෝ, මේ කියන සතර ඉරියව්වෙන්, යාවතසු විගතමිද්ධා. නින්දට වැටෙන තෙක්, නින්ද යන තෙක්, නිදිමත ඇවිල්ලා, එහෙම නැත්නම් හුඟක්ම වෙහෙස වෙලා, නිදිමතට වැටෙන තෙක්, මුළු දවසම මේක වැඩිය යුතු බව. අන්න එහෙම වැඩීම ගැන කියන්නේ කොහොමද? එතං සතිං අධිධොය්‍ය බ්‍රහමමෙතං විහාරං ඉදමානු. එතං සතිං කියන එකෙන් අපිට ජේනවා මෙමතීමය සතිය. දන් සතිය කියන එක මේ භාවනා කරන පින්වතුන් බොහෝ විට දන්නවා. සතිය කියන්නේ සිහිය - සිහිය පැවැත්වීම.

එදිනෙද සිහිය පවත්වන්න පුළුවන් ඒ ඉරියවු පිළිබඳවත්, තව නොයෙකුත් කාරණා පිළිබඳවත් සිහි නුවණින් ඒක කරන්න පුළුවන්. මෙමතිය අර විදියට අපරිමාණ තත්ත්වයට දියුණු කරගත්තු හිතක, මෙත්තා වේතො විමුක්ති කියන්නේ මෙමතියෙන් හිත විමුක්ත වෙනවා. ඒ කියන්නේ වේතෝ විමුක්ති තත්ත්වයට පත්වුණු ඒ මෙමතී සිතට බිත්ති නැහැ. තාප්ප නැහැ, වැටකඩුළු නැහැ. ඊළඟට පවුරු පදනම් නැහැ. ඒ ඔක්කොම බිඳගෙන මේ මෙමතී සිත පැතිරෙනවා. අන්න ඒ විදියටයි එතකොට ඒ අපරිමාණ මෙමතිය. ඒ විදියේ මෙමතී සිතක් ඇති කෙනාට,

එතං සතිං අදිට්ඨොයාං. එදිනෙද සතිය පවත්වන්නෙ මෙමත්‍රියන් එක්කයි. කිසි බරක් නැතුව මෙමත්‍රිය අදහසින්. ගමන් බිමන්, අනිත් හැම කටයුත්තක්ම මෙමත්‍රී හිතත් එක්ක යන්නෙ. ඒක හොඳට හිතට පුරුදු වෙලා. හිතට ඒක ජීර්ණ වුණාට පස්සෙ ඒකත් එක්කම සතිය යනවා කිසි කරදරයක් නැතිව.

අපි උපමාවට කියනවානම් උපැස් යුවලක් පුරුදු පුහුණු කෙනාට ඒක තියෙන බවවත් වැටහීමක් නැහැ. කරදරයක් නැතුව ඒකත් ආශ්‍රය කරගෙන බලනවා. ඒ වගේම මෙමත්‍රීමය ආකල්පයකින් ලෝකය දිහා බලන්න පුළුවන්. එදිනෙද රැකී රක්‍ෂා ආදී කටයුතු නිසා භාවනාවට ඉඩ නැතෙයි කියන පින්වතුන් සිටිනවා. දැන් මේ පින්වතුන් තමතමන්ගේ එදිනෙද ජීවිතය සඳහා නොයෙකුත් රැකී රක්‍ෂාවල් කරනවා. ඒවා සමග බැරිද මෙමත්‍රීය වඩන්න? ඒ කරන දේවල් වලට මාසය අවසානයේ වැටුප ලැබෙණවා තමයි. ඒ විකුණන බඩුවට පාරිභෝගිකයා යම්කිසි මුදලක් දෙනවා තමයි. නමුත් ඊට වැඩි දෙයක් අපට පුළුවන් දෙන්න මෙමත්‍රී හිත තිබෙණවානම්. ඒ දෙන බඩුවට වඩා වටින දෙයක් අපි නොපෙනී දෙනවා. ඒ මෙමත්‍රී සිත, මෙමත්‍රී ප්‍රාර්ථනය. යහපතක්ම වේවා! සුවපත් වේවා! තමන්ගෙ දෙයක් හැටියට එතනදී දෙන්නෙ. තමන්ගෙ දෙයක් හැටියට කියන්නෙ අපි හිතමු යම්කිසි කෙනෙකුට ආහාරයක් දෙන්න තියෙනවා.

අපි හිතමු ඔන්න හෝටලයක රස්සාවක් කරනවා. හෝටල් සේවකයාට තියෙන්නෙ ආහාර ටික දෙන්න ඒ එන මනුස්සයාට. නමුත් ඒ මනුස්සයා එනකොට දකිනවා බොහොම වෙනස වෙලා පිපාසයෙන්, දුක සේ එන්නෙ. ඉතින් තමන් කරන්නෙ ඇත්ත වශයෙන් ඒක ගෙනලේල දෙන එක විතරයි. ඒ බඩු තමන්ට අයිති නැහැ. නමුත් මෙමත්‍රී සිතෙන් දෙනවානම් ඒ වෙලාවෙ, අර වැටුපට වැඩිය දෙයක් ඒ තැනැත්තාගේ කැටේට එකතු වෙනවා මෙමත්‍රී සිතෙන්. අන්න ඒ විදියට එදිනෙද ජීවිතයේ අපි හිතමු ගුරුවරුනම්, ගුරුවරයොනම්, ඉගැන්වීම්, එතනත් ඒ වැටුප නෙවෙයි බලන්නෙ. අතීතයේ ගුරුවරුනම් ඒ විදියටම තමයි ජීවත් වුණේ ඇත්ත වශයෙන්ම. ඒක නියම වෘත්තිය, රස්සාව නෙවෙයි. ධර්මමය වශයෙන්, ධර්මයට නගලා ඒක තුළ ලෝකයේ යහපත බලාපොරොත්තු වුණේ. මෙතනදී මේ කියන්නෙ මව් කෙනෙක් තමන්ගෙ දරුවා ගැන හිතන්නා වගේ මෙමත්‍රීමය ආකල්පයකින් යුක්තව

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

එදිනෙද කටයුතු කරනවානම්, රැකී රක්ෂා කියන ජාතිය බරක් නෙවෙයි කෙනෙකුට.

සාමාන්‍යයෙන් රැකී රක්ෂා කියන එක මනුෂ්‍යයින්ට බරක්. මේක සැහැල්ලුවක් වෙන්නෙ පඩිදෙන දවසට විතරයි. නමුත් හැමදම පඩි! හැමදම පඩි ලැබෙණවා, මෙමිත්‍රිය ආකල්පයකින් ඒ කළයුතු කටයුතු කරනවානම්. අපි හිතමු තමන් කාර්යාලයේ කරන වැඩ, එහිදී පැන හසුරුවන ආකාරය තුළින් මේ මුළු මහත් සමාජ තත්ත්‍වය - සමාජ යන්ත්‍රය, ඒ කියන්නෙ සමාජය යන්ත්‍රයක්නම් ඒකෙ ඇණයක් නැතිවුණ හැටියේ ඒක නිෂ්ක්‍රිය වෙනවා. ඒක අපිට ප්‍රත්‍යක්ෂ වෙන අවස්ථා එනවා ඔය වර්ජන කියන ඒවා තුළින්.

එතකොට මෙන්න මේ වර්ජන කෙසේ වෙතත් අපට හිතාගන්න තියෙන්නෙ මෙමිත්‍රිය ආකල්පයකින් වැඩ කරනවානම් අර සමාජ තත්ත්‍වය - යන්ත්‍රය හරියාකාර ක්‍රියා කරනවා. තමන් සතුටු වෙනවා ඒ යන්ත්‍රය ක්‍රියා කිරීමට ඇණය මම සැපයුවා. ඒක ගැන මානසක් ඇතිකරගැනීම නෙවෙයි. කරන්නෙ කොහොමද, හිතට එකඟව මෙමිත්‍රී හිතකින් මේක කළයුතු දෙයක්, කාටවත් බයට කරන දෙයක්, පඩිය සලකාගෙන පඩියක් ලබාගැනීමට කරන දෙයක් කියන හැඟීම ඒ වෙලාවෙ මොහොතකට හරි අස් කරලා, මට පෙනෙන නොපෙනෙන පරිදි ළඟට ඇවිල්ලා යම්කිසි ඊට පොඩි අතමාරුවක් දෙන තැනැත්තාට විතරක් නොවෙයි, පෙනෙන නොපෙනෙන අනන්ත අප්‍රමාණ සත්ත්වයින්ට මේ මා කරන පොඩි සේවය තුළින් අර කියාපු විදියේ සුවපත් වීමක් වෙනවා කියන හැඟීම ඇති කරගන්න ඕන. එතකොට ඒ තුළින් ජීවිතයේ පුදුම විදියේ සැහැල්ලුවක් ඇතිවෙනවා. අරවා බරක් නෙවෙයි.

රාජකාරියක් නෙවෙයි ඒක. ඒක රජ්ජුරුවෝ කියනවාට කරන දෙයක් නොවෙයි. තමන්ට අයිති දෙයක් ඒක. රාජකාරියක් නැහැ, ඇත්ත වශයෙන් තමන්ගෙ සාංසාරික විමුක්තිය ගැන හිතනවානම් මේ එකක්වත් රාජකාරි නොවෙයි. තමන්ට අයිති කාර්ය මේ කර්ම රෝගයෙන් මිදීමයි. එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ අපට මතුකරලා දෙන්නෙ මේ රෝගාබාධ පමණක් නෙවෙයි. හදිසි ආපද - ඔය ඇක්සිඩන්ට් කියලා කියන්නෙ. එහෙම නැත්නම් මේ හදිසි අනතුරු කියන්නෙ. ලෝකයේ හදිසි අනතුරු කියලා දෙයක් නැහැ. මේ ඔක්කොටම යම්කිසි හේතුවක් නිදනයක් තිබෙණවා. ඒක කර්මයයි.

සමහරු කියනවා හැම එකටම කර්මයක් නැහැ කියලා. කර්මය නෙවෙයි හේතුව කියලා. නමුත් මේවා යට සියුම් ආකාරයකින් කර්මය සම්බන්ධ වෙලා තිබෙනවා. මේ දීර්ඝ කාලයක් සංසාරයේ ජීවත්වන සත්ත්වයා නොකරපු පාපකර්මයක් නැහැ. හොඳ කර්ම වගේම නරක පාපකර්මත් කරලා තියෙනවා. ඒ වගේ යම් යම් අවස්ථා වල කර්මවක්‍රය මතු වෙනවා. ඒවායේ නිදහස හරියට ජේන්තෙ බුදුපියාණන් වහන්සේටත් අභිඥාහීන්ටත් පමණයි.

ඒ වගේම අපේ මේ ජීවිතය ගෙවෙන ගෙවෙන මොහොතක් පාසා අපි කරන්නෙ මොකක්ද? අපේ මේ මනුෂ්‍ය ජීවිතය ලබාදුන්න පින්, කුසල්, ගෙවා දැමීමයි. රස්සාවක් කරන කෙනෙක් ගිය මාසෙ ලබාගත්තු වැටුපෙන් ජීවත් වෙනවා නම් ඊලඟ මාසෙ ගැන හිතන්නෙ නැතුව, ඒ තැනැත්තාට පසුතැවෙන්න වෙනවා. මනුෂ්‍ය ආත්මභාවයක් ලබාගෙන සංසාරයේ දිගට යන අපට අර කියාපු විදියේ භයානක කර්ම රෝග විතරක් නෙවෙයි නොයෙකුත් ආබාධ, හදිසි අනතුරු අප කරා එන්නෙ මොකද? ඒ තමයි කර්මවක්‍රය කරකැවිලා එන වෙලාව. ඒකට සුදනම් වෙන්න ඕන. සුදනම් වෙන්නනම් අපි නිතිපතා ධර්මානුකූල හිතකින් යුක්තව, අඩු වශයෙන් ඒවායේ එන තෙරපීම අඩුකරගන්න එක්කො කර්ම සම්පූර්ණයෙන් අහෝසි කරගන්න, එහෙම නැත්නම් ඒ කර්ම ශක්තිය ගෙවා දැමීමට උපකාර වෙන කුසල් කර්ම කරන්න ඕන.

අපි අනුරුද්ධ භාමුදුරුවන්ගෙ කතාවෙ කිව්වෙ. දිවැස් ඇති අනුරුද්ධ ස්වාමීන්වහන්සේ තමන්ගේ සොහොයුරියට දීපු වත පිළිවෙත තුළ තිබෙනවා යම්කිසි ගැඹුරු රහසක්. මේ කර්ම රෝග සංසිඳවාගැනීමට වත පිළිවෙත පවා අවශ්‍යයි. ඇත්ත වශයෙන්ම බුද්ධෝත්පාද කාලයක, තුනුරුවන් පහළ වුණු කාලයක ඒ ශාසනික වත පිළිවෙත සුළු දෙයක් හැටියට සලකන්න බෑ. ඒ හැම එකක් තුළම පුද්ගලයෙකුගේ කර්ම වේග සංසිඳවාගැනීමේ ශක්තිය තිබෙනවා. ඒකයි අර රෝහිණියගේ සමේ රෝගය තරමක් දුරට ඒකෙන්මත් සංසිඳුනේ - අර කියාපු වත පිළිවෙත කිරීමෙන්.

ඉතින් අන්න ඒක නිසා අපි කල්පනා කරන්න ඕන එදිනෙද ජීවිතයේ ඥානවත්තව රුපියල් ශතවලට සීමා කරන්නෙ නැතුව අපට උපයාගතයුතු දෙයක් තිබෙනවා. ඒක නැතිවුණ හැටිය මේ සංසාරයේ ඉතාමත්ම භයානක, බලාපොරොත්තු නැති වෙලාවල් වල කරදර තමන්ට එන්න පුළුවන්. තමන් ලොකු බලාපොරොත්තු ඇතිකරගෙනයි

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

මේ ජීවිතයක් ගෙනයන්නේ. නමුත් හදිසි අනතුරු වගේ දේවල් සිද්ධවෙනවා. ඒවා යට තියෙන්නේ අන්න අර කියාපු කර්ම. ඒවාට බෙහෙත් දන්නේ නැති නිසා, ඒ එක එකකට බෙහෙත් නොගන්නට කමක් නැහැ.

බුදුපියාණන් වහන්සේ මෙතන පෙන්වුම් කරලා තියෙනවා මෙන් මේ කර්ම රෝගය තියෙනකන් මේකයි යට තියෙන නිදනය. මේ ලේ දූෂ්‍ය වීම නෙවෙයි මෙතන තියෙන්නේ හිත දූෂ්‍ය වීමයි. ලෝභය, ද්වේෂය, ඊර්ෂ්‍යාව, ක්‍රෝධය, නානාවිධ කෙලෙස් එක් දස් පන්සියයක් කියලත් කියනවා ඒවා ගණන් බලපු අය. කොහොම නමුත් මේ තරම් කෙලෙස් රාශියක් තමයි පැසව පැසව සංසාරයේ රූප මව මවා මේවාට අදාළ අන්දමින් අන්ධයෝ මවලා, බිරෝ මවලා, කොරු මවලා. මේ ඔක්කොම මේ කර්මයේ හපන්කම් පෙන්නන්නයි.

මේ එක පුද්ගලයෙක් තව කෙනෙකුගෙන් වෙනස් වෙන්නේ මොකද? එක්කෙනෙක් රූපසම්පන්නව, තව කෙනෙක් විරූපව. රූපසම්පන්න කෙනාත් හිටි ගමන් විරූප වෙලා අර කියාපු රෝහිණිය වගේ. මේවා සිද්ධවෙන්නේ කොහොමද කියලා හිතලා බලන්න ඕන. මේ එකක්වත් ඇක්සිඩන්ට් නෙවෙයි. මේ එකක්වත් අනතුරු, හදිසි අනතුරු නෙවෙයි. මේවා යට තියෙනවා කර්ම නිදන. බුදුපියාණන් වහන්සේගේ වචනය අපි විශ්වාස කරනවානම් ඒක තේරුම් අරගෙන දැන් මෙතන කියාපු ක්‍රෝධය, මාන්තය, ඊර්ෂ්‍යාව ආදී එදිනෙද ජීවිතයේ බොහෝ විට මේ ගම්වල එහෙම දකින්නට ලැබෙණ ඒ බරපතල ක්ලේෂ මතු වුණ හැටියේ වහා සංසිද්ධවගන්න උත්සාහවත් වෙන්න ඕන. එතකොට අර ක්‍රෝධය සංසිද්ධවගැනීමට මෙමතිය උපකාර වෙන්නා වගේ, ඊර්ෂ්‍යාව සංසිද්ධවගැනීමට මුදිතාව කියන ගුණය බුදුපියාණන් වහන්සේ මතුකරලා දීලා තිබෙණවා.

ගෙදරවල් වල ජීවත් වෙන මව්පියන්ට මුදිතාව මතුකරගන්න අවශ්‍යනම් - ඒක දියුණු කරගන්නනම් අන්න අර තමන්ගේ දරුවා පිළිබඳ හිතලා බලන්න. අර කියාපු දරුවාම යම්කිසි අවස්ථාවක ඉගෙනකියාගෙන රැකී රක්ෂාවල් කරලා හොඳ තත්ත්වයකට පත්වුණහම ඒ දරුවා පිළිබඳව යම්කිසි මුදිතාවක් ඇතිවෙනවා. ඊර්ෂ්‍යාවක් ඇති කරගන්නේ නැහැ. නමුත් ඒ විදියට තමන්ගේ දරුවා ගැන හිතුවත් අසල්වැසි අල්ලපු ගෙදර කෙනා විභාගයක් පාස් කරලා දෙස්තර කෙනෙක්, ඉංජිනේරුවෙක් වුණහම ඔන්න ඊර්ෂ්‍යාවක් ඇති කරගන්නවා.

අන්න අර මුදිතාව නැතිකම. මෙනන කියාපු න්‍යාය එතනටත් යොදන්නට ඕන. මාතා යථා නියං පුත්තං - ආයුසා එක පුත්ත මනුරකෙකි - එවමපි සබ්බ භූතෙසු කියලා මෙනන කිව්වා වගේ ඒ වෙලාවෙ හිතන්න තියෙන්නෙ ඒ දරුවාත් ඒ අභවලාත් මෙන්න මේ විදියට සුවපත් වෙන්න! කියලා තමන්ගෙ සැපයක් හැටියට හිතලා ඒකටත් සතුටුවෙන්න ඕන. ඒකයි මුදිතා ගුණය. ලෝකයේ අපට කොතෙකුත් පෙනෙන මේ සිදුවීම් තුළින් පාඩම් ඉගෙන ගන්න ඕන. මේ රෝහිණි පිළිබඳ සිද්ධියෙකුත් අපි මේ පාඩමක් ඉගෙන ගත්තේ. අපට කොතෙකුත් දේවල් සිද්ධවෙනවා. මේ පින්වතුන්ටත් නිතර අභන්න ලැබෙණවා යම් යම් සිද්ධීන් එදිනෙද ජීවිතයේ මහත් බලාපොරොත්තු නැති විදියේ දේවල්. මේවා යට තිබෙණ කර්මත් ඉඳහිටලා අනියම් මාර්ග වලින් හෝ යම් යම් ආකාර වලින් හෙලිවෙනවා. ඒ අයගේ නරක ජීවිත නිසා, කරපු අකසල් නිසා මේ මේ දේවල් වුණා කියන එක.

කමම සරිකතා කියලා එකක් ධර්මයේ කියවෙනවා. කර්මයට අනුරූපව විපාකය. රෝහිණියගේ කර්මයට අනුරූපවම විපාකය. භූමරංගය කියලා ආයුධයක් තියෙනවා. ඒක කාටහරි ගැහුවහම ආපහු කරකැවිලා තමන්ගේ අතට එනවා. ඒ වගේ සමහර කර්ම, ඒවායේ විපාක තමා කරා එනවා. ඔන්න ඔය වගේ සිද්ධි එදිනෙද ජීවිතයේ අපට අසන්නටත් ලැබෙණවා. බරපතල අන්දමින් මේ පාපකර්ම කරන පුද්ගලයින්ට ඒවායේ විපාක එනවා. ඒ වෙලාවෙ සතුටු වෙන එක නෙවෙයි තියෙන්නෙ, පාඩමක් ඉගෙනගන්නට ඕන. මේක කාටත් පොදුයි. අපි වුණත් මෙහෙම කළොත් මේකෙ විපාක එනවා. අන්න එහෙම හිතලා තමයි එතකොට ධර්මය අපි ජීවිතයට ළං කරගන්න ඕන.

කරණිය සුත්‍රය මේ පින්වතුන්ට එදිනෙද කොතෙකුත් මාධ්‍ය වලින් අසන්නට ලැබෙණවා. නමුත් ඒකෙ සද්දයෙන් පමණක් සැහීමකට පත්වෙන්නෙ නැතුව මේ මතුකර පෙන්වපු ගාථාවල අදහස දැනගන්න ඕන. මේවායේ පාලි වචන දුරවබෝධයි මේ කාලෙ භාෂාව පිළිබඳ වැඩිය හිත යොදවන්නෙත් නැහැ. ඊළඟට අතින් පැත්තට තියෙන්නෙ මේවා ගැන පමණට වැඩිය දන්න අය මේවායේ ශාස්ත්‍රීය වශයෙන් කරුණු මතුකරලා ඒවා තුළ රැඳිලා ඉන්නවා මිසක් ඒවා ප්‍රායෝගිකව ප්‍රයෝජනයට ගන්න ආකාරයකට ඉදිරිපත් කරන්නෙ නැහැ. ඒකයි අවාසනාව. ඒක නිසා අපි හැකිතාක් දුරට එදිනෙද ජීවිතයේ ප්‍රායෝගිකව

පහන් කණුව ධම් දේශනා

ක්‍රියාත්මක කළ හැකි කරුණු කීපයක් යන්තම් මතුකරලා දුන්නා කෙටියෙන් අවස්ථානුකූලව.

යෙ කෙවි පාණභුතථී තසාවා ථාවරාවා අනවසෙසා
දීඝාවා යෙ මහනතාවා මජ්ඣමා රස්සකාණුකල්ලා
දිට්ඨාවා යෙව අද්දිට්ඨා යෙව දුරෙ වසන්ති අවිදුරෙ
භූතාවා සමභවෙසීවා සබ්බෙ සත්තා භවන්තු සුඛිතත්තා!

ඊළඟට ඒ වගේම,

න පරො පරං නිකුඛෙඛථ නාතිමඤ්ඤඤථ කථවි නං කඤ්චි
බ්‍යාරොසනා පටිඝසඤ්ඤා නාඤ්ඤමඤ්ඤස්ස දුක්ඛිමිච්ඡයා
මාතා යථා නියං පුත්තං ආයුසා එකපුත්තමනුරුකෙඛි
එවමපි සබ්බ භූතෙසු මානසමාචයෙ අපරිමාණං
මෙත්තංව සබ්බ ලොකස්මීං මානසමාචයෙ අපරිමාණං

ඊළඟට කියන්නේ උදාං අධොව තිරියඤ්ච අසමබ්බං අවෙරං අසපත්තං, අපරිමාණභාවය එතන පෙන්නුම් කරනවා. ඒ කොටස අපට අතහැරුණා උඩ, යට සහ සරස. අසමබ්බං කියලා කියන්නේ සමබ්බක නැති. එතනින් තමයි අර වැට කඩුළු පවුරු පදනම් බිඳගෙන යනවා කියලා කියන්නේ. ඊළඟට තමයි, තිට්ඨං වරං නිසින්නොවා සයානොවා යාවතස්ස විගතමිදො. ඔන්න ඔය විදියට බුදුපියාණන් වහන්සේ මහපුදුම අන්දමින් අර මෙමත්‍රිය ආකල්පයක් ගොඩ නගාගන්නා ආකාරය, එහෙම නැත්නම් මෙමත්‍රියෙන් සිත විමුක්ත කරගන්නා ආකාරය, පෙන්නුම් කරනවා. මෙමත්‍රියෙන් සිත විමුක්ත කරගන්නවා කියන්නේ මොකක්ද? ද්වේෂයක්, ක්‍රෝධයක් ඇතිවුණයි කියන්නේ තමන්ගේ හිත ගිහිල්ලා කාගේ හරි හිතක ඇනෙනවා. තවත් කෙනෙකු පිළිබඳව හිත ඇනෙනවා. ඇනුනට පස්සේ සිද්ධවෙන්නේ මොකක්ද? එතනම හැපි හැපි තියෙනවා.

ඒකට තමයි පටිඝ කියලා කියන්නේ. ක්‍රෝධයක් ඇතිවුණහම ඊළඟට තරහා පිරිමහගන්න ඕනේ. පටිඝය කියන්නේ ඒකටයි - පලිගන්නවා. පලිගැනීමේ කවදවත් සීමාවක් නැහැ. මොකද පලිගත්තහම ඒ පුද්ගලයා නිකන් ඉන්නෙත් නැහැනේ. ඒකට අපට හොඳම නිදර්ශනය සේරිවාණිස් ජාතකයයි. තමන්ගේ අත්දකීමෙන්ම දේවදත්ත ස්ථවිරයන්වහන්සේ තේරුම්ගන්නා මේ ක්‍රෝධයේ, මේ පටිඝයේ තිබෙන භයානක විපාක. අන්න ඒ නිසා මේ විදියේ ද්වේෂ

සිත් අපි ඇතුළතින්ම සංසිඳවාගන්න ඕන. නමුත් ඒවා බාහිර වශයෙන් සංසිඳවාගැනීමේ උපාය මාර්ග සොයාගන්නයි ලෝකයා නොයෙකුත් විදියේ අවි ආයුධ සොයන්නේ.

මේක ඇතුළතින්ම සංසිඳවාගන්නනම් අන්ත බුදුපියාණන් වහන්සේ කියාපු ධර්මෝපදේශ තමයි අපි රකින්න ඕන කියලා කල්පනා කරගන්න. මේ පින්වතුන් අද මේ වටිනා දවසේ තම තමනුත් යම්කිසි ශීලයක් සමාදන් වුණා. ශීලය කියන්නේ තමාගේ කය, වචනය හික්මවා ගැනීමයි. ඒ හික්මවා ගැනීම තුළම තියනවා සමාධිය පිළිබඳවත් යම්කිසි හැඟීමක්. තමන්ගේ සංවරය පමණක් නොවෙයි සමාජයටත් හිංසාවක් නොවන ආකාරයට. අමුතුවෙන් කියන්න ඕන නැහැ ශික්ෂාපදයක් විග්‍රහ කරලා බලනකොට ජේනවා, කය, වචනය පමණක් හික්මවා ගැනීමකින් සැහීමකට පත්වෙන්නේ නැතුව සිතෙනුත් අපට කරන්න තියෙන්නේ ලෝකයාගේ යහපත පැහීමයි. නිගණ්ඨයින් ආදීන්නම් කිව්වේ කාය දණ්ඩය - කායික ක්‍රියාව තමයි ලොකුම දේ. වචනය දෙවනුව, මනස තුන. බුදුපියාණන් වහන්සේ පෙන්වන්නේ ඒකෙම අනිත් පැත්ත. මනොපුබ්බංගමා ධම්මා කියලා මනසටයි මුල් තැන දුන්නේ. මනස පළමුව. වචනය දෙවෙනුව. කය තුන්වෙනුව. ඔය විදියටයි බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන්නේ.

ඒක අනුව අපි කල්පනා කරන්න ඕන මෙහි භාවනාව කියන්නේ එක තැනකට වෙලා නිකන්ම නිකන් ඉඳීමක් නොවෙයි. ඒක තුළින් ලෝකයට විශාල ශාන්තියක් සැලසෙනවා. ඒ විදියට මේ මෙහි භාවනාව අර භාවනා ආසනයට පමණක් සීමා කරන්නේ නැතුව අර කියාපු ආකාරයට සතර ඉරියව්වේම කරන්න පුළුවන් තත්ත්වයට අපරිමාණ වශයෙන් පවත්වන්න ඕන. මෙහිදී ඒකකය හැටියට තමන්ගේ පවුලේ අය පිළිබඳව මෙහිදී. ඊළඟට ඒක පතුරනවා පවුරු පදනම් නැතුව මුළු ලෝකය කෙරෙහිම. අන්ත ඒ විදියට මෙහිදීමය ආකල්පයක් ඇතුව ජීවත් වෙනවානම් එදිනෙද ජීවිතයේ යටත් පිරිසෙයින් යම්කිසි ක්‍රෝධයක් ඇතිවුණොත්, කෝපයක් ඇතිවුණොත් ඒක ඉක්මනින් සංසිඳවාගැනීමේ ශක්තිය තිබෙනවා. අන්ත අර සර්පයා ගැහුව හැටියේ, සර්පයා ගැහුවා කියන හැඟීමවත් ඇති කරගන්නානම් ඒ තැනැත්තා ඊළඟට උනන්දු වෙන්නේ මේකට බෙහෙත් ගැනීමටයි. සර්පයා මැරීමට නෙවෙයි. තමන්ගේ සර්ප විෂට බෙහෙත්ගැනීමටයි. අන්ත ඒ විදියටයි හිතන්න තියෙන්නේ. එතකොට ඒ අරමුණ එක්ක

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

හැපෙනවා නෙවෙයි ඒ තමන්ගේ අරමුණ තුළින් තමන්ගේ හිතේ ඇතිවෙව්ව දුෂ්‍යවීම ඉවත් කරගැනීමයි කරන්න තියෙනෙ.

අද මේ දේශනාව තුළින් මේ ඵදිනෙදා සාමාන්‍යයෙන් ධර්මදේශනාවක් තුළින් අපි මතක් කරන ආකාරයේ ශුද්ධා, චීර්ය, සති, සමාධි, ප්‍රඥ කියන ඉන්ද්‍රිය ධර්ම, බල ධර්ම දියුණු කරගැනීමට අවස්ථාව සැලසෙනවා. ඊට අමතරව නියම බෞද්ධ ආකල්පයකින් යුක්තව ජීවත්වීමට අදාළ වටිනා කාරණා කීපයක් මෙම ත්‍රිමය කරණය සූත්‍රය ආශ්‍රයෙන් මතුකරගන්නටත් අවස්ථාව ලැබුණා. මේවා තමන්ගේ ජීවිතයට ළං කරගෙන ඒ තුළින් නොයෙකුත් ආකාරයෙන් අපි බාහිර බලවේග වලින් බලාපොරොත්තු වෙන සැනසීම අප තුළින්ම මතුකරගන්න පුළුවන් බව තේරුම් ගන්න ඕන. එක එක පුද්ගලයා ඒ විදියට ජීවිතය ගෙනයනවානම්, ඒ තුළින්ම ලෝකයට අවශ්‍ය සාමය, සමාදානය, ශාන්තිය මතුවෙනවා ඇති.

ඒ විදියට කල්පනා කරගෙන මේ අද ධර්මදේශනාමය වශයෙනුත්, ධර්මශ්‍රවණමය වශයෙනුත් අපි මේ ඇති කරගත්තු කුසල සම්භාරය, මේ හැම එකක් තුළින්ම පෙනෙන තමතමන්ගේ මේ සාංසාරික දුක් සමූහය කෙළවර කරලා හැකිතාක් ඉක්මනින් තමන්ගේ ශීල, සමාධි, ප්‍රඥ, දියුණු පමුණු කරගෙන බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වා වදාළ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයට අනුව අවශ්‍යතා සම්පාදනය කරගෙන සෝවාන්, සකදගාමී, අනාගාමී, අරහත් කියන මාර්ග ඵල ප්‍රතිවේදයෙන් සියළු සංසාර දුකින් මිදිලා උතුම් අමාමභ නිවනින් සැනසීමට ඒකාන්තයෙන් හේතුවාසනා වේවා! කියලා ප්‍රාර්ථනා කරගන්න. ඒ වගේම මේ විශ්වයේ අවිච්චියේ සිට අකනිටාව දක්වා අපගේ ඥාතීන් ඇතුළු මෙවැනි මේ ධර්මදේශනාමය, ධර්මශ්‍රවණමය වශයෙන් ඇති කරගන්න කුසල් අනුමෝදන් වීමේ ශක්තිය ඇති යම්තාක් අය සිටිනවා නම් ඒ හැම කෙනෙක්ම මේ කුසල් අනුමෝදන් වීමෙන් හැකිතාක් ඉක්මනින් මේ ජාති, ජරා, ව්‍යාධි, මරණ ආදී සියළු සංසාර දුකින් අත්මිදිලා උතුම් අමාමභ නිවනින් සැනසෙත්වා! කියන ප්‍රාර්ථනාව ඇතිකරගෙන මෙන්න මේ විදියට ගාලා කියන්න.

‘එතනාවතා ව අමෙහි...’

147 වන මද්දෙනය

147 වන දේශනය

(පහත් කණුව ධරී දේශනා අංක 87)

‘හමො තස්ස භගවතො අරහතො සමමා සම්බුද්ධස්ස’

න සන්ති පුත්තා තාණාය
න පිතා න පි බ්‍රහ්මචා
අනතකෙනාධිපන්නස්ස
නඤ්ඤි ඤ්ඤි තාණනා’ති

— ධම්මපද, මග්ග වග්ග.

සැදහැවත් පින්වතුනි,

අපි මේ දීර්ඝ කාලයක්, අනන්ත කාලයක් සංසාර වටවලල්ලේ දුවලා තියෙන්නේ විපරීත අදහස් හතරක් නිසා බව බුදුපියාණන් වහන්සේ පෙන්වලා දෙනවා. අනිත්‍ය දේ නිත්‍ය හැටියට ගැනීමත්, දුක් සහිත දේ සැප හැටියට ගැනීමත්, අනාත්ම දේ ආත්ම හැටියට ගැනීමත්, අසුභ දේ සුභ හැටියට ගැනීමත් කියන ඒ විපරීත අදහස් හතර නැතිකරගැනීමට අනිත්‍ය සංඥාව, දුක්ඛ සංඥාව, අනාත්ම සංඥාව, අසුභ සංඥාව වැඩිය යුතු බව බුදුපියාණන් වහන්සේ වදලා. මේ කියාපු සංඥා හතර නිවනට උපකාර වන හැටි පෙන්වුණු කරන අන්දමේ කථාන්දරයකුයි අද අපි මාතෘකා කරගත්තු ගාථාවට අදාළව දක්වෙන්නේ.

රජගහනුවර දුගී සොහොන්පළ කුලයක දරුවෙක් උපන්නා. ඒ දරුවට සෝපාක කියන නම ලැබුණා. ඒ දරුවට වයස හාර මාසයක් වෙනකොට පියා කලුරිය කලා. ඇතිදැඩි කලේ බාප්පයි. වයස හත විතර වෙනකොට එක දවසක්ද මේ බාප්පා තමන්ගේ දරුවන් සමග සෝපාක කලහ කරනවා කියලා කිපිලා සෝපාක අමු සොහොනට අරගෙන ගිහිල්ලා අත්දෙක කශියකින් බැඳලා ඒ කශියටම මළ කුණක් සම්බන්ධ කරලා සොහොනේ අතහැරලා දලා ආවා, හිවල්ලුන්ට ආහාර වෙන්නයි කියලා. මේ දරුවා ඒ ආත්මයේම රහත් භාවය ලබන්න පුණ්‍යශක්තිය ඇති කෙනෙක්. ධර්මයේ සඳහන් වෙනවා එවැනි පුණ්‍ය ශක්තියක් ඇති අයෙක් රහත් නොවී, කෙනෙකු අතින් මරණයට පත්නොවීම ධර්මතාවක් බව. ඒ නිසා නොයෙකුත් සිවල් ආදී සතුන් ආවත් කීට්ටු වෙන්නවත් බැරි වුණා. ඉතින් රාත්‍රී කාලයේ, මැදියම් රාත්‍රී කාලයේ මේ සෝපාක දරුවා විලාප තියෙනවා ‘මට නෑ කෙනෙක් නැද්දෝ? සොහොනේ

පහත් කණුව ධම් දේශනා

බැඳලා දලා තියෙන මාව බේරගන්න කෙනෙක් නැද්දෝ?' කියලා විලාප තියෙනවා. මහාකාරුණික බුදුපියාණන් වහන්සේට අර පුණ්‍යශක්තිය නිසාම, රහත් වෙන්න හේතු සම්පත්තිය තියෙන නිසාම මේ දරුවා පෙනී ගියා. එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ එක්තරා ගාථාවක් වදලා.

'සෝපාක මෙහෙ එන්න බය වෙන්නට එපා. රාහුට අහුවුණ හඳ බේරගන්නවා වගේ මම ඔබව බේරගන්නම්. තථාගතයන්වහන්සේ දිහා බලන්න' කියලා.

ඒ ගාථාව ප්‍රකාශ කරලා ඉවර වෙනකොට සෝපාක බුදුපියාණන් වහන්සේ වැඩසිටිය ගන්ධ කුටිය ළඟම පහළ වුණා, ඒ බුද්ධානුභාවයෙන්ම. ඒ වගේම සෝවාන් ඵලයක් ලබාගෙන බුදුපියාණන් වහන්සේ ඉදිරියේ පෙනී සිටියා. සෝපාකගේ මව, ඒ දරුවා ගෙදර ආවේ නැති නිසා බාප්පගෙන් අහලා මුකුත් නොකියන නිසා හැම තැනම සොයලා කල්පනා කලා බුදුවරු අතීත, අනාගත, වර්තමාන හැම කාලයක් ගැනම දන්නවා. සමහර විට බුදුරජාණන් වහන්සේ දන්නවා ඇති මගේ පුතා කොහේද ඉන්නෙ කියලා. ඉතින් සොයාගෙන ගියා. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ළඟට යනකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ සෝපාක නොපෙනෙන ආකාරයට සාද්ධියෙන් අධිෂ්ඨාන කලා. 'මගේ දරුවා නැතිවෙලා. කොහේද කියලා සොයාගන්න බැරුව මම පැමිණියේ. භාග්‍යවතුන්වහන්සේවත් දන්නවද?' කියලා ඇහුවහම බුදුපියාණන් වහන්සේ මාතෘකා කළ ගාථාව වදලා.

න සන්ති පුත්තා තාණාය
න පිතා න පි බණ්ඩවා
අන්තකෙනාධිපන්තසස
නථී ඤුතිසු තාණතා

'පුත්‍රයෝ තමාට ආරක්‍ෂාව පිණිස නොවෙත්! පියාවන් නැයෝවත් තමන්ට ආරක්‍ෂාව පිණිස නොවෙත්. අන්තක කියලා කියන්නේ මාරයා - මාරයා ඉදිරිපත්වුණු අවස්ථාවේ නෑයන්ගෙන් ආරක්‍ෂාවක් නොලැබේ' කියන එකයි ඒ ගාථාවේ අදහස. මේ ගාථාව සමගම එක්තරා ධර්මදේශනාවක් බුදුපියාණන් වහන්සේ කලා. ඒක අහලා අර සෝපාකගේ මව සෝවාන් ඵලයට පැමිණියා. සෝපාක දරුවා රහත් භාවයට පැමිණියා.

ඊළඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ අර සෘද්ධිය ඉවත් කළ හැටිය මව දුටුවා පුතා ඉන්නවා. බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් දැනගන්නා දැන් රහත් වෙච්ච කෙනෙක් බව. අවසර දුන්නා පැවිදි කරන්න. සෝපාක - ඒ පොඩි දරුවා දැන් පොඩි හාමුදුරු කෙනෙක්. එක දවසක්ද බුදුපියාණන් වහන්සේ ගන්ධකුටියේ සෙවණේ එළිමහනේ සක්මන් කරනවා බලන් ඉඳලා මේ සෝපාක පොඩි හාමුදුරුවෝ බුදුපියාණන් වහන්සේට වැඳලා අවසර අරගෙන ඒ විදියටම සක්මන් කරන්න පටන්ගන්නා.

බුදුපියාණන් වහන්සේත් මේ හුරුබුහුටිකම දූකලා ප්‍රශ්න දහසක් ඇහුවා. 'එක කියන්නේ මොකක්ද', 'දෙක කියන්නේ මොකක්ද' කියන ආකාරයට ධර්මයට අදාළ ප්‍රශ්න දහසක් ඇහුවා. බුදුපියාණන් වහන්සේ යම් උත්තරයක් බලාපොරොත්තු වුණානම් හරියට ඒ උත්තරයම මේ සෝපාක පොඩි හාමුදුරුවෝ දුන්නා. ඒකට පැහැදිලා බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ ප්‍රශ්නවලට උත්තර දීම් පමණකින්ම උපසම්පදවට සුදුසු හැටියට සලකලා උපසම්පදව අනුදන වදලා. මේක විශේෂ සිද්ධියක්. අද පවා ශාසන ඉතිහාසයේ අලුතෙන් පැවිදි වෙන අයට පවා කියවන්නට ලැබෙන කාරණයක් තමයි කුමාර පඤ්ඤ නමින් හැදින්වෙන මෙන් මේ ප්‍රශ්නෝත්තර මාලාව. ඒ වගේම පඤ්ඤ ව්‍යාකරණෝපසම්පද කියලා කියන විශේෂ උපසම්පදවක්. සෝපාක පොඩි හාමුදුරුවන් වෙනුවෙන් බුදුපියාණන් වහන්සේ අනුදන වදළ ඒ විශේෂ උපසම්පදව ගැනත් ශාසන ඉතිහාසයේ කියැවෙනවා. ඒ තරම් විශේෂත්වයක් ඇතිව රහත් වෙලා හත් අවුරුද්දේදීම උපසම්පදවත් බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් ලබාගන්න තරම් පුණ්‍යශක්තියක් ඒ සෝපාක දරුවාට ඇතිවීමට අතීත හේතුවත් කථාවත් දක්වනවා.

මීට කල්ප අනූ හතරකට කලින් සිද්ධාර්ථ නැමැති බුදුපියාණන් වහන්සේ ලෝකයේ වාසය කරන කාලයේදී මේ සෝපාක බ්‍රාහ්මණයෙක්ව ඉපදිලා බමුණන්ට අයිති ඒ ශිල්ප ශාස්ත්‍ර එහෙම ඉගෙනගෙන ගිහි ගේ ගැන කලකිරිලා තාපස පැවිද්දෙන් පැවිදි වෙලා එක්තරා පර්වතයක වාසය කලා. බුදුපියාණන් වහන්සේට පෙනී ගියා මේ තාපසයාගේ ජීවිතය ළඟදි නැතිවෙනවා කියලා. මේ සිද්ධාර්ථ බුදුරජාණන් වහන්සේ එතැනට වැඩම කලා. ඒ තවුසා පර්වතය සුද්ධ කරමින් සිටියේ. මේ තවුසා බොහොම ශ්‍රද්ධාව ඇතිකරගෙන, ප්‍රසාදය ඇතිකරගෙන බුදුපියාණන් වහන්සේට මල් වලින්ම ආසනයක් සකස් කරලා, පනවලා දුන්නා. බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ මල් ආසනයේ වැඩ

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

ඉඳගෙන අනිච්චාවත සංඛාරා ආදී වශයෙන් අනිත්‍යතාවට අදාළ යම්කිසි ධර්මදේශනාවක් කළා. ඒක අහලා අර බ්‍රාහ්මණයා, බ්‍රාහ්මණයින්ට පුරුදු නිත්‍ය සංඥාව අනන්‍යඋලා අනිත්‍ය සංඥාවට හිත යොමුකරගත්තා. ඒ වගේම ඊට පසුවදම කාලක්‍රියා කරලා දිව්‍යලෝකයේ ඉපදිලා එතැන සිට ඒ දියුණු කරගෙන ආපු භාවනා බලයම උපකාර කරගෙනයි කියලා සඳහන් වෙනවා මේ අවස්ථාවේ මේ තරම් ඉක්මනින් රහත් භාවය ලබාගත්තේ.

ඉතින් මේ සෝපාක ප්‍රවෘත්තියේ - ඒ කථාන්තරයේ කටු සටහන එහෙම නැත්නම් සැකිල්ල ඕකයි. දැන් අපි මේක තුළ තියෙන කථා රසය, ධර්මරසය මතුකරගන්න බලමු. මේ සෝපාක දරුවාගේ ජීවිතය බොහොම අනාථ අන්දමින්, බොහොම සංවේගජනක අන්දමින් ආරම්භවූ බව අපට පෙනේ. අර වගේ දුගී සොහොන්පළ කුලයක උත්පත්තිය ලැබුවා. ඒ වගේම කුඩා අවදියේදී පියා නැතිවෙලා කුඩම්මාගේ සැලකිලි වගේ කුඩප්පගේ සැලකිලි ලබන්න තරම් අවාසනාවක් තිබුණු බවයි පෙනෙන්නේ.

ඒ වගේම කාර විදියේ දඬුවකමටත් මුහුණ දෙන්න සිද්ධ වුණා. ඒ පැත්ත එහෙම වුණත් ඒ අත්දැකීම් වගේම ඒ උපන් පරිසරය සෝපාක දරුවාට නිවන් මගට උපකාර වෙන්නට ඇති. අපි බොහෝ අවස්ථා වලදී මතක් කරනවා ධර්මයේ සඳහන් නොවුණත් මෑත යුගයේ ව්‍යවහාරයේ තිබෙන කියමන් කීපයක්. 'වෙස්වළාගත් ආශීර්වාද' කියනවා. ඊළඟට සිංහල අපිට පුරුදු තවත් කියමනක් තමයි 'පැමිණි දුක් පැණි රසයි'. ඊළඟට තව කියනවා 'හැම කලු වළාවකම රිදී රේඛාවක් තියෙනවා' කියලා. අපේ ජීවිතයේ දිවි නසාගන්න තරම් පෙළඹෙන අත්දැකීම්, සිද්ධි තුළ සමහර විට නිවනට පවා උපකාර වෙන අනිත්‍ය සංඥ, දුක් සංඥ, අනාත්ම සංඥ, අසුභ සංඥ ආදිය වඩන්න හොඳ අවස්ථාවල් උදවෙනවා. ඒ විදියට හිතනකොට සෝපාක දරුවා අර සොහොන් පරිසරයක උත්පත්තිය ලැබීම වෙස්වළාගත් ආශීර්වාදයක් වෙන්න පුළුවන්.

නිරන්තරයෙන්ම එහිදී අනිත්‍යතාව සිහිපත් වෙනවා. ඒ වගේම අසුභ සංඥාව. මනුෂ්‍යයින් ඇවිල්ලා හඬනවා වැලපෙනවා දකින්න ලැබෙනවා. ඒ දුක් සංඥාව. ඒ වගේම එතනම අනාත්ම සංඥාව තිබෙනවා. විශේෂයෙන්ම මේ කටුක අත්දැකීම් කීපය බාප්පා මල මිනියට තියලා බැන්දට පස්සේ හොඳටම අර අනාත්ම සංඥාව, දුක් සංඥාව වැටහෙන්නට ඇති. ඒවා තුළින්, හිත සකස්වුණාට පස්සේ බුදුපියාණන්

වහන්සේගෙන් ධර්මයට අදළ යමක් අහන්න ලැබුණ හැටියේ ඒවායේ නියම ඵලය, නිවන් ඵලය සෝපාක දරුවාට ලබාගන්න පුළුවන් වුණා කියලා අපට හිතාගන්න ඉඩ තියෙනවා. ඒ තුළින් අපි කල්පනා කරන්න ඕන අපේ ජීවිත වලත් අප ඇසුරු කරන අයට නොයෙකුත් විදියේ විපත්ති දුර්භාග්‍ය තත්ත්ව එනවා. අපි දැනගන්න ඕනෙ ඒවා වෙස්වලාගන්න ආශීර්වාද බවට පත් කරන්න. කොයි තරම් කලු වලාවල් ආවත් ඒවායේ මේ රිදී රේඛාව දිහා බලලාවත්, අපේ ජීවිත ඒවායින් පොහොසත් කරගන්න, ධර්මයෙන් පොහොසත් කරගන්න අපි උත්සාහවන්ත වෙන්න ඕන.

පැමිණි දුක් පැණි රසයි කියනවා වෙනුවට පැමිණි දුක් නිවන් රසයි කියන්න පුළුවන් තත්ත්වයට අර කියාපු අනිත්‍ය සංඥ, දුක්ඛ සංඥ, අනාත්ම සංඥ, අසුභ සංඥ ආදියට යොමුකරන්න අපි උත්සාහවන්ත වෙන්න ඕන. ඒ වගේම මේ සෝපාක පොඩි හාමුදුරුවන්ගේ ජීවිතය ගැනත් බලමු. පොඩි දරුවන්ගෙන් හුඟාක් දේවල් ඉගෙනගන්න තියෙනවා, වැඩිහිටියන්ට. පොඩි දරුවන්ගේ සිරිතක් තමයි වැඩිහිටියන් අනුකරණය කිරීම. මේ පින්වතුන් වුණත් දන්නවා ගෙවල් වල දරුවන් අම්මලා තාත්තලාගේ ලොකු සපත්තු දගෙන එනාට මෙහාට යනවා 'අපේ අම්මලා තාත්තලා මෙහෙමයි යන්නේ' කියලා. අන්න ඒ වගේ මේ සෝපාක පොඩි හාමුදුරුවෝ බුදුපියාණන් වහන්සේ සක්මන් කරනවා බලාගෙන ඉඳලා අනුකරණය කරමින් ඒ විදියටම සක්මන් කරන්න පටන්ගත්තා හුරුබුහුටි අන්දමින්. ඒකට ගැලපෙන විදියට තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේත් කාරුණික පිය කෙනෙක්, දරුවෙකුගෙන් හය හතර දන්නවද, දහයට ගන්නන දන්නවද කියලා දැනගන්න අහන ප්‍රශ්න වගේ ප්‍රශ්න දහයක් ඇහුවේ.

ඒවා කෙටියෙන් පමණයි කාල වේලාව හැටියට කියන්න පුළුවන් වන්නේ. ඒ හුඟක්ම ගැඹුරු කාරණා අඩංගු උත්තරයි සෝපාක පොඩි හාමුදුරුවෝ දුන්නේ. බුදුහාමුදුරුවෝ එක පාරටම ඇහුවා, ඉස්සෙල්ලාම,

'එක කියන්නේ මොකක්ද?' කියලා. එක නාම කිං? එක කියන්නේ මොකක්ද? කියලා ඇහුව හැටියේ මේ සෝපාක පොඩි හාමුදුරුවෝ කියනවා 'සියලුම සත්ත්වයෝ ආහාරයෙන් ජීවත් වන්නෝය කියන එකයි'. ඒක විශ්ව සාධාරණ හැම සත්ත්වයන්ටම පොදු එකක්. හැම සත්ත්වයෝම ජීවත්වෙන්නේ ආහාරයෙන් කියන ඒ උත්තරේ දුන්නා. එතකොට ඒක හරි.

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

‘දෙක කියන්නේ මොකක්ද?’ කියලා ඇහුවහම ‘නාමයයි රූපයයි’ කියලා කිව්වා. නාම රූප කියන්නේ - මේ භාවනා කරන පින්වතුන් දන්නවා විදර්ශනා භාවනාවේදී මේ සිතට අරමුණු වන හැම දෙයක්ම මුළු මහත් ලෝකයම නාමරූප හැටියට ඒ දෙපැත්තටයි වැටෙන්නේ. නාමයයි රූපයයි විතරයි මෙතන තියෙන්නේ කියන ඒ බෞද්ධගැඹුරු දර්ශනයයි නාමයයි රූපයයි දෙක කියලා ගත්තේ.

‘තුන කියන්නේ මොකක්ද?’ එතකොට කියනවා වේදනා තුන. වේදනා තුන මොනවද? දුක, සැප, මධ්‍යස්ථ. දුක, සැප සහ නොදුක් නොසුව කියලා කියනවා. නොදුක් නොසුව කියලා කියන්නේ මධ්‍යස්ථ වේදනාව. වේදනාව වශයෙන් බලනකොට වේදනා ලෝකයට අහුවෙන්නේ ඔය තුනයි. දුක් වේදනාව තියෙනවා, සැප වේදනාව තියෙනවා. ඔය දෙක අතරේ මධ්‍යස්ථ වේදනාව - නොදුක් නොසුව වේදනාව.

‘හතර කියන්නේ මොකක්ද?’ කියලා ඇහුවහම කියනවා ‘චතුරාර්ය සත්‍යයි’ ඒ කියන්නේ දුක, සමුදය, ඒ කියන්නේ දුක, දුකට හේතුව, නිරෝධ කියන්නේ දුක නැතිවීම - ඊළඟට මාර්ගය. ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය. දුකත්, දුකට හේතුවත්, දුක නැතිකිරීම කියන නිවනත්, ඊට මාර්ගයත්. ඕකයි හතර.

‘පහ කියන්නේ මොකක්ද?’ ඒකට කියනවා පංච උපාදනස්කන්ධය. මේ පින්වතුන් හොඳට දන්නවා සත්ත්වයා පුද්ගලයා කියන ව්‍යවහාරය වෙනුවට බුදුපියාණන් වහන්සේ මමය, මාගේය කියන මේ පුද්ගලයා ගොඩවල් පහකට දක්වලා තියෙනවා. රූපස්කන්ධ, රූප ගොඩක්. වේදනා ගොඩක්. සංඥා ගොඩක්. සංස්කාර ගොඩක්. විඤ්ඤාණ ගොඩක් කියලා. ඉතින් ඔන්න ඕක තමයි පංච උපාදනස්කන්ධ කියන්නේ. මේ ගොඩවල් පහ අල්ලගත්තු තැන මමෙක් ඉන්නවා, පුද්ගලයෙක් ඉන්නවා. ආත්මයක් කියන ඒ සංඥාව තියෙනවා. වැරදි අදහසක්. නමුත් එහෙම ගන්නවා. ඔන්න එතකොට පංචුපාදනස්කන්ධය. ඒක ස්කන්ධ ලෝකය කියලා කියන්න පුළුවන්. එතනත් සමස්තයක් තියෙන්නේ. මේ හැම ප්‍රශ්නයකටම දෙන උත්තරය තුළ තියෙන්නේ සමස්තයක්, එක එක පැති වලින්.

‘හය කියන්නේ මොකක්ද?’ කියලා ඇහුවහම කිව්වා ආධ්‍යාත්මික ආයතන හය. ආධ්‍යාත්මික ආයතන හය කියන්නේ ඇස, කන, නාසය,

දිව, කය, මන කියලා කියන තමා තුළ තියෙන මේ ඉඳිය හය. ඒවා ආශ්‍රයෙන් තමයි අපි මේ ලෝකයක් හඳුනාගන්නේ. මේ සලායතන ලෝකය කියලා කියනවා. මේ ලෝකයක් නිෂ්පාදනය කරන්නේ කොටින්ම කියනොත් ඇස, කන, නාසය, දිව, කය, මන කියන මෙන් නම් වෙයි. ඒකයි හය හැටියට මේ සෝපාක භාමුදුරුවෝ එතනදී දැක්වුවේ බුදුපියාණන් වහන්සේ බලාපොරොත්තු වුණු ආකාරයටම.

‘හත කියන්නෙ මොකක්ද?’ කියලා ඇහුවහම සප්ත බොජ්ඣංග කියලා කිව්වා. බොජ්ඣංග හත. සති, ධම්ම විවය, විරිය, පිති, පස්සද්ධි, සමාධි, උපෙක්ඛා නමින් දැක්වෙන ඒ අවබෝධයට - අවබෝධය කියන්නේ රහත් බව හෝ බුදුබවට උපකාර වන්නාවූ - කාරණා හතක පෙළ ගැස්මක් තමයි බොජ්ඣංග. සප්ත බොජ්ඣංග.

‘අට කියන්නේ මොකක්ද?’ ඒකට කිව්වා ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය. සම්මාදිට්ඨි, සම්මා සංකප්ප, සම්මා වාචා, සම්මා කම්මන්ත, සම්මා ආජීව, සම්මා වායාම, සම්මා සති, සම්මා සමාධි කියන, අපි සිංහලට දක්වනකොට හරි දැකුම්, හරි කැරුම්, හරි කියුම්, හරි පැතුම්, හරි දිවිපැවතුම්, හරි වෙරදුරුම්, හරි සිහිකැරුම්, හරි හිත එකඟ කැරුම් ආදී වශයෙන් දක්වන්න පුළුවන් ඒ ප්‍රතිපදව. සම්පූර්ණ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය - අට කියන ඉලක්කමට ගැලපුවා.

‘නවය කියන්නෙ මොකක්ද?’ කියලා ඇහුවුවහම එතන දැක්වූවා මේ මනුෂ්‍ය, දිව්‍ය, බ්‍රහ්ම ආදී සියලුම සත්ත්වයින්ගේ ඒ ඒ හව තත්ත්ව නවයක්. ටිකක් ගැඹුරු කරුණක් නිසා අපි දිගට කියන්න යන්න නැහැ. සත්ත්වාවාස නවයක් හැටියට දැක්වෙනවා.

‘දහය කියන්නෙ මොකක්ද?’ කියන ප්‍රශ්නයට දුන්න පිළිතුර ආර්ය අශ්ටාංගික මාර්ගයේ අංග අටට සම්මා ඥාන, සම්මා විමුක්ති කියන දෙක එකතු වුණ හැටියේ රහත් කෙනෙක් වෙනවා කියන ඒ උත්තරය දුන්නා. එතනින් තමන් රහත් වුණ බවත් ඉබේටම හෙළි වුණා. ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය අවසානයේදී සම්මා ඥාන - ඒ මාර්ගය තුළින් ලබන ඒ අරහත්ඵල ඥානය. ඊළඟට ඒ වගේම විමුක්තිය. සම්මා විමුක්තිය. ඒකත් එක්ක බලනකොට දහයයි. ඔන්න දහය දක්වා තිබුණා. ඉතින් දහයට ගනින්න දන්නවා මේ සෝපාක භාමුදුරුවෝ. ඒක නිසා බුදුපියාණන් වහන්සේ අනුදන වදලා උපසම්පද කරන්න.

පහන් කණුව ධම් දේශනා

ඒ පොඩි දරුවාගෙනුත් අපට එතන හුඟක් වටිනා දේවල් ඉගෙනගන්න තියෙනවා. ඒ විදියට ඉතාම හුරුබුහුටිව බය නැතුව පිළිතුරු දුන්නා ධර්ම කාරණා. බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ප්‍රසාදය පල කළා. ඒ ධර්මකථාව ඔය ආකාරයටයි පැතිර යන්නේ. ඊළඟට අපි හිත යොදලා බලමු මෙන්න මේ ගාථාවේ කියවෙනා අදහස ගැනත්. ගාථාවේ කියවුණා මව්පියන් සාමාන්‍යයෙන් තමන්ට ආරක්‍ෂාව හැටියට සලකන්නේ දරුවන්. ඒ දරුවන්ට පියා, එහෙම නැත්නම් නෑයන් ආරක්‍ෂාව හැටියට සිටිනවා. එහෙම නැත්නම් නෑයන් දරුවන්ට උපකාර වෙනවා. සෝපාක ඒ පොඩි දරුවන් 'මට නෑයෙක් නැද්ද?' කියලයි කැගහලා විලාප තිච්චේ.

නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළා 'මේ පුත්‍රයින්ටවත් පියාටවත් නෑයින්ටවත් කාටවත් මරණය ඉදිරිපත්වුණු වෙලාවේ බේරගන්න බෑ. ආරක්‍ෂාවක් නැහැ. එතකොට මොකක්ද ආරක්‍ෂාව? එතන කියනවා නත්ථි ඤාතිඤ්ඤා තාණතා, තාණ කියලා කියන්නේ ආරක්‍ෂාව කියන එක. බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන්නේ මේ සංසාරගත ලෝකසත්ත්වයාට තියෙන එකම ආරක්‍ෂාව නිවනයි. ඒක නිසා තමයි නිවන හඳුන්වන්න තිබෙන හුඟක් පද අතර තාණ කියන වචනයත් යොදනවා. තාණං, ලෙණං, සරණං, පරායනං, අමතං ඔය ආදී වචන රාශියක් නිවන හඳුන්වන්න යොදලා තියෙනවා. තාණ කියන්නේ ආරක්‍ෂාව, ලෙණ, සරණ, පිහිට. අමතං කියන්නේ අමෘතය.

අතීතයේ බමුණන් අතර මතයක් තිබුණේ අමෘතය කියන පානයක් දෙව්වරු ගත්ත නිසා තමයි ඒගොල්ලො කවදවත් මැරෙන්නෙ නැත්තේ, කියලා. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ නිවන හැඳින්වුවේ අමත නමින්. අමෘතය. කොහොමද මේක අමෘතය වෙන්නේ? ඒක ටිකක් ගැඹුරු කාරණයක්. බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන්නෙ මේ මාරයාගෙන් බේරෙන්නනම් ඉස්සෙල්ලා මාරයා අඳුනගන්නත් ඕන. කවුද මේ මාරයා? මේ මාරයා හඳුන්වපු එක තැනක් තියෙනවා. රාධ කියන භාමුදුරු කෙනෙක් ඇවිල්ලා එක් අවස්ථාවකදී බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් අහනවා 'මාරයා මාරයා කියලා කියනවා. ස්වාමීනි කෙතෙකින්ද මාරයෙක් වෙන්නේ? මාරයා කියන්නෙ කාටද?' කියලා ඇහුවා. එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ පිළිතුරු දෙනවා 'රාධ රූපය ඇතිකල්හි තමයි මාරයෙක් හෝ, මරන්නෙක් හෝ, මැරෙන්නෙක් හෝ සිටින්නේ' එක එක ස්කන්ධයක් අරගෙන කියන්නේ. රූප ස්කන්ධය. රූපය ඇති

කල්හි තමයි මාරයෙක් හෝ මරන්නෙක් හෝ මැරෙන්නෙක් හෝ සිටින්නේ. ඒක නිසා රාධ රූපයම මාරයා කියලා දකින්න. රූපයම මාරයා හැටියට සලකන්න. රූපය රෝගයක් හැටියට, ගඩක් හැටියට, උළක් හැටියට, ව්‍යසනයක් හැටියට, උපද්‍රවයක් හැටියට දකින්න. අන්න ඒ දැකීම තමයි හරි දැක්ම කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ වදලා. ඒ විදියටම වේදනාව පිළිබඳවත්. වේදනාව තමයි මාරයා. සංඥාව තමයි මාරයා, සංස්කාර තමයි මාරයා. විඤ්ඤාණය තමයි මාරයා කියලා ඔය විදියට දේශනා කරගෙන ගිහිල්ලා අන්තිමට මේ එක එකක්ම මාරයා හැටියට හැඳින්වුවා. එතකොට පංචස්කන්ධය මාරයා හැටියට දැකලා එයින් මිදීමයි, එයින් සිත මුදගැනීමයි කොටින්ම කියනවානම් ඒවා පිළිබඳව තණ්හාව, උපාදනය තුළින් අල්ලා නොගෙන අතහැරීමයි විමුක්තිය හැටියට දක්වලා තිබෙන්නේ. අමාත තත්ත්වය හැටියට දක්වලා තිබෙන්නේ.

ඉතින් රාධ භාමුදුරුවොත් අහනවා 'මොකටද භාග්‍යවතුන් වහන්ස මේ සමයක් දර්ශනය කියන එක? හරි දැක්ම මොකටද?' කියලා ඇහුවා. එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කලා හරි දැක්මෙන් ලැබෙණ උපකාරය නිබ්බිද කියන සසර කළකිරීම. එතකොට සසර කළකිරීම මොකටද කියලා ඇහුවා. සසර කළකිරීම ඕන වෙන්නෙ මේ පංචස්කන්ධය පිළිබඳව නොඇල්ම ඇතිකරගැනීම අවශ්‍ය නිසා. මොකටද නොඇල්ම ඇති කරගන්නේ කියලා ඇහුවා. නොඇල්ම කියන්නේ විරාගය. ඒ නොඇල්ම ඇති කරගන්නේ විමුක්තිය - සිත මුදගැනීමටයි. මේ පංච උපාදනස්කන්ධයෙන් සිත මුදගැනීමටයි නොඇල්ම. එතකොට විමුක්තිය මොකටද කියලා ඇහුවා. විමුක්තිය ඕන කරන්නේ නිවන සදහායි. අන්න ඒ කියන්නෙ නිවීම සදහායි. එතකොට නිවන මොකටද කියලා ඇහුවා. අන්න එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ 'රාධ ඔබ සීමාව ඉක්මවලා ගියා. නිවන තමයි අවසාන පරමාර්ථය. මීට එහා දෙයක් නැහැ' කියලා එතනදී ප්‍රකාශ කලා.

එතකොට මෙයින් අපට පේන්නේ අපි මේ මමය, මාගේය කියන රූප වේදනාදී මේ එක එකක්ම තමයි මාරයා. මෙයින් ලැබෙණ පීඩනය අපට සාමාන්‍ය ලෝකයේ වැටහෙන්නෙ නැහැ. එදිනෙද ජීවිතයේ අපි මේකට ඇල්මක් ඇතිව මේවා අල්ලගෙන ඉන්නෙ මාරයෙක් බව නොදනයි.

අපි දවසක් ගතවෙන ආකාරය ගැන ටිකක් හිතලා බැලුවොත් මේක වැටහෙනවා. අපි රූපය මාරයා කියන එක වෙනුවට හිතමු

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

'රූපයා'යි කියලා. මේ රූපයාගෙන් අපට දවසක් තිස්සේ ලැබෙන ගැහැට ගැන කල්පනා කරලා බලමු. පොළොවට ඉර එළිය වැටෙන්නටත් කලින් මේ රූපයා කලින් දවසේ වැටීවිච තැනින් නැගිටිටවලා අරගෙන හෝදලා නාවලා කවලා පොවලා අන්දවලා සැන්ටි පවුඩර් ආදියත් දලා බඩ වියත රකින තැනට ඇදගෙන යන්න එපාය. ඊළඟට මේකට ඉඳුම් හිටුම් දෙන්න ඕන. ලෙඩ වුණාම බෙහෙත් හේත් සපයන්න ඕන. ඔය විදියට මහාකරදර ගොඩක් මේ රූපයා නිසා. අන්න මාරයා. එන්නදින් නොමරා මරණ තරමට මේ රූපයා නිසා අපට කරදර තියෙනවා.

ඉතින් මැරෙන වෙලාවට මේ කුඩුව අතහැරලා යන්නට ඇති අකැමැත්ත නිසා ඇති කරගන්න ඒ විත්ත වේදනාවම තමයි මරණ බය කියලා කියන්නේ. නමුත් යම් කෙනෙක් මේ රූපයට, ජීවත්ව ඉන්න කාලෙම රූපයට තියෙන ඇල්ම අතහැරියොත් අන්න මාරයා අදින වෙලාවට බය නැතුව අතහරින්න පුළුවන්. අතහැරීමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ එතන තණ්හාව නැතිකිරීම කියලා දක්වන්නේ. අන්තිමට රාධ හාමුදුරුවන්ටත් බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා මේ සමයක් දර්ශනය මගින් තණ්හකිය කියලා කියන තණ්හාව ඤය කිරීම නම්වූ නිවනට ඇති මාර්ගයේ ගමන් කරන්න කියලා. ඒ මාර්ගයට බසින්න කියලා ආරාධනා කලා රාධට. ඉතින් මේක තමයි මාර්ගය. මේ එක එක ස්කන්ධයක් පිළිබඳව කළකිරීම ඇතිවෙන ආකාරයට තමන්ගේ වින්තනය සකස් කරගැනීම. මේවායේ කරදරකාරී ස්වභාවය, මේවා මාරයෙක් බව හඳුනාගැනීම නිසා ඇතැම් කෙනෙකුට බයකුත් ඇතිවෙන්න පුළුවන්. එතකොට අපට මොකක්වත් ඉතුරු වෙන්නෙ නැහැනෙ මේවා ඔක්කෝම අතඇරියාට පස්සේ. නමුත් ප්‍රශ්නෙ මොකක්ද මේ මරණ භයනෙ තියෙන්නේ.

බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වනවා මම දේශනා කරන්නේ මේ මුළු මහත් ලෝකයම දුකක් පමණක් බව. සත්ත්වයෙක්, පුද්ගලයෙක් කියලා කෙනෙක් ඇත්ත වශයෙන්ම ඉන්නවා නෙවෙයි. ආත්මයක් ඇතුළුවා නෙවෙයි. නමුත් ලෝකයා තුළ තියෙන්නේ මේ මරණය පිළිබඳ බයක්. මේ ශරීර කුඩුව අතහැරලා යන්න බැරිකම නිසා මේකට තියෙන ඇල්ම නිසා මරණ අවස්ථාවේ මහා කම්පනයක් ඇතිවෙනවා. ඉතින් බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන්නේ ඇත්ත වශයෙන්ම මේ එක එක ස්කන්ධයක්, මාරයා වශයෙන් දැකලා මේක පිළිබඳව ඇල්ම අතහරින්නට

ඕන. සත්ත්වයෙක් පුද්ගලයෙක් මේ එකකවත් නැහැ. තිබෙන්නේ වැරදි අදහසක් විතරයි. මමය, මාගේය කියලා ආත්ම සංඥවක් ලෝකයා තුළ තිබෙනවා. ඒකට සක්කායදිට්ඨිය කියලා කියනවා. මේ රූප ගොඩම එකක් හැටියට හිතාගන්නවා. වේදනා ගොඩ එකක් හැටියට හිතාගන්නවා. සංඥ ගොඩ එකක් හැටියට හිතාගන්නවා. හිතාගෙන අල්ලගන්නවා ඒක. බදගන්නවා. ඒ අල්ලාගැනීම තුළම තියෙනවා ඒක අතහරින්න වෙනකොට ඇතිවන කම්පනය. නමුත් සත්-කාය කියන්නේ මේ ගොඩවල් ඔක්කොම එකක් හැටියට දැකීම - රූපය, සාමාන්‍යයෙන් අපි ඡායාරූපයක් ගත්තත් 'මේ මගේ රූපය' කියනවා. නමුත් මේක ඉතාමත්ම සියුම් අන්දමින් එක මොහොතක් පාසා වෙනස් වෙනවා. මේ හැම එකක්ම අනිත්‍යතා ධර්මයට යටත්. මේක අතහැරුණ අවස්ථාවෙයි බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන ඒ විමුක්තිය, නිවීම, නිවන තියෙන්නේ.

නිවනට අමෘත තත්ත්වය කියලා කියන්නේ ඔය නිසයි. නමුත් ලෝකයා තුළ සාමාන්‍යයෙන් බයක් තියෙනවා එහෙම වුණොත් අපට මෙතන මොකක්වත් ඉතුරුවෙන්නෙ නැහැ නේද කියලා. මේක මේ වැරදි අදහසක්. ඒකටත් හොඳ පිළිතුරක් ඒත් රාධ හාමුදුරුවෝ අහපු ප්‍රශ්නයක් තුළින්ම මතුකරගන්න පුළුවන්.

තවත් අවස්ථාවක රාධ හාමුදුරුවෝ අහනවා බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් 'සත්ත්වයා සත්ත්වයා කියලා කියනවා ස්වාමීනි. මේ සත්ත්වයා කියන්නේ මොන අදහසින්ද? එහෙම නැත්නම් කෙතෙකින්ද සත්ත්වයෙක් වෙන්නේ?' සත්ත්වයා කියන වචනයට විග්‍රහයක් ඒ බලාපොරොත්තු වෙන්නෙ - නිර්වචනයක්. බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒක විග්‍රහ කරනවා. 'රාධ රූපය පිළිබඳව යම් රාගයක්, ඇල්මක්, ආසාවක්, තණ්හාවක්, පිපාසයක් තියෙනවා නම් ඒ රූපය පිළිබඳව ඒ ඇලීම නිසා තමයි සත්ත්වයෙක් කියන ඒ අදහසක් එන්නේ'.

එතෙතදී බුදුපියාණන් වහන්සේ සමහර අවස්ථාවන් වල කරන්නා වගේ මේ එකම වචනය අර්ථ දෙකකින් යොදනවා. ඇත්ත වශයෙන් භාෂාව දන්න කෙනෙකුටයි ඒක තේරුම් ගන්න පුළුවන් වෙන්නේ. 'සත්තා' කියන වචනය දෙයාකාරයකට තේරුම් ගන්න පුළුවන්. 'සත්තා' කියලා කියනවා 'ඇත්තා' කියන අදහසින් - ඇත්තා. සත්ත කියන්නේ කවුරුත් ඔය ඇත්තයි කියන අදහසම තමයි. අනිත් පැත්තට ක්‍රියාපදයක් හැටියට ගත්තොත් 'සත්තා' කියන්නේ ඇලුණු තැනැත්තා. ඒක වෙනම ධාතු රූපයකින් එන්නෙ ඒ වචනෙ. එතකොට

බැලුවහම එක වචනය. නමුත් අර්ථ දෙකක්. බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒක උපකාර කරගෙන මෙතන මේ සත්ත්ව කියන වචනය විග්‍රහ කරන්නේ. රූපයෙහි ඇලුණු අර්ථයෙනුයි සත්ත්වයෙක් වෙන්නේ. රූපය තුළ අමුතු විදියේ - අර බමුණන් හිතනවා වගේ නොපෙනෙන විදියේ - ආත්මයක් කියලා ඇඟිල්ලක් විතර පුදුම දෙයක් හරි, හදවතේ හරි විඤ්ඤාණයේ හරි සැඟවිලා තියෙන දෙයක් නිසා නෙවෙයි ඒක සත්ත්වයෙක් වෙන්නේ. රූපය කෙරෙහි ඇල්ම ඇති තාක් සත්ත්ව කියන ව්‍යවහාරය තියෙනවා.

මේක වරදවලා තේරුම් ගන්න නරකයි. හුඟක් උගත්තු වැටෙන තැනක් මේක, මේ කියන සූත්‍රය තේරීමේදී. බුදුපියාණන් වහන්සේත්, එතකොට සත්ත්වයෙක් ඉන්නවා කියලා ගත්තොත් ගන්න තියෙන්නේ මෙව්වරයි. රූපය කෙරෙහි ඇල්ම ඇති තාක් අන්න සත්ත්වයෙක් ඉන්නවා. වේදනාව කෙරෙහි ඇල්ම ඇති තාක් ඒකෙ ඇලිලා ඉන්නවානම් මේ 'සතො' කියලා කියන්නේ ඇලිලා ඉන්නවා. රූපයේ ඇලුණු අර්ථයෙන් සත්ත්වයෙක්. වේදනාවේ ඇලුණු අර්ථයෙන් සත්ත්වයෙක්. ඔය විදියටයි සංඥ, සංඛාර, විඤ්ඤාණ. ඉතින් ඔහොම දේශනා කරලා ඊළඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ එතනින් නැවැත්වුවේ නැහැ. මේකට හොඳ උපමාවක් දෙනවා. අන්න ඒක වඩාත් ගැඹුරින් කල්පනා කරන්න ඕන දෙයක්.

ඒ උපමාව මොකක්ද? 'ඔන්න රාධ දැන් ඔය කුඩා දරුවන් දැරියන් සෙල්ලම් ගෙවල් හදනවා වැලි වලින් එහෙම නැත්නම් පස් වලින්. පංශුඅගාර කියලා කියනවා. පස් වලින් හැදූ සෙල්ලම් ගෙවල්. යම්තාක් කල් ඒ පොඩි දරු දැරියන් ඒ සෙල්ලම් ගෙවල් පිළිබඳව ඇල්මක්, තණ්හාවක්, පිපාසයක්, ආසාවක් ඇතිකරගෙන සිටිනවාද ඒතාක් කල් ඒවා නිසා කම්පන, පීඩන ආදියට භාජනය වෙනවා. සෙල්ලම් ගෙවල් ඇත්ත හැටියට සලකනවා. සෙල්ලම් ගෙවල් සැබෑ ගෙවල් හැටියට සලකනවා. ඒවා එක්ක ක්‍රීඩා කරනවා. ඒවා මගෙයි කියා ගන්නවා. ඒවා තමන්ගේ ධනය හැටියට බොහොම සලකනවා. අම්මලා තාත්තලා එහෙම ඇවිල්ලා, මේ දරුවන් අර මඩ වලින් එහෙම නැත්නම් පස් වලින් ගෙවල් හදනවා දුක්කහම 'මේ මොන කරදරයක්ද, මොනවා කරනවාද පස් අත ගගා ඉන්නවා'යි කියලා ඕවාට පයින් ගහලා කඩා බිඳ දම්මොත් එහෙම ඔන්න අඩන්න පටන්ගන්නවා අර පොඩි දරුවෝ. ඒක ධනයක් හැටියට, තමන්ගේ ගෙවල් හැටියට හිතාගෙනයි ඒවා හදන්නේ. සැබෑ ගෙවල් හැටියට හිතාගෙන රණ්ඩු වෙනවා. නමුත් මේ දරුවන්ට පවා

යම් අවස්ථාවක නුවණ මේරු තත්ත්වයට පැමිණියාට පස්සෙ අර හදපු සෙල්ලම් ගෙවල් පිළිබඳව ආසාව නැතිවෙනවා. ඊට පස්සෙ, වෙන කෙනෙක් නෙමෙයි තමන්ම ඒවා කඩා බිඳ දනවා. බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වනවා යම් අවස්ථාවක අර දරුවන් හෝ දුරියන් අර හදපු පස් ගෙවල්, සෙල්ලම් ගෙවල් අතින් පයින් ගහලා කඩලා බිඳලා විසි කරලා, සුණු කරලා දනවා ඒවා පිළිබඳ ඇල්ම නැතිවුණහම.

ඊළඟට උපමාවක් සම්බන්ධ කරලා අපට හිතනකොටත් බය හිතෙන කියමනක් කියනවා. ‘එසේම රාධ, අර කුඩා දරුවන් අවබෝධය, නුවණ මුහුකුරා ගියාට පස්සේ තමන්ම හදපු පස් ගෙවල් වලට පයින් ගහලා, අතින් ගහලා විසිකරලා සුණුවිසුණු කරන්නා වගේ මේ රූපය විසුරුවා හරින්න. විනාශ කරන්න. බිඳ දමන්න. පිඹ හරින්න. වේදනාවත් විනාශ කරන්න. පිඹ හරින්න’ ඔය විදියට මේ ස්කන්ධ පහ, මේ ගොඩවල් පහ ගැනම බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා. මේවා කරන්න පුලුවන් දෙයක්ද කියලා බය හිතෙනවා සමහර විට. මොකක්ද මේ බුදුපියාණන් වහන්සේ කියන්නේ? දිවි නසාගන්න කියලද කියන්නේ? රූපය කොහොමද විනාශ කරන්නේ? රූපය කොහොමද විසුරුවා හරින්නේ? බිඳ දමන්නේ? අන්න එතන ඉඳලා තියෙන්නේ භාවනාවට අදාල කොටසක්.

මේ රූපය පිළිබඳව ඝන සංඥාව ඇතිතාක් තමයි රූපය පිළිබඳව ඇල්ම තියෙන්නේ. මේ පින්වතුන්, භාවනා කරන පින්වතුන් අහලා ඇති විදර්ශනාවේදී ඝන සංඥාව කියලා වචනයක් තියෙනවා. අතින් පැත්තට තියෙනවා රාශි සංඥාව කියලා. ලෝකයා තුළ තියෙන්නේ ඝන සංඥාව. රූපය එකක් කියලා ගැනීම. ඒ තමයි සක්කායදිට්ඨිය කියන්නේ. වේදනාවත් එකක් කියලා ගැනීම. වේදනාව, අපි හිතමු දැන් කෙනෙක් කියන්න පුලුවන් ‘මට ඊයෙ ඉඳලාම මේ දණහිසේ වේදනාව තියෙනවානෙ. තාම ඇරුණේ නැහැ ඒක’ ඉතින් අර ගුරුවරයා කිව්වොත් එහෙම ටිකක් හිත යොදලා බලන්න. මනසිකාරය - මෙනෙහිකිරීම යොදලා බලන්න ඔය වේදනාවට. වේදනාව, වේදනාව කියලා කෑ ගහනා ඉන්න එක නෙවෙයි. මනසිකාරය යොදන්න.

මනසිකාරය යොදනකොට මේ අර එකයි කියලා ගත්තු වේදනාවත් ඔන්න තේරෙනවා මෙනෙ එකක් නෙවෙයි පුපුරුගැහීම ගොඩක්. වේදනා ගොඩක්. වේදනා රාශියක්. මෙනෙ තියෙන්නේ වේදනා රාශියක්. අන්න මනසිකාරය තුළින් දකින්නේ. ඕකයි

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

යෝනිසෝමනසිකාරය කියලා කියන්නේ. එතකොට අයෝනිසෝමනසිකාරයෙන් වේදනාව එකක් කියලා ගත්තු පුද්ගලයා යෝනිසෝමනසිකාරය යොදනකොට වේදනා ගොඩක් හැටියට තේරුම් ගන්නවා.

රූපය පිළිබඳවත් එහෙමයි. මේ රූප යම්කිසි කර්මස්ථානයක් මුල් කරගෙන සතිය යොදලා, සති සම්පජ්ඤ්ඤය යොදලා අනිත් අයට මේ එකක් හැටියට පෙනෙන රූපය, තමන්ට තමන්ගේ රූපය පමණක් නොවෙයි, ඒ භාවනා කරන පින්වතාට ඒ භාවනාව දියුණු වුණහම බාහිර දේවල් පවා එකක් නෙවෙයි මෙතන රාශියක් හැටියට වැටහෙනවා. රාශිය කියන්නේ ඇතිවීම් නැතිවීම් ගොඩක්, එතකොට තමයි අර පහන් දූල්ල එකක් නෙවෙයි, ජල ධාරාව එකක් නෙවෙයි. මේ හැම එකක්ම මහපුදුම අන්දමින් යෝගාවචරයාට ප්‍රත්‍යක්ෂ ඥාන වශයෙන් වැටහෙනවා මෙතන තියෙන්නේ රාශියක්. මෙව්වර කල් තණ්හාව නිසා පස් ගොඩවල් වතුර වලින් පොඟවලා පස් ගෙවල් හදන්නා වගේ මේ තණ්හාව කියන දිය සිරාව, තණ්හාවට සිනෙහ කියන වචනයත් යොදනවා. තණ්හාව නැමති දිය සිරාව දමලා උපාදන කියලා සිතින් අල්ලාගැනීමට පහසු අන්දමට අපි මේ රූපය එකක් කරගන්නවා. වේදනාව එකක් කරගන්නවා. සංඥාව එකක් කරගන්නවා. සංස්කාර එකක් කරගන්නවා. විඤ්ඤාණය - හිත එකක් කරගන්නවා.

නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වනවා යථාතත්ත්වයනම් මෙතන රාශියක්. රාශියක් කියන්නේ මේ එක එකක්ම නාමරූප වශයෙන් ඊළඟට වැටහෙන්න පටන්ගන්නවා. මෙතන තියෙන්නේ නාමයත් රූපයත් විතරයි. මේවා කියන්න බැරි තරම් පුදුම වේගයකින් වෙනස් වෙනවා. රූපය වෙනස් වෙන එක පවා ඉතාම ශීඝ්‍රයි. ඊට වඩා උපමාවකුත් දෙන්න බැරි තරම් වේගයෙන් හිත වෙනස් වෙනවා කියනවා බුදුපියාණන් වහන්සේ.

ඉතින් අන්න ඒ විදියේ තත්ත්වයක් තියෙන්නේ. එතකොට රාශි සංඥාව මතු වෙනකොට රූපය විසිරිලා යනවා. අපි දැන් කිව්වානේ බුදුපියාණන් වහන්සේ කිව්වා රූපය විසුරුවා හරින්න කියලා. රූපයා විසුරුවා හරින්න කියන්නේ මේවා කැලිවලට කඩලා විසිකරලා දන එක නෙවෙයි. අත පය පැත්තකට කඩලා විසි කරනවා. ඔලුව විසි කරනවා. දිවි නසාගැනීමක් නෙවෙයි මෙතන කියන්නේ. ධර්මානුකූලව කල්පනා කරනකොට රූපය විසුරුවා හරින්නනම් අන්න තමන්ගේ ප්‍රඥාව විදසුන්

නුවණ වඩන්න ඕන. යෝනිසෝමනසිකාරය හරියාකාරව යොදලා සති සම්පජ්ඤාය යොදලා ඒ නියමාකාරයෙන් භාවනා මනසිකාරය පවත්වාගෙන යන අවස්ථාවේදී ඒ තැනැත්තාට තමන්ගේ ශරීරයත් පමණක් නෙවෙයි අනුන්ගේ ශරීරයේ කොටස් පවා පෙනෙනවා මෙනත ගොඩක්. ගහක් දිහා බැලුවත් මෙනත දෑන් ඉස්සල්ලා ගහක් කියලා ගත්තු සංඥාව නෙවෙයි. කොළ ගොඩක් එකතු කරලා ගහක එල්ලුවා වගේ ජේන අවස්ථාවල් තියෙනවා. දිය ඇල්ලක් දිහා බැලුවත් ඔන්න ඔය විදියට හැම දෙයක් පිළිබඳවම රාශි සංඥාව මතුවෙනවා. එතකොටයි අන්න රූපය විසිරිලා යන්නේ.

වේදනාව පිළිබඳවත් අපි දෑන් කියපු උපමාවම ඇති. සංඥාවත් එහෙමයි. සංඥාව මිරිගුවක් හැටියට දක්වලා තිබෙනවා. අපි ඒක නිතර උපමාවට ගන්න දෙයක්. ඒ මිරිගුවට මුවා රැවටෙන්නේ මොකද? මේ සංඥා තට්ටු ගොඩක් මෙනත තියෙන්නේ. අර ඇත පෙනෙන එක, ඒකට කිට්ටු වෙනකොට ටිකෙන් ටික වෙනස් වෙනවා. නමුත් අර ගත්තු සංඥාව අනුව මෙනත මේ ජේන දේමයි මං. මේ දකින්නේ කියලා හිතනවා. ඇත මොකක් හරි පෙනෙනවා. ලස්සනට පෙනෙනවා. අපි හිතමු එහා පැත්තේ හොඳ ලස්සන කන්දක් පෙනෙනවා. ඉතින් බොහොම වෙහෙස මහන්සි වෙලා එතනට යනවා. තබන තබන අධියක් පාසා ඊටත් වඩා ඉක්මනින් අර සංඥා මට්ටම් වෙනස් වෙනවා. නමුත් අවිද්‍යා, මෝහ නිසා ඒක වැටහෙන්නේ නැහැ. ඉතින් ගිහිල්ලා බලලා 'ආ මං අර එහා පැත්තෙදී දැක්ක කන්දයි ඒ දර්ශනයයි දකින්නේ, කියලා මෝඩකමින් ආපහු එනවා. නමුත් මෙනතට පෙනුන මේ දර්ශනය මිරිගුවක් වගේ. ආයින් එතනට ගිහිල්ලා ඒක දකින්න බෑ. එතෙතට යනකොට වෙනස්. ඔන්න ඔය විදියට තමයි මේ හැම එකක්ම.

හිත පිළිබඳ ඊටත් වඩා සියුම්. මේ හිත තමයි අන්තිමටම බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ධර්මය ලෝකසත්ත්වයා තුළට වැටෙනතාක් බමුණන් පමණක් නොව හැම කෙනෙක්ම හිතුවේ එක්කො රූපය ආත්මය, එහෙම නැත්නම් වේදනාව ආත්මය කියන ආකාරයටයි. රූපයේ ආත්මයක් නැහැ කියලා කෙනෙක් ගත්තොත් ඊළඟට වේදනාව අල්ලගන්නවා. වේදනාවේ ආත්මයක් නැහැ කිව්වොත් සංඥාව අල්ලගන්නවා. ඔහෙම ඔහොම අන්තිමට ගිහිල්ලා විඤ්ඤාණයේ හිර වෙනවා, විඤ්ඤාණයනම් ආත්මයමයි කියලා. ඒක ඔප්පු කරන්නත් වෙන කෙනෙකුට බෑනේ. ඉතින් ඒක දැඩිව අල්ලගන්නවා. නමුත් බුදුපියාණන්

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

වහන්සේ දක්වනවා මේ විඤ්ඤාණයේ තියෙන අනාත්ම ස්වභාවය පවා තේරුම් ගන්න එක්තරා ක්‍රමයක් තියෙනවා. ඒකට තමයි යෝනිසෝමනසිකාර කියලා කියන්නේ. නියමාකාර මෙනෙහිකිරීම තුළින් යම්කිසි අවස්ථාවක මේ විඤ්ඤාණය පවා හඳුනාගන්න පුලුවන්. ඒ හඳුනාගැනීම තුළින් තමයි විඤ්ඤාණයත් නිරුද්ධ වෙන්නේ. විඤ්ඤාණය විසුරුවා හැරීමක්, බිඳ දැමීමක්, විනාශ කිරීමක් කියලා ඒ වචනය යොදන්නේ විඤ්ඤාණ නිරෝධයයි. අවසානයේ විඤ්ඤාණයත් නිරුද්ධ වුණු අවස්ථාව තමයි නිවන කියන්නේ.

එතකොට මේ නිවන කියන එක මෙතනම තියෙනවා, එක අතකින් බලනකොට. මෙතනම කියන්නේ පංචස්කන්ධය තුළ. ඒකයි බුදුපියාණන් වහන්සේ වදලේ මේ බඹයක් පමණවූ මේ ශරීරයේම මම පෙන්වනවා ලෝකයත්, ලෝකයේ හටගන්නමත්, ලෝකයේ නිරෝධය කියන ඒ නිවනත්, ඊළඟට ඊට මාර්ගයත්. මෙයින් අපට පෙනෙනවා මේ බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වුවේ, ප්‍රඥ ඇස. සාමාන්‍ය ලෝකයාට තියෙන්නේ මසැස. මසැසින් බලලා තමයි මේ ලෝකයා සන සංඥාවෙන් ගන්නේ. ඊටත් විකක් එහාට ගිහිල්ලා නොයෙකුත් විදියේ ධ්‍යාන මට්ටම් ලබාගෙන අභිඥ ලබාගෙන ඒත් ඔය බ්‍රහ්ම ලෝක වල ගිහිල්ලා හිරවෙනවා. ඒත් ආත්ම සංඥාව ඉවත් කරන්න බෑ එහෙමවත්. ඒක ලෝකයා තුළ තියෙන අවිද්‍යාවේ ප්‍රතිඵලයක්. අවිද්‍යාවත් තණ්හාවත් නිසා. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වපු ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය, සතර සතිපට්ඨාන ආදී ඒ ධර්ම අනුව කටයුතු කරනකොට යෝගාවචරයෙකුට යම් අවස්ථාවක තේරෙනවා තමන් අල්ලගෙන සිටින මේ ගෙවල්, මේවා ඇත්ත වශයෙන්ම සෙල්ලම් ගෙවල් මිසක් මේවා සැබෑ ගෙවල් නොවෙයි.

එතකොට සැබෑ ගෙවල් නොවෙයිනම් - ඇතැම් කෙනෙක් යොදන වචනය තමයි උච්ඡේදය කියලා - ඇතැම් කෙනෙක් හිතනවා මේ බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශනා කරන ධර්මය උච්ඡේදවාදයක් කියලා. උච්ඡේදවාදය කියන්නේ තමන් දිවි නසාගැනීම වගේ විනාශ කිරීමක් වගේ හිතන්නේ. නමුත් එහෙම එකක් නෙමෙයි මෙතන. යථාතත්ත්වය දැකීමක්. යථාතත්ත්වය දැකීම ගැන කාටවත් විරුද්ධ වෙන්න බෑ, ඇයි ඒ යථාතත්ත්වය දකින්නේ? මේ දුක් නැතිකරගන්න. ඇයි, දුක පිළිබඳ ප්‍රශ්නයයි ලෝකයාට තිබෙන්නේ. ඇතැම් අවස්ථා වල බුදුපියාණන් වහන්සේට ඔය බමුණන් එහෙම වෝදනා කලා. ඇත්තාවූ

ආත්මයක්, සත්‍ය වශයෙන් තිබෙන ආත්මයක් විනාශ කරන මාර්ගයක් මේ ශ්‍රමණ ගෞතමයින් කියන්නේ. පවුල් විනාශ කරන, ඒ විදියේ විනාශකාරී ධර්මයක් කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේට චෝදනා කළා. බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළා 'මම නොකියන දේකටයි, මට මේ වැරදි චෝදනාවක් කරන්නේ. මොකද මම එදත් ප්‍රකාශ කළේ, අදත් ප්‍රකාශ කළේ දුකත් දුකෙහි නැති කිරීමත් විතරයි. මා ඉදිරියේ තියෙන ප්‍රශ්නය දුක පිළිබඳ ප්‍රශ්නය. මම ඒකට විසඳුමක් දන්නා දුක නැති කිරීමට. ඉතින් මට දෙස් කියන්න බෑ. ඊළඟට පෙන්නුවේ මොකක්ද දුක කියන්නේ? අර කියාපු මාරයාගේ කතාවටයි එන්නේ. මේ රූපයත් දුකක්. මේ රූපයත් මාරයෙක්. චේදනාවත් මාරයෙක්'

මේ අවස්ථාවේ කෙලින්ම අදළ නැතත් අපි සෝපාක කතාව කියවුණු නිසා එකතු කරලා ගනිමු. අර සෝපාක දරුවා මළ මිනියකට තියලා බැන්දනේ. මළ මිනිය තමන්ට අයිති නැති දෙයක්නේ. එතකොට ඒක නිසා මහා පීඩාවක් වුණානේ සෝපාක පොඩි දරුවාට. අපි රූපය ගැන කියාපු එක අනුව බලනකොට අපටත් පේන්නේ මේ අපි හැම කෙනෙක්ම රූපයට තියලා බැඳලා තියෙනවා. මේ 'රූපයා'ත් එක්කයි යන්න වෙන්නේ. අර කලින් කියාපු වගේ ඒක නැගිට්ටවන්න ඕන. කවන්න ඕන, පොවන්න ඕන, අන්දවන්න ඕන, සැන්ට පවුඩර් දන්න ඕන. මේ රූපයාගේ කරදරේ. එතකොට ඔය වගේම තමයි අතින් ඒවත්. ඒකයි බුදුපියාණන් වහන්සේ මේක මාරයායි කියලා කීව්වේ. අපට අයිති නැති දෙයක් අපට මේ අල්ලලා බැඳලා දලා තියෙන්නේ. ඒ බන්ධනය මේ තණ්හාවයි. උපාදනයයි. අවිද්‍යාව නිසා මේ ලෝකසත්තියා එතන පිල් බෙදීමක් ඇති කරගන්නවා. ඉතින් තවත් ටිකක් ගැඹුරට යනකොට මෙතන මොකක්ද තියෙන්නේ? එතනදීත් අර පස් ගෙවල් කතාවට එන්න වෙනවා. අන්තිමට මෙතන තියෙන්නේ පස් ගොඩක් විතරයි. පස් ගොඩක් විතරයි.

ඒ කාලෙ අමු සොහොනවල් තිබුණා. දැන් මේ කාලෙනම් ඒවා නැති වුණත්. අමු සොහොනේ හුඟාක් පාඩම් ඉගෙනගන්න තියෙනවා. එතැන ශරීරයක් ගිහින් දැමීමට පස්සේ දවස් කීපයක් යනකොට අව්වර කාලා බීලාත් තර කරගන්න බැරිවුණු තරම් තත්ත්වයකට ශරීරය තර වෙනවා, මහත් වෙනවා. මහත් වෙලා ඉදිමිලා ඉදිමිලා නිල්වෙලා පුපුරනවා. පුපුරලා ඊළඟට සාරය ගලාගෙන යනවා එක පැත්තකින්. ඊළඟට ඒ අතරතුර අර සතුන් ඇවිල්ලා කාලා දනවා කෑලි කෑලි

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

කඩාගෙන යනවා. අන්තිමට ඇට ටික විතරක් ඉතුරු වෙනවා. ඒකත් කලක් යනකොට පස්වෙනවා. ඔය සොහොන් පිට්ටනියකට, කනත්තකට ගිහිල්ලා බැලුවොත් හුගක් දේවල් ඉගෙනගන්න තියෙනවා. අන්තිමට පස්. පස් ගොඩක් විතරයි. පයවි, ආපො, තෙජො, වායො කියන ඔය ධාතු හතරටයි අන්තිමට යන්නේ. ධාතු හතරේ කතන්දරේ විතරයි මෙතන තියෙන්නේ. පයවි, ආපො, තෙජො, වායො කියලා ධාතු හතරක්.

දැන් මේ භාවනා කරන පින්වතුන් දන්නවා ඔය ආහාර ගන්නකොටත් බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකශ කරලා තියෙනවා භාවනාවක් හැටියට 'මං මේ ගන්න ආහාරයේ තියෙන්නේත් පයවි, ආපො, තෙජෝ, වායො කියන ධාතු හතරයි. මගේ ශරීරය තුළ තියෙන්නේ ඒකයි. එතකොට අන්තිමට වෙන්නේ ඒ ධාතු හතර මේ ධාතු හතරට එකතු වෙනවා. හැබැයි ඔතන වෙනසක් තියෙනවා. ඒ වෙනස ඇතිකරගෙන තියෙන්නේ මේ අපේ විඤ්ඤාණය තුළින්.

දැන් මේ ශරීරයට - මේ රූපයට සාමාන්‍යයෙන් උපාදින්න කියලා කියනවා. දැඩිවම අල්ලගත්තු මේ කොටස තමයි මේ ශරීරය හැටියට අපි බොහොම රැකබලාගන්නේ. බාහිරයේ තියෙන එකට අනුපාදින්න කියලා කියනවා. ඒ තරම් දැඩිව අල්ලගන්නේ නැහැ. ඒක අපි උපකාර කරගන්නවා මේ උපාදින්නය තර කරගන්න, ආරක්‍ෂා කරගන්න. රැක බලාගන්න. ඒක තමයි අපි ආහාරපාන ආදිය ගන්නේ. එතකොට උපාදින්න කියන්නේ ජීවිතයේ ආරම්භවෙන අවස්ථාවේදී යම්කිසි මව් කුසක හෝ වේවා, වෙනත් යම්කිසි තැනක හෝ වේවා අර ධාතු හතර කර්මයට අනුරූපව අපි සකස් කරගන්නා එකක්. සංස්කාර ශක්තියෙන් සකස් කරගන්නවා යම්කිසි භවයක් ලබාදෙන ආකාරයට. බරපතල අකුසල කර්ම තියෙනම් අන්ධයෙක් හැටියට, බිරෙක් හැටියට. පින් ශක්තිය තියෙනවානම් තවත් හොඳට රූපයක් ඇති කෙනෙක් හැටියට. ශක්තියක් ඇති කෙනෙක් හැටියට.

කොයි කොයි හැටියට නමුත් ඔන්න අර උපාදින්නය - ශරීරය - ඊළඟට මව් කුසෙන් බිහිවෙලා පුද්ගලයෙක් හැටියට ලෝකයට ආවා. ඊළඟට උපන්න වෙලාවේ ඉඳලා ලෝකයත් එක්ක ගනුදෙනුවක් කරනවා. පළමුවෙනිම ගනුදෙනුව තමයි හුස්ම ගැනීම. හුස්ම ගැනීමේ තුළ තියෙන්නේ මොකක්ද? අවට තියෙන වාතය මේ ශරීරය තුළට අරගන්නවා. ඒකත් තියාගෙන ඉන්න බෑ මගේ කියලා ඒකත් පිට කරන්න වෙනවා. ඕක තමයි ආශ්වාස ප්‍රශ්වාසය කියන්නේ. ආශ්වාස

ප්‍රශ්වාසය. ආනාපාන කියලා කියන්නේ. ඉතින් ඔතනින්ම පෙනෙනවා අන්න අර ක්‍රියාවලිය. මෙතන තරඟයක් තියෙන්නේ - බෙදිල්ලක්. මේ උපාදින්නය රැක බලාගන්න මූලිකම පියවර තමයි ආශ්වාස ප්‍රාශ්වාසය. මේ ආශ්වාසය අරගෙන, හුස්ම අරගෙන ඒකෙන් මේ ශරීරයේ ක්‍රියාකාරීත්වයට යම්කිසි නව පණක් දීලා ඒ අපද්‍රව්‍ය පිටකරනවා.

ආහාර පිළිබඳවත් එහෙමයි. පාන පිළිබඳවත් එහෙමයි. ඔය ගනුදෙනුව තමයි මේ ජීවිතය කියන්නේ. ජීවිතය කියන්නේ - ධර්මානුකූලව කියනවානම් උපාදින්නයත් අනුපාදින්නයත් අතර තියෙන තරඟයයි. එහෙම නැත්නම් අනුපාදින්නය උපකාර කරගෙන උපාදින්නය රැකබලා ගැනීමයි. මගෙයි කියන මේ ශරීර කුඩුව බාහිරව තියෙන ඒ රූප, ධාතු කොටස් එකතු කරගෙන ආරක්‍ෂා කරගන්නවා. පෝෂණය කරගන්නවා. ඉතින් ඕක තුළ තමයි දුක තියෙන්නේ. මුළු මහත් දුකක් ස්කන්ධය තියෙන්නේ. ඒ වගේම භය තියෙන්නේ.

මේ ශරීර කුඩුව - සමහර විට රෝග පීඩා වලින් - නොයෙකුත් විදියේ හිතාගන්න බැරිතරම් භයානක රෝග පීඩා හැදිලා යන්නම් හුස්ම වැටෙනවා විතරයි. සමහර විට කියාවි 'අනේ මට මීට වඩා හොඳයි මැරෙන්න ඇත්නම්' කියලා. එහෙම කිව්වට මොකද හදවතේ රහසිගතව තියෙනවා 'කවුරුහරි දක්ෂ දෙස්තර කෙනෙක් හරි ඇවිල්ලා මාව බේරගත්තොත් හොඳයි. තව දවසක් හරි මට ජීවත්වෙන්න ඇත්නම් හොඳයි' ඔන්න ඔය විදියටයි. ඉතින් ඒක තමයි තණහා උපාදනය කියන්නේ. ඕක තියෙන තාක් ලෝකයාට සැනසිල්ලක් නැති බවයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරන්නේ. අර සෙල්ලම් ගෙවල් උපමාවට හුඟක් හිත යොදවන්න ඕන.

ඇත්ත වශයෙන්ම බොහොම දර්ශනිකයින් බුදුපියාණන් වහන්සේගේ අනාත්ම දර්ශනයත් ගැටළුවක් හැටියට දක්වනවා. අනාත්ම ධර්මය කියද්දි මේවා නැතිකරන්න නේද මේ බුදුපියාණන් වහන්සේ කියන්නේ, මේක මහා භයානක දර්ශනයක් නේද? කියලා අහනවා. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ කියන්නේ මේ තියෙන්නේ දුකක්, එහෙම නැත්නම් මෙතන රෝගයක් තියෙන්නේ. අර ගඩක් කිව්වනේ. ගඩක්, රෝගයක්. එතකොට වෛද්‍යවරයෙක්නම් රෝගය සුව කරනවා මිසක් රෝගය සුවකරලා හැරව ඉතිරිකරන්න බෑනෙ. හැරව ඇදලා දන්න ඕන. කටුවත් ඇදලා දනවා. හැරවත් ඇදලා දනවා රෝගය සුවකරන්න. නමුත්

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

මේ ඔක්කොම තියාගෙන මේ රෝගය සුවකරන්න බෑනෙ. ඔන්න ඔය විදියේ ප්‍රශ්නයක් මේ ලෝකයාට තියෙන්නේ.

ඉතින් මේක තේරුම් ගන්න උපකාර වෙනවා අර කුඩා දරුවන් දුරියන් පිළිබඳව සෙල්ලම් ගෙවල් කතාව. ඇත්ත වශයෙන් වෙන කෙනෙක් ඇවිල්ලා ඒ කුඩා දරුවන් - සෙල්ලම් කරන අවස්ථාවේදී - අරවා කඩලා බිඳලා දූම්මොත් රණ්ඩු වෙනවා අඬනවා. නමුත් ඒ දරුවන්ටම අවබෝධය ආපු වෙලාවෙ අන්න අරවාට පයින් ගහලා, අතින් ගහලා වීසි කරලා සිඳලා බිඳලා දනවා.

ඒ විදියටම දෙයක් තමයි බුදුරජාණන් වහන්සේ දක්වන්නේ. එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ධර්මය හරියාකාරව තේරුම්ගෙන සමයක් දෘෂ්ටිය ඇති කරගත්තු කෙනා අර විපරීත අදහස් ඉවත් කරගන්නවා. විපරීත අදහස් කියන එක අපිට උපමාවට සමාන කරන්න ඇහැකි - ඔඵව බිම තියාගෙන බලන දර්ශනයක් වගේ. එහෙම පිටින්ම විපරීත දර්ශනයක්. කොටින්ම කියතොත් අනිත්‍යවූ දෙය - සැබෑ තත්ත්වය අනිත්‍යයි. නමුත් නිත්‍ය හැටියට සලකනවා. සැබෑ තත්ත්වය දුකක්. හැබැයි සැප හැටියට සලකනවා. සැබෑ තත්ත්වය මමය, මාගේය කියලා තමන්ගේ වසයේ පවත්වන්න බෑ. මේ ආත්ම සංඥව කියන එක යට තියෙන්නේ තමන්ගේ වසයෙහි පවත්වන්න පුලුවන්, තමන්ට අයිති කරගෙන ඉන්න පුලුවන්, අල්ලගෙන ඉන්න පුලුවන්, තමන්ට ආරක්‍ෂාව පිණිස පවතිනවා කියන අදහසයි.

නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වනවා තමන්ට තමන්ගේ ආරක්‍ෂාව වත් නැහැ. අර බාහිරව සොයන මව්පියන්, දූ දරුවන් ආදීන්ගෙන් ආරක්‍ෂාවකුත් නැහැ. අන්තිම අවස්ථාවේ සොයන දෙස්තරලටත් ආරක්‍ෂා කරන්න බෑ. ඒකෙන් යම් සීමාවක් තියෙනවා. එතකොට ඒ එකක්වත් ඒ විදියට රැක බලාගන්න බෑ. නියම ආරක්‍ෂාව මොකක්ද? මේ හැම එකකටම තියෙන තණ්හාවත්, අල්ලාගැනීමත් අතහැරී තැන අන්න තමන් බලාපොරොත්තු වන සැනසීම තියෙනවා.

අපි හිතමු ගෙදරක දෙරක වුණත් සමහර විට ඔය වීදුරු බඩුවක් බිඳෙනවා ඇහෙනකොට එක පාරටම අපිට කැළඹීමක් එනවා. නමුත් ඒක කලින්ම බිඳිවිඵ එකක් බව තේරෙනවානම් ඒකෙන් වැඩක් ගන්න බැරි තරම් දෙයක් බව තේරෙනවානම් ඒකෙ කම්පනය අඩුයි. ඒ වගේ බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වනවා මේවා බිඳි බිඳි යන දේවල්. මේ රූපය

කියන එක බිඳි බිඳි යනවා ශීඝ්‍රයෙන්. වේදනාව බිඳි බිඳි යනවා. නමුත් අපි මේ සන සංඥාවෙන් ග්‍රහණය කරනවා මේක මගේ රූපයයි, මගේ වේදනාවයි කියලා. එතකොට ඒ ගත්තු වැරදි අවබෝධය, වැරදි ග්‍රහණය නිසයි අර කම්පනය ඇතිවෙන්නේ. යම් අවස්ථාවක නුවණැස මෙහෙයවලා තේරුම් ගත්තොත් මේ මං ජීවත් වෙන කාලෙදි සිදු වුණෙත් මේ දේමයි. ඒක තමයි ඤාණික මරණය කියලා දැන් කාලෙ හඳුන්වන්නේ. ඤාණික මරණය දකිනවා. මොහොතක් මොහොතක් පාසා මේක මගේ නොවන තත්ත්වයට ශීඝ්‍රයෙන් වෙනස් වෙනවා. වේදනාවත් එහෙම වෙනස් වෙනවා. එතන අර සතුව එන්නේ අන්න ඒ දර්ශනය තුළින්.

ඒ සතුවයි කියලා කිව්වේ අර සන සංඥාවෙන් අල්ලා ගැනීමට නොවෙයි. මෙන්න මේ දර්ශනයටයි. ඒ කියන්නේ හේතු ප්‍රත්‍ය සම්බන්ධතාවක් උඩයි මේක පවතින්නේ. මේ හේතු ප්‍රත්‍ය සම්බන්ධතාවයෙන් තොරව ඒකාන්ත වශයෙන් සදකාලිකව පවතින ආත්මයක් මේ එක ගොඩකවත් නැහැ. මේවා ගොඩවල් පහක් විතරයි. ඒ අවබෝධය නිසා දකින දකින පමණටම තමයි සැනසීම තියෙන්නේ. ඒකයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ධර්මයේ මෙහෙම දක්වලා තියෙන්නේ

යතො යතො සමමස්සති - ධර්මානං උදයබ්බයං
ලහති පීති පාමොජ්ජං - අමතං තං විජානතං

කියලා ධර්මපදයේ ගාථාවක සඳහන් වෙනවා ඒ යෝගාවචරයා සම්මර්ශන වශයෙන් යම්කිසි මනසිකාරයක් තුළින් මේ ස්කන්ධයන්ගේ ඇතිවීම් නැතිවීම් දකිනවානම් ඒ තුළින් ප්‍රීති ප්‍රමෝදයක් ඇති කරගන්නවා. ප්‍රීති ප්‍රමෝදයක් පහළ වෙනවා ඒ තැනැත්තාට. ඒක විදර්ශනාමය ප්‍රීතියක්. ඔය කැගහලා නටලා මත්පැන් බීලා කරන ප්‍රමෝදය ඒ වගේ දෙයක් නෙවෙයි. යෝගාවචරයින් තනිවම වන සතුන් මැද ඇත කැලේ ගිහිල්ලා මොන දුකක් විදිනවද කියලා සමහර විට කෙනෙක් හිතන්න පුළුවන්. අන්න අර අවස්ථාවේ ප්‍රීති ප්‍රමෝදය ඇති වෙනවා. ඒ මොකද පංචස්කන්ධය මොහොතක් මොහොතක් පාසා වෙනස් වෙන ආකාරය දකිනකොට ලොකු සතුවක් ඇතිවෙනවා මේක නේද මෙව්වර කල් මං මේ අල්ලන් හිටියේ. දැන් ඉතින් ඒ අල්ලාගැනීම ඒ උපාදනය බිඳිලා බිඳිලා යනවා. ඒ අවබෝධය තහවුරු වුණ අවස්ථාව තමයි නිවන කියන්නේ. ඒ අවබෝධය පිළිබඳව සම්පූර්ණ - පූර්ණ ප්‍රත්‍යාක්ෂයයි අරහත්ඵල ඥානයේ තියෙන්නේ.

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

මේ ජීවත් වෙන කාලයේදීමත් මෙතන මේ පංච උපාදනස්කන්ධයක් පවතින්නේ. මමය, මාගේය කියලා ගන්න දෙයක් නැහැ. එකක් නොවෙයි තියෙන්නේ රාශියක් ගොඩක්. ඒ එක එකක් පාසාම නාමරූප වශයෙන් ඇතිවීම් නැතිවීම් සමූහයක් පමණයි මෙතන තියෙන්නේ කියලා යම් කෙනෙක් දුටුවා නම් ඒ තැනැත්තා හේතු ප්‍රත්‍යය සම්බන්ධයටයි හිත යොදන්නේ. එතකොට පීඩනයක් නැහැ. සිත යොදන්නේ ඒකටයි, මේ වෙනස් වීමටයි. මේ වෙනස් වීම කියන එක ධර්මතාවක් හැටියට දකිනකොට වෙනස් වෙන්න දෙයක් නැහැ එතන. අන්තිමට වෙනස් වුණාය කියලා ගත්ත ඒ රූපය එකක් හැටියට ගත්තොත් තමයි වෙනස් වෙන්නේ. දැන් දකින්නේ වෙනස් වීම. ඇතිවීම්, නැතිවීම් ගොඩටයි හිත යන්නේ. අන්න එතකොට තමයි අර ප්‍රීති ප්‍රමෝදය ඇතිවෙන්නේ. ඒක අමාතය. ඒකයි අමාතය කියන්නේ. එතකොට මරණයක් නැහැනෙ.

එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන අමාතය - අන්න අර මරණ භයෙන් මිදීම. මේක හුඹස් බයක්. හුඹස් බියක් කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වනවා. හුඹහක නයෙක් ඉන්නවා කියලා හිතාගත්තොත් තමයි බය තියෙන්නෙ. මේකෙ ආත්ම නයෙක් ඉන්නවා කියලයි මේ ලෝකයා තුළ බයක් තියෙන්නේ. නමුත් යම් අවස්ථාවක දුටුවානම් මේක නිකන් හුඹහක් විතරයි මේකෙ ඇති ආත්මයක් නැහැ. ඒක හරියට ප්‍රත්‍යක්ෂ වුණානම් යම් කෙනෙකුට අන්න ඒ අවස්ථාවේදී ඒ තැනැත්තාට නැවත තණ්හාවක් නැති නිසාම අල්ලාගැනීමක් නැහැ.

භයානකම දේ තමයි අප තුළ තිබෙන නොසන්සිදුන තණ්හාවත් උපාදනය කියන අල්ලාගැනීමත්. ඒවා ඇතිතාක් ලෝකසන්තියා මේ ජීවිතයේ සම්පූර්ණ කරගන්න බැරි ප්‍රාර්ථනා බලාපොරොත්තු ඊළඟ ජීවිතයකට දගන්නවා. ඊළඟට තවත් තැනක ගිහිල්ලා උපදිනවා. ඒත් තමන්ට ඕන විදියට නෙවෙයි තමන් කරපු කර්ම අනුව. ඔය විදියට දීර්ඝ කාලයක් සංසාරයේ ගමන් කරනවා. නමුත් යම් කෙනෙක් තේරුම් ගත්තානම් මෙතනදීම මේ ශරීරය නැමැති රූපය තුළවත්, වේදනාව තුළවත්, සංඥාව තුළවත්, සංස්කාර තුළවත්, එකක් තුළවත් අර කලින් හිතාගත්තු මමය කියලා, ආත්මය කියලා ගන්න තරම් හරයක් නැහැ කියලා මේක නිස්සාර බව දකිනවා. දැන් මේ පින්වතුන් නිතර අහලා තියෙන උපමාවක් තමයි මේ එක එක ස්කන්ධයට බුදුපියාණන් වහන්සේ දීපු උපමා. රූපය පෙන පිඩක් වගේ. පෙන පිඩ කියන්නේ එකක්ද?

ඊළඟට වේදනාව, ඒක දිය බුබුළු වගෙයි. වැහි වෙලාවේ පැන නගින එකක්. දිය බුබුළු ඇතිවෙමින් නැතිවෙනවා. සංඥාව කියන එක මිරිඟුවක් වගේ. ඒකත් කලින්ම කිව්වා. සංස්කාර කියන්නේ කෙහෙල් කඳ වගේ. කෙහෙල් කඳෙන් හරයක් නැහැ. ඒක එහෙම පිටින්ම තට්ටු තට්ටු පතුරු ගොඩක් විතරයි පතුරු. ඊළඟට විඤ්ඤාණය කියන එක අන්තිමට මායාවක් හැටියට, මෙතන නැති දෙයක් ඇති හැටියට මවා පෙන්වනවා. ඒ නැති දේ තමයි අර ආත්මය. එය ඇති හැටියට පෙන්නුම් කරනවා ඒක තමයි මේ මමය, මාගේය කියලා අල්ලගන්න එක. එතකොට නැති ආත්මයක් ඇතෙයි කියලා හිතාගැනීම තුළිනුයි මේ ඔක්කොම දුක් ඇතිවෙන්නෙ බුදුපියාණන් වහන්සේගේ දර්ශනයට අනුව. ඒ අවබෝධය තුළින් තමයි කවුරුත් මේ බලාපොරොත්තු වෙන දුක් නිරෝධය, සැනසීම, පරම සැනසීම, පරම ශාන්තිය අමාන තත්ත්වය ලැබෙන්නේ.

එතකොට මේ පින්වතුන් කල්පනා කරගන්නට ඕන අපි මේ වටිනා පෝය දවසක අන්න ඒ නිර්වාන මාර්ගයට, ඒ ප්‍රතිපදාවට එක්වීම් වශයෙනුයි මේ පින්වතුන් යම්කිසි ශීලයක් අධිශ්ඨාන කරගන්නෙ, මේ පොහොය අටසිල් ආදී වශයෙන්. බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වනවා මේ අවබෝධය කරා යන මාර්ගය - අර සෝපාක පොච්චි දරුවා දීර්ඝ කාලයක් පුරපු පාරමී ශක්තිය ඇති නිසා ඉක්මනින් ලබාගන්නට හැම කෙනෙක්ම හිතාගන්න එපා මේ ධර්මදේශනයක් ඇසූ පමණින් එහෙම නැත්නම් ගාථාවක් ඇසූ පමණින් මේ කියාපු ගැඹුරු ප්‍රත්‍යක්‍ෂය ලැබෙයි කියලා. ඒ සඳහා ගතයුතු ප්‍රතිපදාව බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වලා තියෙනවා ශීල, සමාධි, ප්‍රඥ වශයෙන්. එතකොට ඒ ශීල පියවරට අනුව ශීලය සමාදන්වී අද දවසේ යම් යම් ප්‍රමාණයෙන් ඒ ශික්‍ෂාපද රැකීමෙන් කය, වචන හික්මවා ගන්නා. ඊළඟට තමතමන්ට පුළුවන් අන්දමින් භාවනා, සමාධි වශයෙන් සිතුවිලි එක්තැන් කරගැනීමෙන් සතිය, සමාධිය දියුණුකරගන්න ඕන.

ඊටත් වඩා ගැඹුරින් අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම කියන ත්‍රිලක්‍ෂණය වැටහෙන අන්දමින්, හරි දුක්ඛ ඇතිකරගෙන යෝනිසෝමනසිකාරය පැවැත්වුවොත් සෝවාන්, සකදගාමී, අනාගාමී, අරහත් කියන මාර්ග එල ප්‍රතිවේදයෙන් මේ ජීවිතයේදීම, නියම කල්‍යාණමිත්‍ර ආශ්‍රය ලබාගෙන, මේ කටයුතුවල හැකි සංඥාව උපදවාගෙන, ඒවායේ යෙදුණොත් අති දීර්ඝ කාලයක් කරගෙන ආපු මේ වටවළල්ලේ දිවීම නතරකරලා අර විපරීත අදහස් වලින් මිදිලා උතුම් අමාමහ නිවන සාක්‍ෂාත් කරගන්න

පහන් කණුව ධම් දේශනා

පුළුවන් වෙනවා. ඒ සඳහා මේ හැම කුසලයක්ම උපනිශ්‍රය සම්පත්තියක්ම වේවා! කියලා ප්‍රාර්ථනා කරනවා. මේ ධර්මශ්‍රවණයත් ඒ වගේම මෙතෙක් මේ ධර්මදේශනාමය, ධර්ම ශ්‍රවණමය වශයෙන් රැස් කරගත්තු කුසල සම්භාරය අවිච්ඡේදී සිට අකනිටාව දක්වා අපගේ නැයිනුත් ඇතුළුව මේ විශ්වයේ යම්තාක් සත්ත්ව කොට්ඨාශයන් සිටිනවානම් මේ කුසල සම්පත්තීන් අනුමෝදන් වෙන, ඒ හැම කෙනෙක්ම අනුමෝදන් වීම තුළින් හැකිතාක් ඉක්මනින් ජාති, ජරා, ව්‍යාධි, මරණ ආදී සියළු සංසාර දුකින් අත්මිඳිලා උතුම් අමාමභ නිවනින් සැනසෙන්නවා කියන ප්‍රාර්ථනාවක් ඇතිකරගෙන මේ විදියට ගාථා කියලා පින් පමුණුවන්න.

‘එතතාවතා ව අමෙහති...’

148 වන ඉදිරිපස

148 වන දේශනය

(පහත් කණුව ධරී දේශනා අංක 98)

‘නමො තස්ස භගවතො අරහතො සමමා සම්බුද්ධස්ස’

සබ්බාභිභූ සබ්බවිදුහමස්මී
සබ්බෙසු ධම්මෙසු අනුපලිතො
සබ්බඤ්ජ්භො තණ්හකියෙ විමුතො
සයං අභිඤ්ඤය කමුඤ්ජෙසයං

න මෙ ආචරියො අතී
සදිසො මෙ න විජ්ජති
සදෙවකස්මිං ලොකස්මිං
නතී මෙ පටිපුගාලො

අහං හි අරහා ලොකෙ
අහං සඨා අනුත්තරො
එකොමහි සමමාසම්බුද්ධො
සීතිභූතොස්මී නිබ්බූතො

ධම්මචකකං පවතොතුං
ගච්ඡාමි කාසින්තං පුරං
අනුභූතස්මිං ලොකස්මිං
ආහඤ්ජං අමතදුදුහිනති’ති

– අරියපරියෙසන සූත්‍රය, මජ්ඣිම නිකාය.

ශ්‍රද්ධාවන්ත පින්වතුනි,

නියම කල්‍යාණමිත්‍රයෙකු මුණගැසීම ජීවිතයක සිහි කටයුතු අවස්ථාවකි. කල්‍යාණමිත්‍රයෙකු හමුවීම තුළින් නොමගට හැරුණු ජීවිතයක් පවා යහමගට හරවාගැනීමට අවස්ථාව සැලසෙනවා. මේ ලෝකයේ පහළ වුණු ශ්‍රේෂ්ඨතම කල්‍යාණමිත්‍රයාණන් වහන්සේ තමයි අපේ සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ. උන්වහන්සේ මුණගැසුණු සිහිකටයුතු අවස්ථාව මතකයට නගාගැනීමෙන් එක්තරා අසරණයෙකු සසර දුක් කෙළවර කරගැනීම පිළිබඳ දැඩි තීරණයක් ගත්තු අවස්ථාවක් මේ ගාථා ආශ්‍රයෙන් අප ඉදිරිපත් කරන්න බලාපොරොත්තු වෙන්නෙ.

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

බුදුපියාණන් වහන්සේ සම්බෝධිය ලබාගෙන ධර්මවකක සූත්‍රය දේශනා කරන්නට බරණැසට වඩින අතරමගදී උපක කියන නම ඇති ආජීවකයෙක් මුණගැසුණා. ආජීවකයෙක් කියන්නේ ඒ කාලයේ යම්කිසි ආගමික දර්ශනයක් අනුව ජීවත්වුණු කෙනෙක්. මේ උපක ආජීවකයා බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ඉන්ද්‍රියයන්ගේ ප්‍රසන්න භාවයත්, ශරීරය වර්ණයේ සෞම්‍ය ස්වභාවයත් දැකලා පැහැදිලි කියනවා 'ඇවැත්නි, ඔබේ ඉන්ද්‍රියන් ඉතාම ප්‍රසන්නයි. ඡවි වර්ණය - ශරීර වර්ණය ඉතාම පිරිසිදුයි. ඔබ කවරෙක් උදෙසා පැවිදි වුණු කෙනෙක්ද, ඔබගේ ආචාර්යවරයා කවුද? කවරනම් ධර්මයක් ඔබ අනුගමනය කරනවාද?' කියලා. එතකොට තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ අපි අර ප්‍රකාශ කළ ගාථා දේශනා කළේ තමන්වහන්සේ පිළිබඳ හැඳින්වීමක් හැටියට.

'සබ්බානිභූ, මම හැම දෙයක්ම ජයගත්තු කෙනෙක්. සබ්බවිදුහමසමී, හැමදෙයක්ම දැනගත්තු කෙනෙක්. සබ්බෙසු ධම්මෙසු අනුපලිතො, හැම ධර්මයක්ම පිළිබඳව, හැම දෙයක් පිළිබඳව නොඇලුණු කෙනෙක්. සබ්බඤ්ජො තණ්හකියෙ විමුතො, හැම දෙයක්ම අතහැරලා තණ්හාව ක්‍ෂය කිරීමෙන් විමුක්ත තත්ත්වයට පත්වුණු කෙනෙක්. සයං අභිඤ්ඤයා කමුඤ්ඤෙයං, මමම මේ ධර්මය හරියාකාරව තේරුම්ගත්තු නිසා කවරෙක් ආචාර්යවරයෙක් වශයෙන් දක්වන්නෙමිද? න මෙ ආචරියො අඤ්චි, මට ආචාර්යවරයෙක් නැත. සද්ධෙසො මෙ න විස්සති, මා හා සමාන කෙනෙක් නැත. සදෙවකසමිං ලොකසමිං - නඤ්චි මෙ පටිපුග්ගලො, දෙවියන් සහිත ලෝකයේ මට කිට්ටු කරන්න පුලුවන්, සමාන කරන්න පුලුවන් කෙනෙක් නැත.

අහං හි අරහා ලොකෙ - අහං සඤ්ඤා අනුත්තරො, මම තමයි ලෝකයේ අරහත් බව ලබාගත්තු අනුත්තර, උත්තරීතර වූ ශාස්තෘවරයා. එකොමහි සමමාසමුද්ධො. මං තනිවම සම්මා සම්බෝධිය ලබාගත්තු කෙනෙක්. සීනිභූතොසමී නිබ්බුතො, සීසිල් භාවයට පත්වූ කෙනෙක් වෙමි. නිවුණේ වෙමි. ධම්මවකකං පවතොතුං - ගවජාමි කාසිනං පුරං, ධර්ම වක්‍රය පැවැත්වීමට මම කසී රටට යනවා. අඤ්ඤාසමිං ලොකසමිං - ආහඤ්ජං අමතදුඤ්ඤිනති, අඤ්ඤා ලෝකයෙහි මම අමෘත බෙරය වාදනය කරමි. අමෘත බෙරය හඬ නගමි. අමෘත බෙරය කියලා කියන්නේ නිවන් අමාමහ බෙරය ගසමි' බුදුපියාණන් වහන්සේ තමන්වහන්සේ පිළිබඳව ඒ ආකාරයට හැඳින්වීමක් කලා. එතකොට උපක ආජීවකයා කියනවා 'දැන් ඔබ මේ කියන විස්තරය අනුව ඔබ අනන්තරය කියන

නාමය ලබන්න සුදුසුයි.' අනන්තර් කියන්නේ හැම දෙයක්ම ජය ගත්තු කෙනෙක් කියලා. එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ තවත් ගාථාවකින් දේශනා කරනවා 'ඔව්, ඒ කාරණය ඇත්ත. මේ ආශ්‍රවයන් ක්‍ෂය කළ නිසාත්, සියලු පාපකර්මයන් ජයගත්තු නිසාත් මට ජීන කියන නාමය පාවිච්චි කරන්න සුදුසුයි' කියලා. ඒක අහලා අර උපක ආජීවකයා 'ඒක වෙන්න පුලුවන් ඇවැත්ති' කියලා හිස සලලා වෙන මාර්ගයක ගියා.

ඊළඟට මේ උපක ආජීවකයා පිළිබඳ ප්‍රවෘත්තිය මේ විදියටයි සඳහන් වෙන්නේ. ඒ ගියේ වංගභාර කියන ජනපදයකට. ඒ ජනපදයේ මුව වැද්දන් වාසය කරන ගමකට ගිහිල්ලා ජීවත්වෙන්න පටන්ගත්තා. ඒ මුව වැද්දන්ගේ ප්‍රධාන මුව වැද්ද මේ ආජීවකයා ගැන පැහැදිලි ශ්‍රද්ධාව ඇතිකරගෙන රහත් කෙනෙක් කියලා හිතාගෙන උපස්ථාන කරන්න පටන්ගත්තා, දිනපතා දනමාන ආදී කටයුතු කරමින්. එහෙම ඉන්න අතරේ එක් අවස්ථාවක මේ මුව වැද්දට ඇත ගමක මුව දඩයමේ යන්න සිද්ධ වුණා. එතකොට තමන්ගේ වාපා කියන දියණියටත්, අනිත් දරුවන්ටත්, නැයන්ටත් කිව්වා 'මගේ රහතන්වහන්සේට හොඳට උපස්ථාන කරන්න මං නැති අතරේ' කියලා. ඒ මුව වැද්ද ගියාට පස්සෙ පසුවද මේ උපක ආජීවකයා ඒ මුව වැද්දගේ ගෙදරට ආවාම වාපා කියන දියණිය දනෙ දෙන්න ඉදිරියට ආවා. ඒ දර්ශනයෙන් මේ උපක ආජීවකයාට දැඩි රාග සිතක් ඇතිවෙලා අරගෙන ගිය දනයවත් වළඳන්නෙ නැතුව, ඒක පැත්තකින් තියලා 'මේ වාපාව - මේ තැනැත්ති මට ලැබුණොත් මම ජීවත් වෙනවා. එහෙම නැත්නම් මැරෙනවා' කියලා, එහෙමම අහරක් නොගෙන නිරාහාරව වැතිරිලා හිටියා. ඉතින් හත් දවසක්ම ගෙවුණා. හත් දවසකට පස්සෙ අර මුව වැද්ද ආපහු ගෙදර ආව හැටියෙම ඇහුවේ 'කොහොමද මගේ රහතන්වහන්සේ ගැන සෙව්වද?' කියලා. එතකොට අර දියණිය කිව්වා 'එක දවසයි පිණිසවානෙ ආවේ' කියලා.

ඒ සැරේ කලබලේට දුවගෙන ගිහිල්ලා බලනකොට මේ ආජීවකයා වැතිරිලා ඉන්නවා දැකලා 'ස්වාමීනි මොකද අසනීපය?' කියලා පා පිරිමදිමින් අහනවා. එතකොට කියන්නෙ නැහැ. ඒ අතට මේ අතට පෙරළෙනවා. එතකොට 'කියන්න කියන්න. මට කරන්න පුලුවන් හැම දෙයක්ම කරනවා' කියලා පෙරැත්ත කළහම යම්කිසි ආකාරයකින් තමන්ගේ අදහස ඇඟව්වා. එතකොට මේ මුව වැද්ද අහනවා 'ඔබට යම්කිසි ශිල්ප ශාස්ත්‍රයක්, රස්සාවක් කරන්න පුලුවන්කම තියෙනවාද?'

කියලා. 'මං එහෙම යමක් ඉගෙනගෙන නැහැ' කිව්වා. 'එහෙනම් ගිහිජීවිතය ගෙනයන්න අමාරුයි' කිව්වා. 'එහෙනම් මම ඔබේ මස් කඳ අදින්නම් - ඒ මස් කඳ ගෙනිහිල්ලා විකුණන්නම් - ඒ රස්සාව කරන්නම්' කියලා. 'හා හොඳයි' කියලා කිවුවා. අර මුව වැද්ද මේ ආජීවකයා ගිලන්ව හිටිය නිසා ටික දවසක් තමන්ගේ යාලුවෙකුගෙ ගෙදර නවත්තගෙන ඉඳලා ගෙදර එක්කගෙන ගිහිල්ලා තමන්ගේ දියණිය සරණ පාවා දුන්නා. කල් යාමෙදී මේ දෙන්නට සුභද්ද කියලා දරුවෙක් ඇතිවුණා. වාපා නමැති මේ තැනැත්තිය අර දරුවා නලවන්නේ 'ආජීවකයාගේ පුතා, මස්කක් කාරයාගේ පුතා අඩන්න එපා. අඩන්න එපා' කෙනෙහිලි වශයෙන් ඒ උපක ආජීවකයාට හිත රිදෙන ආකාරයෙන් දරුවා නලවනවා. කීප දවසක් එහෙම කියනකොට මේ ආජීවකයාට තරහා ගිහිල්ලා කිව්වා 'හිතන්න එපා මම අනාථ කෙනෙක් කියලා. මට ඉන්නවා යාලුවෙක් අනන්තජිත කියලා. උඹ මේ විදියට මට නිග්‍රහ කළොත් මම යනවා ඒ මගේ යාලුවා ළඟට' කියලා.

ඔහොම ඔහොම දිගට කරගෙන යනකොට එක දවසක් දැඩිවම කිපිලා යන්න සුදනම් වුණා. එතකොට මේ වාපා, ඇය මේ උපක ආජීවකයාට ගිහි වුණාට පස්සෙ ව්‍යවහාර කරලා තියෙන්නෙ 'කාල' කියන නමින්. 'කාල යන්න එපා. ඔය විදියට තරහ වෙන්නෙ නැතුව ඉන්න. මේ මමත්, මගේ ඥාතීන් ඔබට බොහොම අවනතයි' කියලා නවත්වගන්න උත්සාහ කළා. නමුත් කාල දැඩිවම තමන්ගේ අදහසේ පිහිටිලා යන්න හදනකොට - තමන්ගේ රූපය ගැන විස්තර කරමින් - කියනවා 'මා වැනි රූපවත්තියක් අතහැරලා කොහෙද යන්න?' එතකොට මේ උපක කියනවා 'ඔය කියන ඒවායින් ටිකක් කිව්වත් ඇති නුඹ කෙරෙහි ඇල්ම ඇති කෙනෙකුට. මා එහෙම කියලා නවත්වගන්න බෑ. හරියට අර කුරුළු වැද්දෙක් කුරුල්ලකු අල්ලගන්න උත්සාහ කරන්නා වගේ නුඹ මාව නවත්වගන්නයි බලන්න. මම යනවමයි' කියලා. වාපා ඊළඟට කියනවා 'ඔබේ මේ පුතා, මේ වගේ කෙනෙක් අතහැරලා යන්නෙ කොහොමද?' කියලා. උපක කියනවා 'නුවණැත්තන් තමන්ගේ දරුවන්, භාර්යාවන්, ඥාතීන්, ධනය හැම එකක්ම අතහැරලා ගිහිල්ලා පැවිදි වෙනවා' කියලා. 'එහෙනම් නුඹ ගියොත් දරුවාට ගහලා මරණවා. පොළොවේ ගහනවා' කියලා තර්ජනයක් වගේ කරනවා. ඊළඟට උපක කියනවා 'නුඹ මේ දරුවා බලු කැනහිලුන්ට දුන්නත් මං ආපහු හැරෙන්නෙ නැහැ' කියලා දැඩිවම යන්න සුදනම් වුණා. අන්තිමේදී වාපා කියනවා 'හොඳයි එහෙනම් ඔබ කා ළඟටද යන්නෙ?'

කොයි දිසාවටද? කොයි නගරයටද යන්න බලාපොරොත්තුවේ? එතකොට කිව්වා 'නේරංජනා නගරයෙන් ඇත එහා පැත්තේ ඉන්නවා මගේ ඒ අනන්තජීන කියන යාලුවා. භාග්‍යවත් සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ. සියලු දුක් කෙළවර කිරීමට ධර්මය දේශනා කරනවා. මං උන්වහන්සේ ළඟට යනවා. උන්වහන්සේයි මගේ ශාස්තෘවරයා වන්නේ' කියලා.

ඒ අවස්ථාවේ මොන හේතුවකින් නමුත් අර වාපාවට යමිකිසි ශ්‍රද්ධාවක් ඇතිවෙලා කියනවා 'හොඳයි එහෙනම් ඔබ යනවානම් මා වෙනුවෙන් තථාගතයන්වහන්සේට වන්දනා කරන්න. පැදකුණු කරන්න' කියලා. 'ඒ ටිකනම් කරන්නම්' කියලා උපක පිටත්වෙලා බුදුරජාණන් වහන්සේ සොයාගෙන ගියා. ඒ කාලෙ වෙනකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත් නුවර ජේතවනාරාමයේ වැඩවාසය කරනවා. උන්වහන්සේට පෙනුනා මේ අවස්ථාව. දූකලා සංඝයාවහන්සේලාට කල්තබාම කිව්වා 'යමිකිසි කෙනෙක් ඇවිල්ලා අනන්තජීන කොහෙද කියලා ඇහුවොත් ඒ තැනැත්තා මා ළඟට එක්කගෙන එන්න' කියලා. ඉතින් අර උපක තැනින් තැන යමින් 'කෝ අනන්තජීන, කෝ අනන්තජීන' කිය කියා සොයමින් ගිහිල්ලා ජේතවනාරාමයට ඇවිල්ලා විහාරය මැද ඉඳගෙන 'අනන්තජීනයන් වහන්සේ මට දකින්න ඕන' කිව්වහම සංඝයාවහන්සේලා බුදුරජාණන් වහන්සේ ළඟට එක්කගෙන ගියා. එතකොට උපක අහනවා 'භාග්‍යවතුන්වහන්සේට මාව අඳුනගන්න පුලුවන්ද?' 'ඔව් ඔව් මට මතකයි. මෙව්වර කල් කොහේද හිටියේ?' ඉතින් කිව්වා 'වංගහාර ජනපදයේ' කියලා.

'ඔබ දැන් මහඵවෙලා නේද ඉන්නේ? නරකද මහණ වුණහම?' කියලා ඇහුවහම, 'මං බොහොම කැමතියි මහණ වෙන්න' කියලා කිවුවා. බුදුපියාණන් වහන්සේ සංඝයාවහන්සේ නමකට පැවරුවා මහණකිරීම. මහණ කළාට පස්සෙ බුදුරජාණන් වහන්සේ කමටහන් දුන්නා. දැඩිව භාවනා කරලා නොබෝ කලකින්ම අනාගාමී තත්ත්වය ලබාගත්තා උපක. අනාගාමී භාවය ලබාගෙන ධර්මයේ සඳහන් වෙන ආකාරයට යම් අවස්ථාවක අපවත් වෙලා අවිභ කියන බුන්ම ලෝකයේ, ඒ කියන්නේ අනාගාමී තැනැත්තන් උපදින ඒ සුද්ධාවාසයේ ඉපදිලා උපන් හැටියේම රහත්වෙලා තියෙනවා. ධර්මයේ සඳහන් වෙනවා උපක ඇතුළු සංඝයාවහන්සේලා හත් නමකගේ නම්, අවිභ බුන්ම ලෝකයේ උපන් හැටියේම රහත් බව ලබාගෙන යථා කාලෙදී පිරිනිවන් පෑව

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

හැටියට. ඉතින් ඔය විශේෂ සිද්ධියයි එතන තියෙන්නෙ. ඊළඟට ඊට අමතරව කියවෙනවා උපක ගියාට පස්සෙ වාපාටත් ඒ තුළින් ඇතිවෙව්ව ශෝකය, සිත් තැවුල නිසා උපක ගිය මාර්ගයෙන්ම ගිය බවත් බුදුරජාණන් වහන්සේ හමුවෙලා මෙහෙණි සස්තේ පැවිදිවෙලා වාපා රහත් මෙහෙණින්වහන්සේ කෙනෙක් වෙලා පිරිනිවන් පෑව කියලා.

මේ ධර්මකථාව අපි කෙටියෙන් ගත්තොත් මේක තුළ විශාල වටිනාකමක් තියෙනවා. අපි සාමාන්‍යයෙන් සලකන්නේ ධර්මවක්කප්පවත්තන සූත්‍රය බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ප්‍රථම ධර්මදේශනාව හැටියටයි. මේ කෙටි ගාථා කීපයෙනුත් එක්තරා ප්‍රමාණයකින් බුදුපියාණන් වහන්සේගේ බුද්ධත්වය ලෝකයට ප්‍රකාශ කිරීමක් පෙනෙනවා. අතීත ආචාර්යවරුන් ඒ ගැන හිත යොදලා තියෙන බව ජේනවා. උන්වහන්සේලා කියනවා එසේ වුවත් ඒක ප්‍රථම ධර්මදේශනාව නොවන්නේ මොකද? ඒක අහගෙන හිටි උපක ඒක ඇහීම් මාත්‍රයෙන් යම්කිසි මාර්ගඵලාදියක් ලබාගත්තෙ නැහැ. ඒක උපක ආජීවකයාට වාසනා සම්පත්තියක් පමණක් වුණා කියලා. ඒ කියන්නෙ ඒක උපකාර වුණා. අන්න ඒ උපකාර වුණු ආකාරය ගැන ටිකක් හිත යොදන්න අපි කල්පනා කළා. මේ කාලයේ විචාර සංකල්පය අනුව ඒ ඒ සිද්ධි විග්‍රහ කරන්න උත්සාහ කරන ඇතැම් කෙනෙක් මේ සිදුවීම සම්බන්ධයෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේට නිග්‍රහ වෙන විදියේ අදහසුන් ඇති කරගන්නවා. බුදුරජාණන් වහන්සේ දැන් මේ ගාථාවලින් තමන්වහන්සේගේ බුදුබවත් තමන්වහන්සේ සතු විශේෂ ශක්තීන් ප්‍රකාශ වුණා. ඒක ඇතැම් කෙනෙක් ආත්ම වර්ණනාවක් කියලා සලකනවා. බුදුරජාණන් වහන්සේ උපක, 'ඔබ කවුද?' කියලා ඇහුවහම මේ තරම් දිග වර්ණනාවක් කරලත් මේ උපක ආජීවකයා 'වෙන්න පුලුවන් ඇවැත්නි' කියලා වෙන මාර්ගයක ගියා. එතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ මොකද ඒ විදියේ දිග හැඳින්වීමක් කළේ කියන එක ඇතැම් කෙනෙකුට ප්‍රශ්නයක්. ප්‍රතිඵලදයක වුණේ නැතෙයි කියලා. නමුත් ඊට පස්සෙ වුණ සිද්ධි වලින් අපට හිතාගන්න පුලුවන් බුදුරජාණන් වහන්සේට අතීත, අනාගත, වර්තමාන ඒ කාලත්‍රය පිළිබඳ හොඳ අවබෝධයක් තියෙන නිසා මේ කාරණය දැනගෙනමයි තමන්ගේ බුද්ධත්වය පිළිබඳ ප්‍රකාශයක් උපක ආජීවකයාට කළේ කියලා.

ඒකට අපි පොඩි නිදර්ශනයක් ගනිමු, මේ කාලේ මේ අයට තේරුම් ගන්න පහසුවෙන්න. අපි හිතමු යම්කිසි විශේෂඥ

වෛද්‍යවරයෙකුට ජේනවා කෙනෙකුට යම්කිසි ලෙඩක් ඇතිවෙන්න ඉඩ තියෙනවා කියලා. ඉතින් කල් ඇතිවම 'ඔබට බරපතල අසනීපයක් වුණොත් මගේ සායනයට එන්න' කියලා තමන්ගේ උපාධි මාලාව අඩංගු කාඩ්පතක් - දැන් මේ කාලෙ විසිටිං කාඩ්පත කියලා කියන්නේ - අන්න ඒ වගේ යම්කිසි කාඩ්පතක් දෙනවා, අමාරුවක් වුණොත් මගේ සායනයට එන්න කියලා. ඒ වගේ දෙයක් බුදුපියාණන් වහන්සේත් කළේ. බුදුපියාණන් වහන්සේත් තමන්වහන්සේව හඳුන්වා තියෙනවා ධර්මයේ ඒ ඒ තැන්වල, සලලකනො අනුත්තරො, අනුත්තර ශල්‍ය වෛද්‍යවරයා හැටියට. මොකක්ද මේ ශල්‍ය වෛද්‍යවරයා කරන්නේ? බුදුපියාණන් වහන්සේ සත්ත්වයාගේ හදවතේ ඇතිලා තියෙන තණ්හා නමැති උල ඇදලා දනවා. ඒ විෂ හීය ඇදලා දනවා. ඉතින් මෙතනදී කළේත් අර උපක ආජීවකයාට ඇතිලා තිබුණ හීය ඇදලා දුම්මක්. හීය දෙයාකාරයක හීයක්. ඇත්ත වශයෙන්ම මෙතන වාපා කියන වචනයෙන්, සංකේතවාදයක් අනුව කියනවා නොවෙයි, නමුත් පුදුම ගැළපීමක් තියෙනවා. වාපා කියන වචනයේ අදහස දුන්න. එතකොට ඒ දුන්නෙන් ආපු මල් සැර, ගල් සැර දෙකෙන්ම පීඩා විඳපු කෙනෙක් මේ උපක ආජීවකයා. ඒකට බෙහෙත් ගන්න ආවෙ අර අනුත්තර ශල්‍ය වෛද්‍යවරයාගේ සායනයට නෙවෙයි, සාසනයටයි. එව්වරයි වෙනස තියෙන්නේ. බුද්ධශාසනයට පැමිණිලා අර තුළාලෙ සුව කරගන්නා. ඒ අනුව අපට ජේනවා බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ශ්‍රේෂ්ඨත්වය. උන්වහන්සේ උපක ගැන අනුකම්පාවෙනුයි අව්වර තමන්වහන්සේ පිළිබඳ, තමන් ලබාගත්තු සම්බෝධිය පිළිබඳ විස්තරය, කෙලෙස් නැතිකළ බව, ඊළඟට තමන් යන තැන පවා ප්‍රකාශ කළේ. බරණැස්පුරට - කසී වැසියන්ගේ රටට ගිහිල්ලා මම අමාවේ මහබෙරය ගහනවාය, අනුචු ලෝකයෙහි මම නිවන් අමා බෙරය නාද කරනවා කියලා ප්‍රකාශය කළේ මොකද, අවස්ථානුකූලව උපකට තමන්වහන්සේ හමුවෙන්න ඉඩ සැලසීම් වශයෙන්. එතන ඒ ධර්මතාවයි අපි දකින්න ඕන.

ඊළඟට ඒ කථාන්තරය තුළ අපට හිතාගන්න පුළුවන් මේ සංසාර දුක, ඒක එක එක්කෙනාට ප්‍රකට වෙන ආකාරය. ආජීවකයා හැටියට බොහොම දුෂ්කර තපස් වුන එහෙම රකිමින් ඔය විදියේ ආධ්‍යාත්මික ජීවිතයක් ගතකළ කෙනෙක්. නමුත් පුදුම අන්දමේ ජීවිත පරිවර්තනයකට පාත්‍ර වුණා, කෙලෙස් වලට අනුවෙලා. බුදුපියාණන් වහන්සේට ඒ කාරණය ජේනන ඇති යම්කිසි කර්ම පටලැවිල්ලක් නිසා. අන්තිමට අර වාපා පිළිබඳ ඇල්මක් ඇතිකරගෙන විවාහ ජීවිතයකට ඇතුල්වෙලා

ඊළඟට ඒක තුළින් නිකිඳව කියන සසර කළකිරීම ඇතිකර ගන්නා. ඒ තද කළකිරීම නිසාම වාපා තමන්ගේ රූප සම්පත්තිය වගේම දරුවා ගැනත් මතක් කරලා නොයෙක් විදියේ උත්සාහ කළත් ඒ එකකටවත් කන් දුන්නෙ නැහැ. තමන් දැඩිව අරගත්තු තීරණය අනුව දුක් කෙළවර කරගන්න බුදුපියාණන් වහන්සේ සොයාගෙන ගියා. එපමණක් නොවෙයි ඒකෙ අතින් ප්‍රතිඵලය තමයි අන්තිමට වාපාත් ඇවිල්ලා රහත් මෙහෙණින්වහන්සේ කෙනෙක් වුණා. ශාසනය පෝෂණය වුණා ඒ දෙදෙනා පැමිණීමෙන්. ඒ කටයුතු දකලා තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ කෙනෙකුට දුක් කෙළවර කරගන්න අවස්ථාව සැලසීම වශයෙනුයි තමන්ගේ උපාධි මාලාව වගේ ඉදිරිපත් කළේ තමන්ගේ ශක්තීන්.

ඒ කථාන්තරය තුළින් අපට බුද්ධ ඥානයේ වටිනාකම තේරුම් ගන්න පුළුවන් - ඒක අනුවම අපට හිතාගන්න පුළුවන් ජීවිතයක ඇති දුක් කම්කටොළු තුළින්ම කෙනෙක් වෙනස් වෙන ආකාරය. මේ මුළු මහත් සංසාරයේ තියෙන්නේ ආස්වාද, ආදීනව, නිස්සරණ කියන තුනයි. ආස්වාද පක්‍ෂය පංචකාම සම්පත්තියට අදළවයි. බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා ඇත්ත වශයෙන්ම මේ ලෝකයේ ආස්වාද පක්‍ෂයක් නැත්නම් ලෝකයා මේ පංචකාමයන්ට ඇලෙන්නෙ නැති බව. ඒක තියෙන බව පිළිගන්නවා. නමුත් ඒක ටිකයි. වැඩිහරිය තියෙන්නෙ ආදීනව. ඒක තේරෙනකොට ඒ තුළින්ම කළකිරීමක් ඇතිවෙනවා. ඒ කළකිරීම තුළින් මේකට විසදුමක් හැටියට ගැඹුරින් කල්පනා කරලා තමයි නිස්සරණය කියන නික්මීම ඇතිවෙන්නෙ. නෙකම්මය දක්වාම ගිය මේ තැනැත්තා ආගමික ජීවිතයක් ගතකළ කෙනෙක්. තමන්ගේ පරිහානිය වුණු ආකාරය ගැන ආවර්ජනා කරලා හිතලා බලලා මේ ස්ත්‍රී රූපෙට රැවටීම නිසා මෙහෙම දෙයක් මට වුණා කියලා කල්පනා කරලා ඒ හැම එකක්ම අතහැරලා දලා නෙකම්මයත් නැවතත් මතුකරගෙන තමයි ඒ තත්ත්වය ලැබුවේ. ඉතින් මේ ආශ්‍රයෙන් අපට හිතාගන්න පුළුවන් මනුෂ්‍ය ජීවිතයක නිවනට නැඹුරුවෙන්න උපකාරවෙන කාරණා. ඇත්ත වශයෙන් ඒ බාහිර සිද්ධි වලින් පමණක් නෙවෙයි, බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වනවා නුවණැති කෙනාට මේ පංචස්කන්ධය ගැන හිතලා බැලුවත් මේකම ඇති ඒ සසර දුක් කෙළවර කරගැනීම සඳහා පංචකාමය අතහැරලා යන්න, එහෙම නැත්නම් පලායන්න.

ඒ කාරණය බුදුපියාණන් වහන්සේ එක්තරා අවස්ථාවක සංසයාවහන්සේලාට ගැඹුරු අර්ථවත් උපමා කථාවකින් ඉදිරිපත් කලා.

මේ විදියටයි ඒ කථාව යන්නේ. 'ඔන්න මහණෙනි සර්පයෝ හතර දෙනෙක් ඉන්නවා බොහොම උග්‍ර විස ඇති. ඔතනට දුකට අකැමැති, සැපයට කැමති, ජීවත්වෙන්න කැමති, මරණයට අකැමති මනුෂ්‍යයෙක් එනවා. එයාට ඒ ළඟ ඉන්න පිරිස කියනවා 'මෙන්න සර්පයින් හතර දෙනෙක් ඉන්නවා බොහොම උග්‍ර විස ඇති. දැන් ඔබ මේ සර්පයින් නියම වෙලාවට නැගිටිට්වන්න ඕන. නාවන්න ඕන. කවන්න ඕන, නිදිකරවන්න ඕන. ඔන්න ඔය දින වරියාවයි, නුඹට මේ සර්පයින් පිළිබඳව කරන්න තියෙන්නේ. මෙයින් එක සර්පයෙක් හරි කිපුණොත් නුඹ එක්කො මරණයට, එහෙම නැත්නම් මරණය හා සමාන දුකකට පැමිණෙනවා. කැමති දෙයක් කරන්න' කියලා කියනවා. එතකොට මේ මනුෂ්‍යයා ඒ වැඩේ භාරගන්නේ නැහැ බයේ දුවනවා. මේ සර්පයන් හතර දෙනාට බයේ දුවනවා.

ඒ දුවන අතරේ - මේ බේරෙන්නයි දුවන්නේ - එතකොට මග ඉන්න මිනිස්සු කීපදෙනෙක් කියනවා 'නුඹේ පීටිපස්සෙන් එනවා මරන්න සතුරු වධකයෝ පස් දෙනෙක්. අනුචුණු තැන මරන්න, කරන්න තියෙන දෙයක් කරන්න' කියලා. මේ මනුෂ්‍යයා තවත් බයෙන් තවත් ඇතට දුවගෙන යනවා. දුවගෙන යනකොට තවත් පිරිසක් කියනවා 'ඔන්න හයවෙනුව එක්කෙනෙක් එනවා මිත්‍රයෙකුගේ ලීලාවෙන්. ඒ කියන්නේ හිතවත් කෙනෙක් හැටියට පෙන්නලා කඩුවකුත් උස්සගෙනයි එන්නේ. නුඹ දැක්ක හැටියේ බෙල්ල කපන්න සුදුනම් වෙලා හයවෙනි වධකයෙකුත් පීටිපස්සෙන් එනවා' එතකොට මේ තැනැත්තා වඩාත් බයෙන් දුවගෙන දුවගෙන යනවා. යනකොට ඔන්න පාලු ගමක් හම්බවෙනවා. ඔය පාලු ගමේ ඒ ගෙවල් වලට ඇතුළු වෙනවා. ඇතුල් වෙනකොට ගෙවල් හැම එකක්ම හිස්. ගෙවල් වල ඇති භාජන පවා හිස්. ඊළඟට ඒ කීට්ටුව ඉන්න අය කියනවා 'ඔන්න මේ මං පහරන භොරු කාණ්ඩයක් එනවා මේ ගමට වදින්න. මේ පාලු ගමට වදින්න. කරන්න පුලුවන් දෙයක් කරන්න' කියලා. ඉතින් මේ මනුෂ්‍යයා එතනින් දුවනවා. දුවගෙන දුවගෙන යනකොට හමුවෙනවා දිය කඩක්. ලොකු දිය කඩක් හමුවෙනවා. එතනදී මේ තැනැත්තාට වැටහුණා මෙගොඩ බය සහිතයි. මහා භයානකයි. එහා පැත්තනම් නිර්භයයි. ආරක්‍ෂා සහිතයි. නමුත් නැවක්වත් නැහැ, පාලමක්වත් නැහැ. ඉතින් මොකද කරන්නේ? කීට්ටුව තියෙන ගස්වල අතු එහෙම කඩලා පහුරක් බැඳගෙන ඒ පහුරක් උපකාර කරගෙන අත්, පා වල වීරියත් උත්සාහයත් යොදලා පහුර උපකාර කරගෙන එගොඩට යනවා. ඇත්ත වශයෙන් ඒ

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

එගොඩට ගිය පුද්ගලයා හඳුන්වන්නේ බ්‍රාහ්මණයා හැටියට. ඔහු ඒ තත්ත්වයට පත්වෙනවා.

ඔන්න ඔය උපමා කථාව ඉදිරිපත් කරලා ඊළඟට උපමාව තෝරනවා බුදුපියාණන් වහන්සේ. සංඝයාවහන්සේලාට තේරුම්කරලා දෙනවා මේ උපමාව දැක්වුවේ මොකකටද කියලා ඒකට අදාළ අංග විවරණය කරමින්. මේ සර්පයෝ හතර දෙනා කියලා දැක්වුවේ පය්වි, ආපො, තෙණො, වායො කියන සතර මහාභූතයින්. අපේ මේ ශරීර සකස් වෙලා තියෙන සතර මහාභූත. එතකොට මේ සතර මහාභූතයින් සර්පයෝ හතර දෙනෙක් හැටියටයි දක්වලා තියෙන්නේ. කවුරුත් ජීවිතය තුළම කරන්නේ දවසක් පාසා වෙලාවට මේ හතර දෙනා නැගිටිටවනවා, නාවනවා, කවනවා, නිදිකරවනවා. මේ ධාතු හතරෙන්නේ මේ ශරීරය හැදිලා තියෙන්නේ. ඒ වගේම මේ සර්පයෝ හිටිගමන් කිපෙනවා. ඒවාට තමයි ඔය වාත කෝප, සෙම් කෝප එහෙම කියලා කියන්නේ. ඒ ධාතු හතරේ විශමතාවල් නිසා ඒවා කුපිත වෙලා සමහර විට මැරෙනවා. එහෙම නැත්නම් මරණය හා සමාන ආබාධ, රෝගවලට පාත්‍ර වෙනවා. ඔය ටික කියන්නයි බුදුපියාණන් වහන්සේ අර උග්‍ර විෂ ඇති සර්පයින් හතර දෙනාගේ උපමාව දැක්වුවේ. එතකොට ඒකෙන් පලා යනවා. පලා යනවා කියන්නේ තමාගේ හිත මැත් කරගැනීමයි. නෙකමම අදහසයි මෙනත කියන්නේ. බාහිර සිද්ධි වලින් වෙන් දෙයක් නෙවෙයි. තමන්ගේ ශරීරය දිනා බලලාම මේ ධාතු හතර සර්පයෝ හතර දෙනෙක් හැටියට දකිනවා. මේගොල්ලො අවදිකරවන්න ඕන, නාවන්න ඕන, කවන්න ඕන, ඒ ඔක්කොමත් කරලා එක්කෙනෙක් කිපුණු ගමන් මං අමාරුවේ වැටෙනවා කියලා අන්න අර පුද්ගලයා දුවනවා. එතනින් දුවනවා.

දුවන අතරේ අර මනුෂ්‍යයින් කියනවා 'ඔබට දුවලා බේරෙන්න බෑ. ඔන්න පස් දෙනෙක් එනවා පීටිපස්සෙන් වධකයෝ, සතුරු වධකයෝ. දැක්ක හැටියේ මරන්න. කවුද ඒ පස් දෙනා? බුදුපියාණන් වහන්සේ වදාරනවා ඒ තමයි පංච උපාදනස්කන්ධය. රූප, වෙදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ. බෞද්ධයින් හැටියට අපි කවුරුත් දන්නවා බුදුපියාණන් වහන්සේ පුද්ගලයා කියන එක තෝරන්නේ ආත්මයක් ඇති කෙනෙක් හැටියට නොවෙයි. නිරන්තරයෙන් වෙනස් වීමෙන් අනිත්‍ය ස්වභාවයට පත්වෙන, ඒ වගේම දුක් ස්වභාවය ඇති, අනාත්ම ස්වභාවය ඇති මේ ස්කන්ධ පහයි. ගොඩවල් පහයි. මේ ගොඩවල් පහ තමයි ඔන්න

වධකයින් හැටියට දක්වලා තියෙන්නෙ. තවත් තැන්වල බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ ගැන විස්තර කරලා තියනවා. මොකද මේවට වධකයො කියලා කියන්නේ. රූප, වෙදනා ආදිය ඇතිතාක් තමයි කෙනෙකුට මරණයක් හෝ මරණ බියක් ඇතිවෙන්නෙ. මැරෙන්නෙක් කියන සංකල්පය එන්නෙ මේ පංචස්කන්ධය ආශ්‍රයෙනුයි. එයින් පිට නොවෙයි. ඒකයි ඒකට වධකයො කියලා කියන්නෙ. මේ පහ අල්ලගන්නතාක් මරණ භය තියෙනවා. රූප, වෙදනා, සංඥ, සංඛාර, විඤ්ඤාණ කියන පංචඋපාදානස්කන්ධය අල්ලගෙන, ඒක පිළිබඳ ඇල්මක් ඇතිතාක් අපට මරණ භය තියෙනවා කියන එකයි එතන කියන්නේ. ඒක නිසා ඒකත් අත්හැරලා දුවන දිවීමයි අර ඊළඟට කියන්නේ.

ඊළඟට භයවෙනුව කියාපු එක ටිකක් ගැඹුරු කාරණයක්. ඒ වධකයා - සතුරොනෙ අර පස්දෙනා - මෙයා හරියට මිතුරෙකුගේ ලීලාවෙන් එන කෙනෙක්. වර පුරුෂයෙක් වගේ. බුදුපියාණන් වහන්සේ එයාව හඳුන්වලා තියෙන්නේ, නන්දිරාග කියලා. ධර්මයේ නන්දිරාග කියන්නේ සතුටුවීම සහ ඇලීම. සතුට සහ ඇලීම කියන එක. ඒක ඉතාම සියුම් දෙයක් - සතුට සහ ඇලීම කියන එක යාලුවෙක් හැටියටයි පේන්නෙ - අර උපක ආජීවකයාටත් යාලුවෙක් හැටියටයි පෙනුනෙ ඒ හැගීම. ඒක තුළින් වෙච්ච විපත්තිය තමයි අන්තිමට අර බන්ධනයට අනුවෙලා මහා දුක් ගොඩකට පටලැවුණේ. මාරයාට මස් කඳ අදින්න සිද්ධ වුණා අන්තිමට. අන්න ඒ වගේ දෙයක් එතකොට ඒ නන්දිරාග කියන්නෙ අර භයවෙති වධකයා. එයත් එතවයි කිව්වහම ඒකටත් තවත් බයේ දුවගෙන දුවගෙන ගිහිල්ලා ඊළඟට ඔන්න පාලු ගමක් හමුවුණා කියනවා.

පාලු ගම හැටියට බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන්නෙ සළායනනය කියලා ධර්මයේ උගන්වන්නේ ඇස, කන, නාසය, දිව, කය, මන කියන මේ ආධ්‍යාත්මික ඉන්ද්‍රිය හයයි. මෙතන පාඨ කියන්නේ මොකද ආත්ම තත්ත්වයක් නැහැ මේ එකකවත්. ඇසත් අනාත්මයි. ඇස ඇතුළෙ නැහැ ආත්මයක් කියලා දෙයක් - මමය, මාගේය කියලා ව්‍යවහාරයේ තිබුණට මොකද. කනත් එහෙමයි. ඇස, කන, නාසය, දිව, කය, මන. ආත්ම දෘෂ්ටිය බොහෝ විට රඳපවතින්නේ ඔන්න ඕවා ආශ්‍රය කරගෙන. ඇස, කන, නාසය, දිව, කය, මන. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ කියනවා ආත්මත්වයෙන් ශුන්‍යයි. ආත්මයක් හැටියට ගන්න දෙයක් නැහැ මෙතන. මේවා පාලු ගම වගේ.

ඊළඟට ගම් පහරන සොරුන් හැටියට දක්වන්නේ බාහිර ආයතනයයි. ඒ කියන්නේ ඇස පහරන්න එනවා රූප, කන පහරන්න එනවා සද්ද. පහරනවා කියලා කියන්නේ ගසා කන්නා වගේ. ඉතින් ඒ විදියට ඇහැට තියෙන බාධකය නිසා තමයි මං පහරන සොරු කිව්වේ. නගරයකට ගියාම කොයි තරම් දේවල් මේ ඇහැට 'බලපං බලපං' කියන්නා වගේ එනවා. කනටත් ඒ වගේ ශබ්ද එනවා. මේවා හරියට මං පහරන හොරු වගේ. අන්තිමට මනසට එන හිතීවිලි. ඒකත් මහ වදයක්. ඒ සංඥාවයි බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ උපමා වලින් ලෝකයාට දෙන්නේ. ඉතින් මේ සළායතන, වලිනුත් පළා යනවා අන්තිමට. අර පුද්ගලයා ඒකත් අතහැරලා දුවගෙන දුවගෙන යනකොට ඔන්න දකිනවා මහා දියකඩක්. ඒ දිය කඩත් බුදුපියාණන් වහන්සේ ධර්මානුකූලව තෝරනවා. මොකක්ද ඒ දියකඩ? ඒක තෝරන්නේ කාම, භව, දිට්ඨි, අවිජ්ජා කියන සැඬ වතුරු හතර කියලා. මේ මුළු මහත් ලෝකයාම ගසාගෙන යන, සංසාරයේ දිගම ගඟට තමයි මේ කාමෝඝය කියලා කියන්නේ. මහාසැඬ වතුරක් - ඔය වැස්සෙන් පස්සෙ කඩාගෙන බිඳගෙන ගසාගෙන යන්නේ දෙළ පාරවල් වල, ගංගාවල - අන්න ඒ වගේ කාම ඕඝය ගලාගෙන යනවා. ඒ වගේම භව කියන්නේ පැවැත්ම. පැවැත්ම පිළිබඳව තියෙන ආශාව. දිට්ඨි, දෘෂ්ටිත් පිළිබඳවත් ඒ වගේමයි. අවිද්‍යාව. මේ කියන සැඬ වතුරු වලට අහුවෙලයි ලෝකයා සංසාරයේ දීර්ඝ කාලයක් දුක් විඳින්නේ.

ඉතින් අර පුද්ගලයා කල්පනා කරනවා මෙතෙර භය සහිතයි. මෙතෙර කියන එක බුදුපියාණන් වහන්සේ තෝරනවා සක්කාය කියලා. සක්කාය දෘෂ්ටිය කියන වචනය බොහෝ විට ව්‍යවහාරයේ පවතිනවා. ඒකෙ අදහස මෙහෙමයි. ධර්මානුකූලව බලනකොට රූප, වේදනා, සංඥා, සංස්කාර, විඤ්ඤාණ කියන හැම එකක්ම ස්කන්ධ. ඒ වචනයේ තේරුම ගොඩක් කියන එක - රාගියක්. ඒක ගොඩක් වුණාට සාමාන්‍ය පුද්ගලයාට ඒක ගොඩක් හැටියට වැටහෙන්නේ නැහැ. ඒක නිසා ඒවා ආත්මත්වයෙන් ගන්නවා. ඒ ආත්ම හැටියට ගැනීමේ අදහස මේ වගේ එකක්. අපි හිතමු දැන් ඔන්න යම්කිසි කෙනෙක් ඡායාරූපයක් ගන්නවා. ඡායාරූපයක් අරගෙන මේ මමයි කියලා කියනවා. ඒ වගේ තමයි හිතට වැටෙන ඡායාවක් තියෙනවා තමා පිළිබඳව. අනන්‍යතාව කියලා ඉදිරිපත් කරන්නේ, යම්කිසි කෙනෙකුගේ ඡායාරූපයක්, ඒක අනන්‍ය විදියට. ඒක අනන්‍ය නෙවෙයි ඒක මොහොතක් පාසා වෙනස් වෙනවා. නමුත් අර හිතෙන් ගත්තු ඡායාව, ඒක වැරදි ආකාරයට නිත්‍ය හැටියට

හිතාගන්නවා. ඒ වගේම හැම කෙනෙක්ම මම, මම කියලා කියන්නෙ මේ නිරන්තරයෙන්ම වෙනස් වෙන අර කියාපු ධාතු හතරෙන් නිර්මිත මේ ශරීරය. රූප ස්කන්ධය. රූපය ගොඩක් හැටියට තේරුම් නොගැනීම නිසා ඒක එකක් හැටියට ගන්නවා. එතකොට ගොඩක් - ගොඩක් හැටියටම දකින්නනම් විපස්සනාව අවශ්‍යයි. විදර්ශනාව අවශ්‍යයි. විශේෂ දැක්මක් අවශ්‍යයි. එහෙම නැති මාර්ගඵල ආදියක් නොලැබූ සාමාන්‍ය පෘතග්ජන පුද්ගලයාගේ සංඥාව තමන්ගේ ශරීරය නිත්‍ය එකක් හැටියටයි. ඒ පුද්ගලයා වෙනස් වෙනවනෙ කියලා කියන්නේ සමාජ සම්මතයට අනුව වයස්ගත වුණා වගේ එකක්. නමුත් මේ ශරීර කුඩුව ඇතුළෙ තියෙන්නෙ නිරන්තරයෙන් සිදුවන වෙනස් වීම් රාශියක්. ඒක වැටහෙන්නෙ නැති නිසා ඒක තිබෙනවා කියලා හිතාගන්නවා. සත්කාය-දෘෂ්ටි. ගොඩම තියෙනවා, නොවෙනස්ව තියෙනවා කියන සංඥාව තමයි සක්කායදිට්ඨිය කියලා කියන්නේ. ඉතින් ඒක රූපය පිළිබඳවත් එහෙමයි. වේදනාව පිළිබඳවත් එහෙමයි. වේදනාව වුණත්, දැන් අපි හිතමු කෙනෙක් වෙද කෙනෙක් ළඟට යනවා. ගිහිල්ලා කියනවා 'මට ඊයෙ ඉඳලම මේ කකුලේ මේ විදියට වේදනාවක් තියෙනවා'. ඒ වෛද්‍යවරයා අහනවා 'ඊයේ තුඩුණු වේදනාවමද?' 'ඔව් ඔව් ඒ වේදනාවම තමයි තියෙන්නේ'. නමුත් එක මොහොතකවත් වේදනාව එක ආකාරයෙන් පවතින්නෙ නැහැ.

අර රූප ගැන බුදුපියාණන් වහන්සේ දීපු උපමාවෙ මේ පින්වතුන්ට වැටහෙන්න ඇති ඒකෙ රාශි ස්වභාවය. රාශි සංඥාව කියන එක ඇත්ත වශයෙන් ඇතිවෙන්නෙ විදර්ශනාව තුළින්. සාමාන්‍ය ලෝකයා තුළ ඒක එකක් හැටියට ගන්නවා. ඉතින් රූපය පිළිබඳව බුදුපියාණන් වහන්සේ දීල තියෙන උපමාව දිය පාරක ගසාගෙන යන පෙණ පිඩක්. ඔය ගංගාවක එහෙම ලොකු පෙණ පිඩක් තියෙනකොට ඇතට පේන්නෙ යම්කිසි සුදුපාට ද්‍රව්‍යයක් හැටියටයි. සන දෙයක් හැටියට. වේදනාව පිළිබඳවත් එහෙමයි දිය බුබුළු. වහිනකොට ඔය වතුර වැක්කෙරෙන අවස්ථාවේ වහළින් එහෙම, වේගයෙන්ම බිංදු ඇතිවෙලා නැතිවෙලා යනවා. නමුත් ඒ ස්වභාවය සාමාන්‍ය ලෝකයා හිතන්නෙ නැහැ වේදනාව පිළිබඳව. වේදනාව නොවෙනස් දෙයක් හැටියට අරගෙන ඒක මමය කියලා ගැනීම. සැප වේදනාව දැඩිව අල්ලා ගන්නෙත් ඒකයි. දුක් වේදනාව එක්ක ගැටෙන්නෙත් ඒකයි. මේක පවතින දෙයක් හැටියට හිතනවා. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා මෙතන තියෙන්නේ නිරන්තරයෙන් ඇතිවීම් නැතිවීම් රාශියක්.

ශීඝ්‍රව කෙරෙන ඇතිවීම, නැතිවීම සන්නතිය නොපෙනීම නිසා ඒක ඝන සංඥාවෙන් එකක් හැටියට ගන්නවා.

අනිත් ඒවා පිළිබඳවත් එහෙමයි. සංඥාව උපමා කරල තියෙන්නේ මිරිඟුවකට. සමූහයක් එතනත් තියෙන්නේ. මිරිඟුවක් කියන ඒ සංඥාවත් නොවෙනස්ව එතන ඇත යම්කිසි දෙයක් තියෙනවා කියන හැඟීම අරගෙනයි අර මුවා ඒ අනුව දුවන්නේ. සංස්කාර පිළිබඳව කියාපු එකත් ඉතාමත්ම ප්‍රකටයි. කෙසෙල් කඳට බුදුපියාණන් වහන්සේ උපමා කර තියෙන්නේ මොකද? කෙහෙල් කඳ, ඒ පිළිබඳ අවබෝධයක් නැති කෙනා හිතන්නේ අරටුවක් ඇති දෙයක් කියලා. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා මේ සංස්කාර වලත් අරටුවක් හරයක් නැහැ, මෙතන තියෙන්නේ එහෙම පිටින්ම පතුරු ගොඩක් විතරයි. සංස්කාර කියන ඒ වේතනාව. ඇත්ත වශයෙන්ම මමය කියලා බොහෝදෙනා දැඩිව ගන්නේ ඔන්න ඔය සංස්කාර කොටසයි. ඊටත් වඩා සියුම් විඤ්ඤාණය. අපි මේ මගේ හිත කියලා කියන ඒකත් එකක් හැටියට නෙවෙයි බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන්නේ. එතනත් නැහැ ආත්මයක්. එතන තියෙන්නේ හිතියිලි රාශියක්. ශීඝ්‍රයෙන් ඇතිව නැතිවෙන සිත ඉතාමත්ම වේගයෙන් කරකැවී කැවී වක්‍රයක් වගේ බොහොම වේගයෙන් ක්‍රියා කිරීම ගැන අතීතයේ උපමාවක් තියනවා. මේ හිත කියලා ගන්න සංඥාව ඇතිවෙන්නේ කොහොමද කියලා පෙන්වන්නේ අලාප වක්‍ර කියන උපමාවෙන්. ඒ කියන්නේ ගිනි පෙනෙල්ලක් වනනකොට පෙනෙන්නේ වක්‍රයක් හැටියට. ඒක ඉතාම ශීඝ්‍රයෙන් ක්‍රියා කරන නිසා ඇතිවන පෙනීමක්. කයටත් වඩා උපමාවක් දෙන්න බැරි තරම් ශීඝ්‍රයෙන් මේ හිත කියන එකත් වෙනස් වෙනවා. ඊළඟට විඤ්ඤාණයත් සාමාන්‍ය ලෝකයාට නොවැටහෙන නිසා විඤ්ඤාණය ආත්මයක් හැටියට ගන්නවා, ඔය මහා දර්ශනිකයින් පවා. බුදුපියාණන් වහන්සේ විතරයි පෙන්වුවේ මේකත් ගොඩක් විතරයි.

ඔන්න සක්කායදිට්ඨිය කියන්නේ කෙටියෙන් කියනවානම් ආත්ම දෘෂ්ටියයි. බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා මේ ලෝකයා තුළ තියෙන බරපතලම ක්ලේෂය - දෘෂ්ටිය වන ආත්ම දෘෂ්ටිය අහේතුකව ඇතිවුණා නෙවෙයි. එහෙම හේතුවක් නැතිව ඇතිවුණා නෙවෙයි. වැරදි අවබෝධයකින් වෙලා තියෙන්නේ. මේ ශීඝ්‍ර වෙනස් වීම, ඇතිවීම, නැතිවීම සන්නතිය නොදැකීම නිසා රූප, වේදනා, සංඥ, සංඛාර, විඤ්ඤාණ කියන ගොඩවල් පහම මමය, මාගේය කියලා ගැනීම තුළින්

මේ සක්කායදිට්ඨිය ඇතිවෙන්නේ. විසි ආකාර සක්කායදිට්ඨිය කියලා කියන්නේ. එක්කො රූපය මමය කියලා කියනවා. එක්කො රූපය තුළ මම ඉන්නවා කියනවා. එහෙම නැත්නම් මම රූපවන්ත කෙනෙක් කියනවා. එහෙමත් නැත්නම් මා තුළ රූපය තියෙනවා කියලා කියනවා. ඔය හතර ආකාරයට රූපය පිළිබඳව කල්පනා කරලා දැඩිව ගන්නවා මමය, මාගේය කියන දෘෂ්ටිය. වේදනාව පිළිබඳවත් එහෙමයි. ඔන්න ඕක තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ලෝකයාට හෙළි කරලා දුන්නේ සක්කායදිට්ඨිය තුළයි සාමාන්‍ය ලෝකයා සිටින්නේ, සංසාරගත සත්ත්වයා. ඉතින් ඒක හය සහිත බව අර පුද්ගලයාට වැටහෙනවා. මෙතෙර භයයි - සක්කාය. එතෙර තමයි නිර්වානය. එතෙර නිර්වානයයි. එතෙර යනුවෙන් ලෝකෝත්තර තත්ත්වයයි එතන සඳහන් කරන්නේ. ඒකට යන්න මේ පුද්ගලයා හදගන්න පහුර බුදුපියාණන් වහන්සේ උපමා කළේ ආර්යඅෂ්ටාංගික මාර්ගයටයි.

එතනත් අපට හිතාගන්න හුගක් දේවල් තිබෙනවා. කලින් කිව්වනේ නැවක් නැහැ මෙතන. පහසුවෙන් එතෙර වෙන්නනම් නැවක් තියෙන්න ඕන. එතකොට තමන්ට අමුතුවෙන් කරන්න දෙයක් නැහැ. අමුතුවෙන් සකස් කරන්න දෙයක් නැහැ නැව තියෙනවා ඕන වෙලාවට යන්න. එහෙම නැත්නම් පාලමක්. එහෙම එකක් නැහැ මෙතන, මේ සංසාරයෙන් එතෙර වෙන්න එහෙම සකස් කරලා සම්පූර්ණ කරපු මාර්ගයක් නැහැ. දෙවියෙක්වත් නැහැ මේකෙ එහා පැත්තට අරගෙන දන්න. නමුත් තමතමන්මයි කරන්න තියෙන්නේ. ඒ ටික පෙන්වන්න තමයි කිව්වේ අර පුද්ගලයාට අන්තිමට සිද්ධවෙනවා පහුරක් හදගන්න. තමාගෙ මට්ටමින් ගස් කොළං කඩලා එකතු කරගෙන පහුරක් හදගෙන, ඒ පහුරක් තමන්ගේ උත්සාහයත් - අතින්, පයින් උත්සාහ දැරීම කියන එක බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන්නේ විරියාරභ - විරිය ඇරඹීම විදියටයි. විරියය ඇරඹීම කියන එකට පුදුම උපමා දක්වලා තිබෙනවා ධර්මයේ. උපමා උපමේය සංසන්දනය, බුදුපියාණන් වහන්සේගේ දේශනා වල මහා ආශ්චර්යවත් කාරණයක්. දීර්ඝ කථාවක් ඉස්සෙල්ලා ඉදිරිපත් වෙනවා. කථා රසය තුළින් සංසයාවහන්සේලා කන් දෙනවා, මොකක්ද මේ බුදුපියාණන් වහන්සේ කියන්නේ කියලා. බලනකොට ඉස්සරහින් තියෙන්නේ අර කියාපු උපමා කථා ගොඩ. අන්තිමට ඒ උපමාවට එකින් එක, අහවල් අහවල් ධර්ම කාරණයටයි මම මේ කිව්වේ කියනකොටයි ඔන්න මේක තේරුම් ගන්න පුළුවන් වෙන්නේ. දැන් මෙතන එතකොට පහුර කියලා කිව්වේ ආර්යඅෂ්ටාංගික මාර්ගය. මේ

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

කාල මාර්ග ගැන නොයෙකුත් සංකල්ප තියෙනවා. අධිවේගී මාර්ග තියෙනවා, තව නානාප්‍රකාර මාර්ග ගැන සංකල්ප තියෙනවා. ඔවා හදන්න බොහෝ අය වෙහෙසෙනවා. ඉතින් එහෙම මාර්ග තියෙනවානම් අපේ වාහනය ඒ පාරට දන එක විතරයි තියෙන්නේ. ඊට පස්සෙ ඉතින් කෙලින්ම යන්න පුළුවන් කිසි ප්‍රශ්නයක් නැහැ. ඒ විදියට යන මාර්ගයක්නම් නෙවෙයි ආර්යඅෂ්ටාංගික මාර්ගය. ඒක පෙන්න්නයි බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශනා කළේ නැවක්වත් නැහැ, පාලමක්වත් නැහැ, තමතමන්ම දුකසේ අර විදියට ගස් කොළං කඩලා ලොකු පහුරක් හදගෙන තමන්ගෙ අත්පයත් උපකාර කරගෙන, උත්සාහයෙන් විරියාරම්භ කරන්නේ. විරිය ඇරඹීමත් ඒ ආර්යඅෂ්ටාංගික මාර්ගයටම අදාළයි. විරිය ඇරඹීම කියලා කියන්නෙ මොකක්ද? ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයට අදාළ ශීල, සමාධි, ප්‍රඥ වැඩිමයි.

ශීලය සඳහා උත්සාහවත් වෙන්න වෙනවා. සමාධිය සඳහා උත්සාහවත් වෙන්න වෙනවා. ප්‍රඥාව සඳහා උත්සාහවත් වෙන්න වෙනවා. විරිය දරන්න වෙනවා. මේක නිකන් ලබාගන්න බෑ. අතින් පයින් විරිය ඇරඹීම කියන්නෙ ඒකයි. ඒක තුළින් තමයි ආර්යඅෂ්ටාංගික මාර්ගය සම්පූර්ණ වෙන්නෙ. බුදුපියාණන් වහන්සේ ආර්යඅෂ්ටාංගික මාර්ගය සම්පූර්ණ වෙලා එහාට ගිය තැනැත්තා, එතෙරවුණු තැනැත්තා හැදින්වීමට බ්‍රාහ්මණ කියන වචනය යොදනවා. අන්න ඉහළම අර්ථයෙන් ඒ තැනැත්තා හැඳින්වූවා. මේ පින්වතුන් අහලා ඇති බුදුපියාණන් වහන්සේ බ්‍රාහ්මණ කියන වචනයට විශේෂ අර්ථයක් දුන්නා. බ්‍රාහ්මණ කියන එක ශාසනික අර්ථයෙන් ගත්තොත් යෙදෙන්නේ රහතන්වහන්සේටයි. පිරිසිදු උතුම්ම තත්ත්වය ලබාගත්තු කෙනාටයි. එතෙරට ගිහිල්ලා බ්‍රාහ්මණයා ඉන්නවා දැන් අර කියාපු භයජනක තත්ත්වයෙන් මිදිලා. මේ නිවනයි අන්තිමට එතන දක්වන්නෙ, අමෘත තත්ත්වය.

බුදුපියාණන් වහන්සේ අර උපක ආජීවකයාට ප්‍රතිඥ කළ ආකාරයට 'මේ අර්ථ වූ ලෝකයේ අමෘත බෙරය නාද කරන්නයි මම මේ බරණැස්පුරයට වඩින්නේ කියලා ඒ අවස්ථාවේ ප්‍රකාශ කළේ ධර්මවක්කප්පවත්තන සූත්‍රය දේශනා කරන්නයි. ඇත්ත වශයෙන් ධර්මවක්කප්පවත්තන සූත්‍රයේ - ඒ අමෘත බෙරයේ බෙර සද්දය කොච්චර දුර ගියාද කියලා මේ පින්වතුන් අහලා තියෙනවා. අකනිටා බ්‍රහ්මලොව දක්වාම ඒ අමෘත බෙරයේ - ධර්මවක්කප්පවත්තන සූත්‍රයේ

සද්දය ඇහුණා. එතකොට එයින් කෙරෙන්නේ මොකක්ද? ස්කන්ධ කියන වචනයෙන් අදහස් වෙන්නේ ගොඩක් කියලා කිව්වට - ඒක වචනයෙන් කිව්වට මොකද සාමාන්‍ය ලෝකයාට එදිනෙදා ජීවිතයේදී මේකෙ රාශි ස්වභාවය වැටහෙන්නෙ නැහැ. නොවැටහෙන නිසා මේ හැම එකක්ම පිළිබඳව දැඩිව ගන්නවා මමය, මාගේය කියලා. ඒක තුළ තමයි මේ සංසාරයේ බන්ධනය, උපාදනය තියෙන්නෙ. උපාදනය කියන්නේ දැඩිව අල්ලාගැනීම. අතහැරීම රාශියක් හැටියට දැකීමයි. අල්ලාගැනීම කියන්නේ එකක් හැටියට ගැනීමයි. උපමාවක් හැටියට බලනවානම්, තෙත් වෙච්ච මඩ වගුරකින් අපට පුලුවන් පස් ගලියක් හදලා අතට ගන්න. ඒකෙ අර තෙත් ගතිය නිසා. තණ්හාවත් තෙතමනයක් හැටියට දක්වනවා. තණ්හා සිනෙහො කියලා කියනවා. තෘෂ්ණාව නිසා මේ සමූහයම එකක් හැටියට ගන්නවා. එකට ගත්තට පස්සෙ ඔන්න ඊළඟට ඒක දැඩිව අල්ලගන්න පුලුවන්. ඒ උපාදනය. තණ්හා උපාදනය.

විදර්ශනා වශයෙන් රාශියක් හැටියට දැකීමෙන් එක එකක්ම ශීඝ්‍රව නැතිවෙනවා කියන එක, උපමාවකින් දක්වා තිබෙනවා. ඒ උපමාවේ අදහස හැටියට ගත්තොත් වතුර බිඳක් නැති කාන්තාර වල තියෙන වැලි අහුරක් හැටියට ගත්තහම හිටින්නෙ නැහැ. අතීත පොත්වල තියෙන්නේ 'අතට ගත් වැලි මීට නොසිටින්නේය' කියලා. මීටේ හිටින්නෙ නැහැ. ඒවා එහෙමම ගලාගෙන යනවා. අන්න ඒ වගේ තමයි විදර්ශකයා මේ රාශි ස්වභාවය වැටහෙනකොට මෙතන එකක් හැටියට ගන්නෙ නැහැ. එතකොට මේ රාශියක්, ගලියක් වෙලා එන්නෙ තණ්හාව කියන අර තෙතමනය තුළිනුයි. උපාදන වශයෙන් දැඩිව ගන්න ඔන නිසා අපි මේකට තෘෂ්ණාව කිට්ටු කරගෙන මේක එකක් හැටියට ගන්න බව පේනවා. ඉතින් ඊළඟට ඒක නිසා මේකෙ ඇතිවීම් නැතිවීම් සන්තතිය පෙනෙන්නෙ නැහැ. විදර්ශනාවෙන් බලනකොට තණ්හාව ඇත් වෙන්න, ඇත් වෙන්න තණ්හාව ඉවත් වෙන්න ඉවත් වෙන්න, මේකෙ රාශි ස්වභාවය වැටහෙනවා. හරියට අර කාන්තාරයක වැලි අතට අරගෙන ගලියක් හදන්න බැරුවා වගේ. ඔන්න ඔය විදියටයි අපට හිතාගන්න තියෙන්නේ. බුදුපියාණන් වහන්සේ උපමාවේ මුල ඉඳලම පෙන්වුවේ මේ ලෝකයා මේ සක්කාය දෘෂ්ටිය තියෙන මෙගොඩ විදින දුක් සමූහයයි. එතකොට දුන් උපක ආජීවකයා මේ ජීවිතයේ සැපය බලාපොරොත්තුවෙන් ඇති කරගත්තු ඒ ජීවිත පරිවර්තනය අන්තිමට

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

දුකට හේතුවුණා. ඒ අවබෝධය තුළින් කළකිරිලයි ඒ දිව්වේ. දුචලා දුචලා, තමන්ගේ මිත්‍රයා අනන්තජින සොයාගෙන අඛිතික්මන් කළේ.

ඒ වගේ සාමාන්‍ය ලෝකයා යම්කිසි සිද්ධියක් වෙනකන් බලන් ඉන්නවා මේ දුක තේරුම් ගන්න. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ උපමාව තුළින් පෙන්නුම් කරන්නේ එහෙම ගෙදරදෙරේ පටලැවිල්ලක්, බලාපොරොත්තු කඩවීමක් වගේ දෙයක් වෙනකන් ඉන්න ඕන නැහැ පලායන්න, නෙකම්මයට. පංචස්කන්ධය දිහා අර උපමා වලින් කියාපු විදියට බලනකොට පලායන්න සිද්ධවෙනවා. එතන පලායාම කියලා කියන්නේ තණ්හාව අත්හැරීම. මේ ශරීරය - පයවි, ආපො, තෙජෝ, වායෝ කියන ඒ ධාතු හතර මෙතන බුදුපියාණන් වහන්සේ උග්‍ර විෂ ඇති සර්පයින් හතර දෙනෙකුට උපමා කිරීම තුළම තියෙනවා සංවේගය. අපි මේ සාත්තු කර කර ඉන්නේ, උදේට නැගිටිටවන්නේ, නාවන්නේ, කවන්නේ, නිදිකරවන්නේ සර්පයෝ හතර දෙනෙක් නේද කියලා බය හිතෙනවා. ඊළඟට ඒ බය වැඩිකරන්නයි අනිත් අය කිව්වේ මේ සර්පයන් හතර දෙනාට මෙන්ම මේ විදියට උපස්ථාන කිරීමයි නුඹට අයිති කටයුත්ත. හැබැයි එක්කෙනෙක් හරි කිපුණොත් නුඹට මරණය හෝ මරණයට සමාන දුකකට පත්වෙනවා. ඒක අපට ප්‍රත්‍යක්ෂ වෙනවනේ වා, පිත්, සෙම් ආදිය කිපුණට පස්සෙ අපි ඉතින් වෛද්‍යවරු සොයාගෙන යනවා. ඊටත් වැඩිය අර අසාධ්‍ය තත්ත්වයට පත්වුණහම මරණය අත්වෙනවා. නමුත් අපි සර්පයෝ හතරදෙනා බදුගෙනයි ඉන්නේ. සර්පයෝ හතර දෙනා ගැටගහගෙන, ඒ හතරදෙනා එකතු කරගෙනයි මේ මමය, මාගේය කියන ඒ සක්කායදිට්ඨිය ගෙනයන්නේ මේ රූපස්කන්ධයෙන්. අන්න එතනයි බුදුපියාණන් වහන්සේ පෙන්නන්නේ ඒකෙනුත් පලායන්න කියලා. පලායාම කියලා එතන අදහස් කරන්නේ ඒක පිළිබඳ තියෙන ඇල්ම ඉවත් කරලා ඒකෙ තියෙන හය ජනක ස්වභාවය දැකලා සංවේගය ඇතිකරගෙන එයින් හිත මැත් කරගැනීමයි.

නමුත් එතනින්ම ඉවර නැහැ. තවදුරටත් ඉන්නවා වටකයින්. එතන ගැඹුරට ගැඹුරට යන්නේ - පංච උපාදනස්කන්ධය. ඒ සාමාන්‍ය ශරීරයට සාත්තු කිරීම තුළ තියෙන නිස්සාරත්වය පමණක් නොවෙයි, හිතීන් රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ කියන උපාදන ගොඩවල් පහක් ගැනීම තුළ තියෙන දුක. මේ පංච උපාදනස්කන්ධය ආත්ම වශයෙන් ගැනීම නිසා ලෝකයේ ඇතිවන ප්‍රශ්න, දුක් සමූහය, ඊළඟට

සංසාරයේ දිගට යාම, මේ හැම එකක්ම මෙතනින් අදහස් කරනවා වඩකයින් හැටියට. බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ සමහර තැන් වල මාරයා කියන සංකල්පය හඳුන්වන්නේ මේ එක් එක් ස්කන්ධයම මාරයා කියලා. මොකද මේ ස්කන්ධ තියෙන තාක් තමයි මරණය කියන භය තියෙන්නේ. මේවා අල්ලගෙන ඉන්න තාක් මරණ භය තියෙනවා. මරන්නෙක් හෝ මැරෙන්නෙක් ඉන්නවා කියලා කියනවා. හිඤ්ඤන්වහන්සේ කෙනෙක් අහනවා 'මාර මාර කියලා මෙහෙම වචනයක් තියෙනවා භාග්‍යවතුන් වහන්ස, කවුද මේ මාරයා කියලා. එතකොට කියනවා 'මම කියනවා රූපය මාරයායි. මොකද රූපයම තියෙනකන් තමයි මැරෙන්නෙක් හෝ මරන්නෙක් ඉන්නේ. ඒ නිසා රූපය මාරයා. වේදනාවත් එහෙමයි'. එතකොට මේ පංචුපාදනස්කන්ධයම මාරයින් හැටියට හඳුන්වලා තියෙනවා. ඒ සංකල්පය අතන වඩක හැටියට හඳුන්වලා තියෙනවා.

ඊළඟට නඤ්ඤාන කියන්නේ ඇල්ම, යාලුවෙකුගේ ස්වරූපයෙන් එන්නේ. සතුව සහ ඇල්ම. යමක් පිළිබඳව ඇති කරගන්න සතුව සහ ඇල්ම. උපක ආර්ථකයාටත් වුණේ අර වාපා පිළිබඳව ඇති කරගත්තු නඤ්ඤානය. සතුව සහ ඇල්ම. අන්තිමට ඒක තුළින් නිරාහාර වෙලා ඉඳලා උත්සාහ කරලා විවාහ ජීවිතයකට ඇතුළු වුණා. අන්තිමට දුක් ගොඩක් ඒක තුළ තියෙන්නේ. මේ නඤ්ඤානය. ඊළඟට ආයතන භය. සාමාන්‍ය ලෝකයා ඇස, කන, නාසය, දිව, කය, මන කියන ඒවා ආත්මත්වයෙන් අරගෙන නිරන්තරයෙන්ම නොවෙනස්ව පවතින දේවල් හැටියටයි සලකන්නේ. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වනවා මේ ආයතන කියන ඒවා පාළු ගම් වගේ. දෙරට තට්ටු කරලා බලනකොට, මේවායේ ඇතුළු කවුරුවත් නැහැ, අර ගෙදරවල් වලට ගිහිල්ලා බලනකොට හැමතැනම හිස් කියලා කිව්වේ ඒකයි. උපමාවේ කියවෙනවා අර පුද්ගලයා පාළු ගමට ඇවිල්ලා ඇතුල්වෙන, ඇතුල්වෙන ගෙවල් පාළුයි. ගෙවල් වල භාජන අල්ලනකොට ඒ හැම භාජනයක්ම හිස්. එයින් මේ ආයතන වල හිස් ස්වභාවයයි පෙන්වන්නේ. ආත්මත්වයෙන් ශුන්‍යයි. එක තැනකවත් නැහැ මමෙක් කියලා ගන්න කෙනෙක්. දෙරට තට්ටු කරලා කවුද ගෙදර කියලා ඇහුවහම උත්තර දෙන්න කෙනෙක් නැහැ. අර තට්ටු කරන සද්දේ ආපහු ආවහම හිතාගන්නවා ආයෙ කවුරුවත් ඉන්නවා කියලා. අන්න ඒ විදියේ දෙයක් වෙන්නේ. පාළු ගෙවල් නිසා එතනත් නැහැ ආරක්‍ෂාවක්. ඒ මදිවට ඒ පාළු ගෙවල් හයට ගම් පහරන හොරු භය දෙනෙක් එනවා. ඒ හොරු

තමයි රූප භොරා, ශබ්ද භොරා, ගන්ධ භොරා, රස භොරා, ස්පර්ශ භොරා, සිතිවිලි භොරා. ඔය භොරු එනවා පහරන්න. ඉතින් මේවාට යට වෙනවා. රූප භොරාට යටවෙලා තමයි අර උපක ආජීවකයාට එහෙම එකක් වුණේ. ඔය විදියට මේ ගම් පහරන්න එනවා හය දෙනෙක්. ඒකටත් බයේ අර පුද්ගලයා දුවනවා. එහෙම දුවගෙන යනකොට තමයි අන්න අර දියකඩ හරියාකාරව පේන්නේ 'මං ඉන්නේ මේ දියකඩෙන් මෙහා පැත්තේ නේද' කියලා.

මන්න වැටහෙනවා මේ මහාඕස හතරක් ගලාගෙන ගලාගෙන යනවා කාමොස, භවොස, දිට්ඨොස, අවිජ්ජොස කියලා. මහභයානක ගං වතුරක්. ඒත් මෙගොඩ හයානකයි. මේ පුද්ගලයාට පෙනෙනවා එගොඩනම් ආරක්ෂා සහිතයි. මෙයින් එතෙරවුණ හැටිය තමයි සැපත කියලා. වටපිට බලනවා, පාලමක් නැහැ, නැවක් නැහැ. ඊළඟට කල්පනා කරලා තමන්ගේ උත්සාහ යොදලා හදගන්නවා. කෙනෙක් හිතන්න පුලුවන් මේ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය මේ ලෝකේ තියෙන එකක් කියලා. බුදුපියාණන් වහන්සේ කියන්නේ ලෝකේ තියෙන හැම පාරක්ම යටයි මේ ආර්යඅෂ්ටාංගික මාර්ගයට. නමුත් කෝ ඒක? කොහෙද තියෙන්නේ ඒක? හදවත තුළින් තමන්ම ඇති කරගන්න ඕන මාර්ගයක් මේක. බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා එසො ව මගො නඤ්ඤා. මේකම තමයි මාර්ගය විමුක්තිය සඳහා. මගානධ්මංගිකො සෙට්ඨො. ලෝකේ තියෙන තරම් මාර්ග හැම එකකටමත් වඩා ශ්‍රේෂ්ඨයි.

එක අවස්ථාවක සංඝයාවහන්සේලා එකතු වෙලා පාරවල් ගැන කථා කර කර ඉන්නවා. දැන් මේ කාලේ වගේම තමයි. 'අන්න අහවල් අහවල් පාරවල් හොඳයි අධිවේග මාර්ග තියෙනවා, අර විදියේ මාර්ග තියෙනවා. ඕන හැටියට යන්න එන්න තියෙනවා'. 'මොනවද මහණෙනි, කථා කරන්නේ?' 'පාරවල් ගැන'. ඒ අවස්ථාවේදී කියනවා 'ඔය ඔක්කොම පාරවල් යටයි ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයට' මගානධ්මංගිකො සෙට්ඨො. අංග අටේ මේ මාර්ගය තමයි ශ්‍රේෂ්ඨම මාර්ගය. නමුත් මේ මාර්ගය අර බාහිරව දකින්න පුලුවන් දෙයක් නොවෙයි. ඇතුළතින් තමන්ම සකස් කරගතයුතු දෙයක්. ඒකටයි අර පහුරේ උපමාව දැක්වුවේ. ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය අර පහුර වගේ. ශීල, සමාධි, ප්‍රඥ, වශයෙන් බැලුවත්, සමථ, විදර්ශනා වශයෙන් බැලුවත් ඒ සඳහා විශේෂ උත්සාහයක් ගතයුතුයි හැම කෙනෙක්ම. චීර්ය නැතුව බෑ. චිරියාරම්භය කියලා කිව්වේ අන්න අර අතින් පයින් උත්සාහ කිරීමයි. ඔය මේ කාලේ

වගේ ස්වයංක්‍රීය යන්ත්‍ර යොදාගෙන ඉබේ යන ගමනක් නෙවෙයි මේ. පහුරත් උපකාර කරගෙන අතත් පයත් උපකාර කරගෙන දුකසේ තමයි අර මනුෂ්‍යයා එගොඩට යන්නේ.

ඒ වගේ මේ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයේ ශීල, සමාධි, ප්‍රඥ සහිත ගමන එක පාරට අර විදුලි යන්ත්‍රයක් ක්‍රියාකරන්නා වගේ බොත්තමක් තද කිරීමෙන් නෙවෙයි කෙරෙන්නේ. දුක සේ, දුක සේ සිල් රකින්න ඕන. අඩාවැටීගෙන හරි, නොකා නොබී හරි. ඒ වගේම තමයි භාවනාව, සමාධිය. ඊළඟට ප්‍රඥාව සඳහා උත්සාහය. ඔය ටික පෙන්න්නයි බුදුපියාණන් වහන්සේ අර පහුර ගැන උපමාව කිව්වේ. නමුත් එගොඩට ගියාට පස්සෙ අන්න සැනසීම, ඤේමයි. තවත් නැහැ සංසාරෙ උපතක්. එගොඩ එහෙම පිටින්ම නිවීම. නිර්වානය. අමාත්‍ය කියලා කියන්නේ ඒකයි. අමාත්‍ය කියන එක බෞද්ධයින් හැටියට අපි තේරුම් ගන්න ඕන. අතීත සංකල්පයේ තිබුණ දෙවියන් අතර දිව්‍යලෝකයේ තියෙන, යම්කිසි විශේෂ පානයක් හැටියට. ඒ විදියේ පානයක් පානය කිරීමෙන් සදකාලිකව ජීවත්වෙන්න පුලුවන් කියලා. බුදුපියාණන් වහන්සේ අමාත්‍ය වශයෙන් ඉදිරිපත් කරන්නේ, නිර්වානාවබෝධය මගින් අර මාරයින්ගෙන් ගැලවීමයි. රූපය මාරයා, වේදනාව මාරයා, සංඥාව මාරයා, සංස්කාර මාරයා, විඤ්ඤාණ මාරයා. ඒවා මාරයෝ වෙන්නේ ඒවා ඒ විදියට බදාගැනීම නිසා, උපාදනය නිසා. උපාදනය අතහැරිය අවස්ථාවේ මරණ භය නැහැ. මරණ භයෙන් මිදීම මෙලොවම ප්‍රත්‍යක්‍ෂ වෙන්නේ අර කියාපු උපාදනයන්ගෙන් සිත මුදාගත්තු අවස්ථාවෙයි. ඒකයි අමාමහ නිවන. එතකොට ඒ අමාමහ නිවන පිළිබඳ පණිවිඩයක් දෙන ඒ අමාමහ නිවන් බෙරයයි බුදුපියාණන් වහන්සේ අර ධම්මචක්කප්පවත්තන අවස්ථාවේ නාද කළේ, අකනිටාව දක්වා යන ආකාරයට. ඒ පණිවිඩයයි උපක ආජීවකයාට ඒ අවස්ථාවේ දුන්නේ. ඒක අනුව ආජීවකයාත් තමන්ගේ විමුක්තිය සලසා ගත්තා.

එතකොට අර උපමාව ආශ්‍රයෙන් අපි කල්පනා කරන්න ඕන අපට අමුතුවෙන් මේ සසර දුක, සසර කළකිරීම නොයෙක් හේතු වලින් ඇතිවෙනකන් බලාගෙන ඉන්න ඕන නැහැ, නෙකම්මය කරන්න. යම්කිසි පීඩාවක් දරුවෙක් මල්ලෙක් නැතිවෙලා යයිද, විවාහ ජීවිතය කඩවෙලා යයිද, තමන්ගේ ආදයම් මාර්ගය නැතිවෙලා යයිද, එතකොටයි මම සසර කළකිරෙන්නේ කියලා සසර කළකිරීම එබඳු බාහිර දේකින් වෙනකන් බලන් ඉන්න දෙයක් නැහැ. තමන්ගේ ශරීරය දිනා බලනකොට

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

මේ උපමාවේ සර්පයෝ ගැන, වධකයෝ ගැන හිතනකොට මේකෙන් මිදීමේ වටිනාකම තමන්ට තේරෙනවා. ලෝකේ තියෙන අධිවේගී මාර්ග වල ගෙවලා යන්න පුළුවන්, සල්ලි තියෙන කෙනෙකුට. ඒ විදියේ මාර්ගයක් නෙවෙයි මේක. දුක සේ, තමන්ම හදගෙන අතු ඉති එකතු කරලා ඔරුවක් හදගන්නවා වගේ දුකසේ ඇවිල්ලයි මේ නිර්වාන මාර්ගයේ ගමන් කරන්නේ. නමුත් දුකසේ කළත් අන්තිමට මේක සාර්ථක වුණ දවසට අන්න සැනසීමයි.

ඒ නිවන සඳහායි මේ පින්වතුනුත් අද වැනි වටිනා පෝය දවසක තමතමන්ගේ ගෙදරදෙර වල කොයි කොයි විදියේ සුඛෝපභෝගී භාණ්ඩ තිබුණත් ඒවා අතහැරලා බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළ ආකාරයට රහතත්වහන්සේලාගේ ජීවිතයට ළංවීම් වශයෙන් උපෝසථ අෂ්ඨාංග ශීලය සමාදන් වෙලා, ඒ ශීල සම්පත්තියෙන් යුක්තව හැකිතාක් ඒ බණ, භාවනාවලට සිත යොමාගෙන සිටින්නේ. මේ ආර්ය අෂ්ඨාංගික මාර්ගයේ ගමන් කිරීමට අර පහුර තනාගැනීම සඳහායි අදත් වෙහෙසුනේ. එතකොට ඒ උත්සාහයත් ඉෂ්ට කරගෙන මේ ඇසු ධර්මදේශනාවේ ධර්ම ශක්තියක් පිහිට කරගෙන මේ පින්වතුන්ට බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් උපක ආජීවකයාට ලැබුණු ඒ කල්‍යාණමිත්‍ර ආශ්‍රයම අනුව දේශකයන්වහන්සේලාගෙන් ලැබෙන උපකාරත් ලබාගෙන මේ පින්වතුනුත් අර පහුර තමතමන්ම තනාගන්න ඕන.

මේ සංසාර දුක් කෙළවර කරගැනීම වශයෙන් ආර්ය අෂ්ඨාංගික මාර්ගය සම්පූර්ණ කරලා යම් අවස්ථාවක සෝවාන්, සකදගාමී, අනාගාමී, අරහත් කියන මාර්ගඵල ප්‍රතිවේදයෙන් සියලු සංසාර දුකින් අත්මිදීමට මේ ධර්මශ්‍රවණමය කුසලයත් හේතුවාසනා වේවා! කියලා ප්‍රාර්ථනා කරගන්න. ඒ වගේම ධර්මදේශනාමය හා ධර්මශ්‍රවණමය කුසල් අනුමෝදන් වීමට අවිච්ඡේද සිට අකනිටාව දක්වා යම්තාක් සත්ඤ්‍ය කෙනෙක් සුදුනම්ව සිටිනවානම් ඒ හැම කෙනෙක්ම මේ කුසල් අනුමෝදන් වීම තුළින් ප්‍රාර්ථනීය බෝධියකින් උතුම් අමාමහ නිවනින් සැනසෙත්වා! කියන ප්‍රාර්ථනාව ඇතිකරගෙන මේ ගාථා කියන්න.

‘එත්තාවතා ව අමොහනි...’

149 වන වේදිකාව

149 වන දේශනය

(පහන් කණුව ධර්ම දේශනා අංක 104)

‘නමො තස්ස භගවතො අරහතො සමමා සමබුද්ධස්ස’

ඉධ වස්සං වසිස්සාමි
ඉධ හෙමනන ගිමිහිස්ස
ඉති බාලො විචිනෙතති
අනතරායං න බුජ්ඣති’ති

– ධම්මපද, මග්ග වග්ග.

සද්දහැවත් පින්වතුනි,

අනාගත සැලසුම් රාශියක් තුළයි සාමාන්‍යයෙන් ජීවිතයක් ගෙවෙන්නේ. ඒ සැලසුම් ඉෂ්ට කරගැනීමේ මාර්ග ගැනම හිතනවා මිසක් ඒවාට එන්න පුළුවන් බාධක ගැන හිත යෙදීම බොහෝ විට අඩුයි. ඒක නිසාම හදිසි බලාපොරොත්තු කඩවීම් වලින් කෙනෙකුට දුකට පත්වෙන්න සිද්ධවෙනවා. ජීවිතයේ යථාතත්ත්වය කල්ඇතිව අවබෝධ කරගෙන තිබීම එබඳු අවස්ථා වල ඇතිවෙන්න පුළුවන් කම්පන ආදිය අඩුකරගන්න උපකාර වෙනවා. අන්න ඒ උපදේශයයි අද අපි මාතෘකා කරගත්තු මේ ගාථාවෙන්, ඊට අදාළ කථාන්දරය තුළත් තියෙන්න.

මේ ගාථා ධර්මය බුදුපියාණන් වහන්සේ සැවැත් නුවරදී දේශනා කර වදාළේ මහාධන වාණිජ කියන නමින් ධර්මයේ හැදින්වෙන එක්තරා කෝටිපති ව්‍යාපාරිකයෙකුටයි. මේ ව්‍යාපාරිකයා රතු වස්ත්‍ර තොගයක් පන්සියයක් කරන්න වල පටවාගෙන බරණැස් නුවර ඉඳලා සැවැත් නුවරට වෙළඳුමේ ආපු කෙනෙක්. ගඟින් එතෙර වෙන්න ලැස්ති වෙලා, හෙට දවසේ ගඟින් එතෙර වෙන්න ඕන කියලා ඉන්න වෙලාවේදී මහරු දැඩි වර්ෂාවක් වැහැලා ගඟ පිරිලා හත් දවසක්ම ගගෙන් එගොඩ වෙන්න බැරුව තිබුණා. ඒ අතර නුවර වැස්සනුත් නැකැත් කෙළි කෙළිමින් කාලය ගතකළා. ඒ වෙළෙන්දා තමන්ගේ වෙළෙඳුම් කටයුතු කරගන්නත් බැරිවුණා. ඉතින් මේ වෙළෙන්දා කල්පනා කරනවා ‘දැන් මම ආපහු ගියත් එතනත් සිදුවෙන්නේ ප්‍රමාදයක් පමණයි. වස්සාන සෘතුවත්, හේමන්ත සෘතුවත්, ග්‍රීෂ්ම සෘතුවත් මෙහිම ගතකරලා වෙළභෙලඳුම් කටයුතු කරගන්න එක හොඳයි’ කියලා සිතිවිල්ලක් මේ වෙළෙන්දාට ඇතිවුණා.

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

බුදුපියාණන් වහන්සේ එද පිණ්ඩපාතයේ වඩින අතරේ මේ වෙළෙන්ද ඒ ස්ථානයේ සිටිනවා දැක්කා. ඒ වගේම වෙළෙන්දගේ හිතත් බුදුපියාණන් වහන්සේට පෙනුණා. පෙනිලා මඳ සිතාවක් පල කළා. ධර්මයේ කොතෙකුත් අවස්ථා වල සඳහන් වෙනවා වගේ එවැනි අවස්ථා වලදී පිටිපස්සෙන් එන ආනන්ද හාමුදුරුවෝ බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් අසනවා ඒ මඳ හිතාවට හේතුව. එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා ‘පේනවාද ආනන්ද මෙන්න මේ මහාධන වාණිජ කියන මේ වෙළෙන්ද?’ ‘එසේය’ කිව්වහම ‘දැන් මෙයා හිතනවා වර්ෂා සාකුවත්, හේමන්ත සාකුවත්, ශ්‍රීෂ්ම සාකුවත් මෙතනම ගතකරනවා කියලා. එහෙම හිතුවට මෙයාට පේන්නෙ නැත තමන්ගේ ජීවිතයට තියෙන අන්තරාය’ එතකොට ආනන්ද හාමුදුරුවෝ අහනවා ‘ස්වාමීනි එවැනි අන්තරායක් පේනවද?’ කියලා. ‘එසේය’ කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ වදළා ‘තව හත් දවසක් විතරක් ජීවත් වෙලා හත්වෙනි දවසේ මාරයාගේ කටට වැටෙනවා’ කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා ධර්මයේ නොයෙක්, කොතෙකුත් අවස්ථා වල සඳහන් වෙන වටිනා ගාථා දෙකකුත් ප්‍රකාශ කළා. එයින් එක ගාථාවක් විශේෂයෙන්ම අප සිහිපත් කරගතයුතුයි. ඒක විශේෂයෙන් සංඝයා වහන්සේලා සඳහා දේශනා කළ නමුත් අපි කාටත් උපකාර වෙන ගාථාවක්.

අජේෂව කිව්වං ආතප්පං - කො ජඤ්ඤ මරණං සුවෙ
නහි නො සංගරං තෙන - මහා සෙනෙන මච්චුතං.

මේ ගාථාව සිංහලට නැගුවොත් මේ ආකාරයට දක්වන්න පුළුවන්.

කළයුතු කිස කරව අදම - මරණය විය හැකිනො හෙටම
නැහැ නොවැ කළහැකි ගිවිසුම - මහ සෙන් ඇති මරු සහ එම

මාරයන් එක්ක ගිවිසුම් ඇතිකරගන්න බැරි නිසා කරන්න තියෙන දේ අදම කරගන්න ඕන කියන ඒ ගාථාව බුදුපියාණන් වහන්සේ ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේට වදළා. ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේට ඇතිවුණ කරුණාව නිසා අහනවා බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් ‘මම ගිහිල්ලා එහෙනම් මේ කාරණය ඒ වෙළෙන්දට කියන්නද?’ කියලා. බුදුපියාණන් වහන්සේ අවසර දුන්නා ‘හොඳයි එහෙනම් ඒ ගැන විශ්වාසයක් ඇතුව යන්න’ කියලා. ඉතින් ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේත් ඒ වෙළෙන්ද කුඩාරම් ගහගෙන ඉන්න තැනට පිණ්ඩපාතෙ වැඩියා.

වෙළෙන්දන් පිණ්ඩපාතෙ පූජා කළාට පස්සෙ ආනන්ද භාමුදුරුවෝ අහනවා ‘කොව්වර කාලයක් උපාසක උන්නැහේ ඉන්න බලාපොරොත්තු වෙනවද?’ කියලා. එතකොට කිව්වා ‘මම මෙන්න මෙහෙම අදහස් කරගෙන ඉන්නවා. මම මේ වෙළඳමේ ආවෙ ඇත ඉඳලා. ආපනු යන එක ප්‍රමාදයක් පමණක් වෙන නිසා මෙහෙම නැවතිලා අවුරුද්ද පුරා වෙළඳම් කරන්න ඕන කියලා හිතුවා’ කියලා. එතකොට ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා ‘උපාසකය ජීවිතය පිළිබඳ අන්තරාව කොයි වෙලාවෙ එනවද කියලා කෙනෙකුට දැනගන්න බැරි දෙයක්’. එතකොට වෙළෙන්ද අහනවා ‘එහෙම අන්තරායක් තියෙනවද ස්වාමීනි?’ කියලා. ‘එසේය සන්දිනක් තුළ අන්තරායක් තියෙනවා’ කියලා කිව්වා.

එයින් යම්කිසි සංවේගයක් ඇතිකරගෙන මේ වෙළෙන්ද බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රමුඛ සංඝයාවහන්සේලාට දනයට ආරාධනා කළා. හත් දවසක් බුද්ධ ප්‍රමුඛ සංඝයාවහන්සේලාට දනය පූජා කරලා අවසානයේදී බුදුපියාණන් වහන්සේ අනුමෝදනා බණක් දේශනා කළා. ඒ අනුමෝදනා බණට අදළ ගාථාව තමයි අපි කලින් ප්‍රකාශ කළේ. බුදුපියාණන් වහන්සේ වදාළා ‘උපාසකය, කෙනෙකුට මේ විදියට සැලැස්මවල් හදගෙන ඉන්න බෑ මම අසුවල් කාලයේ, අසුවල් තැන ඉන්නවා. අසුවල් වර්ෂා කාලයේ මෙතැන ඉන්නවා. අසුවල් සීතල කාලයේ මෙතන සිටිනවා. ශ්‍රීෂ්ම කාලයේ මෙතන සිටිනවා කියලා ඒ විදියට සැලැසුම් හදගෙන හිටීමට අවස්ථාවක් නැහැ. අතරතුර කොයි විදියේ ජීවිත අන්තරායක් වෙනවද කියලා දන්නෙ නැහැ. ඒක නිසා නුවණැති පුද්ගලයා ඒ වගේ දේවල් වලට නෙවෙයි සිත යොදන්නේ. තමන්ගේ ජීවිතයට ඇති අන්තරාය ගැනයි’ කියලා ඒ කාරණය හකුලා දක්වන ගාථාව තමයි අපි අර මුලින් මතක් කළේ.

ඉධ වසං වසිස්සාමි
ඉධ හෙමනන ගිමහිසු
ඉති බාලො විවිනෙනති
අනතරායං න බුජ්ඣති

‘මම මෙතන වර්ෂා කාලයෙ ගතකරනවා. මෙතන ශීත කාලයෙ ගතකරනවා. මෙතන ශ්‍රීෂ්ම කාලය ගතකරනවා’ කියලා බාලයා - මෝඩයා හිතාගෙන ඉන්නවා. සැලසුම් කරනවා. අනතරායං න බුජ්ඣති, නමුත් තමන්ට ඒ අතරතුර එන්න පුලුවන් අන්තරාව ගැන අවබෝධයක්

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

නැත. මේ දේශනාව අහලා අර මහාධන වාණිජ කියන ව්‍යාපාරිකයා සෝවාන් ඵලයට පත්වුණා කියලා කියවෙනවා. ඊළඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ ආපසු වැඩමකරනකොට පසුගමන් කරලා 'මට ටිකක් හිස රිදෙනවා වගේ' කියලා ඇවිත් ඇදේ හාන්සි වුණා. ඒ හාන්සි වුණා නැගිටිවේ තුසිත භවනේ. ඒ අන්තිම නින්ද. නින්දෙදීම කාලක්‍රියා කරලා තුසිත භවනේ උපන්නා. ඒ විදියටයි ඒ කථාන්තරය අවසාන වන්නේ. මේ ගාථාවේ කියවෙන්නා වගේම ඒ බුදුපියාණන් වහන්සේට පෙනුනා අර ව්‍යාපාරිකයාගේ සැලැස්මේ යම්කිසි අඩුපාඩුවක්. ඒ සැලැස්මවල් ගහගත්තට මොකද ඒ අතරතුර එන මරණය දැක්කෙ නැහැ. ඒ කාරණය මතක් කරන්නයි එතකොට ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේ කරුණාවෙන් එතනට වැඩම කළේ.

ඒකෙ ප්‍රතිඵලයක් හැටියට ඒ ව්‍යාපාරිකයාගේ සැපය පිළිබඳ යම් බලාපොරොත්තු තිබුණානම් ඒක ඉෂ්ට කරගන්න උපකාර වෙන ධර්මමාර්ගයට අවතීර්ණ වෙන්න අවස්ථාව සැලසුණා. මේ පිළිබඳව පැරැන්නන්ගේ ගාථාවක් තිබෙනවා,

ව්‍යාපාරා සඛිභුතානං - සුඛඝ්ථාය විධියරෙ
සුඛඤ්ච න විතා ධම්මං - තසමා ධම්ම පරොපරො

'හැම සත්ත්වයන්ගෙම ව්‍යාපාර, සැප සඳහායි යෙදෙන්නේ. ක්‍රියාත්මක වෙන්නේ. නමුත් ධර්මයෙන් තොර සැපයක්නම් නැත. ඒක නිසා ධර්මයට ලැදිව කටයුතු කරන්න' කියන එකයි ඒකෙ තේරුම. දැන් මෙතනත් අපට හිතාගන්න තියෙන්නේ ඒ ව්‍යාපාරිකයාට අවසාන වශයෙන් පිහිටවුණේ ධර්මයයි. එතන ව්‍යාපාර කියන එකේ ගැඹුරු අර්ථය ගත්තොත් - ව්‍යාපාර කියන්නේ නිරත වීම, යෙදී සිටීම. වෙළෙඳ ව්‍යාපාරයක් හෝ වේවා, වෙන ව්‍යාපාරයක් හෝ වේවා සත්ත්වයා යම්කිසි දේක නිරත වෙනවානම් ඒ නිරත වෙන්නේ සැප බලාපොරොත්තුවෙන්. සැපය ගැන බුදුපියාණන් වහන්සේ වදාරන්නේ ධර්මයෙන් තොර සැපතක් නැති බවයි. විශේෂයෙන්ම ලෞකික වශයෙන් හිතන සැපට වඩා ඉතාමත්ම උතුම් සැප, ධර්මානුකූලව ධර්මයට ලැදිවීම තුළින් ලබාගන්න පුළුවන් බව. ඒ නිසා ඒ කාරණය ගැනයි වඩාත් අප්‍රමාද වෙන්න ඕන.

එක් අවස්ථාවක මේ අප්‍රමාද වීම පිළිබඳව බුදුපියාණන් වහන්සේ තමන්ගේ ඥාතීන්ට අවවාද කළ කථාන්දරයක් ධර්මයේ සඳහන් වෙනවා.

එක්තරා පොහොය දවසක බුදුපියාණන් වහන්සේ කපිල වස්තුවේ නිග්‍රෝධාරාමයේ වැඩ වසන අවස්ථාවේ ශාක්‍යයින් පිරිසක් බුදුපියාණන් වහන්සේ දකින්නට ආවා. බුදුපියාණන් වහන්සේ අහනවා ‘ශාක්‍යයනි, පොහොය අටසිල් රකිනවාද?’ කියලා. ‘අපි ඇතැම් දවසක පොහොය අටසිල් රකිනවා. ඇතැම් දවසක නැහැ’ කියලා පිළිතුරු දුන්නා. එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ වදලා ‘මේ තරම් සෝක භය, මරණ භය සහිත ජීවිතයක, අපි ඇතැම් දවසක පොහොය අටසිල් රකිනවා, ඇතැම් දවසක රකින්නේ නෑ කියන කියමන ශාක්‍යයෙනි, නුඹලාගේ ලොකු නොලැබීමක්. ලොකු අවාසනාවක්’ කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළා. ඉඳහිටලවත් මේක කරන එක ලොකු දෙයක් කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රශංසා කළේ නැහැ. ඒ වෙනුවට අන්න අර ඉඳහිටලා කියන එක දෝසයක් වශයෙන් පෙන්නවා ‘මේ තරම් ශෝක භය, මරණ භය සහිත ජීවිතයක අපි ඉඳහිටලා හිතුවොත් මේක කරනවා. හිතුවොත් නොකර ඉන්නවා කීම බොහොම අලාභයක්’ කියලා.

ඊළඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ ධර්මයෙන් ලැබිය හැකි සැනසීම ගැන වදලා. ‘ශාක්‍යයනි, යම්කිසි කෙනෙක් අකුසලයට නොවැටී තමන් කරන කර්මාන්තයකින් දවසකට අඩ කහවනුවක් උපයා ගන්නවා. ඒ තැනැත්තා පිළිබඳව මොකද හිතන්නේ? ඒ තැනැත්තා දැක් උට්ඨාන වීර්යය ඇති කෙනෙක් කියලා කියනවාද?’ ‘එසේය ස්වාමීනි’. ඊළඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ ක්‍රමක්‍රමයෙන් අහනවා ‘ඒ වගේ එක කහවනුවක් ලබාගන්නවානම්? කහවනු දෙකක්, තුනක්, හතරක්? දහයක්?’ ඔය විදියට අහගෙන යනවා. ඒ හැම එකකටම ‘එසේය’ කියනවා. ඊළඟට ‘ඒ පුරුෂයා ඒ විදියට දවසක් පාසා කහවනු සියක්, දහක් ලබාගෙන හැකි පමණ ඉතුරු කරගෙන මහාභෝග සම්පත්තියක්, ධන සම්පත්තියක් රැස්කරගන්නවා. ඒ රැස්කරගත්තු ධනය උපකාර කරගෙන ඒ පුද්ගලයා එක රැයක් හෝ එක දවලක්, එක අඩ රැයක් හෝ එක අඩ දවලක් ඒකාන්ත සුඛයෙන් යුතුව, තනිකර සැපයෙන් යුක්තව වාසය කරනවාද? වාසය කරන්න පුළුවන්ද අවිචර භෝග සම්පත්තියක් ලබාගෙනත්?’ ‘නැත ස්වාමීනි’. ‘මොකද?’ කියලා ඇහුවහම කියනවා ‘ස්වාමීනි මේ කාම වස්තූන් කියන ජාතිය අනිත්‍යයි, හිස්. මේවා කෙනෙක් මුළාකරවනසුලු දේවල්’ කියලා ශාක්‍යයින්ට වුණත් ඒක පිළිගන්න සිද්ධ වුණා.

ඔන්න ඊළඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා තමන්ගේ ධර්මය තුළින් සැපය ලබාගන්න ආකාරය. ‘ශාක්‍යයීනි, දැන් මගේ ශාසනයේ යම් ශ්‍රාවකයෙක් මම උපදෙස් දෙන ආකාරයට අවුරුදු දහයක් ඒ අනුව පිළිපැද්දෙන් ඒ තැනැත්තාට පුලුවන් අවුරුදු සියයක්, දහසක්, ලක්‍ෂයක් ඒකාන්ත සැපයෙන් වාසය කරන්න’ කොහොමද ඒක තේරුම්කරන්න? සකදගාමී, අනාගාමී, සෝවාන් ආදී මාර්ග ඵල ලබලා සුගතිගාමී වෙලා, ධ්‍යාන සහිතවනම් බුන්ම ලෝකයෙන් උපදින්න පුලුවන්. එහෙම නැත්නම් දිව්‍යලෝකේ ඉපදිලා වර්ෂ සිය දහස් ගණන් සැප ලබනවා බුදුපියාණන් වහන්සේ දැක්වූ ඒ ප්‍රතිපත්තියෙන්. අවිචර අර හෝග ස්කන්ධයක් ලබාගෙනත් එක රැයක්, එක දවාලක් ඒකාන්ත සැපයෙන් ඉන්න බෑ. නමුත් දස අවුරුද්දක් බුදුපියාණන්ගේ උපදෙස් අනුව මේ ශාසනික ප්‍රතිපත්තිය රැකලා දීර්ඝ කාලයක් අර විදියට සුගති සැප විදිනවා. එතනින් නැවැත්තුවේ නැහැ බුදුපියාණන් වහන්සේ ඊළඟට ප්‍රකාශ කරනවා ‘ශාක්‍යයෙහි, යම් කෙනෙක් දස වර්ෂයක් තිබියේවා! අවුරුදු නවයක්, අවුරුදු අටක්, හතක්, හයක්, පහක්, හතරක්’ ඔහොම කියාගෙන ගිහිල්ලා ඊළඟට ‘එක වර්ෂයක්’ ‘මාස දහයක්, නවයක්, අටක්’ ඔය විදියට ගණනින් බස්සගෙන ගිහිල්ලා ‘අඩ මසක් වුණත් මේ මා කියන හැටියට පිළිපැද්දෙන් ඒ තැනැත්තාට අර විදියට අවුරුදු සිය දහස් ගණන්, ලක්‍ෂ ගණන් ජීවත්වෙන්න පුලුවන්’ ඊළඟට කියනවා ‘එපමණක් නොවෙයි. දහ දවසක් මා කියන හැටියට ජීවත් වුණොත්, නව දවසක්, අට දවසක්’ ඊළඟට අන්තිමට කියන්නේ කොහොමද? ‘අඩ දවසක්, අඩ රැයක්’ එතන හරියටම ඔන්න ඔය උපෝසථ කාරණයට සම්බන්ධ කරලයි දේශනා කරන්නේ.

ඒ පෝය උපෝසථ වස් රකිනකොට ඉමං ව රත්තිං - ඉමං ව දිවසා, අද මේ රාත්‍රියේ, අද මේ දවල් මම මේ රහතන්වහන්සේලාගේ ප්‍රතිපත්තියට ළං ව ජීවත් වෙනවා කියලා අධිෂ්ඨාන කරන ගතියක් තියෙනවානෙ. ඒක අනුවයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළේ ‘ඒ විදියට එක රැයක්, එක දවාලක් පවා මා කියන හැටියට පිළිපැද්දෙන් ඒ තැනැත්තාට පුලුවන් අර තරම් වර්ෂ සිය දහස්, ලක්‍ෂ ගණනක් ඒකාන්ත සැපයෙන් ජීවත්වෙන්න’ කියලා. ඒ විදියට බුදුපියාණන් වහන්සේ තමන්වහන්සේගේ ශාසන ප්‍රතිපත්තිය පිළිබඳව ප්‍රකාශ කළාට පස්සේ අර ශාක්‍යයින් කියනවා ‘එහෙනම් භාග්‍යවතුන් වහන්ස, අපි හැමදම උපෝසථ පොහොය අටසිල් රකින්නම්’ කියලා. ඒ සඳහන් කළේ ශාසනික ගුණධර්ම පිළිබඳවයි.

බුදුපියාණන් වහන්සේ මෙතනදී ගත් ක්‍රියා මාර්ගය නිසා අර වෙළෙන්දා ධර්මයට නැඹුරු වුණා. නැඹුරු වුණේ මොකද? සංවේගය නිසා. අන්න ඒකයි අපි කල්පනා කරන්න ඕන. මරණය පිළිබඳ සංවේගය ඇති අවස්ථාවේ තමයි ධර්මයට යොමු වුණේ. හත් දවසක් තුළ අන්තරාය සහිතයි කියලා කිව්වහම මේ වෙළෙන්දා දැන් ඉතින් දන් පින් කරන්න ඕනයි කියලා කල්පනා කරලා බුද්ධ ප්‍රමුඛ සංඝයාවහන්සේලාට ආරාධනා කළා. ඒ කාලය තුළ තමා තුළ දියුණු කරගත්තු ශ්‍රද්ධා, ශීලාදී ගුණධර්මත් ඒ වගේම අර සංවේගයත් පිහිට කරගත්තා. සංවේගය තුළින් හටගත්තේ මරණසතියයි. වෙළෙන්දා අර සතියක් ගෙවන්න ඇත්තේ මරණසතියෙන්. එතන පළමුවෙන්ම අපි සතිය කිව්වේ දවස් හත. දෙවනිවර සතිය කිව්වේ සිහිය. මරණසති කියන්නේ මරණය අනුව ගිය සිහියනේ. කොයි වෙලාවේ මරණය වෙනවද කියලා දන්නේ නැහැනේ! ඒක උපකාර වෙනවා වෙළෙන්දාට, භාවනාවක්ම වෙනවා. ඒ භාවනාව නිවනට ඉතාම ළගයි. මොකද නිවන කියලා කියන්නේ සියල්ල අනභරීමනේ. සියල්ල අනභරීම කියන එක අපි කැමතිවුණත් නැතත්, මරණය එක්ක කරන්න වෙනවා. ඒක හදිසියෙන් ආවොත් අපි ඒකට සුදනම් නැහැ. දේවල් අල්ලගෙන බදගෙන හිටියට ඒවා අපි යන තැනට අරගෙන යන්න බෑ කවදවත්. නමුත් මරණසතිය නිතර වඩනකොට හිතෙන් අතහරින්න පුළුවන් ශක්තියක් ඇතිවෙනවා.

එතකොට අර වෙළෙන්දාට ඒ ලෝකෝත්තර තත්ත්වය ලබාගන්න උපකාර වුණේ මරණය පිළිබඳ නැත්නම් අන්තරාව පිළිබඳ ඇතිවුණ සංවේගයත්, බුදුපියාණන් වහන්සේටත්, සංඝයාවහන්සේලාටත් දන මාන කිරීම ආදී කටයුතු තුළින් ඇති කරගත්තු ශ්‍රද්ධාදී ගුණධර්මත්, ඒ හැම එකක්ම උපකාර කරගෙනයි. ඒ වෙළෙන්දා නින්දෙන්ම කාලක්‍රියා කරලා නිදා පිබිදියාක් වගේ තුසිත හවනේ උපන්නා කියනවා. එහෙම නොකළානම් ඒ වෙළෙන්දා කොතනටද යන්නේ? අපි ඒ අතින් පැත්ත හිතලා බලමු. සාමාන්‍යයෙන් ලෝකයා සැලැස්මවල් පිට සැලැස්මවල් හදගෙන ජීවත් වෙන්නේ. ඇත්ත වශයෙන් මේ කාලේ නොයෙකුත් විදියේ කාල විපත්ති ඇති යුගයක්. අතීතයේ බෞද්ධයින් අතර වාරිත්‍රයක් තිබුණා නැගෙදරක හෝ හිතවතුන් හමුවෙන් හෝ ගියහම ගිහින් එන්නම් කියලා කියනවා. දැන් ගිහින් එන්නම් කියන්නත් බැරි තරමට මාර්ග අනතුරු බහුලයි. ඒ තරමට කොයි වෙලාවේ කොතනකදී මරණය එනවාද කියලා කියන්න බැරි තත්ත්වයක් තියෙනවා. ඒක නිසා ඇත්ත

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

වශයෙන් අර ව්‍යාපාරිකයාට පමණක් නොවෙයි අපි කාටත් ඉන්න සිද්ධවෙලා තියෙන්නේ ආසන්න සිතෙන්.

ආසන්න සිත කියන්නෙ පින්වතුනි, මේ පින්වතුනුත් අහලා ඇති මැරෙන කෙනෙකුගේ නැවත උත්පත්තිය තීරණය වෙන්නෙ ප්‍රධාන වශයෙන්ම යම්කිසි කර්ම වේගයකින්. ආනන්තරීය පාපකර්මයක් එහෙම කරලා තියෙනවානම් ආයෙ වෙනස්කරන්න බෑ අපායෙ තමයි යන්න. එහෙම ගරුක කර්මයක් නැතිනම් ඊළඟට ඉදිරිපත් වෙන්නෙ ආසන්න කර්මය. මරණාසන්නව කරපු කර්මය. මරණාසන්නව කරපු කර්මය කියලා කියන්නෙ මරණාසන්න අවස්ථාවේ ඇතිවන චේතනාවනේ. ඒක සමහර විට අතීතයේ කරන ලද එකක් සිහිවීමක් වෙන්නත් බැරි නැහැ. එහෙම නැත්නම් ඒ අවස්ථාවෙම කළ එකක්. දැන් මෙතන හත් දවසක් තිස්සෙ දනය දුන්න නිසා ඒක ආසන්න සිත හැටියට අර වෙළෙන්දාට - ව්‍යාපාරිකයාට උපකාර වුණා. ඉතින් ඒක නිසාම තමයි තුසිත භවනේ උපන්නේ. ඒක නිසා අර ආසන්න සිතෙන් ජීවත්වීම කාටත් ගැලවීමට හොදයි. ඇතැම් විට අර විදියේ බරපතල කර්මයක් තියෙනවානම් මව් මරලා, පියා මරලා එහෙම තියෙනවානම් ඒවායින් බේරෙන්න බැරි බව ඇත්ත. බොහෝ විට ඔය සංඝයාවහන්සේලා ගෙන්වලා අවසාන අවස්ථාවේ පිරිත් කියන්න, බණ කියන්න, ඒ වෙලාවේ හිත හරිගස්සන්න බලනවා. ඒ ධර්මතාව අපි මෙතෙතදී තේරුම් ගන්න ඕන. කෙනෙකුගේ අවසාන සිත සකස් කරගත්තොත් ඒක ඊළඟ භවයට ඉතාමත්ම උපකාර වෙනවා. ඉතින් සාමාන්‍යයෙන් ව්‍යාපාරිකයෙක් ලෝකය දිහා බලන්නෙ එහෙම නොවෙයි. මරණය කියන එක තමන්ට අයිති නැති දෙයක් හැටියට. අජරාමර කෙනෙක් හැටියට. ධනය ආදිය ධාර්මිකව හෝ අධාර්මිකව රැස්කිරීමේ සංකල්පයකුයි ලෝකයා තුළ තිබෙන්නේ.

බුදුපියාණන් වහන්සේ ගිහි පින්වතාට දක්වලා තිබෙන්නේ මිථ්‍යා ආජීවයෙන් වෙන්වෙලා සමායක් ආජීවය අනුව ජීවත්වෙන්න කියලා. දැන් මේ අවස්ථාවෙන් අපි ආජීව අවධිමක ශීලයෙන්, අවසාන සිල් පදය විදියට කිව්වේ 'මිච්ඡා ආජීවා' කියලා. මිථ්‍යා ආජීවයෙන් වෙන් වෙන්න ඕන. නමුත් මේ කාලෙ උගතුන් බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන ඒ ආජීවය පිළිබඳ කාරණයට වඩා ඉහළින් තියන්නෙ මිථ්‍යා දෘෂ්ටික බටහිර පඬිවරු ඉදිරිපත් කළ ආර්ථික මූලධර්ම අනුව ගිහිවිච අර්ථ ක්‍රමයක්, ජීවිකාවක්. ඒ ජීවිකාවටයි තැන දෙන්නෙ. කොටින්ම කියතොත් බොහෝ විට මිථ්‍යා ආජීවයටයි. පහසුවෙන් ධනය උපයාගන්න පුළුවන්නම්, ඉක්මනින් ධනය

රැස්කරගන්න පුලුවන්නම් සතුන් මැරීම් ඊළඟට තව නොයෙකුත් විදියේ වංක ක්‍රියා, වසවිස වෙළඳම්, මත්ද්‍රව්‍ය වෙළඳම් ඔවායින් තමයි පහසුවෙන්ම ධනය රැස්කරගන්න පුලුවන්. ආදායම් ලැබෙන්නාවානම් කිසි ප්‍රශ්නයක් නැහැ. ඒක තමයි දියුණුව කියලා කියන්නේ, ප්‍රගතිය කියලා කියන්නේ. ඒ විදියේ සංකල්පයක් දැන් බොහෝ දෙනා තුළ තියෙනවා. යටත් පිරිසෙයින් විශාල ව්‍යාපාරයක් වෙලා විනාශ වුණු අවස්ථාවෙදි පුනරුඤ්ඤාපනය කියලා බොහෝ අය කල්පනා කරන්නේ අන්න අර කරපු වැරදි ටිකම ආයෙත් මතුකරලා දීමයි. පුනරුඤ්ඤාපනය පිළිබඳව කතාකරන්නේ බුද්ධ වචනය පැත්තකට දලා.

අපි කල්පනා කරන්න ඕන, මේ ලෝකයේ තියෙනවා මිනිසුන්ට පාවිච්චි ඉගැන්වීමේ යම්කිසි ක්‍රමයක්. දැන් මේ පින්වතුන් දුකියමපි, තතියමපි කියලා ඔය සරණ ගමන පාඨය කියනවා. ඒ වගේම සංඝයාවහන්සේලාට අයිති විනය පිටකයේ සංඝාධිකරණ වල යම් යම් යෝජනා ඉදිරිපත් කිරීමේදී තුන්වරක් කියවනවා. දුකියමපි, තතියමපි කියලා. රාජ්‍ය තන්ත්‍රයේත් තියෙනවා පනතක් තුන්වරක් කියවන සිරිතක්. එපමණක් නෙවෙයි වෙන්දේසියේදීත් ඇවරයි, දැවරයි, තුන්ඇවරයි කියලා කියනවා. ඔය විදියට තුන්වරක් කියන සිරිතක් තියෙනවා. ඒ වගේම අපි හිතවු ස්වභාව ධර්මය කියන එක මවක් කියලා. ඉතින් සොබාදහම් මාතාවත් යම්කිසි වෙන්දේසියක ඇවරයි, දැවරයි කියලා ඉන්න අවස්ථාවක් මේක. ඇවරයි, දැවරයි කියලා කිව්වේ මොකකටද? මේ පින්වතුන් අහලා තියෙනවා අතීතයේ ඉඳලාම මේ දිවයින හඳුන්වන්නේ ධර්ම ද්විපය, පෙරදිග සාගරයේ මුතු ඇටය හැටියට. බුදුපියාණන්ගේ පාද ස්පර්ශයෙන් මේ පින්වතුන් ඔය වදින පුදන අටමස්ථාන, සොළොස්මස්ථාන තුළින් තමයි මේ දිවයින මුතු ඇටයක් වුණේ. එතකොට මෙන්න මේ මුතු ඇටයයි, මෙන්න මේ සොබාදහම් මැණියනුයි වෙන්දේසි කරන්න ලැස්ති වෙන්නේ. තාම ඇහෙන්නේ අන්න අර යක්‍ෂ රාක්‍ෂසයින්ගේ ඉල්ලුම්. මේ මුතු ඇටයේ නියම වටිනාකම ඇහෙන්නේ නැහැ. එතකොට මේ නියම වටිනාකම අනුව ජීවිතය පවත්වමින් ඒ වටිනාකම අනුව මුතු ඇටය ඉල්ලුවේ නැත්නම් තුන් ඇවරයි කියනකොට මේ මුළු මහත් දිවයිනම සුනාමිය රැල්ලකින් යට වෙනවා ඇති. ඒක පොඩ් දෙයක්. ඊට සම්බන්ධ යම්කිසි සිද්ධියක් ජාතක පොතේ සඳහන් වෙන බොහොම දෙනා දන්නා ජාතක කථාවක තිබෙනවා.

ඊට අමතරව විද්‍යාත්මක වශයෙන් පිළිගත්තු සිද්ධියකුත් දක්වන්න පුළුවන්. මීට ගතවර්ෂයකට පමණ කලින් එඩ්ගා කේසි නමින් ඇමෙරිකාවේ හිටියා එක මහත්මයෙක්. එතුමා කතෝලිකයෙක්. වැඩි නිද්‍රාවකට පත්වෙලා අතීත ජීවිත පෙනෙන - තමන්ගේ පමණක් නොවේ අනිත් අයගෙන් අතීත ජීවිත පෙනෙන - කර්මය කියන වචනය ඵදිනෙද ජීවිතයේ නොදන්න, නමුත් කර්මය කියන වචනයට අදාළව අතීත ජීවිත පිළිබඳව යම් යම් ධර්මතාවන් ප්‍රකාශ කළ තැනැත්තෙක්. ඒ තැනැත්තා ප්‍රකාශ කළ එක කියමනක තියෙනවා මෙයට වර්ෂ දහස් ගානකට උඩදි අත්ලාන්තික සාගරයේ - ඇත්ලාන්තික් නමින් මහාද්වීපයක් තිබුණ බව. ඒ මහාද්වීපයේ මනුෂ්‍යයින්ගේ වැරදි ජීවිතා ක්‍රම නිසා එය මුහුදට යටවෙලා මුහුදුබත් වුණා - එහෙම පිටින්ම ගිලී ගියා කියලා. ඉතින් අපට මෙන් මේ මුතු ඇටය ගැන කියන්න තියෙන්නේ ඒකයි. මේක වෙන්දේසි කිරීමේදී අපට වැඩිපුර ඇහෙන්නේ නොවටනා ඉල්ලීම්. මේකෙ නියම වටිනාකමට අනුව, නියම බෞද්ධ වටිනාකම් අනුව, සමයක් ආජීවයට මුල් තැන දීලා මේ දිවයින ආරක්‍ෂා වෙන විදියට - මේ මුතු ඇටයේ වටිනාකම් කියන්න ඉදිරිපත් වෙන කෙනෙක් නැතිවා වගේ. ඒ වෙනුවට අර පුනරුත්ථාපනය නමින් හැඳින්වෙන්නේ මේ මිථ්‍යා ආජීවයම නැවත මතු කරලා ඊළඟ රැල්ලට යට වෙන්නයි. ඔය විදියේ තත්ත්වයක් තියෙන්න. එහෙම දෙයක් කියන්න වෙන්න මොකද?

අපි මේ ශික්‍ෂාපදය වාරිත්‍රයක් වශයෙන් දෙන එකක් නොවෙයි මේ මිථ්‍යා ආජීවයෙන් වැළකීම කියන එක ගැන අපි නුවණින් කල්පනා කරන්න ඕන. එතකොට මේ සිදුවීම කල්පනා කරන්න වෙන්න සංකේතයක් හැටියට තමයි. ඒ තරම් ඒ ප්‍රබල රැල්ලකටත් ඔරොත්තු දුන්න අර පිළිමවහන්සේලා අපට යම්කිසි නිහඬ බණක් කියනවා, ලෝකයේ සනාතන වටිනාකම් මොනවද කියලා. ඒක අපි අවබෝධ කරගන්නට ඕන. ඒ තුළින් අර ආර්ථික මූලධර්ම මොනවා වුණත් මේ රට නගා සිටුවීම කියලා අර කරපු වැරදීම ආයෙන් මතුකරගෙන, ඒක තුළ මනුෂ්‍යයින් නොමඟට අධර්මයට මිථ්‍යා ආජීවයට නැඹුරු කිරීම නෙවෙයි කරන්න තියෙන්නේ. කළ වරද වටහාගෙන ඒ වැරදි හරිගස්සගෙන මිච්ඡා ආජීවය, සමයක් ආජීව පැත්තට හරවන්න යම් ටෙටරියයක් වචනයකින් හරි උදව්වක් දෙනවානම් අන්න ඒ තැනැත්තා තමයි මුතු ඇටයේ නියම වටිනාකම ලෝකයට කියාපාන්නේ.

එතකොට අපි මේ ඉඟියෙන් වගේ කෙටියෙන් කියන දේ මේ පින්වතුන් ගැඹුරින් තේරුම් ගන්නට ඕන. බුද්ධ කාලයෙන් පටන්ගත්තත් අපි ජීවත් වෙන මේ යුගය ගැන සිතන්නට ඕන. මේ තරම් ව්‍යාසනයකින් අර පිළිමවහන්සේලා ඉතිරි වුණේ මොකද කියලා මහා ආශ්චර්යවත් දෙයක් හැටියට නිතර කතාකරන බව ඇහෙනවා. උන්වහන්සේලා නිහඬ බණක් කියනවා. මොකක්ද ඒ? මේ ලෝකයේ සනාතන ධර්මය පෙන්නුම් කරන සංකේතවල තමයි නියම වටිනාකම තියෙන්නේ. නමුත් අපි ආර්ථික මූලධර්ම අනුව බලනවානම් ඒවාට තැනක් නැහැ. ඒවා පමණක් නෙවෙයි අපි මේ ඉද්ධාවෙන් බොහොම වදින පුදන වෛත්‍යය ආදිය පිළිබඳවත් ආර්ථික මූලධර්ම අනුවනම් බලන්න ගියොත් ඒවා තක්සේරු කරන්නේ ඒවායේ තියෙන ගඩොල් ගණන අනුව. ඒ ගඩොල් වලින් කොච්චර ගෙවල් නැති අයට ගෙවල් හදන්න පුලුවන්ද. එහෙම පුළුවන්කම තියෙද්දි මේවා ගොඩගහලා තියෙන්න මොකද? ඔන්න ඔය විදියේ තර්ක වලට පවා ආර්ථික මූලධර්ම අනුවනම් යනවා. නමුත් ලෝකයාගේ සිත්සතන් පුබුදු කිරීමේ ශක්තිය, ඒ ආගමික සිහිවටන වල, සංකේත වල ඇති බව ඒ අයට තේරෙන්නේ නැහැ. එතකොට ඒ ටික මතක් කරදෙන්නයි අර ආශ්චර්යවත් විදියට රැළ පහරවල් වලින් අනිත් දේවල් විනාශවෙද්දී, පිළිමවහන්සේලා ආදී ඒ ආගමික සංකේත ඉතුරු වුණේ.

එතකොට ඒ නිහඬ බණත් තේරුම් නොගෙන අපි තවදුරටත් අන්න අර මිථ්‍යා ආජීවවලට රුකුල් දෙනවාද? එතනදී අපි කල්පනා කරන්න ඕන මහාධන වාණිජ අර විදියටම ජීවිතය ගෙව්වානම් ඒ තැනැත්තාගේ උපත කොතනක වේවිද? නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේත් ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේත් ඇවිල්ලා ජීවිතය පිළිබඳව සංවේගය මතුකරලා දීලා නියම වටිනාකම පෙන්නුම් කරලා දුන්නා. සැපයනම් බලාපොරොත්තු වෙන්නේ ඒ සැපය ලබා ගැනීමට උපකාර වෙන්නේ මොකක්ද? ඊළඟට දැන් ව්‍යාපාරික ලෝකයේ හැම කෙනෙක්ම ලොකුවට සලකන්නේ තමන්ගේ අයවැය පිළිබඳ ගණන් පොතයි. මේ අයවැය ව්‍යාපාරිකයින්ගේ අයවැය පොත කියන එක මුහුණුවල් දෙකක් ඇති එකක්. එක මුහුණුවරක් පෞද්ගලිකව ඒ ආදයම් වියදම් පිළිබඳ පොත. සමහර විට ආදයම් බදු දෙපාර්තමේන්තුවට වෙත මුහුණුවරක්. ඉතින් ඒ විදියේ අයවැය පොතක් අවසාන මොහොතේ ඉදිරිපත් වුණොත් ඒ තැනැත්තා සමහර විට අපායට යන්නත් ඉඩ තියෙනවා. මොකද දෙවෙනි හතරවෙනි ශික්ෂාපද කැඩීවිච වග මතක්වෙනවා. ඒ නිසා

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

අවසාන මොහොතෙදී සිහිපත්කරගන්න තියෙන්නෙ අන්න ඒ අයවැය පොත නෙවෙයි පින් පොතයි. අතීතයේ දුටුගැමුණු රජතුමා ආදී රජ දරුවන් අවසාන අවස්ථාවේ සිහියට නගාගත්තේ අර කියාපු ආසන්න සිත සකස් කරගැනීමට උපකාරයක් වශයෙන් පින්පොත්. එපමණක් නෙවෙයි ඒ රජදරුවන් තමන්ගේ රජමාලිගා ආදිය ගැන නෙවෙයි සැලකුවේ. ඉතිහාසයේ සඳහන් විස්තරයක් මේ පින්වතුන් අහලා තියෙනවා රුවන්වැලි මහා සෑය අවසාන කරගන්න බැරිවුණ නිසා සද්ධාතිස්ස රජතුමා, තමන්ගේ මරණාසන්න සහෝදරයාගේ හිත සකස්කිරීමට රුවන්වැලි මහා සෑයේ අනුරුවක් සකස් කරලා පෙන්නුවා ඒ සහෝදරයාගේ සිත සකස් කරගැනීමට. ඒකෙනුත් පෙන්නුම් කරන්නේ ආගමික සංකේත කෙනෙකුගේ සිත සකස් කරගන්න උපකාර වෙන ආකාරයයි. ව්‍යාපාරිකයෙක් හෝ වේවා නොවේවා අපේ මූලික පරමාර්ථය වියයුත්තේ ධර්මය තේරුම් ගැනීමයි. ආර්ථික මූල ධර්මය අනුව අර කියාපු ධනය ගොඩගසාගැනීම නෙවෙයි. මේ දීර්ඝ සංසාරයේ හැම ව්‍යාපාරයකම පරමාර්ථය සැපයනම් ඒ සැපය තියෙන්නෙ ධර්මය මුල් කරගෙනයි.

දුනාදී පින්කම් කරන පින්වතුන්ට නිතර අහන්න ලැබෙන ගාථා පාඨයක් - කයිරාථ ධිරො පුඤ්ඤනි - යො නිධි අනුගාමිකො. තමන් අනුව යන අනුගාමික නිධානයක් වන පින් කරන්න කියලා. එතකොට ධර්මානුකූලවනම් තමන්ගේ නිධානය දන, ශීල, භාවනාදියෙන් රැස්කරගත්තු පින්. එව්වරයි අරන් යන්න. අනිත් මොන තට්ටු ගොඩනැගිලි හැදුවත්, මොන දේවල් හැදුවත් මරණ අවස්ථාවේ ඒවා ඔක්කොම අතහැරලා යන්න වෙනවා. එපමණක් නොවෙයි ගංවතුර, ගිනි උවදුරු ආදී ඒවායින් ජීවත් වෙන කාලෙදීත් ඒ තමන්ගේ නිධාන විනාශ වෙලා යන්න පුලුවන්. ඒවා තැන්පත් කරපු බැංකු, ආදියත් සමහර අවස්ථා වල කඩාවැටෙනවා, විනාශ වෙලා යනවා, ගිනිගන්නවා. නමුත් තමන්ගේ විත්ත සන්තානයේ දන, ශීල, භාවනා වශයෙන් පින් රැස්කර ගත්තානම් අනුගාමික නිධානය වශයෙන් ඒවා පවතිනවා. අර මහාධන වාණිජ, නැමති ඒ ව්‍යාපාරිකයා ඒ හත් දවස තුළ රැස්කරගත්තේ ඒ ටිකයි. දන, ශීල, භාවනා පින්කම් වල යෙදීම තුළින් දූහැම් ජීවිතයක් ගතකරලා එයින් රැස්කරගත්තු අනුගාමික නිධානයයි අරන් ගියෙ. මේවා අපට පාඩම්. අපේ මේ වර්තමාන ජීවිතයේ, 'ගිහිත් එන්නම්' කියලා කියන්න බැරි තරම් අවදනම් යුගයේ, අපේ ජීවිත වලට පැරණි ධර්ම කථා තුළින් ගතයුතු පාඩම් අපි ප්‍රයෝජනගන්න ඕන. එතකොට මේ

කියාපු අනුගාමික නිධානය රැස්කිරීම තමයි බෞද්ධ පින්වතාගේ මූලික පරමාර්ථය වියයුත්තේ. සමාජ ආජීවයෙන් යුක්තව සැක පසුතැවිල්ලකින් තොරව එදිනෙදා ජීවිතය පවත්වා ගැනීමෙන් ලබන සැපයට ධර්මයේ සඳහන් වෙන්නේ අනවස්ථ සුඛ කියලා. අනවස්ථ සුඛ කියන්නේ වැරදි නැතුව ජීවත්වීමෙන් ලැබෙන සැපයයි. ඒක නැති ව්‍යාපාරිකයා, සමහර විට විශාල කෝටිපතියෙක් වෙන්න පුළුවන්. අධාර්මිකව ධනය රැස්කරගෙන ඇතැම් විට ලොකු ලොකු තනතුරුත් ලබාගන්න පුළුවන්. නමුත් අවසාන වශයෙන් තේරෙනවා තමන් 'දේශබන්ධු' වුණත් අන්තිමට 'කර්මබන්ධු' බව. අවසාන මොහොතේ තේරෙනවා තමන් කර්මබන්ධු බව. බුදුහාමුදුරුවෝ දක්වලා තියෙන්නෙ කම්මදයාද, කම්මබන්ධු. එතකොට කර්මයයි තමන්ගේ දයාදය.

මිථ්‍යා ආජීවය ආදියෙන් ඉක්මනින් ධනය ලබාගන්න පුළුවන් වුණත් අවසානයේ සංසාරික වශයෙන් බලනකොට තමාගේ පමණක් නොව තමන් ගතකරන සමාජයේ, රටේ, ප්‍රදේශයෙන් පරිහාණියක් ඇතිවෙනවා. මොකද ඒ තුළින් කරන්නෙ සමාජයට විෂ බෙදහැරීමක්. මත්ද්‍රව්‍ය බෙදහැරීම කියලා කියන්නෙ විෂ බෙදහැරීමක්. වස විෂ බෙදහැරීම කියන්නෙ විෂ බෙදහැරීමක්. මස්, මාංශ වෙළඳුම් ආදිය තුළින් කරන්නෙත් ඒකයි. දිව පින්වන්න මස්, මාංශ වෙළඳුමෙන් සත්ත්ව සාතනයට රුකුල්දීමක් වෙනවා. ඉතින් මේවාට අපි ආශීර්වාද කිරීම නොවෙයි කරන්න තියෙන්නෙ. අපි උත්සාහ කරන්නට ඕන මේ මිථ්‍යා ආජීවයට නැඹුරු වුණු අය සමාජ ආජීවයට නැඹුරු කරන්න. ඒ තුළින් තමයි කලින් කිව්ව අර මුතු ඇටයේ නියම වටිනාකම මතුකරලා තුන් ඇවරයි කියන්න කලින් මෙන්න මේ මුතු ඇටය බේරගන්න පුළුවන් වෙන්නෙ.

අපි මෙතෙක් කිව්ව කාරණා තමතමන්ගේ ජීවිතයට ළං කරගන්න ඕන. මේ මැන යුගයේ ඉඳලා ඔය බටහිරින් එන ආර්ථික මූලධර්ම අනුව කල්පනා කරන අය බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන ඒ ආජීවය පිළිබඳ කාරණා ගැන අවශ්‍යව පළකරනවා. ඒවායේ අගය තේරුම්අරගෙන නැහැ. නමුත් අපි කල්පනා කරගන්න ඕන මේ දීර්ඝ සංසාරය තුළ අපි මේ බුද්ධ වචනය අහන්නෙ නැතුව යනවානම් තිරිසනුන්ගේ ජීවිතයටයි එන්න එන්නම ළං වෙන්නෙ. දූතටම ඒ තත්ත්වය ඇවිල්ලත් වෙන්න පුළුවනි. කුසලාකුසල, හොඳ නරක, පින් පව් ආදී ගුණධර්මයක් ගැන තැකීමක් නැතුව පහසු ජීවන ක්‍රම සොයාගෙන

යනවානම් හමුවන පහසුම ක්‍රමය තමයි අතීත නොදියුණු ගෝත්‍රිකයන් අතර තිබුණේ. පහසුම අර්ථ ක්‍රමය. මොකක්ද ඒ? එක සැරේටම ප්‍රශ්න දෙකක් විසඳෙනවා. ආහාර ප්‍රශ්නයත් විසඳෙනවා. ජනගහන ප්‍රශ්නයත් විසඳෙනවා. මොකක්ද? ඔවුනොවුන් මරාගෙන කෑම. ඒ නොදියුණු ගෝත්‍රිකයින් අතරේ අතීතයේ තිබුණේ ඒ විදියේ චාරිත්‍රයක්. දැනත් තිරිසන් ලෝකයේ තියෙන්නේත් ඒකයි. එකිනෙකා මරාගෙන කෑම. ඒ විදියට මරාගෙන කෑම කියන එක කායික වශයෙන් කරන ක්‍රියාවක් පමණක් නොවෙයි සිතිනුත් ඒ විදියට අනිත් අය ගොදුරුකරගන්න පුළුවන් ඊර්ෂ්‍යාව තුළින්. අනිත් අය ගොදුරු කරගන්නවා මහා භයානක අන්දමට. ඒ වගේම ධර්මය නැතිවෙනකොට තිරිසන් සතුන් අහාරය සඳහා එළවළු හැටියට සලකා මරාගෙන කන අයත් සිටිනවා. ඒ තමයි ධර්මය නැති තැන්වල කෙරෙන දේ.

මන්න මය විදියේ වැරදි සංකල්පනා අනුව ගියොත් තව තවත් පරිහානියට යන බව අපි කල්පනා කරගන්නට ඕන. අපි ධර්මානුකූල වටිනාකම් අනුව අපේ ජීවිතය ගතකරතොත් ඒක ලෝකයාටත් ආදර්ශයක්, ශාන්තියක් වෙනවා වගේම තමතමන්ටත් යහපතක් වෙනවා. මහා ව්‍යාපාරිකයින් පිළිබඳව අහන්න ලැබෙන සමහර කථාන්තර යම් යම් සත්‍යතාවල් තියෙන බවත් අපට දැනගන්න ලැබෙනවා. සමාජයේ යන සමහර කටකථා. සත්‍ය සිද්ධි බව පෙනෙනවා. මෙහෙම කිවුවොත් අපව වරදවලා වටහාගන්න එපා. ගෙවල් වල ඉන්නවානේ ගෙම්බා කියලා සතෙක්. මේ ගෙම්බා කියන වචනෙ හැඳිවිච හැටි අපට හරියටම කියන්න බෑ. නමුත් ගෙදරට සම්බන්ධයක් තියෙන බව පේනවා. ඇත්ත වශයෙන්ම ගෙම්බෙක් අරගෙන එළියට දැමීමහම උා වැටෙන්නේත් ගේ දිහා බලාගෙන. කොහොම හරි ටික වෙලාවක් ඉඳලා ආයෙත් එනවා. ඇවිල්ලා කොහෙද ලගින්නේ? සමහර විට සල්ලි පෙට්ටිය යට. පොත් පෙට්ටිය යට. අල්මාරියක් යට. මොකද ඒ? ඒ අයිතිකාරයා. සමහර විට ඒ ගෙදරම හිටපු ලොකු ව්‍යාපාරිකයෙක්, ලොකු ධනවතා. කෝට්ටිනියා. ටිකක් ලොකුවට ගෙම්බෙක් වෙලා එන්නෙ සමහර විට. නමුත් අන්තිමට ලැගලා ඉන්නවා ගෙවල් සුද්ද කරනකොට එළියට එනවා. එළියට දැමීමත් ආයෙ එනවා. අන්න ගෙම්බා. ගෙටමයි එන්නෙ. එවැනි පුවත් ඉදහිටලා අහන්නත් ලැබෙනවා. ඒ නැතත් අපිට ධර්මානුකූලව හිතාගන්න පුළුවන් හිත දියුණු කරන්නෙ නැතුව, ගෙදරවල් වලට ආසාව, ධනයට ආසාව ඇතිව මියගිය අය ඇතැම් විට ගෙම්බන් වෙලා උපදිනවා.

ඒ වගේම සතෙක් තමයි ගැරඬියා. මේ ගැරඬියා කියන වචනය නිරුක්ති අනුව බැලුවොත් - පාලි වචනය ඝරසඤ්ජා කියලා. ඝරසඤ්ජා කියලා කියන්නේ ඝර නයා. ඝර නයා ගැරඬියා වෙලා තියෙන බවයි ජේන්නේ. ඉතින් මේ ගැරඬියාගෙන් සිරිතත් ඒ වගේමයි. ගැරඬියත් ගේ ඇතුළට එනවා අයිතිකාරයන් වගේ. ඒත් ඔය අල්මාරි උඩ අරෙහෙ මෙහෙ රවුම් ගහනවා. එපමණක් නොවෙයි තමන්ගේ දරුවන් හුරුකල් කරන ගෙදරවල් වල ඉන්න බල්ලන් බළලුන් සමහර විට තමන්ගේම මව්පියන්. ගහලා එලවන්නේ මව්පියන්.

මව්පියන් සිහිපත් කරලා දනමාන පවත්වන පින්වතුන් සමහර විට ඒ දනයේ අවශ්‍යතා සපයා ගන්න අන්න අර විදියේ තිරිසන් ආත්ම ලබාගත්තු තමන්ගේ මව්පියනුත් සමහර විට මරනවා ඇති දන්නේ නැතුව. ඒ කොයිහැටි හෝ වේවා අන්න ඒ විදියේ සංසාරයක් මේක. අද ඊයේ පමණක් නොවෙයි බුද්ධ කාලයේ වුණත් ධර්මයෙන් ඇත්වුණහම ඔන්න ඔය විදියේ තත්ත්වයක් තමයි තියෙන්නේ සංසාරයේ. කෙනෙක් යන තැන කියන්න බෑ නියත ගති පෙනුනේ නැත්නම්. දැන් අර කෝටිපති ව්‍යාපාරික, මහාධන වාණිජ කියන ඒ වෙළෙන්දන්ම සෝවාන් ඵලයට පත්වුණාට පස්සේ දුගතියකට යන්නේම නැහැ. දිව්‍ය මනුෂ්‍ය සුගතියකමයි උත්පත්තිය. එතන කියන්නේ තුසිත භවනේ උපන්නා කියලා. යටත් පිරිසෙයින් තමන්ගේ ආසන්න සිතවත් සකස් කරගන්න උත්සාවත් වෙන්නට ඕන. ඊළඟට එයින් සෑහීමකට පත්වෙන්නේ නැතුව තමන් දමලා යන ශරීරය පිළිබඳව පමණක් නොවෙයි, මෙන්න මේ වස්තු සම්භාර - මේවා ලොකු බරක් - මේවායින් ගතයුතු ප්‍රයෝජනය නොගෙන එක්කො මසුරුකම තුළින්, එහෙම නැත්නම් අධාර්මික ක්‍රියාමාර්ග තුළින් ඒවාටම ගිජුවෙලා ජීවත් වුණොත් අන්න අර විදියට ගෙම්බෙක් වෙලා, ගැරඬියෙක් වෙලා තමන්ගෙම ගෙදරට එන්න පුළුවන් වෙනවා.

ඉතින් අපි මේ සංසාරයේ තත්ත්වය ගැන කල්පනා කරන්න ඕන, සංවේගය උපදවාගන්න ඕන. ඒක අනුව අපි බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වා වදළ මේ ධර්මමය වටිනාකම් මතුකරගන්නට ඕන. අපි මේ පොහොය අටසිල් සමාදන් වෙනවා කියලා කියන්නේ මොකක්ද? අර ශාක්‍යයින්ට බුදුපියාණන් වහන්සේ මතක් කරලා දුන්නේ ඒකයි. ශාක්‍යයින් කියන්නේ උසස් කුල පවුල්වලට අයිති අය. ඒ අය 'අපි ඉදහිටලා පොහොය අටසිල් සමාදන් වෙනවා' කියලා කිව්වහම, 'ආ!

කොව්චර එකක්ද ඔය වගේ කට්ටිය එහෙමවත් සිල් සමාදන් වෙන එක් කියලා නැවැත්තුවෙ නැහැ. 'ඒක බොහොම අවාසනාවක්, බොහොම නොලැබීමක්, ඉඳ හිටලා විතරක් අපිට හිතනොත් සමාදන් වෙනවා, හිතනොත් සමාදන් වෙන්නෙ නැහැ කීම'. ඒ විදියටයි බුදුරජාණන් වහන්සේ දැක්වුවේ. අපි කල්පනා කරන්න ඕන එතකොට නියම වටිනාකම් මොනවාද කියලා.

අතීතයේ බෞද්ධයින් තමන් කොයි කොයි විදියේ රැකියාවලේ කළත්, ජීවිතය ගෙව්වත්, පොහොය දවසට විශේෂ තැනක් දුන්නා. සිත පිරිසිදු කරගැනීම කියන එක ඉබේ වෙන්නෙ නැහැ. උත්සාහයෙන් කළ යුත්තක්. මේ ඇඳුමක් පිරිසිදු කරගන්නත් කොව්චර අමාරුයිද? සබන් ආදියත් දලා එහාට මෙහාට කරලා හුඟක් අමාරුවෙන් තමයි ඇඳුමක් පිරිසිදු කරගන්නෙ. ඒ වගේ මේ අපේ හිතේ තියෙන - අවිචේකිව ගතකරන ගිහි ජීවිතය තුළ එදිනෙදා එකරැස්වෙන කිලිටි හෝදලා ඇරලා නැවත සිත සකස් කරගැනීමක් මේ පොහොය අටසිල් සමාදන් වීම තුළ තියෙන්නෙ. ඒ පොහොය අටසිල් සමාදන් වීමේ වටිනාකම එහෙමයි. ඊළඟට එදිනෙදා ජීවිතය ගැනත් හිතලා බලන්නට ඕන. තමන් ගතකරන පැය විසි හතර පවා හැකිතාක් දුරට යටත් පිරිසෙයින් ගිහියාට අයිති පංචශීලයවත් හරියට රැකෙන ආකාරයට ගත කරන්න ඕන. ඒවගේම ඒක යන්තමින් ගැලවෙන ආකාරයට නොව පුළුල් අන්දමට කල්පනා කරලා කළ යුතුයි. දන් කාලෙ නඩු හබ වලදී සමහර විට අනියම් විදියට නොයෙකුත් ක්‍රම වලින් වැරද්ද කළත් බේරෙන්න පුළුවන්. නමුත් එහෙම නෙවෙයි පොහොය දවස වගේම අනිත් දවස් වලත් නුවණින් කල්පනා කරලා බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වා වදළ ආකාරයට ගැඹුරින් කල්පනා කරලා ඒ ශික්ෂාපද රකින්න උත්සාහවත් වියයුතුයි.

මිථ්‍යා ආජීවය ගැන අමුතුවෙන් කියන්න දෙයක් නැහැ. පංචශීලය ආරක්ෂා කිරීම ගැන කථා කරන කොට සමහරුන්ගේ මතයක් තියෙනවා අපි මත්පැන් පානය කළාට කාටවත් වරදක් කරන්නේ නැහැ කියලා. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ කුසල් අකුසල්, හොඳ නරක ගැන ප්‍රකාශ කිරීමේදී සමාජය කියලා තමන්ගෙන් ඇත්වුණු අමුතු දෙයක් ගැන කතා කළේ නැහැ. සමාජය කියලා කියන්නෙ මේ අපි අපිමයි. ඒක වෙනමම ලෝකයේ තියෙන අමුතු දෙයක් නොවෙයි. ඒක නිසාමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ තමාටත් අනුන්ටත් හිංසාකරන දේ අකුසලය හැටියට දැක්වුවේ. ගැඹුරු අර්ථයෙන් බලනකොට, දුර්දර්ශී වශයෙන්

බලනකොට තමාගේත් අනුන්ගේත් යහපතට හේතුවන ටිකමයි කුසල් හැටියට දක්වුවේ. ඒ න්‍යාය උඩයි බෞද්ධාචාර ධර්ම සකස්වෙලා තියෙන්නේ. එතකොට ඒක තුළ ආයෙ අලුතෙන් සංශෝධනය කරන්න දෙයක් නැහැ. අර කෙටිකාලීන සැලසුම්වලට ඉඩ දෙමින් අර කියාපු විදියට මිථ්‍යා දෘෂ්ටික පරිසරයක් තුළ ඇතිදඩි වුණු, ඒ පරිසරයක් තුළ යම් යම් ඥානයන් අධ්‍යාපනයන් ලබාගත්තු අය ඉදිරිපත් කරන ආර්ථික මූලධර්ම වලට තැන දුන්නොත් අපට හිතාගන්න තියෙන්නේ අන්න අර තිරිසන් තත්ත්වයටයි අන්තිමට යන්නේ. මොකද ඒවා පහසු ක්‍රම වුණාට ඇත්ත වශයෙන්ම සමාජ පරිහානියට හේතුවෙන දේවල්මයි.

ඒක නිසා අපි මේ කථාව ආශ්‍රයෙන් කල්පනා කරගන්නට ඕන අපේ ජීවිත සකස් කරගන්නනම් බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වා වදල ඒ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයම මුල් තැන තබාගන්න ඕන. හරි දැක්ම ඇති කරගන්නට ඕන. හරි දැක්ම කියලා කියන්නේ - අපේ ජීවිතයේ හැම කෙනෙකුටම යම්කිසි ජීවන දැක්මක් තියෙනවා. බෞද්ධයාට අයිති ජීවන දැක්ම තමයි හොඳ නරක වටහා ගැනීම. ඒක තමයි කුසල් අකුසල් කියලා කියන්නේ. ඒකෙ එක අන්තයක් තමයි නැවත උත්පත්තියක් නැහැ, ඕන හැටියට ජීවත්වුණාට වරදක් නැහැ කියන මතය. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කලා මේ සංසාරයේ ජීවත් වෙනතාක් පින් පවි කුසල් අකුසල් කියලා දෙයක් තියෙනවා. මවිපිය උපස්ථාන ආදී ඒවායේ වටිනාකමක් තියෙනවා. ඔය විදියට බුදුපියාණන් වහන්සේ සමයක් දෘෂ්ටියක් දක්වලා තියෙනවා එක පැත්තකින්. ඊටත් වඩා ගැඹුරු අන්දමින් දක්වලා තියෙනවා මේ මුළු මහත් සංසාර පැවැත්ම දුකක් හැටියට. මේ ඉපදීම්, දිරීම්, ලෙඩවීම්, මරණ පවතින මේ සංසාරයේ දීර්ඝ කාලයක් යාම තනිකර දුකක් හැටියට.

ඒක නිසා බෞද්ධයා එදිනෙද ජීවිතය කුසල් අකුසල් පිළිබඳ අවබෝධයෙන්, පින්පවි පිළිබඳ අවබෝධයෙන් යුක්තව ජීවත් වෙන අතර, ඉලක්කය හැටියට තබාගන්නේ දිගින් දිගට යන මෙන්න මේ සංසාර පැවැත්ම කෙළවර කරලා ඒ උතුම් නිවන් ලබාගැනීමයි. එතකොට ඒකට උපකාර වෙන්නේ අර කියාපු සමයක් දෘෂ්ටියෙන් ආරම්භ කරගෙන ඒ අනුව ගිය, සමයක් සංකල්ප කියන හොඳ හිතුවිලි. දෘෂ්ටිය අනුවයි තමන්ට හිතවිලි පහළ වෙන්නේ, සමයක් සංකල්ප කියන හොඳ හිතවිලි ඇතිකරගෙන ඒ අනුවම තමන්ගේ වචන පාවිච්චි කරමින් ඒ ක්‍රියාදාමය ජීවිකාවක් බවටම හරවා ගන්නවා. ඒ ජීවිකාව පවත්වා

ගැනීම සඳහා දරන උත්සාහය තමයි අර කියාපු සමාජ ව්‍යායාමය කියන හරි උත්සාහය, හරි විර්යය. අපේ සිත් තුළ තිබෙන ඒ ශක්තිය උපකාර කරගෙන හරි විර්යය යොදමින් සතිය, සමාධිය ඇතිකරගෙන තමයි අන්තිමට බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වා වදාළ අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම කියන ත්‍රිලක්‍ෂණය අවබෝධ කරගන්න පුළුවන් වන්නේ. ඒකට අපට උපකාර වෙන්නේ භාවනාවයි. භාවනාව පිළිබඳවත් බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන්නේ මෙන් මේ ශීලය කියන එක තමයි පදනම. මේ ශීල කියන පදනමින් තොරව බැහැ භාවනාවක් කරන්න. මොකද ඒකට හේතුව කය, වචනය හික්මවාගත්තේ නැත්නම් ඒ ශීලාදී ගුණධර්ම රැක්කේ නැත්නම් ඒ තැනැත්තාට පසුතැවිල්ලක් ඇතිවෙනවා. අර කියාපු අනවජ්ජ සුඛය කියන එක නැහැ. නිර්වද්‍ය සුඛය කියන එක නැහැ. ඒ වෙනුවට පසුතැවිල්ල එනවා. පසුතැවිලි ඇති සිත විසිරෙනවා. ඒකයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ශීලය උඩ සමාධිය ගොඩනැගෙනවා කියන්නේ.

තවත් විදියකට කියනවානම් අපට කියන්න පුළුවන් මෙන් මේ මුළු මහත් සංසාරයම හැම තැනම එරෙන මඩ වගුරක් වගේ. මඩ වගුරේ අපට බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වනවා කණු පහක්, කණු අටක්, කණු දහයක් හිටවාගෙන යම්කිසි ශීල අධිෂ්ඨානයක් තුළින්, පදනමක් වේදිකාවක් හදගන්න භාවනාවට ඉඳගන්න. ඒ ටිකයි මේ පින්වතුන් අද දවසේ කළේ. මේ ශික්‍ෂාපද වල ශක්තිය තුළින් මේ පින්වතුන්ගේ හිත අතීතයේ යම්තාක් ඒ පාපකර්ම කරලා තියෙනවානම් ඒවා හිතට කඩාගෙන එන්නේ නැහැ. මේ අවස්ථාවේ දැඩිව ගත්තු, මේ අධිෂ්ඨාන කරගත්තු ශීලයයි හිතේ බලපවත්වන්නේ. අන්න ඒක තුළින් අපට පුළුවන් වෙනවා හිත් සන්සුන් කරගන්න, සමාධිමත් කරගන්න. ඒකයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ශීලය පදනම හැටියට දක්වුවේ. ගැඹුරින් කල්පනා කරන්නට ඕන ඒකේ වටිනාකම. ඒක නිසා ඒ ශීලය - දවසක් රැක්ක ශීලයට වඩා සතියක් රැක්ක ශීලය ශක්තිමත්. සතියක් නොකඩවා රැක්ක ශීලයට වඩා මාසයක් රැක්ක ශීලය ශක්තිමත්. ඒ විදියට කල්පනා කරගෙන මුළු ජීවිතය පුරා එක් ශික්‍ෂාපදයක් හරියට රැක්කයි කියලා කියන්න පුළුවන් ශක්තිය තියෙන කෙනාට සමාධිය එතැනමයි.

එතකොට ඒ සමාධිය උපකාර කරගෙන තමයි ප්‍රඥව කියන විදර්ශනාමය වශයෙන් දක්වන ශක්තිය ඇතිවෙන්නේ. එයින් සිදුවෙන්නේ ලෝකය ගැන ගැඹුරු අවබෝධයක් ඇතිකරගැනීමයි. අවට බලනකොට, තමන්ගේ ශරීරය ගැන බලනකොට ජීවිතය ගැන

බලනකොට මේ හැම එකක්ම ගෙවී ගෙවී යන බව ජ්‍යෙෂ්ඨව. විනාශ වෙන බව ජ්‍යෙෂ්ඨව. මේ ගාථාවේ කිව්ව හැටියට අතරතුර අන්තරාය, කොයි විදියේ සැලැස්මවල් කළත්, කොයි වෙලාවේ අන්තරායක් එනවද කියලා දන්නේ නැහැ. ඒක නිසා නිරන්තරයෙන් මරණසතිය ඇති තැනැත්තාට අන්න අර විදියේ ඒ බරපතල අකුසල් කරන්න හිත නැවෙන්නේ නැහැ. මේ හැම එකක්ම අතහැරීමේ සංකල්පයයි මතුවෙන්නේ. ඒක තුළින් තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන්නේ මේ මුළු මහත් සංසාරයේ සත්ත්වයා අවිද්‍යාවෙන්, ආත්ම සංඥාවෙන් පටලැවිලා මේ අවිද්‍යාවත්, තෘෂ්ණාවත් නිසා දීර්ඝ සංසාර ගමනක් යනවා. ඒක තනිකර දුකක්. ඒ තත්ත්වය අවබෝධ කරගන්නට වෙනවා. ඒකටයි භාවනාව කියන්නේ.

විදර්ශනා භාවනාවේදී සමාධිමත් කරගත්තු සිතිය යම් කෙනෙක් තමන්ගේ කය දිහා බලනකොට ශරීරය දිහා බලනකොට, වේදනාවන්, සංඥාවන්, සංස්කාර කියලා කියන මේ වේතනා සිතියිලි ආදිය දිහා බලනකොට, සිත ගැන බලනකොට, මේ හැම එකක්ම ඇතිව නැතිවන බව ජ්‍යෙෂ්ඨව. ඇතිවීම, නැතිවීම ස්වභාවයෙන් පෙළෙන තැනක නිත්‍ය දෙයක් නැහැ. හරයක් සාරයක් නැහැ. ඒක නිසා, අන්න ඒ අවබෝධය තුළින් තමයි යම් අවස්ථාවක සංසාරය ගැන කළකිරීමක් ඇතුළු සංසාරයෙන් මිදෙන්නේ. පංචස්කන්ධය ගැන කළකිරීමක් නැතුළු පංචස්කන්ධයෙන් මිදෙන්න බෑ. ඒ කළකිරීම ඇතිවෙන්නේ ඒකේ යථාතත්ත්වය දකිනකොටයි. යථාතත්ත්වය දැක්කොත් කළකිරෙන්නේ නැතුළු ඉන්න බෑ. ඒ විදියේ දෙයක් මේ ධර්මයේ තියෙන්නේ. ඒක නිසා ඒකට බය වියයුතු නැහැ. යම් අවස්ථාවක අපි එතකොට ඒ බුද්ධ වචනය අනුව අර කියාපු ශීල ආදී ගුණධර්ම සම්පූර්ණ කරලා, තැන්පත්ව, සමාධිමත් සිත මේ පංචස්කන්ධයට යොදනකොට, අර බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළ ආකාරයට රූපය පෙණ පිඬක්, වේදනාව දිය බුබුළු, සංඥාව මිරිගුවක්, සංස්කාර කෙහෙල් කඳක්, විඤ්ඤාණය මායාවක් ආදී වශයෙන් දකිනවා. ඒ උපමාවල සත්‍යතාව තමතමන්ට වටහාගන්න පුළුවන් වෙනවා. එතකොට ඒ වැටහීම තුළින් යම් අවස්ථාවක සිත මේ පංචස්කන්ධයෙන් වෙන්වෙලා නිර්වාණ තත්ත්වය අවබෝධ කරන්න පුළුවන් වෙන්නේ.

ඉතින් අපි කල්පනා කරන්න ඕනේ අපේ මේ එදිනෙද ජීවිතයේ පැවතුම් ඉඳලාම සකස් කරගන්නට. එදිනෙද රකින පංචශීලය හැකිතාක්

පහන් කණුව ධම් දේශනා

දුරට පිරිසිදුව රකින්න උත්සාහවත් වෙන අතර අඩුපාඩුකම් ඇත්නම් ඒවා සෝදනුරීමට, අවශ්‍ය පරිදි ශක්තිමත් කරගැනීමට උත්සාහවත්ව පොහොය අටසිල් රකින්න ඕන. එසේ රකින අතරේ දවස නිකන් ගතකිරීම නොවෙයි කළ යුත්තේ. භාවනා කර්මස්ථානයක් අනුව හිත තැන්පත් කරගෙන බුද්ධෝත්පාද කාලයක පමණක් ලැබිය හැකි මේ සංසාර විමුක්තිය අරමුණු කරගෙන උත්සාහවත් වෙන්න ඕන. අතීතයේ අබුද්ධෝත්පාද කාලවල සංසාරයේ දුක් ස්වභාවය වටහාගත්තු තවුසනුත් හිටියා. ඒ තවුසන් අතර සෘෂිවරු නමින් හැඳින්වෙන සමහරු රජවරු. ඒ රජවරු රාජධානි අතහැරලා ගියා හිමාලයට මේ සංසාරය දුක බව තේරුම් ගෙන. නමුත් මිඳෙනින ශක්තියක් නැහැ. කියා දෙනින කෙනෙක් නැහැ. බුදු කෙනෙක් නැහැ. නමුත් දැන් අපට ලැබීලා තියෙන්නෙ බුදු කෙනෙක් පහළ වෙලා බුද්ධෝත්පාද කාලය කියලා කියන ඒ දුර්ලභ අවස්ථාව.

ඒක නිසා මේ පින්වතුන් බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වපු ප්‍රතිපදාවට ළංව ගතකරමින් මේ චතුරාර්ය සත්‍යය අවබෝධ කරගෙන, යම් අවස්ථාවක සෝවාන්, සකදගාමී, අනාගාමී, අරහත් කියන මාර්ගඵල ප්‍රතිවේදයෙන් උතුම් අමාමභ නිවනින් සැනසීමට උත්සාහවත් වෙන්නට ඕන. මෙතෙක් මේ පින්වතුන් තමන් අද දින රැක්ක ශීලයත්, මේ ධර්මශ්‍රවණයෙන් රැස්කරගත්තු කුශල සම්භාරයත් විශේෂයෙන්ම ශ්‍රද්ධා, විරිය, සති, සමාධි, පඤ්ඤා කියලා කියන ඒ ඉදිරිය ධර්ම, බල ධර්ම දියුණු කරගැනීමට උපකාර වෙනවා. ඒ වගේම මේ ධර්මදේශනාවත් පිහිට කරගෙන, උපනිශ්‍රය කරගෙන, කල්‍යාණ මිත්‍ර ආශ්‍රය උපකාර කරගෙන මේ පින්වතුන් හැකිතාක් ඉක්මනින් සෝවාන්, සකදගාමී, අනාගාමී, අරහත් මාර්ගඵල ප්‍රතිවේදය කිරීමට හේතුවාසනා වේවා! කියලා ප්‍රාර්ථනා කරන අතර අවිච්ඡේ සිට අකනිටාව දක්වා යම්තාක් සත්ඤා කෙනෙක් ධර්මශ්‍රවණය, ධර්මදේශනාදිය අනුමෝදන් වීමට සිටිනවානම්, ඒ හැම කෙනෙක්මත් තමන්ගේ ප්‍රාර්ථනීය බෝධියකින් උතුම් අමාමභ නිවන් සාක්‍ෂාත් කරගනිත්වා! කියලා ප්‍රාර්ථනා කරගෙන මේ ගාථාව කියන්න.

‘එත්තාවතා ව අමෙහනි...’

150 වන වේදිකාව

150 වන දේශනය

(පහන් කණුව ධර්ම දේශනා අංක 129)

‘නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස’

සබ්බදනං ධම්මදනං ජිනාති
සබ්බං රසං ධම්මරසො ජිනාති
සබ්බං රතීං ධම්මරතී ජිනාති
තණ්හකඛයො සබ්බදුක්ඛං ජිනාති’ති

- ධම්මපද, තණ්හා වග්ග.

සැදහැවත් පින්වතුනි,

තථාගත සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ අනුතර ධම්මරාජ කියන උප පදයෙන් තමන්වහන්සේව ලෝකයාට හඳුන්වා දුන්නා, ධර්මය තුළ යම්කිසි උත්තරීතර ජයග්‍රාහී බවක් තිබෙන බව ඒ හඳුන්වා දීමෙන් අපට හිතාගන්න පුළුවනි. ඒ ජයග්‍රාහී බව කිහිප පැත්තකටම විහිදුන එකක් බව පෙන්නුම් කරන අන්දමේ ගාථා ධර්මයකුයි අද අපි මාතෘකාව හැටියට තෝරගත්තේ. මේ ගාථා ධර්මය බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයේදී ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයා ඇසූ ප්‍රශ්න හතරකට පිළිතුරු වශයෙන් දේශනා කළ බවයි දැක්වෙන්නේ.

තච්චිසා දෙව්ලොව එක් අවස්ථාවක දෙවියන් අතර ප්‍රශ්න හතරක් සාකච්ඡා වෙලා තිබෙනවා. දනයන් අතුරෙන් කවර දනයක් උතුම්ද? ශ්‍රේෂ්ඨද? රසයන් අතරින් කවර රසයක් ශ්‍රේෂ්ඨද? රතී කියලා කියන ඇලුම් අතුරින් කවර ඇල්මක් ශ්‍රේෂ්ඨද? තණ්හාව ක්‍රම කිරීම කියන එක උතුම් හැටියට සලකන්නේ මක්නිසාද? කියලා. ඒ ප්‍රශ්න දෙවියන් අතර බොහෝ කාලයක් - අවුරුදු ගණනක් සාකච්ඡා වෙලා, ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයා ළඟට ආවහම, ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයා කියලා තියෙනවා, බුදුරජාණන් වහන්සේ හැර වෙන කෙනෙකුට මේකට පිළිතුරු දෙන්න බෑ කියලා. එක්තරා රාත්‍රියක දෙවියන් සහිතව ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයා ඇවිල්ලා මේ ප්‍රශ්න හතර ඇසූ බවයි පොත පතේ දැක්වෙන්නේ. එතකොට මේ ප්‍රශ්නවලට දුන්න පිළිතුර තමයි අපි අර ගාථාවෙන් ප්‍රකාශ කළේ. බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒක හකුළුවලා දැක්වුවේ -

සබ්බදනං ධම්මදනං ජිනාති, දහම් දන, ධර්මදනය හැම දනයක්ම ජයගනියි. පරදයි.

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

සබ්බං රසං ධම්මරසො ජිනාති, ධර්මරසස අනෙක් හැම රසයක්ම ජය ගනියි.

සබ්බං රතිං ධම්මරතී ජිනාති. රති කියන්නේ ඇල්ම. ධර්මරතිය කියලා කියන්නේ ධර්මයට ඇල්ම අනෙක් හැම ඇලුමක්ම ජය ගනී. පරද්දයි.

තණ්හකියො සබ්බදුක්ඛං ජිනාති, තණ්හාව ඤය කිරීම කියන එක නිවනටම යොදන නමක්. තණ්හකියො නම් වූ මේ නිවන හැම දුකක්ම ජය ගනී. මේකයි අදහස.

මේක තේරුම් ගැනීමට මේ අදහසට ගැලපෙන මේ පින්වතුන් අහලත් තියෙන තවත් වටිනා බුද්ධදේශනාවක් මෙතනට එකතු කරගන්න වෙනවා. බුදුරජාණන් වහන්සේ එක් අවස්ථාවක සංඝයාවහන්සේලා අමතලා ප්‍රකාශ කලා 'මහණෙනි ආමීස දනය, ධර්ම දනය කියලා දන දෙකක් තිබෙණවා. මේ දන දෙක අතුරින් මෙයම අග්‍රයි. එනම් ධර්ම දනය. ආමීස කියන්නේ ආහාරපාන ආදී, අතින් අල්ලන්න පුළුවන් ද්‍රව්‍ය හැටියට සලකන දේවල්. ආමීස දනයට වඩා ධර්ම දනය ශ්‍රේෂ්ඨයි කියන එකයි එතනින් හැගෙන්නේ. ඒ වගේම බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තියෙනවා 'මහණෙනි, සංවිභාග කියලා කියන බෙද දීම දෙකක් තිබෙණවා. ආමීසය බෙද දීමත්, ධර්මය බෙද දීමත්. මේ බෙද දීම දෙක අතුරින් ධර්මය බෙද දීමම අග්‍රයි, ශ්‍රේෂ්ඨයි. ඒ වගේම අනෙක් අයට අනුග්‍රහ කිරීම, උදව් කිරීම පැත්තෙන් බලනකොටත් 'මහණෙනි, මෙන්න මේ අනුග්‍රහ දෙකක් ලෝකයේ තිබෙණවා. ආමීසයෙන් අනුග්‍රහ කිරීමත්, ධර්මයෙන් අනුග්‍රහ කිරීමත් කියලා. මේ අනුග්‍රහ දෙක අතරින් ධර්මයෙන් අනුග්‍රහ කිරීමම අග්‍රයි, ශ්‍රේෂ්ඨයි කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාරලා තියෙනවා. එතකොට මෙයින් අපට හිතාගන්න තියෙන්නේ ලෝකයේ දන හැටියට සලකන මහාපරිමාණයෙන් ද්‍රව්‍ය වශයෙන් දෙන ඒ දන හැම එකකටම වඩා ධර්මදනය ශ්‍රේෂ්ඨ බවයි.

මේ කාරණය ගැන අටුවාවාරිත්වහන්සේලාත් ප්‍රකාශ කරන්නේ මහාපරිමාණයෙන් කරන වීචර, පිණ්ඩපාත, සේනාසන, ගිලාන ප්‍රත්‍යය සහිත හැම දනයකටම වඩා, වෙන එකක් තබා සතර පද ගාථාවකින් කරන අනුමෝදනාවක් පවා ධර්ම දනයක් වශයෙන් අග්‍ර බවයි. මේක කෙනෙකුට සැක හිතන්නත් පුළුවන්. නමුත් කල්පනා කරලා බලනකොට

බුද්ධෝත්පාද කාලය වගේම ධර්මශ්‍රවණයත් ඉතාම දුර්ලභයි. ඒ තරම් දුර්ලභ ධර්මයේ ඇතැම් විට එක ගාථා පදයක ගැබ් වෙන්න පුලුවන් කෙනෙකුට මුළු මහත් සංසාර දුක කෙළවර කරන පණිවිඩය. මේ පින්වතුන් අහලා තියෙනවානෙ අර උපතිස්ස පරිබ්‍රාජකයා - පස්සෙ සාර්පුත්ත ස්වාමීන්වහන්සේ වුණු - අස්සජ් මහරහතන්වහන්සේ ප්‍රකාශ කළ ගාථාවකින් අඩක් අහලයි සෝවාන් වුණේ. ඒ විදියේ කොතෙකුත් සිද්ධි තිබෙනවා. ඒ නිසා ආනිශංස වශයෙන් බලනකොට අර ධර්ම දනය කෙටි ගාථාවක් වුණත් ඒක මහත් ඵල මහානිශසයි කියන එක අතිශයෝක්තියක් නෙවෙයි කියලා කියන්න පුලුවන්.

දනය ගැන කිව්වා වගේම තමයි මේ රසය ගැන කල්පනා කරලා බලනකොටත් මේකත් කෙනෙකුට සැක හිතෙන්න පුලුවන්. ලෝකයේ නානාවිධ රස දේවල් තිබෙනවා දිවට දූනෙන. මේ හැම රසයකටම වඩා ධර්මරසය ශ්‍රේෂ්ඨයි කියලා දක්වලා තිබෙනවා. කොයිතරම්ද කියතොත් අර දෙවියන්ගේ සුධා හෝජනය කියන නැත්නම් අමෘතයටත් වඩා රසවත්. ඒක නිසා තමයි ඔය නිවන ගැන කියනකොට එතං සන්නං එතං පණිතං, මෙය ශාන්තයි මෙය ප්‍රණිතයි කියලා කියන්නේ. ඒ ප්‍රණිතයි කියන එක කීප අර්ථයකින් හිතාගන්න පුලුවන්. තණකකියො කියන ඒ නිවන. ඒ නිසාමයි බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළේ අමතං දදෙව සො හොති - යො ධම්මං අනුශාසති. යම් කෙනෙක් ධර්මයෙන් අනුශාසනා කරනවානම් ඒ තැනැත්තා අමෘතය දෙනවා කියලා. කොටින්ම තමන්ට සසරින් මිදීමට උපකාර වෙන ඒ ධර්මරසය, අමෘත රසයක්.

ඒ වගේම බුදුරජාණන් වහන්සේ පහාරාද අසුරේන්‍ද්‍රයාට මුළු මහත් ධර්ම විනයම මහාසමුද්‍රයට උපමා කරලා දුක්වූ අවස්ථාවේ, මහාසමුද්‍රයේ කොතනින් ගත්තත් ලුණු රසය තිබෙනවා වගේ මේ මුළු මහත් ධර්ම විනය තුළ විමුක්ති රසය තිබෙනවා කියලා දේශනා කළා. ඒ අතින් බලනකොට විමුක්ති රසය - නිර්වාන රසය, මේ ධර්මයේ තිබෙනවා. ඒකයි මේක මේ අමෘතය කියලා ප්‍රකාශ කළේ. විදර්ශනා භාවනාව ගැන දක්වනකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා -

යතො යතො සම්මසුති - බන්ධානං උදයඛයං
ලහති පීති පාමොජ්ජං - අමතං තං විජානතං

කියලා. යම් කෙනෙක් මේ පංචස්කන්ධයේ ඇතිවීම් නැතිවීම් නුවණින් විදර්ශනා වශයෙන් මෙනෙහි කරනවානම් ඒ තැනැත්තාට ඒ තුළින් ලැබෙන ප්‍රීති ප්‍රමෝදය - අමාත්‍ය වැනි ධර්මරසය - අනිත් හැම රසයක්ම පරද්දන බවයි බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තිබෙන්නේ. දිවට දැනිලා නැතිවෙලා යන රස වගේ නෙවෙයි මේ ධර්මරසය දීර්ඝ කාලයක් කෙනෙකු ජීවත් කරවන්න, ඒ වගේම අවසානයේ සසර දුක් කෙළවර කරන්න උපකාර වන දෙයක්. ඉතින් ඊළඟට රති කියලා කිව්ව ඒ ඇල්ම, මේ වචනය බොහෝ විට යෙදෙන්නේ මේ කාම රතියත් එක්කයි. ඒ විදියට කාම රති කියලා අදහස යෙදුණොත් එතන රති කියන වචනය ඇත්ත වශයෙන් ප්‍රතික්ෂේප කළයුතු දෙයක්. නමුත් මේ ශාසනයේ අභිරතී කියන වචනය යොදනවා හොඳ අර්ථයකින්. අධි කුසලධර්මයන් පිළිබඳව ඇල්ම. ඒක කෙනෙකුගේ පැවිදි ජීවිතයට උපකාරවන දෙයක් හැටියට දක්වලා තිබෙනවා, අභිරතිය. ඒක නැතිවෙනකොට අනභිරතී කියලා කියනවා. ඒක නිසා අභිරතී වශයෙන් යෙදෙන්නේ අන්ත අර ධර්මයට ඇති ඇල්ම. ඒ ඇල්ම හොඳ දෙයක් හැටියටයි දක්වන්නේ. ඒක නැත්නම් අරතී. එතන එපාවීමක් එනවා පැවිද්ද පිළිබඳව. එහෙම නැත්නම් මේ නිවන් ගමන පිළිබඳව. වෙනෙකක් තබා විදර්ශනා වශයෙන් ලැබෙන, විදර්ශනා යෝගියාට ඇතිවන ඇල්ම අමානුෂික රතියක් හැටියට දක්වනවා.

සුඤ්ඤගාරං පට්ඨංසු - සන්තචිත්තංසු භික්ඛුනො
අමානුසී රතී භොතී - සමමා ධම්මං විපංසුතො

සුඤ්ඤගාරය කියන පාලු ගෙයකට ඇතුල් වෙලා ශාන්තවූ සිත් ඇතිව, විදර්ශනා වඩන, ධර්මය විපස්සනා කරන තැනැත්තාට අමානුෂික රතියක් ඇතිවෙනවාය කියලා කියනවා. මේ අමානුෂික කියලා කියන්නේ අර මනුෂ්‍යත්වය ඉක්මවූ උසස් අන්දමේ ඇල්මක් ඇතිවෙනවා. ඒකමයි ඔය සාමාන්‍ය ලෝකයේ ඇල්මවල් තමන්ගේ අඹුදරුවන්ට ඇති ඇල්ම, නෘත්‍ය, ගීත, වාදිත ආදියට ඇති ඇල්ම ඔක්කොම පරද්දනවා ධර්මයට ඇති ඇල්ම. ඒ ධර්මයට ඇති ඇල්ම තුළින් කෙනෙක් විශාල උද්දමයකට පත්වෙලා ප්‍රීති සොම්නස ඇතිකරගෙන සමහර විට කඳුලු සලනවා. සතුටු කඳුලු ගලනවා. හදවතේ ලොකු ඉල්පීමක් ඇතිවෙනවා. ලොමු දූහැගැන්මක් ඇතිවෙනවා. අන්ත ඒ විදියට ඒ ඇතිවෙන ඇල්ම ඒ තැනැත්තාට නිවන් කරාම උපකාර වෙනවා. නිවන ලබාගැනීමට උපකාර වෙනවා. ධම්මරති, ධම්මරතො කියන වචන නිතර මේ පින්වතුන්

අහලා තියෙනවා ධම්මාරාම, ධම්මාරතො. ඒ ධර්මයට ලැදි පුද්ගලයා කියන තේරුමයි ධම්මාරාම කියන්නේ. ඒ කාරණය නිසයි ඒ ධර්මරතිය විශිෂ්ඨ වන්නේ.

ඊළඟට තියෙනවා තණ්හාව ක්‍ෂය කිරීම පිළිබඳ කාරණය. දැන් ලෝකයා සැප සෙවීම සඳහා උපකාර කරගන්නේ තණ්හාවයි. තණ්හාව බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තියෙනවා පිපාසයකට. එතකොට පිපාසය තියෙන පමණට අපට රස පැන් පානීය වර්ග ගන්න පුළුවන් නිසා අපි පිපාසය හොඳයි කියලා හිතුවොත් එතන වරද්දගත්ත තැන. ඉතින් ඒකයි බුදුරජාණන් වහන්සේ නිවන හඳුන්වන්නේ පිපාස විනයො නමින්. පිපාසය සංසිඳවාගත්ත අවස්ථාව. එතකොට ඇත්ත වශයෙන්ම පිපාසය දුකක්. නමුත් පිපාසය නිසා අපි ඒ රස පාන ආදිය ගැනීමෙන් ආස්වාදයක් ලබනවා. නමුත් යම් අවස්ථාවක සම්පූර්ණයෙන්ම ඒ පිපාසය සංසිඳවාගන්නොත් ඒක තමයි ඇත්ත වශයෙන්ම තමන්ගේ දුක කෙළවර කරගැනීමක් වන්නේ. ඒකයි තණ්හාකියො සබ්බ දුකං ජිනාති කියන්නේ.

කොටින්ම තණ්හාව නිසා දුක් ඇතිවන බව කොතෙකුත් ඔය පින්වතුන් අහලා තියෙනවා. තණ්හාය ජායතී සොකො - තණ්හාය ජායතී භයං ආදී වශයෙන්. තණ්හාව නිසා සෝකය භය ඇතිවෙනවා. තණ්හාව නැති තැන ඒ දෙක නැත කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තිබෙණවා. මේ තණ්හාකියො කියන වචනයෙන් හැම සසර දුකක්ම කෙළවර කරන පණ්ඩිතයන් බුදුරජාණන් වහන්සේ ලෝකයාට දුන්නේ. එතෙක් ලෝකයා හිතා හිටියේ මේ තණ්හාව නිසා තමයි අපි මේ සැප විඳින්නේ, ඒ නිසා තණ්හාව හොඳ දෙයක් හැටියටයි. එක ආසාවක් සංසිඳවාගැනීම තුළින් ඊළඟට එයින් සැහීමකට පත්වෙනකොට තව ආශාවන් සොයාගෙන යන්න වෙනවා.

මේ සංසාර ගමන ඔන්න ඔය අවිද්‍යාව නිසාත්, තණ්හාව නිසාත් ඇතිවෙන බව බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තිබෙණවා. ඒ වගේම තණ්හාවේ ආදීනව දුක්වීමට බුදුරජාණන් වහන්සේ නොයෙකුත් අවස්ථා වල නොයෙකුත් උපමාවල් දීලා තිබෙණවා මේ තණ්හාවේ තිබෙන්නේ සංසිඳවාගන්න බැරි විදියේ පිපාසයක්, එවැනි පිපාසයකින් පෙලිලයි සත්ත්වයා සංසාරේ යන්නේ. ඒ තරම් අතෘප්තිකර තෘෂ්ණාවක් සත්ත්වයා තුළ තිබෙණවා. ඒ වගේම ඒ තණ්හාවේ ස්වභාවය කොයිතරම්ද කියතොත් මොනවා ලබාගන්නත් ඒක සම්පූර්ණ කරන්න බෑ. ඒ වගේම

එහි මුල් ඉවත් කරන තුරු තණතොට නැවත නැවතත් සංසාරයේ උත්පත්ති ලබාදෙනවා. ඒකයි බුදුරජාණන් වහන්සේ ධර්මපදයේ ගසක උපමාවෙන් ප්‍රකාශ කරලා තිබෙන්නේ. යම්කිසි ගසක් උඩින් කැපුවත් නැවත නැවත ලියලා වැඩෙන්නා වගේ මුලින් උපුටා නොදමනතුරු, මුල් ඉවත් නොකරන තුරු මේ තෘණතොට ගස, තෘණතොට වෘක්ෂය, මේ දුක් කඳ නැවත නැවතත් වැඩෙනවා කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ ඇතැම් අවස්ථා වල මේක ලතාවකට, වැලකට උපමා කරලත් තියෙනවා. ඒ ඒ පැතිවලට විහිදෙන වැලක් හැටියට. සමහර විට මාළුවා ලතා කියලත් දක්වලා තියෙනවා. මාළුවා ලතා කියන්නේ ඔය ගස්වල පිළිල හැටියට හැදෙන වැල්. මේ පින්වතුන් දෑකලා ඇතිනේ ඒ වැල ගහට නැගලා අන්තිමට ගහත් විනාශ කරනවා. මේ තණතොටත් ඒ වගේ.

ඊළඟට තවත් ඇතැම් තැන්වල තණතොටේ තියෙන ඇලෙන අලවන ස්වභාවය නිසා ඊට ලේප කියල වචනය යොදලා තියෙනවා. ආලේප කියලා කියන්නේ තවරන දෙයක්, ලාටුවක්. තණතොට ලාටුවක් හැටියට. ඒ වගේම විසන්තිකා, ඇලෙන දෙයක් හැටියටත් දක්වලා තිබෙනවා. තවත් සමහර අවස්ථා වල මේ සංසාරයේ සත්ත්වයාගේ නැවත උත්පත්තියට හේතුවන කාරණා දක්වන අවස්ථාවේ කර්මය නැමති කෙත, විඤ්ඤාණය නැමති බීජය පැළවෙන්න උපකාර වෙන තණතොට නමැති දිය සිරාව. එතැන තණතොට දිය සිරාව වශයෙන් දක්වලා තියෙනවා. ඔය විදියට නානාවිධ උපමා ආශ්‍රයෙන් මේ තණතොට විස්තර කරනවා. තණතොට සොත, දිය පහරක් හැටියට, සැඬ දිය පහරක් හැටියටත් දක්වලා තියෙනවා. මේක කෙළවර නොවෙන ගලාගෙන යන ගංගාවක් - තණතොට ගංගාව මේ සංසාරයේ. නැව් තණතොට සමා නදී කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා. තණතොට හා සමාන ගඟක් නැත. ඒ තරමට මේක දිගින් දිගට ගලාගෙන යනවා කෙළවරක් නැතුව.

ඉතින් ඒ විදියට ඒ ආදීනව පක්ෂයත් පෙන්නලා තවත් ඊළඟට ඒ වගේම ගැඹුරු උපමාවකින් බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නුවා මේ තණතොටේ ක්‍රියාකාරීත්වය. තණතොට උපමා කලා මැහුම්කාරියකට - සිඛනී. සිඛනී කියනවා මැහුම්කාරියටත්, ගෙතුම්කාරියටත් දෙන්නටම. මොකද එතන දක්වන්නේ එක එක හවයෙන් සත්ත්වයා නැවත නැවත හවයේ උපදවන්න උපකාර වෙන්නේ මේ තණතොටයි. ඒක නිකන් මැස්මක් දනවා, ගෙතුමක් කරනවා වගේ වැඩක් හැටියට බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තිබෙනවා. තණතොට මැහුම්කාරියක් හැටියට

කරන කෘත්‍ය පෙන්නන්න ධර්මයේ නිතර යෙදෙන පාඨයක් තිබෙනවා තණා පොතොභවිකා, නන්දිරාග සහගතා, තත්‍රතත්‍රාහිනන්දීති කියලා. තෘෂ්ණාව පුනර්භවය - නැවත නැවත භවය ඇතිකරන ස්වභාවය ඇති දෙයක්, පොතොභවිකා. නන්දිරාග සහගතා කියලා කියන්නේ සතුටුවීම, ඇලීම කියන ඒ ස්වභාව සහිතවූ දෙයක්. තත්‍රතත්‍රාහිනන්දීති, ඒ ඒ තැන සතුටු වන ස්වභාවයක් තණාවේ තිබෙනවා. ඒක විටින් විට ඒ ඒ තැන සතුටු වෙමින් දිගින් දිගට සංසාරයේ භවය මවමින් යනවා.

ඉතින් ඒ වගේම, අපි අර රකි ගැන කිව්වා වගේ නිවනට ඇල්ම ගැන කියන අවස්ථා වල සමහර විට බුදුරජාණන් වහන්සේ දක්වනවා තණකකිය රතො හොති සමමා සමුද්ධ සාවකො කියලා. සමමා සමබුද්ධ ශ්‍රාවකයා තණකකිය කියන ඒ නිවනට ඇල්මක් ඇතිව ඉන්නවා කියලා. මෙන්න මේ කාරණය මේ කාලේ ඇතැම් උගතුන් ප්‍රශ්න කරනවා. තණාව නැතිකරන්න ආශාවක් තණාවක් ඇතිකරගැනීමත් තණාවක් නේද? කියලා. මෙතන පරස්පර විරෝධීඛවක් ඇතැම් කෙනෙක් දකිනවා. තණාව නැතිකරගන්න පුළුවන්ද තණාවෙන්? නමුත් මෙන්න මේකට හොඳ පිළිතුරක් එක්තරා සිහිකටයුතු සූත්‍රයක සඳහන් වෙනවා. ඒ සිද්ධිය මෙහෙමයි කියවෙන්නේ.

ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේ කොසඹූ නුවර සෝමිතාරාමයේ වැඩ වසන අවස්ථාවක එක් භික්ෂුණියක් ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේ සම්බන්ධයෙන් පිළිබඳ සිතක් ඇතිකරගෙන හොර ලෙඩ අරගෙන එක්තරා පුරුෂයෙක් අරිනවා පණිවිඩකාරයෙක් හැටියට, මගේ නමින්, මගේ වචනයෙන් ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේට වන්දනා කරලා, අසවල් භික්ෂුණිය බොහොම ගිලන්ව ඉන්නවායි දකින්න, බණ ටිකක් අහන්න අනුකම්පා කරලා වැඩමකරන්නයි කියන අදහසින්.

ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේත් සිවුරු එහෙම පෙරවාගෙන සුදනම් වෙලා ඒ මෙහෙණවරට වැඩම කළා. වැඩම කළ නමුත් ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේට තේරුණා මේ භික්ෂුණියගේ යටි අදහස. ඒක නිසාදෝ යමකිසි සූත්‍රදේශනාවක් දේශනා කළා ඒ තැනැත්තියගේ ඒ විපරිත අදහස ඉවත්කරන විදියට. ඒකෙ අඩංගු වෙනවා මේ අපට ඕන කරන වටිනා කාරණා කීපයක්. ඒකයි එළියට ගන්නේ. එතෙතදී ඒ ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේ ඒ භික්ෂුණියට පළමුවෙන්ම ඉදිරිපත් කළේ ධර්ම කාරණා හතරක්.

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

ආහාරසම්භූතො අයං භගිනී කායො - ආහාරං නිස්සාය ආහාරො පහාතබ්බො

ඒ පළමුවෙනි කාරණය. දෙවෙනි කාරණය,

තණ්හාසම්භූතො අයං භගිනී කායො - තණ්හං නිස්සාය තණ්හා පහාතබ්බො

තුන්වෙනි කාරණය,

මානසම්භූතො අයං භගිනී කායො - මානං නිස්සාය මානො පහාතබ්බො

හතරවෙනි කාරණය,

මෙථුනසම්භූතො අයං භගිනී කායො - මෙථුනෙ ච සෙතුසාතො චුත්තො භගවතා

මය කාරණා හතර ප්‍රකාශ කරලා ඔන්න ඊළඟට ඒවා විග්‍රහ කරනවා. පළමුවෙනි කාරණය මොකක්ද? 'නැගණිය, මේ කය - මේ ශරීරය, ආහාරය නිසා ඇතිවුණු එකක්. නමුත් ආහාරං නිස්සාය ආහාරං පහාතබ්බො, ආහාරයම උපකාර කරගෙන ආහාරය අතහැරිය යුතුයි'. මේක ගැටළුවක් හැටියට පෙනුනත් ඊළඟට මේක විග්‍රහ කරලා පෙන්වනවා ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේ. මෙයින් අදහස් කළේ මොකක්ද? අපට ආහාර නොගෙන ඉන්න බෑ. නමුත් යෝගාවචරයා දන්නවා, යෝගාවචරයාට ප්‍රකාශ කරලා තියෙන්නේ බුදුරජාණන් වහන්සේ ආහාරය පිළිබඳ ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂා කරලා නුවණින් සලකලා බලලා ආහාරය ගන්න කියලා. ඒක තුළින් තමයි යම් අවස්ථාවක අන්න අර ආහාර තෘෂ්ණාව පවා නැතිකරගන්න පුළුවන් වෙන්නේ.

ඒ ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂාව කියන එක දක්වන්නේ මේ විදියටයි. මේ ආහාරය ගන්නේ නෙව දවාය, න මදය, න මණ්ඩනය, න විභූසනය ආදී වශයෙන් මේ ක්‍රීඩා වශයෙන් නොවෙයි. පුරුෂ මදය වැඩීමට නොවෙයි. අඩු තැන් පිරවීමට ශරීරය අලංකාර කරගැනීමට නොවෙයි යෝගාවචරයෙක් ගන්නෙ ආහාරය. යාවදෙව ඉමසු කායසු ධීනියා, යාපනය, විහිංසුපරනියා, බ්‍රහ්මචරියා අනුගාහාය. හුදෙක් මේ කයෙහි පැවැත්ම සඳහා. මෙහි යැපීම සඳහා. බඩගිනි වේදනාවෙන් ඇතිවෙන හිංසාව ඉවත් කිරීම සඳහා, බ්‍රහ්මචරියාවට - ශාසන බ්‍රහ්මචරියාවට අනුග්‍රහයක් වශයෙන්. ඒ වගේ තව දුරටත් දක්වෙනවා ඉති පුරාණංච

වෙදනං පටිසඛකාමි. මෙසේ බඩගිනි වේදනාව මම නැතිකරනවාය මේ ආහාර ගැනීමෙන්. නවං ච වෙදනං න උප්පාදෙස්සාමි. වැඩිපුර ආහාර ගැනීමෙන් අලුත් වේදනාවකුත් ඇති කරගන්නේ නැත. ඊළඟට ඒ වගේම මගේ මේ ජීවිතය පවත්වාගැනීම යාත්‍රාව මේ හවිසසිති, අනවස්ඪතාව පාසුච්චාරි, නිර්වද්‍යාව මගේ මේ ජීවිතය ගෙනයන්නත්, පහසු විහරණය සදහාත්, භාවනාව සදහාත්. අන්න ඒ විදියට නුවණින් සලකලා ආහාර ගැනීම තුළින්, සති සම්පජ්ඤාදිය තුළින් කෙනෙකුට ආහාරයම උපකාර කරගෙන නිවන් දකින්න පුලුවන්.

ධර්ම පොතපතේ මේ පින්වතුන් අහලත් ඇති ඇතැම් කෙනෙක් ආහාර ප්‍රත්‍යවේක්‍ෂාව තුළින්ම නිවන් දැකලා තිබෙනවා. අටුවා වල සදහන් වෙනවා අතීතයේ නියං කාලයේ පවා සංසයාවහන්සේලා කැඳ වළඳන, ආහාර ගන්න ස්ථානවල සමහර විට ඒ ආහාරගන්න අවස්ථාවෙම ප්‍රත්‍යවේක්‍ෂාව තුළින් නිවන් අවබෝධ කළ බව. එතකොට ඒ ආහාරං නිසාය ආහාරං පහාතබ්බො කියන එක, ඒක සහේතුකව ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේ එතන පෙන්වා වදාලා. තණ්හාව පිළිබඳවයි ඊළඟට කියවෙන්නේ. තණ්හාසම්භූතො අයං හගිනි කායො, නැගණිය මේ කය තණ්හාවෙන් ඇතිවුණ දෙයක්. තණ්හාව නිසා ඇතිවුණ දෙයක්. නමුත් තණ්හානිසාය තණ්හා පහාතබ්බො. තණ්හාව උපකාර කරගෙන තණ්හාව ප්‍රහාණය කළයුතුයි. මේකනම් බැලූ බැල්මට ගැටළුවක්. මේක සාමාන්‍ය ලෝකයේ විග්‍රහ කරන හැටියට විග්‍රහ කළොත්නම් එතන මහා පටලැවිල්ලක් වෙනවා.

නමුත් මෙතන විශේෂ විග්‍රහයක් ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේම පෙන්වනවා. මොකක්ද මින් අදහස් කරන්නේ සාමාන්‍ය ගොරෝසු තණ්හාව නෙවෙයි. ඔන්න යම්කිසි හිඤ්චකට අසන්න ලැබෙනවා අන්න අසවල් හිඤ්ච ආශ්‍රවයන් ක්‍ෂය කරලා අරහත්‍යයට පැමිණ වාසය කරනවා කියලා. ඒක ඇහූ ගමන්ම මේ හිඤ්චන්වහන්සේ කල්පනා කරනවා 'ආ අසවල් නම මේ විදියට රහත්වෙලා තියෙනවා. කවදනම් මමත් ඒ තත්‍යයට පැමිණෙමිද?' අන්න ඒ කවදනම් මමත් ඒ තත්‍යයට පැමිණෙමිද කියන එක තණ්හාවක් ආසාවක් තමයි. නමුත් ඒක උපකාර කරගෙන යම් දවසක ඒ හිඤ්ච රහත් වෙනවා. අන්න එතකොට තණ්හාව උපකාර කරගෙන තණ්හාව නැතිකිරීම කියන ඒ සුවිශේෂ අර්ථයෙනුයි තේරුම්ගත යුත්තේ. ඒ වගේම තමයි ඊළඟ තුන්වෙනි එකත්.

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

මානසඹ්‍යානො අයං භගිනි කායො - මානං නිසාය මානො පහාතබ්බො

මේ කය මානය නිසා ඇතිවුණු දෙයකි. තණතා මාන දෘෂ්ටි ආදිය නිසා තමයි මේ ශරීර කුඩුව අපට ලැබිලා තිබෙන්නේ. නමුත් මානයම උපකාර කරගෙන මානය නැති කළයුතුයි. ඒකත් ගැටළුවක් වගෙයි. මේක තෝරන්නේ අර කියාපු කාරණයට සමාන විදියටයි. ඔන්න යම්කිසි හිඤ්චකට අසන්නට ලැබෙණවා, තවත් හිඤ්චකක්, මේනම් ඇති අභවල් හිඤ්ච ආශ්‍රවයන් ක්‍ෂය කරලා රහත් භාවයට පත්වුණා කියලා. මෙන්න මේ හිඤ්ච ඊළඟට කල්පනා කරනවා 'අසවල් හිඤ්ච රහත් භාවයට පත්වුණා. ඇයි මට බැරි? මටත් පුළුවන්නේ' එතන මානය තමයි තියෙන්නේ. ඒ හිඤ්ච කළානම් මටත් බැරි නැහැ. නමුත් ඒක යම් අවස්ථාවක උපකාර වෙනවා නිවන් දැකීමට. අන්න ඒක නිසා ඒ මානය හොඳ එකක් හැටියට දක්වනවා.

ඔන්න ඊළඟට හතරවෙනි එක ගැන වැඩි විස්තර කියන්න අවශ්‍ය වුණෙත් නැහැ. ඒකෙ අදහස විතරක් කිව්වහම ප්‍රමාණවත්.

මෙටුනසඹ්‍යානො අයං භගිනි කායො - මෙටුනෙ ව සෙතුසානො වුනො භගවතා

බුද්ධ වචනය වශයෙන්ම මේ පිළිබඳව දක්වනවා ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේ. මේ කය මෙටුනස නිසා ඇතිවුණු දෙයකි. මව්පියන්ගේ මෙටුනස නිසයි මේ අපේ ශරීරය ඇතිවෙලා තිබෙන්නේ. නමුත් මෙටුනස පිළිබඳවනම් බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තියෙන්නේ මෙටුනෙ සෙතුසානො. සෙතුසානො කියන්නේ පාලම කඩාදැමීමක් වගේ. සම්බන්ධතා නැතිකිරීම, විසන්ධිවීම. එතකොට මෙටුන සේවනය පිළිබඳවනම් භාග්‍යවතුන්වහන්සේ විසින් ප්‍රකාශ කරලා තියෙන්නේ සෙතුසානො කියලයි. චුත්තා භගවතා, කියලා තියෙන්නේ ඒකයි. සම්බන්ධතා නැතිකිරීම.

එතකොට ඒක කියලා ඉවරවෙනකොටම අර හිඤ්චණිය - ඇත්ත වශයෙන් ආනන්ද හාමුදුරුවෝ එතකොටම ඇතදීම් දෑකලා අර හිඤ්චණිය ඔලුව හිටන් වහගෙන බොරුවට ලෙඩ අරගෙන - හොර ලෙඩනෙ තිබුණේ - හාන්සිවෙලා හිටියේ. මෙන්න විගහට නැගිටලා ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේගේ පා ළඟ වැටිලා සමාව ඉල්ලුවා 'අනේ මගේ මෝඩකමට, මගේ අකුසල සිතිවිලි නිසා මං මේ විදියට වැරදි වැඩක්

කළා. මට සමාවන සේක්වා. මං නැවත මේ විදියේ වැඩක් කරන්නැ' කියලා අර හිඤ්ඤාණය ඉල්ලා හිටියා. ඉතින් ඔන්න ඔහොමයි ඒ කථාන්දරය.

එයින් අපට හිතාගන්න පුලුවන් අර කියාපු ගැටළු සහිත කාරණය. නිවනට තිබෙන ආසාව, මානය ගැන ඔය නොයෙකුත් තර්ක විදියට ඉදිරිපත් කළත් ඒකෙත් තියෙනවා ගැඹුරු අදහසක්. නමුත් අර හතරවෙනි අවසාන කාරණය පිළිබඳව වරදවා වටහාගන්න ඇතැම් බෞද්ධ නිකායන් ඔය තාන්ත්‍රිකාදී වශයෙන් ඒ මිත්‍යා දර්ශන ඇති කරගත්තු බවත් ඔය ශාසන ඉතිහාසයේ සඳහන් වෙනවා. නමුත් බුදුරජාණන් වහන්සේ පැහැදිලිවම ප්‍රකාශ කරලා තියෙනවා හතරවෙනි කාරණය පිළිබඳවනම් පාලම් කඩාදූමීමක්මයි කරන්න වෙන්නෙ කියන එක.

ඊළඟට තණතාව මැනුම්කාරියක් ගෙතුම්කාරියක් කියලා කිව්වෙ මක්නිසාද? ඒකත් සංඝයාවහන්සේලා අතර සාකච්ඡා වුණු බව පෙන්නුම් කරන සිද්ධියක් ධර්මයේ සඳහන් වෙනවා. ඉසිපතනයේ මීගදයේ එක් අවස්ථාවක ස්ථවිර තෙරුන්වහන්සේලා පිරිසක් රැස්වෙලා ධර්ම සහාවක ධර්ම සාකච්ඡාවක් ඇති කරගත්තා. දැන් මේ කාලෙ සම්මන්ත්‍රණ වගේ. අපේ ධර්ම සාහිත්‍යයේ සඳහන් වෙන පුදුම ධර්ම සම්මන්ත්‍රණයක්. මේ කාලයේත් ඔය නොයෙකුත් සම්මන්ත්‍රණ පැවැත්වෙනවානෙ ඒ විදියට. එක එක තැන්වල එක එක විෂයයන් ආශ්‍රයෙන්. දැන් මෙතන මේ ධර්ම සම්මන්ත්‍රණය මේ විදියටයි ආරම්භ වුණේ. තෙරුන්වහන්සේලා අතර මාතෘකාව හැටියට ඉදිරිපත් වුණේ මේකයි.

ඇත්ත වශයෙන්ම බුදුරජාණන් වහන්සේම දැනටත් අපිට දකින්න ලැබෙන ධර්ම කොට්ඨාශයක ප්‍රකාශ කරලා තිබෙන එක්තරා ගාථාවක් තමයි ඉදිරියට ගත්තේ. මොකක්ද? සුත්ත නිපාත නමින් දැක්වෙන ශ්‍රත්ථයේ පාරායන වග නමින් අපට දැන් ලැබිලා තිබෙන ධර්ම කොට්ඨාශය ඒ කාලෙ වගේ නමින් නැතත් මෙහෙමයි කියවෙන්නේ. පාරායනයේදී, පාරායන කියන ඒ ධර්ම කොට්ඨාශයේදී භාග්‍යවතුන්වහන්සේ විසින් මෙන්න මෙහෙම ගාථාවක් ප්‍රකාශ කරලා තියෙනවා නේද? කාටද? තිස්ස මෙතෙතයාට. ඇත්ත වශයෙන්ම කියන්නේ මෙතෙතයා පුච්ඡා කියලා. තිස්ස මෙතෙතයා නමැති බ්‍රාහ්මණ මානවකයාට ප්‍රකාශ කළ මෙන්න මේ විදියේ ගාථාවක් තියෙනවා. ඒකෙ අර්ථය මොකක්ද? මොකක්ද මේ ගාථාව?

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

යො උභතො විදිඝාන
මජ්ඣෙ මනනා න ලියති
තං බ්‍රැමි මහාපුරිසො ති
සොධ සිඛනිමචගා

මහා ප්‍රභේලිකා විදියේ ගාථාවක්. එතකොට ඒකෙ අදහස යො උභතො විදිඝාන, යම් කෙනෙක් කොන් දෙක හරියට තේරුම් අරගෙන, මජ්ඣෙ මනනා න ලියති, මනනා කියන්නේ ප්‍රඥාව. ප්‍රඥාවෙන් මැද නොඇලෙයිද, තං බ්‍රැමි මහාපුරිසො ති, ඒ තැනැත්තාට මම මහාපුරුෂයා යැයි කියමි. සො ඉධ සිඛනිං අචගා. ඒ තැනැත්තා මේ ලෝකයෙහි මැහුම්කාරිය, ගෙතුම්කාරිය ඉක්මවා යයි. එයාගෙන් බේරෙයි කියන එකයි මේ බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තියෙන්නේ.

තිස්ස මෙතෙතො මානවකයාට ප්‍රකාශ කළාට මොකද එතන මේ කියාපු ගාථාව පැහැදිලි කළේ නැහැ. අටුවා දීලා නැහැ. ඒක නිසා මේ සංඝයාවහන්සේලා අතර මේ ගාථාවේ අදහස පිළිබඳව සංවාද විවාද හටගත්තා. ප්‍රශ්නය නැගුනේ ඇත්ත වශයෙන්ම මොකක්ද මේ ගාථාවේ කියවෙන පළමුවෙනි අන්තය? දෙවෙනි අන්තය මොකක්ද? මැද මොකක්ද? මැහුම්කාරිය කවුද? ඔන්න ඕකයි ප්‍රශ්නය. ප්‍රශ්නය ඉදිරිපත් කළේ, සාකච්ඡාවට භාජනය කළේ මේ විදියටයි. මේ ගාථාවේ භාග්‍යවතුන්වහන්සේ විසින් මෙතෙතො පඤ්ඤා කියන ඒ කොටසේ, පාරායන වග්ගයේ ප්‍රකාශ කළ මේ ගාථාවේ කියවෙන අන්ත දෙක, කොන් දෙක මොකක්ද? මැද මොකක්ද? මැහුම්කාරිය කවුද?

මෙතනදී එක භික්ෂූන්වහන්සේ නමක් ප්‍රකාශ කරනවා 'මටනම් ජේන හැටියට මෙතන එක කොණක් ස්පර්ශය. දෙවෙනි කොණ ස්පර්ශයේ හට ගැන්ම. මැද ස්පර්ශයේ නිරෝධය. නිරුද්ධ වීම. මැහුම්කාරිය තණ්හාව. මේ කාරණය හරියාකාරව යම් කෙනෙක් තේරුම්ගත්තනම් එක කර්මස්ථානයක් සම්පූර්ණ වෙනවා. මේ කාරණය හරියාකාරව තේරුම්ගත්තනම් මේකම ඇති කෙනෙකුට සියලු දුක් කෙළවර කරලා රහත් වෙන්න. ඔන්න ඒ පළමුවෙනි තෙරුන්වහන්සේ දීපු විවරණය. දෙවෙනි තෙරුන්වහන්සේ තමන්ගේ විවරණය කියනවා. මටනම් තේරෙන හැටියට මේ ගාථාවේ කියවෙන පළමුවෙනි කොණ අතීතය. දෙවෙනි කොණ අනාගතය. මැද වර්තමානය. මැහුම්කාරිය නැත්නම් ගෙතුම්කාරියනම් තණ්හාවම තමයි. තුන්වෙනි භික්ෂූන්වහන්සේ නමත් ඔන්න ඊළඟට තමන්ගේ මතය ඉදිරිපත් කරනවා. 'මට තේරෙන

හැටියට මේක පළවෙනි කොණ සැප වේදනාව. දෙවෙනි කොණ දුක් වේදනාව. මැද නොදුක් නොසුව වේදනාව. අදුක්කම්සුබ කියලා කිව්වේ, දුන් අපි උපෙක්‍ෂා කියලා කියන්නේ ඒ මධ්‍යස්ථ වේදනාව. ඊළඟට මැහුම්කාරියනම් තණ්හාවම තමයි. හතරවෙනි භික්‍ෂුව ඔන්න ඉදිරිපත් කරනවා මතයක්. මට තේරෙන හැටියටනම් පළමුවෙනි කොණ නාම. දෙවෙනි කොණ රූප. ඊළඟට මැද විඤ්ඤාණය' එතෙතදි විශේෂ දෙයක්, මැද විඤ්ඤාණය. නමුත් මැහුම්කාරියනම් තණ්හාවම තමයි.

ඊළඟට පස්වෙනි භික්‍ෂුවහන්සේ මේ විදියට ප්‍රකාශ කරනවා තමන්ගේ මතය. 'මට තේරෙන හැටියට පළමුවෙනි කොණ ආධ්‍යාත්මික ආයතන හය. ඒ කියන්නේ පින්වතුනි ඇස, කන, නාසය, දිව, කය, මන' කියන ආධ්‍යාත්මික - ඇතුළත ආයතන හය. දෙවෙනි කොණ බාහිර ආයතන හය. රූප, සඤ, ගැඹ, රස, පොඨබබ, ධම්ම කියන්නේ ඒවාට අරමුණු වන දේවල්. මැද විඤ්ඤාණය. මැහුම්කාරිය තණ්හාව. ඔන්න හයවෙනි භික්‍ෂුවහන්සේ තමන්ගේ මතය ප්‍රකාශ කරනවා. 'මට තේරෙන හැටියට පළමුවෙනි අන්තය, පළමුවෙනි කොණ සක්කාය. බුදුරජාණන් වහන්සේ සක්කාය හඳුන්වලා දෙන්නේ පංච උපාදනස්කන්ධයටම නමක් කියලයි. පංච උපාදනස්කන්ධය කියන එක රූප, වේදනා, සංඤ, සංඛාර, විඤ්ඤාණ බව මේ පින්වතුන් දන්නවනේ. ඒ පංචුපාදනස්කන්ධයම, ඒ පිළිබඳව තියෙන දෘෂ්ටියකුත් එක්ක ගත්තම තමයි ඒක සක්කාය දෘෂ්ටිය කියලා කියන්නේ. ඒ පහම තියෙනවා කියලා හිතාගැනීම. ඒක පළවෙනි කොණ. ඊළඟට දෙවෙනි කොණ මේ සක්කාය දෘෂ්ටිය ඇතිවීම. සක්කාය සමුදය කියලා කියනවා. ඊළඟට මැද සක්කායගේ නිරෝධය මැද තියෙන්නේ. මේක ගොතන මැහුම්කාරිය තණ්හාවමයි.

ඉතින් මෙන්න මේ හය මේ විදියට විග්‍රහ කරලා ඉවර වෙලා මේක මතභේදයක් වගේ තියෙන නිසා මේ සංඝයාවහන්සේලා අතර ඊළඟට ඒකමතික තීරණයක් ආවා අප අතර දුන් මේ විදියට සම්මන්ත්‍රණයේ ප්‍රතිඵලයක් හැටියට මත හයක් ඉදිරිපත් වෙලා තියෙනවා. මෙයින් මොකක්ද හරි කියලා අපි භාග්‍යවතුන්වහන්සේ ළඟට ගිහිල්ලා අහගනිමු කියලා. සංඝයාවහන්සේලා බුදුරජාණන් වහන්සේ ළඟට ගිහිල්ලා ඉදිරිපත් කළා මේකෙ වාර්තාව. සම්මන්ත්‍රණ වාර්තාව. බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා 'මහණෙනි නුඹලා ඒ ප්‍රකාශ කළ මත හයම ඒ ඒ අතින් බලනකොට හරි. ඒ ඔක්කොම හරි. සබ්බෙ සංඝො

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

සුභාසිතං පරියාය' නුඹලා භය දෙනාම මේ ප්‍රකාශ කළ කාරණා පරියාය වශයෙන්, ඒ ඒ අර්ථයෙන්, ඒ ඒ පැත්තෙන් බලනකොට හරි. නමුත් එද ඒ මෙතෙතයා මානවකයාට මේ කාරණය ප්‍රකාශ කිරීමේදී මා අදහස් කළේ අන්ත අර පළවෙනි කාරණයයි. ස්පර්ශය එක කොණක්. ස්පර්ශයේ හටගැනීම තව කොණක්. ස්පර්ශ නිරෝධය මැද. මැනුම්කාරිය තණ්හාව කියන අන්ත ඒ අදහස ඇතුළුවයි මම ප්‍රකාශ කළේ.

දැන් එතකොට අපට තියෙන්නේ මෙන්න මේ සම්මන්ත්‍රණයේ කියාපු කාරණා ටිකක් තම තමන්ගේ ප්‍රමාණයට තේරුම් ගන්න උත්සාහ කිරීමයි. සම්පූර්ණ විවරණයක් නැතත් මේවායින් අපි ඉඟියක් දුන්නොත් මෙතන ඉන්න බණ භාවනා කරන යෝගාවචර පින්වතුන්ට ඒකම කර්මස්ථානයක් කරගෙන මේ එක එකක්ම නිවනට උපකාර වෙනවයි කියාපු කාරණය ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරගන්න පුලුවන් වේවි. දැන් අපි බලමු මේ පළමුවෙනි විවරණය. ඇත්ත වශයෙන්ම බුදුරජාණන් වහන්සේ සර්වප්‍රකාරයෙන්ම ගැලපෙන හැටියට ප්‍රකාශ කළේන් මේ විවරණයමයි. ස්පර්ශය පළමුවෙනි කොණ. ස්පර්ශ සමුදය - ස්පර්ශයේ හට ගැනීම දෙවෙනි කොණ. ස්පර්ශ නිරෝධය මැද. මේක සාමාන්‍යයෙන් තේරුම් ගන්න අමාරුයි. ස්පර්ශය කියන්නේ ඉඤ්ජයත් අරමුණත් එකතුවීම තුළින් - ඒ ගැටීම තුළින් ඇතිවෙන එකක් හැටියට අපි හිතන්නේ.

නමුත් ඒ තණ්හාවේ ස්වභාවය - තණ්හාව ගැටලනවා කිව්වනේ. තණ්හාව පැන පැන යන්නේ. සංසාර සත්ත්වයා නිරන්තරයෙන්ම සමුදය පක්‍ෂයේ සිටින බව අතීත ආචාර්යවරු ප්‍රකාශ කළේ. සමුදය පක්‍ෂය කියලා කියන්නේ නිරෝධය අමතක කිරීමයි. බුද්ධ වචනයට අනුව මේ හැම දෙයක්ම ඇතිවීමී, නැතිවීමී. සමුදය වය. උදයබ්බය කියන වචනය මේ පින්වතුන් අහලා තියෙනවා. හැම දේකම ඇතිවීමක් නැතිවීමක් තියෙනවා. නමුත් සාමාන්‍ය සංසාරගත සත්ත්වයා නැතිවීම අමතක කරලා, නිරෝධය අමතක කරලා, ගෙවියාම අමතක කරලා, නැවත නැවත අලුත් කරගැනීමටයි පෙළඹෙන්නේ.

ඒක තණ්හාවෙන් කරන දෙයක්. පොනොහවිකා කිව්වේ ඒකයි. පුනර්භවය. ඊළඟට නඤ්ජරාගසහගතා. ඒ ඇල්ම - රාගය නිසා ඒ සැප වේදනාව මතුකරගන්නවා නැවත නැවත. අර නිරුද්ධ වෙන එක අමතක කරනවා. ඒවායේ අනිත්‍යතාව අමතක කරනවා. ස්පර්ශයත්, ස්පර්ශයේ හටගැනීමත් කොන් දෙක. මැද ස්පර්ශ නිරෝධය. උඩින් පැන පැන යනවා. මැද තියෙන ස්පර්ශ නිරෝධය අමතක කරනවා. මේ උපමාවෙන්

ඒක අවබෝධ කරගන්න පුලුවන්. ඔන්න දැන් කෙනෙකුට රස කේක් කැල්ලක් හමු වෙනවා. අපි හිතමු කුඩා දරුවෙක් හෝ වේවා, නැති බැරි කෙනෙක් හෝ වේවා ලැබුණු කේක් කැල්ල - ගිජුකමින් එක පාරට රසයි කියලා ගිල දනවා. ඒ වෙනුවට අර කිව්ව ආකාරයට ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂා කරලා හිමි හිමිට අනුභව කරනකොට අන්න අර රස වේදනාව පවා ඇතිවෙලා නැතිවෙන ආකාරය ප්‍රත්‍යක්‍ෂ වෙනවා, ගෙවී යන ආකාරය. එනත දෙයක් නැහැ කියන නිරෝධය හිතට අනුවෙනවා. රාගය - ඇල්ම නිසයි අපට මේ නිරෝධය අනුවෙන්නෙ නැත්තෙ. ඒකයි මේ රහස.

එතකොට තණ්හා කියන මේ මැහුම්කාරිය මොකක්ද කරන්නෙ? පැන පැන යනවා. මැහුම්කාරියගේ ක්‍රියාවලිය මේ පින්වතුන්ට මහන මැෂීමක ඉදිකට්ට පැන පැන යන ආකාරය උපමා කරගන්න පුලුවන්. මහන මැහුමක යටි නූලේ වැඩේ මොකක්ද? යටි නූලෙන් කෙරෙන්නෙ මොකක්ද? තණ්හා, මාන, දෘෂ්ටි වශයෙන් යමක් අල්ලන්නා වගේ යටි නූල ඉස්සරහට පැනලා ඉදිකට්ට පහළට යනකොට ඒකෙන් ගැටයක් දනවා. ඒ විදියටයි මැහි මැහි යන්නෙ. එතකොට දිග මැස්මක් එනවා. ඔන්න සංසාරයේ මැස්ම. මැහුම දන හැටි. ගොතන එකේදිත් ඕකයි කෙරෙන්නේ. ගොතනකොට අර එක පොට, දෙපොට කරගෙන එනනත් අදින හර ගැට දම දමා යනවා. ඒ ගැට වැටෙනතාක් ඒ ගෙතුම දික් වෙනවා. ඔන්න ඔය විදියේ දෙයක් සංසාරයේ වෙන්නෙ.

උපාදන කියන එකට තැන ලැබෙන්නෙ තණ්හාව නිසයි. තණ්හාව ළඟට තියෙන්නෙ උපාදනයයි. අන්න ඒ උපාදනයයි අර මැෂීමෙ යටින් කෙරෙන්නෙ. යටි නූලෙන් කෙරෙන්නෙ. එතකොට ඔන්න ඔය යටි නූලට අනුවෙලා තමයි මේ දීර්ඝ කාලයක් සංසාරයේ අර මැහුම්කාරියගේ යටතේ අපි ඉන්නෙ. ඒක හිතාගන්න පුලුවන් අර ස්පර්ශය කියන මේ කාරණයෙන් පවා අනිත් ඒවා නැතත්. විදර්ශනාව ප්‍රකාශ කරන එක්තරා කෙටි පාඨයක් සූත්‍රදේශනා වල තිබෙනවා. ඒ ගාථා පාඨය අපි මෙතනදි නිදසුන් හැටියට දැක්වුවොත් චුඤ්ඤා චුඤ්ඤා වයං පඤ්ඤා එවං ත්‍යාග විරජ්ජනි, චුඤ්ඤා චුඤ්ඤා කියලා කියන්නේ ස්පර්ශ කරන වාරයක් පාසා ගෙවී යාම දකිනවා. චුඤ්ඤා චුඤ්ඤා වයං පඤ්ඤා එවං ත්‍යාග විරජ්ජනි, අන්න එතකොට විරාගයක් ඇතිවෙනවා. නොඇල්මක් ඇතිවෙනවා. අර කියාපු කේක් කැල්ල හෙමිහිට අනුභව කරනකොට අරවා කෙළ එක්ක මිශ්‍ර වෙලා ගිහිල්ලා අන්තිමට පිළිකුල් තත්ත්වයට පත්වෙනවා. ඒ ගත්තු රස සංඥාව එනනම ඉවරයි. ආයෙන් ඕක

කනකොට ඒකත් ඒකම තමයි වෙන්නෙ. ඔන්න ඔය ටික අර නිරෝධය දකින අවස්ථාවේ ඵ්ඝ්ඝ ඵ්ඝ්ඝ වයං පඤ්ඤ, ඒ නිරෝධය දකින්න පුලුවන් අන්දමට අර කියාපු විදියට ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂාවෙන් මේ ආහාරය පිළිබඳ නියම අර්ථය තේරුම් අරගෙන නොඇල්මෙන් මේක කරනකොට ඔන්න තේරෙනවා මෙතෙක් මේ රසයි කියලා ගිල දුපු, ගිජු බව නිසා එක පාරට ගිල්ල දේ තුළ නැහැ රස. එතනත් නැහැ. කේක් කැල්ලෙන් රස නැහැ. දිවෙත් රස නැහැ. මේ අර ස්පර්ශයත්, ඒ ස්පර්ශය නැවත නැවත මතුකරගැනීමට තියෙන තණතාවෙ ඉක්මන් කමත් නිසා ප්‍රාන්තියක්, හිතෙන් මවාගත්තු එකක් මේ කේක් කැල්ල රසයි කියන එක. ඉතින් කේක් කැල්ල තුළින් චූණත් රහත් වෙන්න බැරි කමක් නෑ අන්න අර විදියට ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂා කරලා අනුභව කරනවානම්, ඵ්ඝ්ඝ ඵ්ඝ්ඝ වයං පඤ්ඤ, ස්පර්ශයක් ස්පර්ශයක් පාසා ඒකෙ ගෙවියාම දකිමින්.

ඒක ඒ තරමින් නවත්තලා තව කීපයක් කියන්න තියෙන නිසා ඊළඟට අපි බලමු දෙවෙනි අර්ථ විවරණය. අතීතය එක අන්තයක්. අනාගතය දෙවෙනි අන්තය. ඒක තේරුම් ගන්න පහසුවෙයි. මැද ප්‍රත්‍යුත්පන්නය, වර්තමානය. දැන් ටිකකට හිතලා බලන්න මේ පින්වතුන් වාහනයක් ගන්න, ගෙයක් හදන්න ඒ විදියේ යම්කිසි ප්‍රාර්ථනාවක් ඇති කරගන්නා. ඒකට ප්‍රතිපාදන ගැන හිතනවා. ඒවා දැන් ඔක්කොම ලැස්තියෙලා තියෙනවා අනාගතයේ. දැන් සමහර විට අර අහසේ මාලිගාව හැදිලා ඉවරයි. වර්තමානය ගැන, ණය වෙන එක ගැන මතක නැහැ. මේ තණතාව ගැටලනවා අතීතයත් අනාගතයත් වර්තමානය අමතක කරලා.

ඒක නිසා තමයි ඔය පින්වතුන් කොතෙකුත් අහලා තිබෙනවානෙ භාගිනෙය්‍ය සංසරකිත වස්තුව අපි වෙන අවස්ථාවක ප්‍රකාශ කලා. අර සංසරකිත කියන භාමුදුරුවන්ගේ ගෝලයා තමන්ගේ ගුරු භාමුදුරුවෝ එක්ක කළකිරිලා 'මං දැන් සිවුරු අරින්න ඕන. සිවුරු ඇරලා මම ගිහි වෙලා මේ විදියට ගිහිල්ලා අන්තිමට විවාහ වෙලා දරුවෙකුත් ලබාගෙන ඔහොම කතන්දරයක් හිත ඇතුළෙ ප්‍රපඤ්ච වශයෙන් ඇතිකරගෙන - තමන්ගේ ගුරු භාමුදුරුවන්ට පවත් සලමින් හිටියෙ වට අත්තෙන්, ඒ භාර්යාව දරුවා අතඇරියයි කියලා, ඔන්න ගුරු භාමුදුරුවන්ගේ හිසට ගැහුවා. අන්න ඒ විදියට ප්‍රපඤ්චයක් තුළින් අන්තිමට වර්තමානය අමතක වෙනවා. ඔය විදියේ දෙයක් වෙනවා. ඔන්න ඕකයි එතකොට අර කොන් දෙක. තණතාව කොන් දෙක

ගැටලුවා වර්තමානය අමතක කරමින්. ඒක තේරුම්ගැනීම පහසුයි. ඔය දෙවෙනි එක.

ඊළඟට තුන්වෙනි එක සැප වේදනාවක් දුක් වේදනාවක් අතර. බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තිබෙනවා දුක් වේදනාවෙන් පීඩිත වුණු පාතග්ජනයා සැප වේදනාව පනනවාය, මොකද හේතුව? ඒ සැප වේදනාව හැර දුක් වේදනාවෙන් මිදීමේ මඟක් සාමාන්‍ය පාතග්ජනයාට තේරෙන්නේ නැත. ඒ කියන්නේ අර මැද තියෙන නොදුක් නොසුව වේදනාව ඒ පුද්ගලයාට තේරෙන්නෙම නැහැ. අවිද්‍යාවෙන් බැඳුණු සත්ත්වයාට මැද තියෙන ශාන්තවූ නොදුක් නොසුව උපේක්‍ෂා තත්ත්වය ගැන අවබෝධයක් නැහැ. ඒකයි බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙතන මතුකරලා දෙන්නේ.

එතකොට ඒ තැනැත්තා කරන්නේ සැපත් දුකත් අතර සීසෝ පැදිලිලක්. සැප වේදනාව ඉවර වෙනකොට නැවත ඒක මතුකරගන්නවා. එතකොට ඊළඟට එන්නේ දුක් වේදනාවනේ. සැප වේදනාව තියෙනකන් සැපයි. නැතිවෙනකොට දුකයි. ඊළඟට ආයෙන් ඒක මතුකරගන්නවා. අන්න එතකොට සැපත් දුකත් අතර සී සෝ පැදිලිලක් තියෙන්නේ. මැද තියෙන නොදුක් නොසුව වේදනාව, ඒ මධ්‍යස්ථ වේදනාව ඒ තැනැත්තාට අවබෝධ වෙන්නෙත් නැහැ. ඒක මැදයි තියෙන්නේ. ඒක අවබෝධ නොකරන්නේ මොකක්ද? කාගෙන්ද ඒක කෙරෙන්නේ? අර මැනුම් දන තැනැත්තියගෙන්. ඇය පැන පැන යන්නේ. සැපත් දුකත් අතරයි ඉදිරියට නිති පෙරළෙන්නේ ලෝකේ. අර මැද තියෙන එක ගැන අමතක කරවනවා. අදුකඩ අසුබය. සමථ ධ්‍යානයකින් ඒක තුළ සැපය සමාධි මට්ටමින් තේරුම් ගන්න පුළුවන්. ඔන්න ඔය විදියේ තත්ත්වයක් තියෙනවා වේදනාව පිළිබඳව. ඒකත් තරමක් දුරට මේ පින්වතුන්ට තේරුම්ගැනීම පහසු වෙයි.

ඊළඟට තියෙන එකත් එක්ක සමහර විට ගැඹුරු දෙයක් විස්තර වෙන්න පුළුවනි. නාමයත් රූපයත් අතර. නාමය කියන එක යෝගාවචර පින්වතුන් හැර සාමාන්‍ය අයට සමහර විට එක පාරට තේරෙන්නේ නැතිවෙන්න පුළුවන්. බුදුරජාණන් වහන්සේ නාමරූප ධර්ම හැටියට ප්‍රකාශ කරන තැනදී නාමය කියලා කිව්වේ වේදනා, සංඥ, චේතනා, එස්ස, මනසිකාර කියන, හිතටම සම්බන්ධ කාරණා පහක්. වේදනාව, සංඥාව, චේතනා කියන එක දන්නවා, ස්පර්ශය සහ මනසිකාරය. මේ පහ නාම ධර්ම හැටියට දක්වනවා. එතකොට ඊළඟට රූප කියලා

කියන්නේ - මේ පින්වතුන් අහලා ඇති පට්ඨ, ආපො, තෙජො, වායො කියන ඒ මහාභූත ධර්මයන් ආශ්‍රයෙන් තමයි බුදුරජාණන් වහන්සේ රූපය විග්‍රහ කළේ. ඒවා ආශ්‍රයෙනුයි රූප සංඥාවක් කෙනෙක් ඇති කරගන්නෙ. ඉතින් ලෝකයාට මෙන්න මේ දෙකයි පේන්නෙ. මේ නාමයත් රූපයත්. මේ නාම රූප දෙක අතරින් තියෙන්නේ විඤ්ඤාණයයි. එහෙම වෙන්නෙ මොකද? මේ දෙකම විඤ්ඤාණයට සම්බන්ධයි. නාමයේ තියෙන ඒ නාමධර්ම ටික - වේදනා, සංඥ, චේතනා, එස්ස, මනසිකාර - විඤ්ඤාණය තුළින්මයි ඇතිවෙලා තිබෙන්නේ.

ඊළඟට රූපය හැටියට අපි අඳුනගන්න ටික. අපි මේ තේරුම් ගන්නේ භෞතික වශයෙන් නෙවෙයි ධර්මානුකූලව තේරුම් කරන්නේ. එතන අපි පට්ඨ කියලා ගන්නෙ මොකක්ද? අර තද ගති, බුරුල් ගති ආශ්‍රයෙනුයි. අපි, එතනදී නාමධර්මයි උපකාර කරගන්නෙ රූප ධර්ම තේරුම්ගැනීමට පවා. තද ගති, බුරුල් ගති ආශ්‍රයෙන් අපි පට්ඨ කියන සංඥාවක් ඇති කරගන්නවා. ඊළඟට ඝන ගති, දියාරු ගති ආශ්‍රයෙන් ආපෝ ධාතුව ගැන අපි අඳුනගන්නවා. ඊළඟට උණුසුම් සිසිල් ගති ආශ්‍රයෙන් තේජෝ ධාතුව හඳුනා ගන්නවා. සැලෙන, පිම්බෙන ගතිය ආශ්‍රයෙන් වායෝ ධාතුව හඳුනා ගන්නවා.

ඉතින් ඔන්න ඔහොම අපි හිතෙන් ගත්තු ඒ රූප සංඥාවයි අන්තිමට රූප හැටියට තියෙන්නේ. එතකොට ඔය දෙකට මැදින් තියෙන්නෙ විඤ්ඤාණයයි. අතීත අටුවාචාරීන් වහන්සේලා පවා දක්වනවා නාමයත් රූපයත් ඔවුනොවුන්ට සම්බන්ධව යන්නෙ. එකිනෙකාට උපකාර වෙනවා. තනිව හිටගන්න බෑ එක්කෙනෙකුටවත්.

එක පැරණි උපමාවක් අටුවාචාරීන්වහන්සේලා දක්වනවා. නාමයත් රූපයත් මේ සංසාරයේ යන ගමන දක්වලා තියෙන්නේ ඇස් පෙනෙන කොරාත්, ඇවිදින්න පුළුවන් අන්ධයාත් යන ගමනක් හැටියටයි. ඇවිදින්න පුළුවන් නමුත් ඇස් පේන්නෙ නැති ඒ අන්ධයාගේ කර පිට නැගලා ඉන්නවා කොරෙක්, පිළෙක්. එයාට ඇවිදින්න බැරි වුණාට ඇස් පේනවා. ඔන්න ඉතින් එයා කියන පාර අනුව මේ පුද්ගලයා යනවා. මේ අන්ධයයි, කොරායි යන ගමන වගේ කියනවා මෙන්න මේ සංසාර ගමන. නමුත් යම් අවස්ථාවක තේරුම්ගන්නානම් මේ දෙකටම මැදින් තිබෙන්නේ විඤ්ඤාණයයි. මේක ඉතාම තේරුම්ගැනීමට අපහසු කාරණයක්.

අපි තවත් සාමාන්‍ය ගොඩේ උපමාවක් වගේ දෙයක් දැන්නොත් - අපි එහෙම කියන්නේ ඒවායේ සරලත්වය සලකලයි, ඒකට නිග්‍රහ කිරීම් වශයෙන් තෙවෙයි, මේ පින්වතුන්ට තේරුම්ගැනීම පහසුවීමට - දැන් ඔය ඒ දණ්ඩක් උඩින් යන බල්ලෙක් සමහර විට තමන්ගේ ඡායාව දකිනවා වතුරේ. ඌට ටිකකට අමතක වෙනවා වතුරේ ස්වභාවයක් තිබෙන බව පිළිබිඹු කිරීම කියලා. ඌ හිතාගන්නවා මේ වතුරේ ඉන්න බල්ලෙක් කියලා. දිය බල්ලෙක්. ඉතින් මේ දියබල්ලා එක්ක ප්‍රතිචාර දක්වනවා. එක්කො ගොරවනවා. එක්කො වල්ගය හොලවනවා. එහෙම නැත්නම් නිතර නැවත නැවතත් කුතුහලයෙන් බලනවා. බල්ලා දන්නේ නැහැ බලන නිසයි පෙනෙන්නේ කියලා. පෙනෙන බල්ලා කියලා හිතාගෙන බලනවා. ඉතින් මෙතන අන්න අර නාමධර්ම වල ක්‍රියාකාරීත්වය තමයි අර බලන බල්ලා තුළ තිබෙන්නේ. පෙනෙන බල්ලා තමයි ඔය රූපය. ඒ දෙකටම මැදින් තියෙන්නේ අර ජලයේ පිළිබිඹු කරන ස්වභාවය.

එතකොට පින්වතුනි විඤ්ඤාණයේ තිබෙනවා ඔන්න ඔහොම පිළිබිඹු කරන ස්වභාවයක්. අපි අර ප්‍රත්‍යවේක්‍ෂා කියලා කිව්වෙන් ඒකයි. ඒකමයි ඒකේ මායාකාරී තත්ත්වය. විඤ්ඤාණයේ තිබෙනවා පිළිබිඹු කරන ස්වභාවයක්. හරියාකාරව මෙතෙහි නොකළොත් ඒකට අනුවෙනවා. ඒ කියන්නේ අයෝනිසෝමනසිකාරය. වැරදි විදියට මෙතෙහි කළොත් අර බල්ලා වගේ එතනම රැඳීලා ඉන්න වෙනවා ඒදණ්ඩ උඩ වල්ගෙ වන වන. එහෙම නැත්නම් ගොරව ගොරවා. මොකද ඒ බල්ලා දන්නේ නැහැ ඒ පෙනෙන බල්ලත්, බලන බල්ලත් අතර වෙනස. ඒ වගේ තමයි නාමයත් රූපයත් යන ගමන. ඉතින් ඔන්න ඔහොම ඒ මැදින් විඤ්ඤාණය තියෙන බව, විඤ්ඤාණයේ පිළිබිඹු කරන ස්වභාවය සාමාන්‍ය ලෝකයාට ප්‍රකට නැහැ. ඒක අර විදර්ශකයා තේරුම් ගන්න ඕන මෙතෙහි කිරීම තුළින්. විදර්ශනාවේදී හැම එකක්ම මෙතෙහි කිරීම තුළින්, ශීඝ්‍රව මෙතෙහි කිරීම කියන ඒ ව්‍යායාමය යොදන්නේ තමතමන්ම ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරගන්නයි.

මේ වචනයෙන් කිව්වට හරියන්නේ නැහැ. ඒක යම් අවස්ථාවක නාමරූප අවබෝධයේදී මේ නාමයත්, රූපයත් අතරේ තියෙන ඒ කවලම ඒකකයක් හැටියට ගන්නවා වෙනුවට ඔන්න තේරෙනවා යම් අවස්ථාවක මේ නාමය නිසයි රූපය තියෙන්නේ, රූපය නිසයි නාමය තියෙන්නේ. මේකට මැදින් තියෙන්නේ මායාකාරී විඤ්ඤාණයයි. මේ රූප ධර්ම කියලා අපි හිතන ඒවා තනිකර රූප ධර්ම තෙවෙයි. අපේ

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

මේ හිතෙන්ම අර කියාපු විදියට තද ගති, බුරුල් ගති ආදී නාම ධර්ම ආශ්‍රයෙන් රූපය තේරුම්ගන්නේ. ඊළඟට නාම ධර්ම වලට අර වේදනා, සංඥ ආදිය මතුකරගන්නත් අපට උපකාර වෙන්නේ අර කියාපු රූප සංඥාවමයි. මේවා එකිනෙකට උපකාර වෙනවා. ඉතින් මේ අන්ධයයි කොරායි යන ගමන. මේක යම් අවස්ථාවක ඔය මදුයි කියලා කොරා තේරුම් ගන්නා වගෙයි මේ සංසාර ගමන නතර කරන්න යම් කෙනෙක් හිතුවානම්. අන්න එහෙනම් ඒ නාමරූප අර විදියට නුවණින් තේරුම් අරගන්න උත්සාහවත් වෙනවා. ඒ නාමරූප ගැන විග්‍රහය.

ඒ වගේම තමයි ආයතන පිළිබඳ කියාපු කතාවත්. මේ අභ්‍යන්තර ආධ්‍යාත්මික ආයතන හය අර කිව්වා වගේ ඇස, කන, නාසය, දිව, කය, මන ඊළඟට බාහිර ආයතන හය තමයි රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, පොඨබබ, ධර්ම. මේක තේරුම් ගන්න උපකාර වෙන්නේ අපි කවුරුත් නිතර අහලා තියෙන, නිතර අපි ඒවාට යොදගන්නත් සිද්ධවෙන මිරිඟුවේ උපමාවයි. මිරිඟුවයි කියලා මුවා දන්නේ නැහැ. මුවා හිතන්නේ වතුරයි කියලා. මිරිඟුව - ඇත පෙනෙන ඒ දර්ශනය වතුරයි කියලා හිතාගන්නා. ඔන්න එතකොට ඒක අර බාහිර ආයතනය ඒක එතන තියෙන හැටියට හිතාගන්නා. ඇස මෙතන තියෙනවා ආධ්‍යාත්මික ආයතනය, ඇසේ වැටිවිච ඡායාවක් අර විඤ්ඤණය නිසයි මේ දුවන්නේ කියන එක මුවාට කල්පනාවක් නැහැ. මැද විඤ්ඤණය ගැන අවබෝධයක් නැහැ. ඒක නිසා මුවා මෙතන ඉඳලා අර වතුර අල්ලගන්න දුවනවා. මිරිඟුවේ ක්‍රියාකාරීත්වය එතන ඉඳලා මේ පින්වතුන්ට හිතාගන්න පුළුවන්.

ඔන්න ඔකයි ආධ්‍යාත්මික ආයතන හයත්, බාහිර ආයතන හයත් අතරේ මැද විඤ්ඤණය තියෙනවා කියන්නේ. ඔක ගැටලුත්තේ තණ්හාවයි. අර තෘෂ්ණාව. මෘගතෘෂ්ණිකා කියලා කියන්නේ මිරිඟුවට. මෘගතෘෂ්ණිකා. මුවාට තණ්හාව. මුවාගේ පිපාසය නිසා ඌ දුවනවා. ඌට පෙනෙන අර ඇහේ වැටෙන ඡායාව ඔස්සෙයි දුවන්නේ. ඉතින් ඔන්න ඔය විදියේ දේවල් තමයි ඒ හය. මිරිඟුව කියන වචනය ඇත්ත වශයෙන්ම බුදුරජාණන් වහන්සේ සියලුම සංඥාවන් පිළිබඳව යොදනවා. රූප, සඤ්ඤ, ගන්ධ, රස, පොඨබබ, ධර්ම ආශ්‍රයෙන් ඇතිකරන හැම සංඥාවක්ම මිරිඟුවක් හැටියට දක්වන්නේ, අර තෘෂ්ණාව විසින්, තෘෂ්ණා ආවේගය නිසා ලෝකසන්තියා මේක දෙකක් හැටියට තෝරගෙන පන්නනවා.

ඊළඟට ඔන්න අන්තිම එක ටිකක් ගැඹුරුයි. අර සක්කාය කියලා කිව්වේ අපි අර කලින් සඳහන් කළ ආකාරයට පංචුපාදනස්කන්ධයමයි.

රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ කියලා මේ අල්ලාගෙන ඉන්න පංචුපාදනස්කන්ධය මොහොතක් පාසා ගොඩනැගෙනවා. අපිට මේ පෙනෙන්නේ නැතුවට මේ ස්ථානයට එන අවස්ථාවේ මේ පින්වතුන්ගේ තිබුණ පංච උපාදනස්කන්ධය නෙවෙයි දැන් තියෙන්නේ. දැන් ඒක ගොඩගැහිලා. ඒ ගොඩ ගැහුණු එකට කියනවා උපවය කියලා. ඒවා එකතු වෙනවා. ඒ එකතු වෙන්නේ තණහා, මාන, දෘෂ්ටි ආදී වශයෙන් ඒ යන අත්දැකීම් තමන්ගෙයි කියලා අල්ලා ගැනීම නිසයි. ඒ විදියට උපාදන ගොඩවල් එකතු වෙනවා.

සක්කාය දෘෂ්ටිය කියන්නේ පංච උපාදනස්කන්ධය ආත්ම වශයෙන් ගැනීමයි. රූපය මගේ ආත්මයයි. වේදනාව ආත්මයයි. එහෙම නැත්නම් ඒ ආත්මය තුළ රූපය තියෙනවා, ඔය නොයෙකුත් ආකාරයෙන්. විසි ආකාරයි. සක්කායදිට්ඨි කියලා කියනවා. විසි ආකාරයකින් - රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ ගැන ප්‍රකල්පනය කරනවා මමය, මාගේය කියලා. ඒ වගේම ඒවා ගැන නිත්‍ය සංඥාවක් සාමාන්‍ය ලෝකයා ඇති කරගන්නවා. ඊළඟට ඒක නිසාම අර මැද තියෙන නිරෝධය නොදැනීමෙන්, ඒ කියන්නේ මේවා ගෙවීයන ස්වභාවය නොදැනීමෙන් නිත්‍ය සංඥාවක් ඇතිකර ගන්නවා. අනිත්‍යතා දර්ශනය ඇති කරගත්තු කෙනා තේරුම් ගන්නවා මේ ඇසත් අනිත්‍යයි, රූපත් අනිත්‍යයි, මේවා නිසා ඇතිවන ස්පර්ශයත් අනිත්‍යයි. ඒවා නිසා ඇතිවන වේදනාත් අනිත්‍යයයි.

අන්න එහෙම අනිත්‍ය සංඥාව වැඩුණු අවස්ථාවේ අර පංචුපාදනස්කන්ධය රැස්වීම වෙනුවට ගෙවීයාමක් සිද්ධවෙනවා. ඒවා ගෙවී යන්න පටන්ගන්නවා. නමුත් අර නිරෝධය දුටුවට පස්සෙයි. අන්න ඒක නිසා තමයි සක්කාය කියන එක, එක අන්තයක්. සක්කාය සමුදය - අර එස්ස සමුදය ගැන කිව්වා වගේ - සක්කාය නැවත නැවත ඇති කිරීම අතින් අන්තය. මේ දෙක ගැටලෑම කරන්නේ තණහාව තුළින්, සක්කාය නිරෝධය නොතකා හරිමින්. ඔන්න එතකොට මැහුම්කාරිය කරන වැඩේ අපට පේනවා මොකක්ද කියලා. ඉතින් මෙන්න මේ මැහුම්කාරිය ඔය යටි නූලෙන් කරන වැඩේ යම් අවස්ථාවක විදර්ශකයාට වැටහෙන හැටිත් ඊළඟට අපට කියන්න වෙනවා අර උපමාව ආශ්‍රයෙන්ම. දැන් මේ පින්වතුනුත් ගෙදර දෙරවල් වල තියෙන මහන මැෂිමේ මහගෙන මහගෙන යනකොට හදිසියේ අර යටි නූල ඉවර වුණානම්, ඒ යටි නූල

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

ඉවර වුණු හැටියේ මතුපිටින් බලනකොට මැහිලා තියෙනවා. නමුත් රෙදිපටවල් දෙක වෙන්වෙලා තියෙන්නේ. මැහිලා නැහැ.

විදර්ශකයාට යම් අවස්ථාවක අර අනිත්‍ය සංඥාව තුළින් උදයඛය ඥානය මතු වෙලා, ඇතිවීම් නැතිවීම් දෙක දැකලා ක්‍රමක්‍රමයෙන් මේකෙන් මිඳෙන් බලන තැනැත්තා - අර සංසාරය දිගට ගෙනයන්න උනන්දු වෙන පුද්ගලයා සමුදය දිහා බලන්නේ - අද රැ, අද හැන්දෑවෙ ඉර බැස්සා තමයි හෙට උදේට නැගෙයි, කිසි බයක් වෙන්න දෙයක් නැහැ. අද ඉර බැස්ස බව ඇත්ත. ඒ වුණොට ඒක උදේ නගිනවානේ. මේ වැරදුනා තමයි, මේක වුණා. ඒ වුණොට ඊළඟ එක හරි. මේ ස්විච් ටිකට එක හරි ගියේ නැහැ. ඊළඟ එක හරි.

ඔය විදියට අන්න තණ්හාව තුළින් දිගින් දිගට ගෙන යනවා. නමුත් මේවායේ නිරෝධ තත්ත්වය තේරුම් අරගෙන ඒ අවබෝධය දිගට පැවැත්වුවොත් ඒක උග්‍රවෙන අවස්ථාව - තමයි භංග ඥානය කියල කියන්නේ. අන්න ඒක ගැනයි අපට හිතන්න තියෙන්නේ අර කලින් කිව්ව ආකාරයට චුඤ්ඤා චුඤ්ඤා වයං පඤ්ඤා, ස්පර්ශයක් පාසා නිරෝධය දකිනවා. ඒ හිතේ ඇතිවන හිතීවිලි පාවා බිඳෙන ආකාරය පෙනෙන තරමට උග්‍රවුණහම විදර්ශනාව.

ඊළඟට අර විදර්ශනා මාර්ගය ක්‍රියාත්මක වෙලා අන්තිමට මේක පිළිබඳව නොඇල්ම, නිබ්බිදව, සසර කළකිරීම, ඒ තුළින්මයි අන්තිමට විමුක්තිය වෙන්නේ. අන්න ඒ විමුක්ති අවස්ථාවේදී තමයි අර කියාපු යටි නූල - යටි නූල ඉවරවුණා වගේ, මැස්මක් වගේ එකක් යනවා. නමුත් මැහිලා නැහැ. මැහුනානම් ඒක - දැන් මේ කාලේ ඔය කියන හැටියට කාලය, දේශය අනුව විග්‍රහ කරන්න පුළුවන් එකක්. කාලයටත් අනුවෙන්න නැති, දේශයටත් අනුවෙන්න නැති මහපුදුම දෙයක් සිද්ධවෙනවා. ඒකටයි ලෝකෝත්තර කියලා කියන්නේ. ලෝකෝත්තර තත්ත්වය කියලා කියන්නේ පින්වතුනි ඒකටයි. අන්න අර විදියේ හිත අර ග්‍රහණයෙන් මිදිලා, යටි නූලෙන් මිදිලා පුදුම විදියේ ශාන්ත ප්‍රණීත තත්ත්වයකට පත්වෙනවා ඒ එල සමාපත්ති අවස්ථාවේදී.

ඕකයි ඔය උපමාව තුළින් අපට ගන්න තියෙන්නේ. අර ඒ ඒ තැන සතුටු වෙන තණ්හා මැහුම්කාරියගේ වැඩ අත්හිටවුණු අවස්ථාව තමයි එල සමවත. එතකොට ඒකයි විමුක්තිය. එතකොට අපි මේ නිවන කියන්නේ තණ්හාව ක්ෂය වීම, මොන මොන වචනය යෙදුවත් මේ

ශාසනයේ ඇති පරමාර්ථය අපි පිළිගන්නට ඕන විමුක්තිය බව. දුක කියන මේ මහාදුක් ගොඩක් තියෙන්නෙ. බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළේ, මම වෙන දෙයක් නෙවෙයි ප්‍රකාශ කළේ - මේ සදකාලික පැවැත්මක්වත් නෙවෙයි - දුක සහ දුකෙහි නිරෝධය. එව්වරයි මගේ කතාව. දුකක් ගැන ලෝකයා පැමිණිලි කරනවා. මං ඒකට විසඳුම දුන්නා, දුකක් නිරෝධය. ඒ මිසක් මේක සදකාලික නිත්‍ය ආත්ම ස්වභාවයක්වත් මොකක්වත් නෙවෙයි. ආනාත්ම දර්ශනයේ හරය ඒකයි.

එතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ මුළු මහත් සද්ධර්මය සල් ගහට උපමා කළ අවස්ථාවේ - සල් ගහේ උපමාවේදී මුලදී කොළ රිකිලි ආදිය ශීලයට උපමා කරලා ඔහොම ඔහොම ධර්මයේ ඒ ඒ කොටස් ප්‍රකාශ කරගෙන ගිහිල්ලා අන්තිමට සල් ගහේ අරටුව මොකක්ද? අකුප්පා වෙනෝ විමුක්ති නමින් හඳුන්වන ඒ නිර්වාන තත්ත්වයයි. කුපිත නොවෙන, වල නොවෙන අන්ත අර කියාපු තත්ත්වයයි. අර ග්‍රහණයෙන් මිදුණු සම්පූර්ණ විමුක්ත සිතයි. ඒ විමුක්ත සිතේ මේ කොණත් නැහැ. ඒ කොණත් නැහැ. මැදත් නැහැ. ඒ ටික තමයි අර බාහිය සූත්‍රයේ සඳහන් වෙන්නේ, නෙව ඉධ න හුරං න උභයමනරෙ, මෙනනත් නැහැ, එතනත් නැහැ. මැදත් නැහැ. එසෙවනො දුකකසු, ඕකමයි දුකේ කෙළවර.

බාහිය කියන ඒ ශ්‍රේෂ්ඨ තාපසතුමා ඒ බුද්ධ වචනයේ ඒ කෙටි පාඨයකින් ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරගත්තු ඒ ධර්මයයි අපි මේ පැයක් තිස්සෙ නොයෙකුත් ආකාරයෙන් දැක්වුවේ. එතකොට එතනයි නිවන තියෙන්නේ. අර කිව්ව කොන් දෙකත් නැති, මැදත් නැති, ක්‍ෂිතිජයක් නැති, දර්ශන පඨයක් වැනි ඒ පුදුම විදියේ අරහත්ඵල සමාපත්තියෙන් ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරගන්න නිර්වාන තත්ත්වයයි අපේ මේ බෞද්ධයින් හැටියට අපේ පරමාර්ථය. ඒ මිසක් අර ඒ ඒ අය හිතන දෙයක් නොවන බව අපි තේරුම් ගන්න ඕන.

සම්මාදිට්ඨියේ පිහිටලා මේ ගමන යාමට අද දිනේ මේ රැක්ක ශීලය, මේ කළ භාවනාව, මේ ඇසු බණ හේතු වාසනා වේවා! කියලා අපි ප්‍රාර්ථනා කරනවා. එතකොට මෙතෙක් මේ ධර්මශ්‍රවණය තුළින් මේ පින්වතුන් රැස්කරගත්තු කුසල සම්භාරය, අපි මේ ධර්මදේශනාව තුළින් රැස්කරගත්තු කුසල සම්භාරයත් අර කියාපු ධර්ම දනයේ ඇති අගයත් අපි සිහිපත් කරලා ඒක මේ ලෝකයේ අවිච්ඡේ සිට අකනිටාව දක්වාවූ ලෝකයේ සියලු සත්ත්වයින්, මේ පින්වතුන්ගේ ඥාතීන් ඇතුළු හැම

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

දෙනෙක් අනුමෝදන් වෙත්වා! අනුමෝදන් වීම තුළින් යම් අවස්ථාවක ජාති, ජරා, ව්‍යාධි, මරණ ආදී සියලු සංසාර දුකින් මිදිලා අර තණකා මැහුම්කාරිය ඉක්මවලා උතුම් අමාමහ නිවනට පැමිණෙත්වා! කියලා ප්‍රාර්ථනා කරගන්න. මේ ගාථා කියලා පින්දෙන්න.

‘එතතාවතා ච අමෙහභි...’

කතු හිමියන්ගේ සිංහල කෘති

සැ.යූ.: මෙම කෘති ලේඛනය සරලතාවයට මුල් තැන දුන් අංක අනුපිළිවෙලක් සහිතව සකස්වී ඇති බවත්, ලේඛනයේ අගභරයේ එන කෘති බොහෝ දුරට ගැඹුරු විය හැකි බවත්, පාඨකයින් දැනුවත් කිරීම් වශයෙන් සඳහන් කරනු කැමැත්තෙමි.

- සම්පාදක

1. තිසරණ මහිම
2. හිතක මහිම - 1
3. හිතක මහිම - 2
4. හිතක මහිම - 3
5. හිතක මහිම (1-3 වෙළුම්)
6. දිවි කතරේ සැඳෑ අඳුර
7. කය අනුව ගිය සිහිය
8. හිත තැනීම
9. පින් රුකෙක මහිම
10. අබ්නික්මන
11. පිළිවෙතින් පිළිවෙතට
12. කයේ කතාව
13. මා-පිය උවැටන
14. ප්‍රතිපත්ති පූජාව
15. පැවැත්ම හා නැවැත්ම
16. සසරේ රඟ
17. කම් වක්‍රයෙන් ධම්ම වක්‍රයට
18. මෙන් සිතේ විමුක්තිය
19. ඇති හැටි දැක්ම
20. තපෝ ගුණ මහිම
21. සක්මනේ නිවන
22. පහන් කණුව ධම්ම දේශනා - 1 වෙළුම
23. පහන් කණුව ධම්ම දේශනා - 2 වෙළුම
24. පහන් කණුව ධම්ම දේශනා - 3 වෙළුම
25. පහන් කණුව ධම්ම දේශනා - 4 වෙළුම
26. පහන් කණුව ධම්ම දේශනා - 5 වෙළුම

27. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 6 වෙළුම
28. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 7 වෙළුම
29. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 8 වෙළුම
30. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 9 වෙළුම
31. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 10 වෙළුම
32. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 11 වෙළුම
33. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 12 වෙළුම
34. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 13 වෙළුම
35. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 14 වෙළුම
36. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 15 වෙළුම
37. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 16 වෙළුම
38. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 17 වෙළුම
39. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 18 වෙළුම
40. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 19 වෙළුම
41. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 20 වෙළුම
42. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 21 වෙළුම
43. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 22 වෙළුම
44. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 23 වෙළුම
45. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 24 වෙළුම
46. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 25 වෙළුම
47. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 26 වෙළුම
48. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 27 වෙළුම
49. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 28 වෙළුම
50. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 29 වෙළුම
51. සබ්බාසව සූත්‍රයේ මැදුම් මග
52. විදසුන් උපදෙස්
53. භාවනා මාර්ගය
54. උත්තරීතර හුදෙකළාව
55. සසුන් පිළිවෙත
56. චලන වික්‍රය
57. දිය සුළිය
58. බුදු සමය පුද්ගලයා හා සමාජය

59. නිවනේ නිවීම – පළමු වෙළුම
60. නිවනේ නිවීම – දෙවන වෙළුම
61. නිවනේ නිවීම – තෙවන වෙළුම
62. නිවනේ නිවීම – සිවුවන වෙළුම
63. නිවනේ නිවීම – පස්වන වෙළුම
64. නිවනේ නිවීම – සයවන වෙළුම
65. නිවනේ නිවීම – සත්වන වෙළුම
66. නිවනේ නිවීම – අටවන වෙළුම
67. නිවනේ නිවීම – නවවන වෙළුම
68. නිවනේ නිවීම – දසවන වෙළුම
69. නිවනේ නිවීම – එකොළොස්වන වෙළුම
70. නිවනේ නිවීම – පුස්තකාල මුද්‍රණය (1-11 වෙළුම්)
71. පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මය – 1 වෙළුම
72. පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මය – 2 වෙළුම
73. පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මය – 3 වෙළුම
74. පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මය – 4 වෙළුම
75. පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මය – පුස්තකාල මුද්‍රණය (1-4 වෙළුම්)
76. ස්පඨයේ ආශවය
77. මනසේ මායාව
78. පැරණි බෞද්ධ චින්තාවේ සංකල්පය සහ යථාර්ථය

නැවත මුද්‍රණය කරවීම පිළිබඳ විමසීම්:
 කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සඳහම් සෙනසුන් භාරය
 කිරිල්ලවලවත්ත, දම්මුල්ල, කරදන
 දුරකථනය: 0777127454
knssb@seeingthroughthenet.net

By The Same Author

1. Concept and Reality in Early Buddhist Thought
 2. Saṃyutta Nikāya – An Anthology
 3. Ideal Solitude
 4. The Magic of the Mind
 5. Towards Calm and Insight
 6. From Topsy-turvydom to Wisdom, Volume I
 7. From Topsy-turvydom to Wisdom, Volume II
 8. Seeing Through
 9. Towards A Better World
 10. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume I
 11. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume II
 12. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume III
 13. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume IV
 14. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume V
 15. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume VI
 16. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume VII
 17. Nibbāna – The Mind Stilled, Library Edition
 18. Nibbāna and The Fire Simile
 19. A Majestic Tree of Merit
 20. The End of the World in Buddhist Perspective
 21. The Law of Dependent Arising, Volume I
 22. The Law of Dependent Arising, Volume II
 23. The Law of Dependent Arising, Volume III
 24. The Law of Dependent Arising, Volume IV
 25. The Law of Dependent Arising, Library Edition
 26. Walk to Nibbāna
 27. Deliverance of the Heart through Universal Love
 28. Questions and Answers on Dhamma
 29. The Miracle of Contact
 30. From The Wheel of Kamma To The Wheel of Dhamma
-

All enquiries should be addressed to:
Kaṭukurunde Nāṇananda Sadaham Senasun Bhāraya
Kirillawala Watta, Dammulla, Karandana
Phone: 0777127454
knssb@seeingthroughthenet.net